

JRC SCIENCE FOR POLICY REPORT

A szenvedélyek és az érdekek: A megosztás gazdaságának kibontása

Cristiano Codagnone

Federico Biagi

Fabienne Abadie

2016

Ez a kiadvány az Európai Bizottság belső tudományos szolgálatának, a Közös Kutatóközpontnak a Science for Policy című jelentése. Célja, hogy bizonyítékokon alapuló tudományos támogatást nyújtson az európai politikai döntéshozatali folyamathoz. A kifejtett tudományos eredmények nem jelentik az Európai Bizottság politikai álláspontját. Sem az Európai Bizottság, sem a Bizottság nevében eljáró személyek nem felelősek a kiadvány felhasználásáért.

Kapcsolattartási információk

Cím: Edificio Expo, C/ Inca Garcilaso, E-410923. Sevilla,
Spanyolország E-mail: jrc-ipts-secretariat@ec.europa.eu
Tel.: +34 954488318
Fax : +34 954488300

JRC Science Hub

<https://ec.europa.eu/jrc>

JRC101279

EUR EN27914

PDF ISBN 978-92-79-58263-9 ISSN 1831-9424 doi:10.2791/474555 LF-NA-27914-EN-N

© Európai Unió, 2016

A sokszorosítás a forrás megjelölésével engedélyezett.

Hogyan kell idézni: Cristiano Codagnone, Federico Biagi, Fabienne Abadie: *A szenvedélyek és az érdekek: A "megosztás gazdaságának" kibontása*. Institute for Prospective Technological Studies, JRC Science for Policy Report EUR 27914 HU, doi:10.2791/474555.

Minden kép © Európai Unió 2016

Absztrakt

A digitális platformok, amelyeket általában a "megosztáson alapuló gazdaság" és más címkék alá sorolnak, a felhasználók és a szolgáltatók különböző csoportjainak felelnek meg, és lehetővé teszik a hagyományos tranzakciók, például az eladás, a bérbeadás, a kölcsönzés, a munkaerő-kereskedelem és a szolgáltatások nyújtása méretének és sebességének növelését. Sok esetben ezek a platformok által közvetített tevékenységek olyan peer-to-peer vagy peer-to-business tranzakciókat foglalnak magukban, amelyek szabályozási vákuumban zajlanak. 2014 óta néhány nagy kereskedelmi "megosztási" platform fenomenális növekedése, az érintett gazdasági ágazatok növekvő száma és az érintett szereplők közötti érdeklentések a "megosztáson alapuló gazdaságot" a konfliktusos retorika és a nyilvános viták, jogi viták, sőt erőszakos tiltakozások terepévé tették. A "megosztási" platformokra utaló különböző kifejezések, amelyeket a szakemberek és az érdekelt felek mára magukévá tettek, a legkülönbözőbb tevékenységek "lebegő jelzői", amit a platformok retorikai politikájának nevezhetünk. A kifejezéseket és fogalmakat olyan zavaros és zavaros módon használják, hogy időnként nehéz megállapítani, hogy a támogatók, az ellenzők, a szabályozók és a politikai döntéshozók ugyanarról a jelenségről beszélnek-e. Egy zárt, önreprodukáló hurok van a fogalmi kétértelműség, a retorikai viták, valamint a megbízható mérések és empirikus bizonyítékok hiánya között. Ez a hurok viszont korlátozza az alternatív szakpolitikai lehetőségekről folytatott racionális vita lehetőségét, és hozzájárul a "megosztáson alapuló gazdaság" jelenlegi szabályozási megközelítéseinek széttagoltságához. Ez az elméleti ihletésű és empirikusan megalapozott kritikai esszé (i) kibontja a "megosztáson alapuló gazdaság" retorikáját, (ii) egy heurisztikailag hasznos és empirikusan megalapozott tipológia felállításával megtisztítja a szemantikai és fogalmi kétértelműségtől, (iii) feltérképezi az ellentmondásokat a "megosztási" platformok működésére és hatásaira vonatkozó rendelkezésre álló empirikus bizonyítékokkal szemben, (iv) áttekinti a vitát és a szabályozási és szakpolitikai kérdésekre összpontosító szakirodalmat, és (v) mindezeket a szempontokat a szakpolitikai következmények és a témával kapcsolatos jövőbeli európai kutatások szempontjából tárgyalja. Mindezt egyedülálló módon teszi, a felhasznált széleskörű bizonyítékbázis és az interdiszciplináris megközelítés miatt, amelyben elméleti és empirikus közgazdaságtan, szociológia, antropológia, szabályozási és jogi tanulmányok, valamint retorikai elemzések találkoznak. A bizonyítékok a következőkből állnak: a) 120 médiaelem (újságok és magazinok cikkei; blogok, különösen a "megosztáson alapuló gazdaságot" támogató csoportok és szervezetek blogjai; ágazati tájékoztatók stb.); b) 70 platformból álló célzott minta mélyreható elemzése (honlapok, blogok, PR- és önjelentések stb.); c) 140 forrás, amelyek tudományos cikkekből (115) és tágan értelmezett jelentésekből (25) állnak, amelyeket egy formalizált protokoll alapján választottak ki és szisztematikusan felülvizsgáltak; c) mintegy 60, az érdekelt felek által közzétett jelentés (ipari szövetségek, platformok saját jelentései és PR-anyagok); d) közvetett 70 módon releváns tudományos hozzájárulások és szakpolitikai jelentések.

Cím: A szenvedélyek és az érdekek: A *megosztás gazdaságának* kibontása

TARTALOMJEGYZÉK

.....	Köszönetnyilvánítás	3
.....	Előszó	4
.....	Összefoglaló	6
1	Bevezetés	12
1.1	Kontextus: vitatott értékek és bizonytalan tények	12
1.2	Politikai relevancia	14
1.3	Célok, megközelítés és források	16
2	Koncepcióalkotás, méretezés és jövőbeli kilátások	20
2.1	Fogalmi tisztázás és tipológia	20
2.2	Méretbeli relevancia	25
2.3	Tendenciák, mozgatórugók és fejlődési irányok	27
3	Főbb megállapítások: retorika, motívumok, működés és hatások	30
3.1	Retorikai és kézzelfoghatóbb "csaták"	30
3.1.1	Neoliberális kooptáció és hatások mint lobbizás	31
3.1.2	A megosztáson alapuló gazdaság előnyei	lecsöpögnek 33
3.1.3	Kézzelfogható "csaták"	33
3.2	Részvételi motiváció és társadalmi tőke	35
3.3	Platformok működése: megfeleltetés és értékelés	36
3.4	Hatások: előzetes hipotézisek és empirikus bizonyítékok	39
3.4.1	Az előzetes átfogó kép	39
3.4.2	Környezeti hatások	41
3.4.3	Társadalmi-gazdasági hatások	41
4	Szabályozási kérdésekben	46
4.1	A rendeletek megvitatása	46
4.2	Fogyasztóvédelem nyitott kérdések	48
4.2.1	Negatív externáliák, valamint a felelősség és a biztosításkérdései	48
4.2.2	Információs aszimmetriák és kapcsolódó kérdések	49
4.2.3	Engedélyezés és tanúsítás	50
4.2.4	Adatok és adatvédelem	50
4.3	A versenyjogpotenciális kérdései	50
5	Megbeszélés és következtetések	52
5.1	Diskurzusok és fogalmak	52
5.2	Tények	55
5.3	Szabályozás	57
5.4	Jövőbeni kutatás	60
6	Műszaki melléklet	63
6.1	Módszer és források	63
6.1.1	Tervezés	63
6.1.2	Folyamat és források	64
6.1.3	Korlátozások	65
6.2	Kiegészítő anyagok a fogalom meghatározásokról és osztályozásokról	66
6.2.1	A fogalom meghatározások szelektív felülvizsgálata	66
6.2.2	Általános objektum alapú kategorizálás	69
6.2.3	Ágazati alapú kategorizálás	72
6.3	A forrás szintetikus és elemző beszámoló	74
6.3.1	Összefoglaló áttekintés az átfogó felülvizsgálat megállapításairól	74
6.3.2	A szűkítő felülvizsgálat megállapításainak analitikus táblázatos összeállítása	77
6.3.3	A "megosztási" platformok szelektív felülvizsgálata	116

.....**Megjegyzések**
..... **126**

.....**Hivatkozások**
..... **135**

.....**Ábráklistája**
..... **156**

.....**Táblázatoklistája**
..... **156**

.....**Bizonyítékdobozoklistája**
..... **156**

Köszönetnyilvánítás

Ez a tanulmány, amely a *"megosztáson alapuló gazdaság"* egészére összpontosít, és mind retorikai, mind empirikus szempontokat tárgyal, valamint egy másik, amely konkrétan a digitális munkaerőpiacokkal foglalkozik¹, a KKK J.03 (Információs társadalom) egységének június és 2015 február között végzett feltáró kutatási projektjének eredményeit mutatja be. 2016.

Külön köszönet illeti Ioannis Maghirost (a J.03-as egység vezetője), aki felismerte a téma tudományos és politikai jelentőségét, és úgy döntött, hogy elindítja ezt a feltáró projektet. A J.03-as egység más munkatársai is hozzájárultak a munkához: Gianluca Misuraca számos értékes javaslatot tett, Bertin Martens kérdései és észrevételei pedig végül segítettek megerősíteni a *"megosztáson alapuló gazdaság"* e két esszében bemutatott elemzésének legfontosabb alapelveit.

A két esszé előzetes változatát 2016. február 24-én Brüsszelben mutatták be egy belső munkaértekezleten, amelyet Ann Branch és Maria Nyberg, a Foglalkoztatási Főigazgatóság munkatársai szerveztek. A szerzők szeretnék megköszönni támogatásukat és szakpolitikai meglátásaikat, amelyek javították az esszék tartalmát. A workshopon részt vettek különböző főigazgatóságok képviselői, akiknek észrevételei és javaslatai szintén értékes hozzájárulást jelentettek.

A szerzők azonban kizárólagosan felelősek az e tanulmányok alapjául szolgáló bizonyítékbázis korlátaiért, a téma fogalmi és/vagy logikai hibáiért, az eredmények értelmezésének torzításaiért, valamint a főbb megállapítások megvitatásának esetleges "értékrelevanciájáért" (*Wertfreiheit*).²

Itt két nyilatkozatot és a kutatók közösségétől való bocsánatkérést kell tennünk. Először is, mindkét esszé és különösen ez a tanulmány esetében jelentős időeltolódás van a formalizált szakirodalmi áttekintés befejezése és a munka véglegesítése között, a belső szakértői értékelés miatt. Az esszé első vázlatát 2015. június 12-én, a második vázlat pedig 2015. szeptember 13-án készült el. Bár az irodalomkutatás egy utolsó (de nem annyira szisztematikus, mint az első) frissítése megtörtént, a vonatkozó szakirodalom nagyon gyorsan bővül, és néhány fontos hozzájárulás kimaradhatott, amiért elnézést kérünk. Másodsor, több hozzászólást a publikálás előtti formában találtunk meg, elemeztünk és idéztünk. Lehetséges, hogy ezek közül néhány már megjelent a lektorált folyóiratokban, és ez a tény elkerülte a keresés frissítését. Ha ez a helyzet, akkor a szerzőktől is elnézést kérünk.

---

¹ "A munka jövője a "megosztás gazdaságában": *Piaci hatékonyság és méltányos lehetőségek vagy tisztességtelen prekarizáció?*" (Codagnone et al., 2016).

² Az utalás itt nyilvánvalóan Max Weber "értékszabadság" (Wertbeziehung) és "értékrelevancia" közötti különbségtételére vonatkozik a kutatás három fázisa tekintetében: mit kutatunk,

hogyan végezzük, és hogyan értelmezzük az eredményeket (Weber, 1904).

Előszó

Ez az esszé egyike annak a kettőnek, amely a "megosztáson alapuló gazdasággal" foglalkozik. Míg ez az esszé a megosztáson alapuló gazdasággal foglalkozik általánosságban, a második a digitális munkaerőpiacok vertikálisabb elemzését nyújtja (lásd az 1. lábjegyzetet). Mindkettő elsődleges (a platformok elemzése) és másodlagos (tudományos szakirodalom, agytrösztök és szakpolitikai jelentések, valamint médiabeszámoló) forrásokon alapul. Az elemzéshez interdiszciplináris megközelítést alkalmaznak, ötvözve a közgazdaságtant, a szociológiát, az antropológiát, a jogi tanulmányokat és a retorikai elemzést.

Az olvasó egy első pillantásra talán gyötrelmes utazáson vesz részt a különböző irodalmak, kódok, terminológiák és narratívák között. A kísérleti és kvázi-kísérleti tanulmányok "kemény" eredményeinek megvitatása olyan "puhább" kérdések elemzésével váltakozik, mint a retorikai diskurzusok és a médiában "felkapott" beszámolók. Van azonban egy indoklás, amelyet Albert O. Hirschman (1970, 1977, 1991) munkásságának maradandó öröksége³ és az a nézete inspirál, hogy az eszmék és a retorika a társadalmi változások, reformok és politikák endogén motorjaivá válhatnak.

Hirschman *A reakció retorikája (The Rhetoric of Reaction, 1991)* című könyvének előszavában megjegyezte, hogy a liberális demokráciákban az egymással szemben álló csoportok néha elzárkóznak egymás véleményétől és nézeteitől. Azt állította, hogy a retorikai diskurzusok egyszerűen az "érvelés imperatívuszából" fakadóan konfliktusba robbanhatnak. Kifejtette, hogy a felszíni retorika történelmileg és analitikusan kontextusba helyezett, távolságtartó elemzését hasznosabbnak találja, mint az egyik szembenálló frakció elleni frontális támadást. Azt is állította, hogy a retorika empirikus bizonyítékok segítségével történő dekonstruálása segíthet helyreállítani a párbeszédet és a kommunikációt az egymással szemben álló frakciók között. Azt is megmutatta, hogy a retorikai diskurzusok nem a semmiből keletkeznek, hanem történelmileg inspiráltak és visszatérőek. Összehasonlította például a jóléti államok elleni neokonzervatív támadásokat, például Charles Murray *Losing Ground* (1984) című könyvét a több száz évvel korábbi, a "szegénnytörvények" elleni reakciókkal. Megjegyezte, hogy "minden olyan gondolat, amely hosszú idő óta nincs a figyelem középpontjában, jó eséllyel tévesen eredeti felismerésnek tekinthető" (1991, 29-30. o.). Erre példa a digitális munkaerőpiacokon "túpénzért" feladatokat ellátó gigamunkásokról szóló diskurzus. Itt egyértelműen újra felbukkant egy régi elképzelés, amelyet először az 1950-es és 1960-as években fogalmaztak meg az akkoriban az Egyesült Államokban megjelenő munkaerő-kölcsönző ügynökségekről (Berg, 2016). Általánosabban fogalmazva, a "megosztáson alapuló gazdaság" ma egy olyan retorikai mező, amelyet ki kell csomagolni.

A "megosztáson alapuló gazdaság" (sok más mellett az "együttműködő gazdaság" címkét is kapta) potenciálisan ideális hely a "szenvédélyek" és az "érdekek" összeegyeztetésére. Az utóbbi néhány évben azonban ellentétes diskurzusok, jogi viták és időnként erőszakos sztrájkok (pl. a hagyományos párizsi vagy milánói taxisok) terepe lett. Talán udvariatlannak tűnhet ezeket a diskurzusokat empirikus bizonyítékokkal dekonstruálni, és megkérdőjelezni mind a naiv érdektelen, mind a ravasz önérdékű felek állításait a "sharing economy" "*le magnifique sorti e progressive*" (a megosztáson alapuló gazdaság csodálatos és progresszív sorsa⁴) kapcsán. Másrészt a "megosztási" platformok legádázabb ellenzőinek borúlátó jóslatainak elszomorítása apologetikusnak is tekinthető. Ez az esszé azonban pontosan ezt a célt szolgálja. Megpróbálja szétválasztani a retorikát a rendelkezésre álló empirikus bizonyítékokkal, hogy legalább a szakpolitikák megvitatása során, ha nem is a nyilvános színtéren, de racionálisabb vitát tegyen lehetővé. A retorika elemzése, az érdekelt felek pozícióinak és érdekeinek feltérképezése, valamint a szilárd empirikus bizonyítékok háromszögelésével a politikai döntéshozatalt egy sor választási lehetőséggel segítjük. Jelenleg a kereskedelmi "megosztási" platformok intézményi vákuumban működnek, és bizonyos mértékig "a törvények felett állnak". Ez megkönnyíti az "ellenzők" számára, hogy azzal érveljenek, hogy egyszerűen a "szabályozási arbitrázsából" élnek, ahelyett, hogy innovációt hoznának

létre. A helyi önkormányzatok és bíróságok által hozott döntések nagyon is

³ Amint az a másik, a "*megosztáson alapuló gazdaságról*" szóló esszé címéből is kitűnik, a szenvedélyek és az érdekek szembeállítása.

⁴ Ez egy híres idézet Giacomo Leopardi 1836-os verséből (*La Ginestra o Fiore del Deserto*), amelyben az olasz költő a kor pozitivista kontextusában ironikusan szembeszállt az emberiség korlátlan és rendkívüli fejlődésébe vetett vak hittel.

széttöredezett táj Európában. Ezért sürgősen szükség van szabályozási és szakpolitikai iránymutatásra.

A *"megosztáson alapuló gazdaság"* paradigmaticus példája egy olyan politikai szempontból releváns kérdésnek, ahol a tények bizonytalanok, az értékek vitatottak, és a tét egyre nagyobb. Mint ilyen, ez a kérdés a tudomány próbaköve a politikai lehetőségek őszinte és átlátható közvetítésére. Ez egy olyan stratégiai esettanulmány, amelyben a KKK értékes szerepet játszhat a tudomány és a politika közötti "határszervezetként" (Guimarães Pereira & Saltelli, 2014). Ez a dolgozat az első lépést jelenti ebbe az irányba. Az adatok hozzáférhetőségében azonban vannak olyan akadályok, amelyeket le kell küzdeni, amint azt az előző utolsó részében röviden tárgyaljuk.

2016. február 10-én az Airbnb, az Uber és 45 másik kereskedelmi "megosztási" platform nyílt levelet küldött az Európai Unió⁵ Tanácsának holland elnökségének. Ennek egy kivonatát az alábbiakban közöljük:

Az Európai Bizottság a digitális egységes piaci stratégiájában bejelentette az együttműködő gazdaság európai menetrendjének kidolgozását [...] Üdvözljük a stratégiát, amely fontos lépés a platformjaink által az európai fogyasztók számára elérhető előnyök megvalósítása felé. Támogatjuk továbbá a Bizottság arra irányuló erőfeszítéseit, hogy az áruk és szolgáltatások tágabb értelemben vett európai belső piacán felkutassa és elhárítsa az akadályokat. Az Európai Versenyképességi Tanács közelgő ülésére tekintettel arra kérjük a tagállamokat, hogy támogassák ezeket a célkitűzéseket, és továbbra is törekedjenek arra, hogy a helyi és nemzeti jogszabályok ne korlátozzák szükségtelenül az együttműködő gazdaság fejlődését az európaiak kárára. [...] Ezért felszólítjuk a Tanácsot, hogy következtetéseiben ismerje el az együttműködő gazdaság pozitív hozzájárulását az európai fenntartható gazdasági növekedéshez.

A *"megosztáson alapuló gazdaság"* feltáró projekt részeként végzett munka azt mutatja, hogy a platformok pozitív és negatív hatásairól egyaránt vannak bizonyítékok. Egyértelműen dokumentálja azonban azt is, hogy a költségekről és előnyökről jelenleg rendelkezésre álló bizonyítékok teljesen részlegesek és még nem meggyőzőek. Van néhány kivétel, ahol a munkaerő-platformokra vonatkozó adatokat a kutatók rendelkezésére bocsátották: pl. az Upwork, korábban Elance-oDesk, és a Freelancers. A platformok saját adatain alapuló, rendelkezésre álló mennyiségi bizonyítékok többségét azonban maguk a platformok állították elő (Airbnb, 2015b) ,⁶ vagy az Obama-kormányzat korábbi tagjainak megbízásából (Autor et al. , 2003; Hall & Krueger, 2015; Sperling, 2015) és a német monopólium-bizottság (Uber, 2015f, 2015g), vagy akadémikusok és "beágyazott kutatók" (azaz a platformok alkalmazásában álló, a belső adatokhoz hozzáférést kapott kutatók) közösen írták (de még nem publikálták lektorált folyóiratokban). Az e jelentések elkészítéséhez használt adatkészletek és módszerek tehát nem nyilvánosak, és harmadik fél számára nem vizsgálhatók. Több mint valószínű, hogy a *"megosztáson alapuló gazdaság"* nettó jóléti hatásai pozitívak a gazdaság és a társadalom egésze számára, beleértve a fogyasztókat, a munkaadókat és esetleg a munkavállalókat is. Ezt azonban további empirikus kutatásokkal kell bizonyítani általában és különösen Európában. Ezeket a kutatásokat szakértői értékelésnek kell alávetni. Bár bizonyítékokat minden bizonnyal lehet gyűjteni kvalitatív interjúk és esettanulmányok, felmérések és webes adatgyűjtés révén, a gazdasági hatásokat bizonyító fontos adatokat a platformok által gyűjtött adatok jelentik, amelyeket eddig csak néhány kiválasztott kutató számára tettek hozzáférhetővé. Ezért fontos, hogy az európai kutatók is hozzáférjenek a platformok által generált adatokhoz. Ez bizonyítékot szolgáltatna az érdekeltek különböző kategóriái számára felmerülő költségekről és hasznokról, amelyekből meg lehetne becsülni az összesített nettó jóléti hatásokat. Az Európai Bizottságnak lépéseket kellene tennie ennek lehetővé tétele érdekében.

⁵ Elérhető a következő címen: <https://www.airbnbaction.com/wp-content/uploads/2016/02/NLCouncilLetterCollabEcon-Final-100216-4.pdf> (letöltve 2016. 02. 11.).

⁶ Az általános eredményeket összefoglaló blogbejegyzés után a városspecifikus jelentésekhez lehet

hozzáférni (Airbnb, 2012, 2013a, 2013b, 2013c, 2013d, 2014a, 2014b, 2015a, 2015b; Uber, 2014, 2015a, 2015b, 2015c, 2015d, 2015e, 2015f, 2015g).

Összefoglaló

A digitális platformok, amelyeket általában a *"megosztáson alapuló gazdaság"* és más címkék alá sorolnak, a felhasználók és a szolgáltatók különböző csoportjait hozzák össze, és növelik az olyan hagyományos tranzakciók méretét és sebességét, mint az eladás, a bérbeadás, a kölcsönzés, a munkaerő-kereskedelem és a szolgáltatások nyújtása. Sok esetben ezek a platformok által közvetített tevékenységek olyan peer-to-peer vagy peer-to-business tranzakciókat foglalnak magukban, amelyek szabályozási vákuumban zajlanak. Néhány nagy kereskedelmi "megosztási" platform 2014-ig, fenomenális növekedése, az érintett gazdasági ágazatok növekvő száma és az érintett szereplők közötti érdekelletékek miatt a *"megosztáson alapuló gazdaság"* a konfliktusos retorika és a nyilvános viták, jogi viták, sőt erőszakos tiltakozások terepévé vált. A "megosztási" platformokra utaló különböző kifejezések, amelyeket a szakemberek és az érdekeltek magukévá tettek, a legkülönfélébb tevékenységek "lebegő jelzői", amit a "platformok retorikai politikájának" is nevezhetünk. A kifejezéseket és fogalmakat olyan zavaros és zavaros módon használják, hogy időnként nehéz megállapítani, hogy a szószólók, az ellenzők, a szabályozók és a politikai döntéshozók ugyanazt a jelenséget tárgyalják-e. A fogalmi kétértelműség, a retorikai viták, valamint a megalapozott mérések és empirikus bizonyítékok hiánya között egy zárt, önmagát reprodukáló hurok van. Ez a hurok viszont korlátozza az alternatív szakpolitikai lehetőségekről folytatott racionális vita lehetőségét, és hozzájárul a *"megosztáson alapuló gazdaság"* jelenlegi szabályozási megközelítéseinek széttagoltságához.

Ez az elméleti ihletésű és empirikusan megalapozott kritikai esszé

- (i) kibontja a *"megosztáson alapuló gazdaság"* retorikáját,
- (ii) egy heurisztikailag hasznos és empirikusan megalapozott tipológia felállításával tisztázza a szemantikai és fogalmi kétértelműséget,
- (iii) feltérképezi a vitákat a "megosztási" platformok működésére és hatásaira vonatkozó rendelkezésre álló empirikus bizonyítékokkal szemben,
- (iv) áttekinti a vitát és a szabályozási és szakpolitikai kérdésekre összpontosító szakirodalmat, és
- (v) mindezeket a szempontokat a politikai következmények és a témával kapcsolatos jövőbeli európai kutatások szempontjából tárgyalja.

Mindezt egyedülálló módon teszi, a felhasznált széleskörű bizonyítékbázis és az interdiszciplináris megközelítés miatt, amelyben elméleti és empirikus közgazdaságtan, szociológia, antropológia, szabályozási és jogi tanulmányok, valamint retorikai elemzések találkoznak. A bizonyítékok a következőkből állnak: a) 120 médiaelem (újságok és magazinok cikkei; blogok, különösen a *"megosztáson alapuló gazdaságot"* támogató csoportok és szervezetek blogjai; ágazati tájékoztatók stb.); b) 70 platformból álló célzott minta mélyreható elemzése (honlapok, blogok, PR- és önjelentések stb.); c) 140 forrás, amelyek tudományos cikkekből (115) és társan értelmezett jelentésekből (25) állnak, amelyeket egy formalizált protokoll alapján választottak ki és szisztematikusan felülvizsgáltak; c) mintegy 60, az érdekelt felek által közzétett jelentés (ipari szövetségek, platformok saját jelentései és PR-anyagok); d) 70 közvetett módon releváns tudományos hozzájárulás és szakpolitikai jelentés.

Discourses

A "megosztás" diskurzus és mozgalom a társadalmi utópia egy formájaként alakult ki a tömegek bölcsességéről és a közös kreativitásról szóló szélesebb körű narratívából. Miután a "megosztási" platformok fejlődése egyre inkább "kereskedelmi irányt" vett, a kiábrándultság egyre több kritikát váltott ki. Más, kézzelfoghatóbb érdekek és aggodalmak később tovább fokozták a *"megosztáson alapuló gazdaságot"* jelenleg körülvevő konfliktusos légkört. Ez az esszé öt ellentmondásos témát határoz meg, amelyeket dekonstruál és a rendelkezésre álló empirikus bizonyítékokkal összevetve térképez fel:

- 1) A "megosztási" mozgalom állítólagos neoliberális kooptálása néhány gazdaságilag önérdékű és erős platform által, PR- és lobbistatégiák révén;

- 2) Az az érv, hogy a platformok állítólag a társadalmi tőke erősítésével és az általános bizalom növelésével segítik a közösségek újjáélesztését;
- 3) Az elosztási hatások és az, hogy ezek hogyan kedveznek vagy nem kedveznek a hátrányos helyzetű társadalmi csoportoknak;
- 4) A környezetbarátabb fogyasztás (pozitív környezeti hatások) és a társadalmi-gazdasági jólét széleskörű nettó nyereségének ígérete, amelyet a platformok PR-kampányai sokat reklámoznak;
- 5) A szabályozásról szóló vita polarizálódása: laissez-faire és önszabályozás szemben a felülről lefelé irányuló, a hagyományos iparágakra vonatkozó szabályozási követelményekkel.

A korlátozott empirikus bizonyítékok közepette a polarizált és ellentétes normatív és előíró narratívák széles körben elterjedtek, és többnyire megkérdőjelezhetetlenek. Ez az esszé ezeket a narratívákat társadalmi utópiák, üzleti és gazdaságvezérelt optimizmus és társadalmi pesszimizmus csoportosításával és kategorizálásával mutatja be. Ezekből a narratívákból a következő négy lehetséges fejlődési útvonal rajzolódik ki:

- **Nagyszerű átalakulás.** Ez a közösség által vezetett, optimista út (zöld, szociális és igazságos gazdasági jólét) nem igényel jelentős szabályozási beavatkozást. A gazdaság újbóli beágyazódása teljes egészében a viselkedés és a kultúra változásán keresztül történik.
- **Szabályozott fenntarthatóság.** A kormányok szabályozási és hagyományos beavatkozással szorgalmazzák a társadalom újra beágyazódását, hogy a társadalmat a fenntarthatóság irányába tereljék, és megoldják a "megosztáson alapuló gazdaság" jogfosztottságát és tisztességtelen hatásait.
- **Növekedésorientált globalizáció.** Nincs társadalmi és kulturális visszailleszkedés, minimális kormányzati beavatkozással, ami növekvő egyenlőtlenséghez, társadalmi polarizációhoz és a fenntarthatóságra gyakorolt negatív hatáshoz vezet. A "megosztási" platformok a humán tőke specializációjához és "virtuális munkaerő-vándorláshoz" vezetnek.
- **Barbarizálás.** A hagyományos cégek és a hagyományos munka felbomlik, decentralizálódik és feldarabolódik, hogy aztán algoritmusok segítségével újra közvetítsék. Robotok helyettesítik a munkát, a dolgozók rutinszerű, ismétlődő mikrofeladatokat végeznek. A beágyazódás és a felhatalmazás megszüntetése kormányzati beavatkozás nélkül munkanélküliséghez és egyenlőtlenséghez vezet.

Fogalomalkotás

A retorikai diskurzusok, a nyilvános viták és a kézzelfoghatóbb "csaták", ahogyan az mindenfajta polarizációs folyamatban előfordul, nem veszik figyelembe, hogy a "megosztási" platformok a különböző tevékenységek széles skáláját fedik le. A politikai döntéshozóknak azonban fogalmi tisztánlátásra van szükségük, és tisztában kell lenniük azzal, hogy e terület sokfélesége kizárja a szabályozás "egyféle" megközelítését. A platformokat kereskedelmi irányultságuk, dimenziójuk jelentősége és interakciós módjuk szerint kell kategorizálni és megkülönböztetni; mindezek meghatározzák jelentőségüket a szabályozási szempontok szempontjából. E dolgozat egyik legfontosabb hozzájárulása egy fogalmilag megalapozott tipológia céltudatos kidolgozása, amelyet a különböző típusú platformok jelenlegi szabályozási vonatkozásai ihlettek. Két dimenzió (eszközösszetétel: a tőkétől a munkaerőig; interakciós módozat: P2P vs. P2B) segítségével a következő négy típust azonosítjuk:

- 1) az áruk és szolgáltatások egyenrangú, eszközintenzív szolgáltatásnyújtása;
- 2) a személyes és otthoni szolgáltatások kézi munkaigényes, szakképzetlen, egymás közötti nyújtása;
- 3) vállalkozások közötti kognitív munkaerő-igényes, szakképzetlen szolgáltatások nyújtása a vállalkozásoknak;
- 4) a vállalkozások közötti kognitív munkaerő-intenzív, szakképzett szolgáltatásnyújtás a

vállalkozások

számára.

Az (1) pontban említett új P2P-tevékenységek köre szabályozási aggályokat vet fel a fogyasztóvédelemmel kapcsolatban. Ebben a típusban más ellentmondások is felmerültek (területrendezés, adók és helyi

az Airbnb esetében a rövid távú bérbeadásra vonatkozó szabályok). Másrészt a (2), (3) és (4) pontok olyan következményekkel járnak a foglalkoztatásra és a szociális védelemre nézve, amelyek az (1) pont szempontjából nem relevánsak, és amelyeket máshol hosszasan tárgyalunk (Codagnone et al., 2016). A (3) alá tartozó fuvarmegosztó szolgáltatások (Uber) komoly aggodalomra adnak okot, mivel fogyasztóvédelmi és munkavédelmi kérdéseket egyaránt felvetnek. A fuvarmegosztó szolgáltatások e tekintetben nagyban különböznek a fuvarmegosztástól (pl. BlaBlaCar) és az autómegosztástól (pl. RelayRides). Az előbbieket munkai igényesek, és jelenleg munkaügyi viták középpontjában állnak, míg az autómegosztás kevés vagy semmilyen munkával, a fuvarmegosztás pedig csak korlátozott mennyiségű munkával jár. A P2P autó- és fuvarmegosztásnál a foglalások előre történnek, a két társ végül találkozik, és a vezetés többnyire személyes használatra történik, ritkább, de hosszabb ideig tartó igénybevétellel. A fuvarmegosztásnál ezzel szemben a menetrendkészítés igény szerint történik, rövid átfutási idővel, a vezetés kereskedelmi célú, és az igénybevétel nagyon gyakori (több kockázattal járó). Ha az egyik fél csak fuvarozza a másikat a saját autójával vagy bérel egy autót, nem pedig fizető utasokat szállít, a felelősségbiztosítás sokkal egyszerűbb. A szolgáltató és a fogyasztó találkozása növeli a bizalmat; a ritkább használat pedig csökkenti a biztonsági kockázatokat. Szabályozási szempontból ezek fontos tényezők. Végül, de nem utolsósorban az Uber talán az egyetlen olyan "megosztási" platform, amely a versenyjog szempontjából aggályos lehet.

Így a sürgősebb szakpolitikai és szabályozási intézkedések, valamint a támogató kutatások középpontja világosan körülhatárolt. A *"megosztáson alapuló gazdaság"* egyéb részterületei kikerültek, de esetleg más szakpolitikai területeken is érdekesek lehetnek. Például a nonprofit (NFP) platformok általában és az együttműködésen alapuló termelési platformok olyan támogató politikai intézkedések tárgyát képezhetik, amelyek célja a társadalmi és ipari innováció ösztönzése.

Tények

Általánosságban elmondható, hogy az ebben az esszében felvetett témák többségéről csak korlátozott empirikus bizonyítékok állnak rendelkezésre. A bizonyítékok hiánya sokkal súlyosabb Európában, mint az Egyesült Államokban. Például a hivatalosan áttekintett 140 forrásból csak körülbelül 20 foglalkozott az európai empirikus valósággal. Másrészt, bár a bizonyítékok még nem adnak okot a végleges ítéletalkotásra, mindazonáltal segítettek a legfontosabb viták és viták dekonstrukálásában, és némi fényt derítettek a kérdésekre.

A konszenzusos meghatározás hiánya akadályozta a *"megosztáson alapuló gazdaság"* pénzületi értékének és a benne való részvétel szintjének megbízható statisztikai mérését. A PWC becslése szerint a *"megosztáson alapuló gazdaság"* globális szinten a következő értéket képviseli

15 milliárd dollárt, és 2025-re elérheti a 335 milliárd dollárt. Az EU Parlament (2016) jelentésében bemutatott más becslések szerint az EU28-ban addigra 572 milliárd euró fog érni. A *"megosztáson alapuló gazdaságban"* való részvételről készült különböző felmérések - a meghatározásból adódó némi eltérés ellenére - egyetértenek abban, hogy a jelenség statisztikailag kimutatható és releváns. A *"megosztáson alapuló gazdaság"* dimenziós jelentőségét jelzi az is, hogy a vizsgált 70 platform mind a tényező- (tőke, munkaerő), mind a termékpiacokat (árak és szolgáltatások), azaz a gazdaság (és potenciálisan a társadalom egészét) lefedik. A *"megosztáson alapuló gazdaság"* kialakulását számos tendencia és mozgatórugó magyarázza, és arra utal, hogy a jövőben nagy növekedési potenciállal rendelkezik. E trendek közé tartozik a technológiai fejlődés, a demográfiai változások és az urbanizáció, a fogyasztáshoz és a munkához való társadalmi-kulturális hozzáállás változása, valamint az erőforrásokkal való takarékos gazdálkodás és a környezetileg fenntarthatóbb növekedési pálya iránti igény.

A talált és elemzett empirikus bizonyítékok - a nyilvánvaló korlátok ellenére - lehetővé tették számunkra, hogy fényt derítsünk különösen a motivációk és a társadalmi tőke kérdéseire, valamint a "megosztási" platformok működésére. Másrészt a "megosztási" platformok várható környezeti és társadalmi-gazdasági hatásaira vonatkozó empirikus bizonyítékok nagyon korlátozottak, töredékesek és nem meggyőzőek.

A motivációk és a társadalmi tőke tekintetében három általános előzetes következtetés rajzolódik ki. Először is, a motivációk az altruizmustól a haszonelvű célokig terjednek. Másodsor, a *"megosztáson alapuló gazdaság"* a valódi társadalmi tőke egy formáját hozza létre, de ez is kölcsönös (negatív és pozitív) cseréken alapul. Harmadszor, az altruista és ideológiai motivációk, valamint a társadalmi

a tőkeépítés egyértelműen inkább a korai nonprofit kezdeményezéseket jellemzi. A "megosztáson alapuló gazdaság" tehát összességében valóban a "szenvedélyek" és az "érdekek" keverékének tűnik.

A javasolt tipológia által körülhatárolt platformok definíció szerint kétoldalú piacok, ahol keresztirányú hálózati hatások léphetnek fel, amennyiben több fogyasztó (munkaadó) több szolgáltatót vonz és fordítva. A rendelkezésre álló empirikus bizonyítékok azt mutatják, hogy ezek a platformok még mindig küzdenek a piaci sűrűlódásokkal és a hatékonyság hiányával, ami korlátozza növekedésüket. Ezen túlmenően szinte mindegyik lehetővé teszi a "multi-homingot" (a társaik nem kötődnek egyetlen platformhoz). Úgy tűnik, hogy a sűrűlódások és a multi-homing nem adják meg ezeknek a platformoknak a piaci dominancia eléréséhez szükséges kapacitást. Bár nem áll rendelkezésre bizonyíték arra vonatkozóan, hogy mennyire hatékony az egyeztetési folyamat, az Uber esetében a "multi-homing" a gyakorlatban lehetetlen, és a platform egyértelműen korlátozza a járművezetőket. A piaci erő lehetősége nem teljesen elérhető az Uber számára. Másrészt az empirikus bizonyítékok azt is egyértelműen bizonyítják, hogy az e platformok által használt hírnév-értékelési rendszerek nem teljesen megbízhatóak, manipulálhatók, és az input hiánya és/vagy a kölcsönösségen alapuló input (a felhasználók vonakodása a negatív értékelések adásától) miatt szenvednek.

A P2P-platformok lehetséges előnyei, költségei és jóléti hatásai elméletileg és előzetesen meghatározhatók. Ezek a platformok növelik a szolgáltatásnyújtási kapacitást, ami csökkenti az árakat, növeli a kínálatot és a fogyasztói választékot, ezáltal pedig növeli a fogyasztói jólétet. A kínálati oldalon nyomást gyakorolnak a hagyományos vállalkozások áraira és értékesítésére, csökkentve bevételeiket és potenciálisan az általuk kínált munkahelyek számát. Másrészt új jövedelemszerző munkahelyeket teremtenek a piacra lépők számára, és munkalehetőségeket a független vállalkozók számára. Ezzel kapcsolatban azonban kimutatták, hogy a munkahelyek biztonsága és minősége szempontjából költségekkel is járnak (Codagnone et al., 2016).

E pozitív és negatív hatások nettó jóléti egyenlege olyan empirikus kérdés, amelyre elméletileg nem adható válasz. Sajnos nem találtunk megbízható és átfogó utólagos empirikus bizonyítékot e platformok összesített jóléti költségeire és hasznára vonatkozóan. A rendelkezésre álló empirikus bizonyítékok nagyon részlegesek, nem rendszerezettek és nem meggyőzőek. Az áttekintett 140 forrásból mindössze 12 szolgáltató empirikus bizonyítékot a hatásokról, de egyik sem veszi figyelembe a költségeket és az előnyöket. Ezek közül 6 az Airbnb-re, 3 az Uberre, 1 a Get Aroundra, 2 pedig általában a P2P-bérlés fogyasztói jóléti hatásaira összpontosít. Az empirikus hozzájárulások közül csak egy összpontosít Európára, míg az összes többi az Egyesült Államokra vonatkozó adatokat elemzi. Az Airbnb-nek a szállodáiparra és általában a turizmusra gyakorolt hatásairól ellentétes bizonyítékok állnak rendelkezésre; az Uber nyilvánvalóan csökkenti a befolyásoltság alatt történő vezetésből eredő baleseteket, és a versenynyomás a hagyományos taxitársaságok szolgáltatásminőségének javulásához vezet. Ugyanakkor ez utóbbiak bevételeit és a medallionok (azaz taxiengedélyek) értékét is csökkenti. A korlátozott empirikus adatokkal kalibráló elméleti modellezési tanulmányok arra engednek következtetni, hogy a P2P-kölcsönzés növeli a fogyasztói jólétet (de nem feltétlenül csökkenti sem a tulajdonlást, sem a használatot), különösen a medián alatti jövedelmű társadalmi csoportok esetében.

A fentiekben összefoglalt hozzájárulásokon kívül a többi bizonyíték csupán anekdotikus, és gyakran a jelenlegi vitákban érintett érdekelt felek által bemutatott. Az Uber és az Airbnb például jelentések tucatjait adta ki, de megbízhatóságukat nem lehetett függetlenül validálni, mivel a módszertanokat nem mutatják be átláthatóan, és az adatokat nem teszik hozzáférhetővé a kutatók számára. Ugyanilyen kevésbé meggyőzőek a bizonyítékok a "megosztáson alapuló gazdaság" ígért pozitív környezeti hatásairól. Az első rendű hatások ésszerűen pozitívak lehetnek: a meglévő szálláshelyeken való tartózkodás csökkentené az új szállodák és/vagy munkahelyek építését, míg az eszközök vagy áruk megosztása csökkentené az új áruk előállítását, és mindkettőnek csökkentenie kellene az ökológiai és szénlábnyomot. Az aggregált társadalmi-gazdasági szintű nettó hatás mérésekor azonban a másodrendű hatásokat is

figyelembe kell venni. Mi történik a szolgáltatók által a "*megosztáson alapuló gazdaság*" révén megkeresett vagy a felhasználók által megtakarított pénzzel? Mint láttuk, az Airbnb "bizonyítékot" tett közzé arról, hogy a vendéglátóik többet költenek, mint a szállodákban megszálló turisták, hogy bemutassa a városok gazdaságára gyakorolt hatását. Ez öncáfoló azzal az állítással kapcsolatban, hogy az Airbnb környezeti előnyöket termel.

Szabályozás

Az önszabályozás hívei egyrészt azzal érvelnek, hogy a hivatalos szabályozás költséges, és az érdekek védelmét szolgálja. Másrészt a hivatalos szabályozás hatályának a P2P-platformokra való kiterjesztését támogatók azzal érvelnek, hogy ez olyan piaci hiányosságokat orvosolna, amelyeket a magánfelek önmagukban nem tudnak kiküszöbölni. Ugyanakkor mérsékeltebb megközelítések is kialakulóban vannak. Egyre nagyobb az egyetértés abban, hogy a *"megosztáson alapuló gazdaság"* nem hagyható teljesen ellenőrzés nélkül, és nem szabályozható a hagyományos parancsuralmi megközelítésekkel sem.

Ettől az általánosabb vitától eltekintve még számos megoldatlan kérdés van, amelyeket az alábbiakban röviden összefoglalunk (kivéve a munkaügyi kérdéseket, amelyekkel Codagnone et al., 2016 foglalkozik):

- 1) Adózás. Az adómegosztási tevékenységekre vonatkozó anyagi jogi szabályozás létezik, de a végrehajtás kihívást jelenthet, mivel: a) egyes platformok opportunistá módon a legkedvezőbb szabályozási rendszert választják; b) a mikroszolgáltatók egyedi megfelelési problémákat vetnek fel. Az Airbnb jelenleg is együttműködik a jogalkotókkal a meglévő jogszabályok kidolgozásában vagy kiigazításában. Ezen túlmenően a weboldalán megköveteli a vendéglátóktól, hogy ismerjék és tartsák be a helyi törvényeket és a bérbeadójuk bérleti szabályzatát, amelyek mindkettő tilthatja a rövid távú bérbeadást (Miller, 2015; Zrenner, 2015). Az Airbnb emellett néhány amerikai városban és Amszterdamban is elkezdett adót szedni;
- 2) Negatív externáliák, felelősség és biztosítás. A fuvarmegosztó platformok negatív externáliái a nem biztonságos és nem biztosított vagy alulbiztosított sofőrökből/autókból erednek. A rövid távú szálláskiadás negatív externáliákat okoz a környék számára (megnövekedett forgalom, elfoglalt parkolóhelyek, zaj, a szomszédokat zavaró bérlők stb.), valamint azért, hogy ingatlanokat von ki a hosszú távú bérleti piacról. A felelősség és a biztosítás azonban nem csak a negatív externáliák kérdése, és a "megosztási" tranzakció két oldalát is érintheti. A kérdés ismét az, hogy ki a felelős, ha valami rosszul sül el, és hogy a "megosztási" tevékenységek biztosítva legyenek. Ésszerűen feltételezhető, hogy a felelősség meghatározása, a biztonság garantálása és a biztosítási rés megszüntetése érdekében szükség lehet bizonyos beavatkozásra. Bizonyos körülmények között a rövid távú bérbeadás negatív externáliáival is foglalkozni kell;
- 3) Információs aszimmetriák és kognitív torzítások. A különböző információs aszimmetriák, amelyeket a viselkedési közgazdasági szakirodalomban dokumentált tipikus kognitív torzítások súlyosbítanak, kétségessé teszik, hogy az önszabályozás teljes mértékben képes-e megvédeni a fogyasztókat. Ez számos konkrét kérdést vet fel, mint például a hírnévre vonatkozó minősítések megbízhatósága, a biztonsági előírások, a csalások, a vitarendezés és a jogorvoslat. Nagy az esélye annak, hogy a fogyasztók rossz döntéseket hoznak, ha túl nagy választékkal, gyenge szabályozással és jogvita esetén nem egyértelmű jogorvoslati lehetőségekkel szembesülnek. Az is előfordulhat, hogy nem ismerik fel teljes mértékben a kockázatokat és a biztonsági követelményeket. Ilyen körülmények között a szabályozás és/vagy az ösztönző intézkedések segíthetnek a fogyasztók védelmének növelésében;
- 4) Engedélyezési és tanúsítási rendszerek. Bár az engedélyezési és tanúsítási rendszerek általában nem hatékonyak, és indokolatlanul előnyben részesíthetik a már piacon lévő vállalkozásokat, az Uber és az Airbnb esetében történt súlyos incidensek miatt a kritikusok azt követelik, hogy a nagy kereskedelmi platformokra is alkalmazzák őket. A platformok személyazonossági ellenőrzésekkel és átvilágítási eljárásokkal próbálták növelni a bizalmat. Kétségek merülnek fel azonban azzal kapcsolatban, hogy ezek az ellenőrzések mennyire átláthatóak és szigorúak;
- 5) Adatok és adatvédelem. Aggodalmak merülnek fel azzal az adatmennyiséggel kapcsolatban, amelyet a "megosztó" platformok a fogyasztóktól gyűjtenek, tekintettel ezen adatok némelyikének érzékeny jellegére és felhasználási módjára;
- 6) A versenyjog lehetséges hatásai. A legnagyobb platformok jellemzőire és működésére vonatkozó, áttekintett bizonyítékok alapján úgy tűnik, hogy a

heterogenitás és a megfelelési súrlódások miatt a legtöbb platform számára elérhetetlen a piaci erőfölény. Az Uber esetében azonban ez nem is olyan valószínűtlen. Másrészt a párosítási algoritmusok fejlesztése, az árképzési stratégiákkal és a személyes adatok felhasználásával együtt

szabályozási ellenőrzés nélkül, megváltoztathatja a helyzetet, és valószínűbbé teheti a piaci erőfölényt néhány más platform számára is.

A szabályozási vita és a megosztáson alapuló gazdaság egyes platformjai által támasztott kihívásokra adott szakpolitikai válaszok az EU-ban nagyon széttagoltak. A taxi- és szállodaiipar szabályozása többnyire a városi tanácsok hatáskörébe tartozik, és a városok különböző módon reagálnak. A munkaerőpiac és a szociális biztonság szabályozása többnyire állami hatáskörbe tartozik, és a tagállamok különbözőképpen kezelik. Magasabb szinten az EU esetleg a fogyasztóvédelemmel és egyéb felelősségi kérdésekkel is foglalkozhat. Az ebben a tanulmányban áttekintett szakirodalom azonban nem ad támpontot arra vonatkozóan, hogy az EU-nak reagálnia kellene-e ezekre a szabályozási kihívásokra, és ha igen, hogyan. Az eddigi viták alapján azonban lehetséges a felelősség és a fogyasztóvédelem tekintetében a szakpolitikai lehetőségek azonosítása:

- (1) Nincs beavatkozás. Az általános "nincs beavatkozás" megközelítés nem a legjobb megoldás, két okból, egyrészt konkrét és empirikus, másrészt normatív okokból. Először is, a felelősség és a szociális védelem tágan értelmezett területén a piac egyértelmű hiányosságait kezelni kell, mivel ezek incidenseket okoztak és társadalmi riadalmat keltettek. Másodsor, olyan egyenlő feltételeket kell teremteni, ahol a platformok és a bevett iparági szereplők tisztességes feltételek mellett versenyezhetnek;
- (2) A megosztáson alapuló gazdaság általános szabályozása. Ez a lehetőség az "offline" vállalkozásokra vonatkozó meglévő szabályozás átfogó alkalmazásából állna a *"megosztáson alapuló gazdaságra"*, az egyenlő versenyfeltételek megteremtése érdekében. Ezt a lehetőséget el kell vetni azon az alapon, hogy a meglévő szabályozás elavult, nehézkes és még a meglévő vállalkozások esetében is hatástalan;
- (3) Szabályozás és liberalizáció. Ebben a lehetőségben az egyenlő versenyfeltételek megteremtése a *"megosztáson alapuló gazdaság"* könnyed szabályozásának alkalmazásával, ugyanakkor a meglévő iparágak liberalizálásával valósulna meg, így a jelenlegi vita két oldala fokozatosan közeledne a középút felé;
- (4) Hibrid megközelítés ad hoc rendszerekkel. Ez a lehetőség összhangban lenne azzal a koncepcionális és empirikus elemzéssel, amely egyértelműen azt mutatja, hogy "egy méret nem illik mindenre".

Jövőbeni kutatás

Az empirikus bizonyítékok tekintetében nagy hiányosságok mutatkoztak, különösen Európa esetében. A következőkben a hiányosságok pótlásának módjait ismertetjük:

- A platformok és források e tanulmányban bemutatott áttekintésének nyomon követése és kiterjesztése az európai platformok jobb lefedése és az európai empirikus valóságot lefedő további tanulmányok megtalálása érdekében.
- Minőségi és mennyiségi bizonyítékok gyűjtése az EU-ban annak érdekében, hogy a politikai döntéshozók megbízhatóbb és átfogóbb képet kapjanak a "megosztási" platformok fogyasztók és szolgáltatók jólétére gyakorolt hatásáról.
- A kínálati oldal (azaz a "megosztási" platformok) fejlődésének folyamatos nyomon követése és feltérképezése mind globális, mind európai szinten.
- Nagy mennyiségű adat összegyűjtése és elemzése:
  - a kiválasztott platformok releváns adatainak automatikus webes lekérdezése;
  - az érdekelt felek bevonása és konszenzus kialakítása a platformok és az ipar által tárolt adatok, valamint a városi szintű statisztikák megszerzése érdekében, amelyek a teljes körű költség-haszon elemzéshez szükséges méréseket biztosítanák;
  - Végezze el az adatok leíró elemzését, hogy előzetes betekintést nyújtson az ebben az esszében tárgyalt néhány hatásba;
  - Költségek és hasznok becslése és modellezése. Az adatokat megfelelő ökonometriai módszerekkel kell elemezni a kiválasztott platformok költségeinek és hasznának becslése érdekében. Az eredményeket ezután az

összesített gazdasági és társadalmi hatások modellezésének szimulációjába lehetne kalibrálni.

- Statisztikai elemzések és viselkedési kísérletek kidolgozása annak kimutatására, hogy van-e manipuláció a hírnévértékelés és a társadalmi befolyásolás hatásai között.

1 Bevezetés

Ez az esszé a digitális platformokat elemzi, amelyek gyakran kétoldalú piacokként működnek, és általában a *"megosztáson alapuló gazdaság"* (és más, lásd az alábbiakban) címke alá sorolhatók, a felhasználók és a szolgáltatók különböző csoportjait hozzák össze, és lehetővé teszik a hagyományos tranzakciók, például az eladás, a bérbeadás, a kölcsönzés, a munkaerő-kereskedelem és a szolgáltatásnyújtás méretének és sebességének növelését; sok esetben ezek a platformok által közvetített tevékenységek olyan peer-to-peer vagy peer-to-business tranzakciókat foglalnak magukban, amelyek még nem teljesen szabályozottak. Az antropológiai és idegtudományi tanulmányokra hivatkoznak (pl. Agyeman *et al.* 2013) annak megerősítésére, hogy a megosztás és az együttműködés az emberiség veleszületett evolúciós és kulturális jellemzője; a közösségek évezredek óta osztoznak és együttműködnek. Az autómegosztás először 1948-ban indult el Zürichben (Shaheen *et al.*, 1999), és az 1980-as és 1990-es években számos kisebb közösségi alapú autómegosztó szövetkezet működött Észak-Európában (Jonsson, 2007); ez a tevékenység azonban nem terjedt el. A "megosztási" platformok közelmúltbeli tartós növekedésének számos magyarázata van, de az egyik legfontosabb hajtóerő egyértelműen az elmúlt húsz év piaci helyek kialakításában szerzett iparági szakértelem beérése (Horton & Zeckhauser 2016). Jelenleg az olyan kifejezéseket, mint a *"megosztás gazdasága"*, az *"együttműködő gazdaság"* és sok más (lásd a technikai melléklet, Bizonyítékok doboza 4), megkülönböztetés nélkül használják nagyon különböző digitális platformokra. A fogalmi tisztánlátás hiánya akadályozza a szakpolitikáról és a szabályozásról szóló racionális vitát, amely empirikus tényeken alapul, és egy világosan és konszenzusosan meghatározott jelenségre összpontosít.

Ez az esszé egyedülálló mind az elsődleges (70 platform elemzése) és másodlagos forrásokból álló széleskörű bizonyítékbázis (összesen mintegy 390 egyedi forrást használtunk fel), mind az interdiszciplináris megközelítés miatt, amelyben elméleti és empirikus közgazdaságtan, szociológia, antropológia, szabályozási és jogi tanulmányok, valamint retorikai elemzések találkoznak. Ez az elméleti ihletésű és empirikusan megalapozott kritikai esszé kibontja a *"megosztáson alapuló gazdaság"* retorikáját, és megtisztítja a területet a szemantikai és fogalmi kétértelműségtől. A fogalmi tisztánlátás és a retorikától a kulcskérdések elkülönítése szükséges ahhoz, hogy jól célzott politikai és szabályozási kezdeményezéseket lehessen kidolgozni egy olyan környezetben, ahol nem létezik "mindenre egyforma" megoldás. Bemutatja továbbá a kulcsfontosságú szempontokra (részvételi motivációk, bizalom és társadalmi tőke, platformok egyeztetése és értékelési mechanizmusok) és hatásokra (környezeti, gazdasági és társadalmi) vonatkozó korlátozott empirikus bizonyítékokat. Végezetül megvitatja a szakpolitikai és szabályozási következményeket, és kutatási menetrendet mutat be.

1.1 Kontextus: vitatott értékek és bizonytalan tények

Hirschman szerint (1977) a szenvedélyek és az érdekek olyan ellenpontok, amelyek integrálják egymást. Ez a nézet kihívást jelent mindazoknak, akik az ént haszonmaximalizáló gépezetnek tekintik, mind pedig azoknak a komunitárius gondolkodóknak, akik egy olyan világra vágnak, amelyben nincs fősvénység és pénzhajhászás. A szenvedélyes idealizmus és a megalkuvás nélküli haszonelvű individualizmus ugyanannak az érmének a két oldala. A gazdasági tevékenységet olyan szenvedélyek és gyakorlatok is mozgatják, amelyeket nem lehet az egyének vagy cégek közötti versenyre redukálni. A *"megosztáson alapuló gazdaság"* első látásra tökéletes jelöltnek tűnik a szenvedélyek és a gazdasági önérdék pozitív integrációjára: lehetőség a gazdagabb emberi élmények és a haszonelvű nyereségek, a gazdasági és társadalmi innováció számára egyaránt. Sikerét Hirschmantól kölcsönözve (1970), a "kilépés" és a "hang" keverékének, amely az egyént fogyasztóként és független vállalkozóként egyaránt képessé teszi.

A gyakorlatban azonban a "megosztási háborúk" (Rauch & Schleicher 2015) metafora talán alkalmasabb a jelenlegi vita jellemzésére. A média és a blogok tudósításainak e dolgozathoz végzett célzott mintavételezése, amelyet más hasonló gyakorlatok is alátámasztanak (például Dredge & Gyimóthy, 2015; Martin, 2016), azt jelzi, hogy a

figyelem 2014-2015-ben érte el a csúcspontját, és egyre inkább az ellentmondásokra és a konfliktusos szempontokra kezdett összpontosítani. A "szenvedélyek" és az "érdekek" közötti konfliktus nyilvánvaló abban az állításban, hogy az "igazi" és "hiteles" megosztási és együttműködési mozgalmakat eltérítették és kooptálták az olyan nagy kereskedelmi platformok retorikájában és PR-kampányában, mint az Uber és az

Airbnb a hagyományos lobbistratégiák révén gazdasági önértékük érvényesítésére (Caldararo, 2014; Kuttner, 2013; Lee, 2015; Walker, 2015). Ezek a "megosztáson alapuló gazdaság" körüli "háborúk" befolyásolták a nyilvános vita hangnemet és néhány konkrét intézkedést az elmúlt két és fél évben (2014-től 2016 közepéig). Kevesebb mint öt év alatt véget ért a "mézeshetek" a "megosztáson alapuló gazdasággal". Az optimista és utópisztikus narratívákat felváltották a jogi vitákról és a "megosztáson alapuló gazdaság sötét oldaláról" szóló beszámolók (Malhotra & Van Alstyne, 2014). A 2015-ben Párizsban megrendezett OuiShare fesztiválon uralkodó hangulatról szóló beszámolók példaként szolgálnak (Kaminska, 2015; Mims, 2015). Öt évvel ezelőtt, 2011 márciusában a Time Magazine a "megosztást" a világot megváltoztató 10 ötlet közé sorolta (Walsh, 2011). 2015 folyamán azonban az egyik legbeszédeesebb szalagcím az volt, hogy a "sharing economy" az amerikai elnökjelöltek között konfliktus tárgyává vált (Greenhouse, 2015; McCabe & Devaney, 2015; Wood, 2015). Hasonlóképpen, Európában a 2014-2015-ös időszakban különböző jogi viták, ellentmondásos bírósági döntések és erőszakos sztrájkok történtek az Uberrel és kisebb mértékben az Airbnb-vel kapcsolatban (lásd a 3. keretes írást).

A fent említett 2015-ös "OuiShare" fesztivál résztvevőinek megfigyelései és az online platformok szókincsének elemzése alapján Richardson azt állítja, hogy a "megosztás" gazdasága paradoxon (2015). Egyszerre határozzák meg a kapitalista gazdaság részeként és annak alternatívájaként. Egyesek a hiperfogyasztói kultúra ellenszerének tekintik: a tulajdonlás helyett a hozzáférés, az újrafelhasználás és a kihasználatlan javak és eszközök hasznosítása. Egyre nagyobb teret nyer az a felfogás, hogy a megosztás szóképlete az egyenlőtlenség és a polarizáció új formáit rejti. Amint azt Martin (2016) nemrégiben bemutatta, a *megosztáson alapuló gazdaságról* szóló diskurzusokat ellentmondásos módon fogalmazzák meg, a fenntarthatósághoz vezető úttól (azaz gazdasági lehetőség mindenki számára, fenntartható fogyasztási forma, decentralizált és méltányos gazdaság stb.) a neoliberalizmus rémálomszerű formájáig (azaz szabályozatlan piaci helyek, megerősített neoliberális paradigma, hamis innováció stb.) Ezek az ellentmondások a támogatók és ellenzők közötti vitákban merülnek fel, akik egymásnak ellentmondó retorikát használnak fel és ad hoc "bizonyítékokat" mutatnak be. A viták virágzanak, mivel a szilárd bizonyítékok korlátozottak és/vagy nem meggyőzőek, és nincs olyan alap, amely alapján az ellentétes állításokat meg lehetne ítélni. A platformok azon gyakorlata, hogy nem hozzák nyilvánosságra a fontos mérőszámokat, vagy csak egyes kutatók számára teszik azokat elérhetővé, tovább táplálja a bizonyítékokon alapuló vitát. A Krueger és egy Ubernek dolgozó kutató által közösen írt tanulmány (Hall & Krueger 2015) például többet tett azért, hogy további vitákat provokáljon, mint hogy bizonyítékokat szolgáltatson egy kiegyensúlyozottabb vitához. Ezért nemcsak a sajtóban és a politikailag pozícionált agytrösztök jelentéseiben, hanem számos lektorált tudományos esszében is értékalapú, normatív és előíró jellegű állításokkal találkozhatunk. Ezek a hozzászólások időnként víziószerűek és futurisztikusak, és egyaránt lehetnek optimista (gyakrabban) és pesszimista beállítottságúak. Még a "tudományos" esszék is tartalmazhatnak apokaliptikus víziókat a társadalmi leépülést felgyorsító és az egyenlőtlenséget tovább mélyítő *megosztásalapú gazdaságról* (Caldararo, 2014). Létezik az ellentétes vízió is, miszerint a megosztáson alapuló gazdaság megújítja és újjáéleszti az "amerikai álmot" (Jefferson-Jones, 2015).

Fontos megjegyezni, hogy a fogalmi kétértelműség, a retorikai viták, a megbízható mérések és empirikus bizonyítékok hiánya, valamint a széttagolt vagy nem létező szakpolitikai és szabályozási megközelítések között egy zárt, önmagát termelő kör van. A különböző felhasználói és szolgáltatói csoportoknak megfelelő új digitális platformokra utaló különböző kifejezések, amelyeket a szakemberek és az érdekeltek mostanra kisajátítottak, a legkülönfélébb tevékenységek "lebegő jelzői", amit a platformizáció retorikai politikájának nevezhetünk. A jelenlegi használat olyannyira zavaros és zavaros, hogy az olyan kifejezések, mint a "megosztáson alapuló gazdaság" vagy az "együttműködésen alapuló gazdaság" fogalmilag triviálissá válnak. Időnként nehéz megállapítani, hogy a szószólók, az ellenzők, a szabályozók és a politikai döntéshozók ugyanazt a jelenséget tárgyalják. A valóságban a "megosztási" platformok eltérnek egymástól a dimenzió relevanciája (azaz a néhány száz felhasználótól a több millió felhasználóig), az interakció módja (azaz a peer-to-peer vagy P2P vs. business-to-

consumers vagy B2C) és a kicserélt eszközök típusa (azaz egy ingatlan vs. az egyén munkája) tekintetében. Ezért a jelenlegi szabályozási vonatkozásaik (pl. piacra jutás és engedélyezés, felelősség és biztosítás, fogyasztóvédelem, munkajog), valamint az általuk okozott zavarok tekintetében is különböznek.

inkumbens iparágak. Nincs értelme például a BlaBlaCar és az Uber (lásd a technikai melléklet 5. háttérmagyarázatát), vagy a TaskRabbit és az időbankokⁱ ugyanannak a területnek a részeként tárgyalni. Az Airbnb-hez és az Uberhez hasonló, nagy nyereséget hozó cégek csoportosítása az olyan önkéntes ajándékozó csereprogramokkal, mint a Freecycle vagy a CouchSurfing, hozzájárul az ellentmondásos retorikák és viták gerjesztéséhez. Nem meglepő, hogy világosabb és konszenzusos meghatározás nélkül nem létezik megbízható mérés a jelenség dimenzióinak jelentőségéről. A *"megosztáson alapuló gazdaság"* különböző becslései - akár a pénzben kifejezett értékét, akár az érintettek számát tekintve - néha nagyságrendekkel eltérnek egymástól.

1.2 Politikai relevancia

A heves vita nem alaptalan, és egyértelműen fontos a politika szempontjából, tekintettel a *"megosztáson alapuló gazdaság"* címke alá tartozó egyes platformok fenomenális növekedésére. Ezen túlmenően a gazdasági ágazatok széles körét érintik azok a platformok, amelyek magukat vagy magukat mások által a megosztás részeként definiálják. Végül, a szimbolikus és retorikai csatározásokon túlmenően a világosan azonosítható érdekelt felek között kézzelfogható érdekellentétek is vannak.

Mint említettük, az egyértelmű meghatározás hiánya megakadályozza a megosztáson alapuló gazdaság méretének megbízható mérését, bárhog is nézzük. Ezeket a mennyiségi méréseket a 2.2. szakaszban mutatjuk be és tárgyaljuk. Itt elegendő előrebocsátani, hogy a különbségektől és az esetleges módszertani hibáktól függetlenül a becslések egyetértenek abban, hogy a tágran értelmezett *"megosztáson alapuló gazdaság"* statisztikailag kimutatható jelenség. A "megosztási" platformok jelentőségéről közvetett módon adhatunk előzetes képet, ha megnézzük a legnagyobbakra vonatkozó néhány tény. Júniusban több mint 1 milliárd USD értékű "17sharing economy" vállalat 2015, létezett (11 magán- és 6 tőzsdén jegyzett) (Owyang, 2015c; VB Profiles & Crowd Companies, 2015). Ezek közül 12 az Egyesült Államokban (ebből 8 Kaliforniában), egy Indiában (Olcabs), egy Kínában (Kuaidi Dache), egy Ausztráliában (Freelancer), egy Új-Zélandon (Trademe) és egy az Egyesült Királyságban (TransferWise) működött. Az Uber 40 és milliárd50 dollár közötti összegre, az Airbnb-t pedig 40 és milliárd dollár közötti összegre értékelték.

10 és 20 milliárd dollárt (Austin *et al.*, 2015; Bloomberg Brief, 2015) - azaz többet, mint az Avis (5,2 milliárd dollár) és a Hertz (12,5 milliárd dollár), és többet, mint a Hyatt szállodalánc (Cannon & Summers, 2014). Az Airbnb állítása szerint 34 000 városban van jelen, 190 országot lefedve; 2008-as indulása óta 35 millió vendége volt, és 1,2 millió listája (Bloomberg Brief, 2015)ⁱⁱ. Az Uber 58 ország 230 városában van jelen. A francia fuvarmegosztó startup, a BlaBlaCar Franciaország határain túlra is terjeszkedett, 13 országban 10 millió tagot toborzott. 2014 nyarán 100 millió USD kockázati tőkét gyűjtött be (Bisserbe & Landauro, 2014). 2014 óta az olyan platformok, mint az Airbnb, az Uber és a BlaBlaCar 150% és 250% között nőttek az általuk lefedett országok, a tranzakciók száma és a felhasználók száma tekintetében. A platformok⁷⁰ e dolgozathoz végzett elemzéséből kiderül, hogy egyre inkább részt vesznek a gazdaság olyan fontos ágazataiban, mint a közlekedés, a szállás és bérbeadás, a kiskereskedelem, az irodahelyiségek és a logisztika, a pénzügyek és a fogyasztói hitelek, valamint a munkaerőpiac. Az utóbbi időben olyan új startupok, mint a Mosaic vagy a Yeloha, az energiapiacra is belépnek (Owyang, 2015d). Ami azt illeti, a vizsgált platformok mind a tényezőpiacokat (tőke, munkaerő), mind a termékpiacokat (árak és szolgáltatások), tehát a gazdaság egészét lefedik. Potenciálisan a társadalom egészére is hatással lehetnek, amennyiben beváltják a társadalmi tőke építésének, valamint a részvétel és a szolidaritás felélesztésének ígéretét.

Tekintettel arra, hogy ezek a platformok bomlasztó gazdasági és társadalmi innovációt eredményezhetnek, nem meglepő, hogy több érdek is kockán forog:

- a. a felhasználók/fogyasztók (akik állítólag nagy előnyökhöz jutnak a nagyobb verseny következtében olcsóbb és kényelmesebb választási lehetőségek révén. Ugyanakkor a fogyasztóvédelem és az egyértelmű felelősségi szabályok hiánya miatt kockázatokkal is szembesülhetnek);
- b. a felhasználók/szolgáltatók (azaz az állítólagos "mikrovállalkozók", akik a különböző

platformok segítségével vezetik az autókat, bérbe adják otthonaikat, vagy megbízásokat teljesítenek. Ez a legváltozatosabb és

politikai szempontból ellentmondásos csoport, mivel a gazdasági lehetőségeket ellensúlyozhatják a munkavállalói jogok csorbulásával kapcsolatos aggodalmak);

- c. a platformok (a *"megosztáson alapuló gazdaság"* platformjainak tulajdonosai, akik a jövőbeli szabályozási döntésektől függően sokat nyerhetnek vagy veszíthetnek);
- d. a már működő piaci szereplők (azaz a potenciálisan megzavart iparágak szereplői, például a taxisok, akik a legtöbbet veszíthetnek, ha a *"megosztáson alapuló gazdaság"* szabályozatlan marad);
- e. általános közérdek (a *"megosztáson alapuló gazdaság"* pozitív vagy negatív hatással lehet a gazdaság és a társadalom egészére is, mint például az innováció pozitív externáliái, a biztonsági kockázatok, vagy a tágran értelmezett munkaszerződés és az adóalap állítólagos eróziója).

A fenti kérdésekkel kapcsolatos vélemények és retorika bőséges, de szilárd bizonyítékok hiányoznak. Az ellentétes nézetek és érdekek, valamint a korlátozott bizonyítékok miatt a politikai döntéshozóknak és a szabályozóknak azzal a kihívást jelentő feladattal kell szembenéznük, hogy olyan teljesen új tevékenységekkel foglalkozzanak, amelyekben a személyes és a kereskedelmi szempontok összemosódnak. El kell kerülniük a potenciálisan előnyös innováció elfojtását, ugyanakkor biztosítaniuk kell a versenyt és a fogyasztóvédelmet, meg kell őrizniük a munkavállalói jogokat, és el kell kerülniük az adóalap erózióját (Ranchordas, 2015; Sunil & Noah, 2015).

Az elmúlt öt évben sok platform elérte a méretét, és bizonyos mértékig nem teljesen szabályozottan fejlődött; a megzavart inkumbensek és a kritikusok egyik fő érve az, hogy valójában szabályozási arbitrázsból profitálnak. A *"megosztáson alapuló gazdaságról"* jelenleg folyó nyilvános vitát jellemző különböző törésvonalak egyike szerint a szigorú szabályozás és a tiltás híveivel szemben a szabályozás mellőzésének és a platformok önszabályozásának hívei állnak. E két szélsőség között kialakulóban van egy konszenzus, amely elismeri, hogy a platformok nem állhatnak a törvények fölött, de nem is szabad őket elavult szabályozási rendszerekkel megfojtani (Einav et al., 2015; Edelman & Gerardin 2015). Másfelől, amint arra jogtudósok is rámutattak (pl. King, 2015; Lougher & Kalmanowicz, 2016), nem zárható ki, hogy a *"sharing economy"* platformok komoly versenypolitikai kihívásokat vetnek fel, mint például a hálózati hatásokon keresztüli koncentráció (egyetlen domináns szereplő), az egyik oldalon elhelyezkedő felek bezárása (a valódi többszereplős honosítási lehetőség hiánya), a riválisokra és a felhasználókra való hivatkozás hatalom, az összejátszás és a diszkrimináció kockázatával.

A szimbolikus és kézzelfogható viták és konfliktusok közepette mind az Egyesült Államokban, mind Európában csak a helyi közigazgatás és bíróságok adtak töredékes válaszokat erre az új jelenségre, ami aláássa a nemzeti (az USA-ban) és az európai egységes piaci feltételek meglétét; ezt európai szinten tovább súlyosbítja, hogy 2015-ben és 2016 első hónapjaiban meglehetősen eltérő nemzeti szintű jogalkotási és szabályozási javaslatok látnak napvilágot. Ebben az összefüggésben 2015 olyan év volt, amikor különböző átfogóbb értékelések kerültek bejelentésre, amelyek kulcsfontosságú elemei mind a versenyjogi, mind a fogyasztóvédelmi jogszabályokat magukban foglalják.

Az Egyesült Államokban a Szövetségi Kereskedelmi Bizottság (FTC) bejelentette, hogy vizsgálatot indít a *"megosztáson alapuló gazdasággal"* kapcsolatban, hogy olyan szabályozást fogadjanak el, amely az innováció akadályozása nélkül védi a fogyasztókat (Jopson & Bradshaw, 2015). Ezt követően 2015 júniusában konzultációra és magas szintű munkaértekezletre került sor (FTC, 2015a, 2015b, 2015c)ⁱⁱⁱ. Az Egyesült Királyságban a Versenypiaci Hatóság (Competition and Markets Authority, CMA) éves tervében az internetes "közvetítők" és "kapuőrök" üzleti gyakorlatának vizsgálatát tervezte 2015 (Lougher & Kalmanowicz, 2016, 88. o.). Ezzel egy időben a Lordok Háza vizsgálatot folytatott az online platformokról és az EU digitális egységes piaci stratégiájáról, amelyhez az Uber és az Airbnb képviselői is szóbeli és írásbeli hozzászóltak (House of Lords, 2016). Szintén az Egyesült Királyságban a Financial Conduct Authority (FCA) vizsgálta a *"megosztáson alapuló gazdaságot"* a P2P-hitelezés fogyasztókra és versenyre gyakorolt hatásait illetően (Lougher & Kalmanowicz, 88. o.). 2016,

2014-ben az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) a *megosztáson alapuló gazdaságról szóló* véleményében felszólította az Európai Bizottságot, hogy tegye meg a megfelelő intézkedéseket az innováció és a fogyasztóvédelem megfelelő feltételeinek biztosítása érdekében (EGSZB, 2014, 2. és 9. o.). Az 2015, Európai Bizottság mind a digitális egységes piaci stratégiában, mind a digitális egységes piaci stratégiában tett lépéseket

(DSM) és az egységes piaci stratégia. Ez utóbbi bejelentette a digitális platformok (beleértve a *"megosztáson alapuló gazdaság"* platformjait is) értékelését annak eldöntése érdekében, hogy szükség van-e további intézkedésekre. E dolgozat véglegesítésének idején (2016. június elején) éppen akkor jelent meg a Bizottság közleménye (Európai Bizottság, 2016), amely iránymutatást nyújt a tagállamok számára. A *"megosztáson alapuló gazdaság"* az uniós szintű versenypolitikát is megkérdőjelezte (Lougher & Kalmanowicz, 2016, 88. o.). Margrethe Vestager, az EU versenyjogi biztosa arról számolt be, hogy a Bizottsághoz panaszok érkeztek a legfontosabb "megosztási" platformoktól az egyes tagállamokban tapasztalt korlátozásokkal kapcsolatban. Bejelentette, hogy a *"megosztáson alapuló gazdasággal"* kapcsolatos kérdéseket rövid és hosszú távon^{iv} is figyelemmel fogják kísérni. Ezt követően Johannes Laitenberger, az EU versenyjogi főigazgatója bejelentette, hogy az internetes platformokat továbbra is nyilvános konzultáció^v keretében fogják értékelni. Végül a *"megosztáson alapuló gazdaságot"* az Európai Parlament által közzétett különböző jelentésekben elemezték (Európai Parlament, 2014, 2015a, 2015b, 2016), amelyek közül a legutóbbi az egységes európai megközelítés hiánya miatt felmerülő költségekre figyelmeztet (Európai Parlament, 2016).

Az itt bemutatott koncepcionális és empirikus elemzések rávilágítanak azokra a különböző kérdésekre, amelyeket az iránymutató közlemény közzététele után operacionalizálni kell, valamint a fogyasztóvédelemmel és a versenypolitikával kapcsolatos különböző egyéb szempontokra.

1.3 Célok, megközelítés és források

A fent leírt összefüggésekre és fontosságra való tekintettel e dolgozat öt fő célkitűzése a következő:

- i. egy jobb, heurisztikailag hasznos és empirikusan megalapozott fogalom-meghatározás, valamint a *"megosztáson alapuló gazdaság"* jelenlegi dimenzióinak és jövőbeli kilátásainak értékelése (a 2. szakaszban).
- ii. a retorikai diskurzusok és viták kritikus elemzése és kibontása (a 3.1. szakaszban bemutatottak szerint), hogy ezt követően:
- iii. ezeket az ellentmondásokat a "megosztási" platformok működésére (3.2. és 3.3. szakasz) és környezeti, gazdasági és társadalmi hatásaira (3.4. szakasz) vonatkozó rendelkezésre álló empirikus adatokkal összevetve.
- iv. a vita és a szakirodalom áttekintése, a szabályozási és szakpolitikai kérdésekre összpontosítva (4. szakasz).
- v. a ii), iii) és iii) pontok főbb megállapításainak szakpolitikai és szabályozási következményeinek megvitatása.
(iv) a tipológiára és az (i) pontból eredő egyéb szempontokra tekintettel, és javaslatot tesz az uniós szintű politikát támogató jövőbeli kutatási menetrendre (az 5. szakaszban).

Amint az az előző megfontolásokból és a fenti célkitűzésekből nyilvánvaló, ez a dolgozat nem korlátozódik a rendelkezésre álló empirikus bizonyítékok elemzésére, hanem fogalmi kérdésekkel és retorikai dimenziókkal is foglalkozik. Az erre vonatkozó döntés nyilvánvalóan az i. és ii. célkitűzéshez kapcsolódik, és elméleti és ismeretelméleti inspirációkból fakad. Ezek pedig a vizsgált másodlagos források azonosításának és kiválasztásának módszerét és tervét alakították ki. Ez a dolgozat valójában eltér az a-kritikus empirizmustól a *"megosztáson alapuló gazdaság"* holisztikus tanulmányozásában, amelyet a politikai döntéshozatali folyamat támogatására dolgoztak ki.

^{iv}Francis Bacon az *Aforizmák első könyve* (1620) című művének egyik híres részletében a "hangyákat" (az empiristákat) a "pókokkal" (a racionalistákkal) állította szembe, de megjegyezte, hogy az emberi megfigyelők gyakran úgy viselkednek, mint a "méhek", mert a virágokról gyűjtenek anyagot, de azt saját erejükből emésztik meg és alakítják át. Ez azt jelenti, hogy a puszta empirikus tények és az elvont elméletek között van egy középút, ahol az értelmezést, a fogalmakat és az elképzeléseket nem teljesen a tények

határozzák meg. A két empirizmus^{vii} pragmatista kritikáját követve, és - ahogy az előszóban előrevetítettük - Albert O. ^{viii}Hirschman "empirikus idealizmusából" inspirációt merítve, az eszméket, értékeket és retorikai diskurzusokat úgy tekintjük ebben az esszében, mint amelyek autonóm hatással vannak magára a változás folyamatára, függetlenül attól, hogy empirikusan megalapozottak-e vagy sem. Ezek részei a

a társadalmi és gazdasági változások endogén mechanizmusai, amelyeket a tudós meg akar érteni és megmagyarázni, a politikai döntéshozó pedig befolyásolni szeretne. Dredge & Gyimóthy (2015, 2-3. o.) a *"megosztáson alapuló gazdaságról"* és annak a turisztikai ágazatra gyakorolt hatásáról szóló diskurzusok elemzésében rámutat, hogy a nyilvánosan megvitatott kérdések kezdeti keretezése olyan útfüggőségeket hoz létre, amelyek bizonyos szempontokat mások rovására helyeznek előtérbe, és végül meghatározzák a nyilvános és politikai diskurzusok és viták napirendjét. Ez befolyásolja továbbá a kutatási igények azonosítását és a problémák megoldásának kialakulását. Ezért fontos feltárni azokat a hatalmi mechanizmusokat, amelyek a tudás és a diskurzusok aszimmetrikus előállításához vezetnek.

A *"megosztáson alapuló gazdaság"* jelenleg tipikusan olyan helyzet, ahol az értékek vitatottak, a tények bizonytalanok és a tét nagy. Ebben az összefüggésben ez az esszé megpróbálja szétválasztani a retorikát a rendelkezésre álló empirikus bizonyítékokkal, hogy lehetővé tegye a racionálisabb vitát, legalább a szakpolitikák megvitatása során, ha nem is a nyilvános színtéren. Az elmúlt években a "bizonyítékokon alapuló politika" (Evidence-Based Policy, EBM) menetrendjét megkérdőjelezték, és a kifejezést a feje tetejére állították olyan szerzők, akik "politika-alapú evidenciakészítésről" beszélnek (Sanderson, 2011; Strassheim & Kettunen, 2014; Torriti, 2010)^x. A kritikusok azzal érvelnek, hogy még ott is, ahol a tények bizonytalanok és az értékek vitatottak^x, az EBP megközelítés még mindig az empirizmus és a technokrata "szcientizálás" a-kritikus formáira támaszkodik.^{xi} Jelen esszé azonban nem arra irányul, hogy a szabályozók és a politikai döntéshozók számára egyértelmű, "tisztán tudományos" megoldásokat kínáljon. Ehelyett inkább a retorikát bontja ki, megszünteti a szemantikai és fogalmi zűrzavart, és meghatározza, hogy milyen empirikus bizonyítékok állnak rendelkezésre, és melyek hiányoznak. A tanulmányt annak szellemében tervezték és írták meg, amit Pielke (2007, 18-20. o.) "a szakpolitikai lehetőségek őszinte közvetítéseként" határoz meg. Nem követi a tisztán tudományos megközelítést, és nem is szűkíti le lopakodva a lehetőségeket, hogy konkrét megoldások mellett érveljen. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a megalapozott tervezésen, módszereken és bizonyítékgyűjtésen alapuló tudományos elemzés elvét fel kellene adni egy relativista és konstruktivista beszámoló javára. Éppen ellenkezőleg, erősen a tudományos módszerben gyökerezik, de abból az "alázatos" előfeltevésből indul ki, hogy a tudományos kutatás nem fog minden vitát megoldani. Ebből következik, hogy a forrásokat úgy választottuk ki, hogy mind az empirikus bizonyítékokat, mind a retorikai diskurzusokat megragadjuk. Különös figyelmet fordítottunk azokra az esetekre, amikor a tudósok által készített bizonyítékokat a média használja fel, vagy fordítva, amikor a média beszámolóit a tudósok használják fel. Ilyen körülmények között ugyanis a bizonyítékok manipulálhatók, és ahelyett, hogy elősegítenék a racionálisabb vitát, még több vitát gerjeszhetnek. Erre példa egy Uber-sofőrökről szóló cikk (Hall & Krueger, 2015), amely nagyon negatív kommentárokat váltott ki a médiában. Egy másik példa egy, a médiában széles körben ismertetett tanulmány, amely előzetes bizonyítékok alapján arra a következtetésre jutott, hogy a "megosztási" platformok aránytalanul előnyösek az alacsonyabb jövedelmű csoportoknak más csoportokhoz képest (Fraiberg & Sundararajan, 2015)^{xii}.

Az esszé alapjául szolgáló bizonyítékok elsődleges és másodlagos forrásokból állnak. A bizonyítékok összegyűjtésének módszertanát és folyamatát, valamint annak korlátait a technikai melléklet (6.1. szakasz) mutatja be részletesen. Az alábbiakban e szempontok rövid leírása következik:

- 1) 120 médiaelem (újságok és magazinok cikkei; blogok, különösen a *megosztáson alapuló gazdaságot* támogató csoportok és szervezetek blogjai; ^{xiii}ágazati tájékoztatók stb.) feltáró áttekintése; ennek során azonosították a legfontosabb vitatott szempontokat és a leglátványosabb platformokat, valamint a leggyakrabban idézett jelentéseket és tudományos közleményeket. Ez az áttekintés a következő két lépésben (egymás után felsorolva, de többnyire párhuzamosan végeztük);
- 2) 70 platform (weboldalak, blogok, PR- és önbeszámolók stb.) célzott mintájának mélyreható elemzéséből származó elsődleges adatok; a technikai mellékletben (táblázat6) összefoglaló táblázat található a besorolásokkal, rövid leírásokkal és mérőszámokkal (amennyiben rendelkezésre állnak).

- 3) a felmérési és a kritikai áttekintési módszerek kombinációjával (lásd a 6.1. szakaszt) 140 forrást, köztük tudományos cikkeket (115) és tágran értelmezett jelentéseket (25) választottak ki egy formalizált protokoll alapján, és szisztematikusan áttekintették őket; e források összefoglaló statisztikáit a szakasz tartalmazza (6.3.1lásd a táblázatot 2; a táblázatot 3; és a táblázatot 4),

és ezeket analitikusan összefoglalja a Műszaki melléklet negyven oldalas 5. táblázata. Néhány kivételtől eltekintve ezek a források csak az "érdektelen harmadik felek" által készített hozzájárulásokat tartalmazzák^{xiv}.

- 4) összesen 60, az érdekelt felek (ipari szövetségek, platformok saját jelentései és PR-anyagok) által kiadott jelentés nem került be a hivatalos felülvizsgálatba, de a platformok és a 140 hivatalosan felülvizsgált forrás elemzésének alátámasztására felhasználták őket. Hasonlóképpen, a fent említett források kontextusba helyezéséhez és integrálásához mintegy közvetett⁷⁰ módon releváns tudományos hozzájárulásokat és szakpolitikai jelentéseket is felhasználtunk.

Tehát összesen forrásokat 460 használtak fel (70 platform és másodlagos 390 forrás), amelyek közül

400-ra teljes mértékben hivatkoznak vagy a platformok áttekintését tartalmazó táblázatban (6. táblázat), vagy a dokumentum végén található hivatkozások részben.

A felhasznált empirikus bizonyítékok korlátairól szóló nyilatkozatokat a hivatkozott technikai melléklet átláthatóan tartalmazza (lásd a 6.1.3. és 6.3.3. szakaszt). Először is, mind az átfogó áttekintés módszere, mind a platformok mintavétele során a kiválasztás célzottan, a jelen dolgozat koncepcionális és elméleti keretei szempontjából való relevancia alapján történt. Másodszor, az irodalomkutatás utolsó, kevésbé szisztematikus frissítése, tekintettel az első formalizált áttekintés befejezése és a végleges közzététel közötti időeltolódásra, kihagyhatott néhány fontos hozzájárulást és/vagy a szelektivitás további elemét adhatta hozzá. Harmadszor, lehetséges, hogy a keresési stratégiához használt kritériumok az angol nyelvű források és a láthatóbb és nagyobb platformok előnyben részesítéséhez vezettek, ami viszont az észak-amerikai alapú elemzések irányába mutatott egyensúlyhiányban tükröződik. Eltekintve attól a megállapítástól, hogy az EU28-ak áttekintése meghaladta e dolgozat célját és terjedelmét, nyugodtan kijelenthető, hogy ez az egyensúlytalanság annak a ténynek az empirikus eredménye, hogy a viták és a bizonyítékok az Egyesült Államokban fejlettebbek, mivel a legsikeresebb platformok onnan származnak.

Egy másik említésre méltó szempont, amely nem korlátozás, hanem választás, az autómegosztásról szóló szakirodalomra vonatkozik, valamint arra, hogy a "megosztási" platformok hogyan működnek digitális munkaerőpiacokként. Az első keresés során jelentős és konszolidált szakirodalmat találtunk az autómegosztással kapcsolatban. Ezt már néhány éve tanulmányozzák, és néhány szakirodalmi áttekintés már létezik (pl. Furuhashi et al., 2013; lásd még az 5. bizonyítékdobozt). Tekintettel e dolgozat általánosabb jellegére, csak a gépkocsi-megosztással kapcsolatos hozzájárulások egy részét vettük figyelembe, és - választásunkból adódóan - nem törekedtünk arra, hogy e konkrét területre kiterjedtebb vertikális fókuszot helyezzünk. Ugyanezen első keresés eredményeként világossá vált, hogy van egy kialakulóban lévő szakirodalom, amely kifejezetten a digitális munkaerőpiacokkal foglalkozik. Ez a szakirodalom lett a vizsgálat tárgya a korábban említett, e piacról szóló második dolgozatban (Codagnone et al., 2016), és ebben a tanulmányban csak néhány példálózó tanulmányt veszünk figyelembe.

Az áttekintett és az olvasók számára az átláthatóság és az áttekinthetőség érdekében bemutatott források pusztán mennyisége indokolja a fő szöveg és egy sokkal hosszabb technikai melléklet közötti felosztást, amely a terjedelem nagy részét elfoglalja. A törzsszöveg 5 szakaszból áll, beleértve ezt a bevezetést is, és tartalmát már e szakasz elején, az egyes célkitűzések mellett ismertettük. Ezért itt csak a Műszaki melléklet tartalmát mutatjuk be röviden. A műszaki mellékletet a hivatkozás kedvéért a 6.1.6. szakaszban részletesen bemutatjuk. A 6.2. szakasz a koncepcionális kérdésekkel kapcsolatos kiegészítő anyagokat tartalmazza, és integrálja a 6.2. szakaszban bemutatott elemzést. A 6.2. szakasz a források és a vizsgált platformok 6.3 szintetikus és elemző bemutatását, valamint a 70 "megosztó" platformra vonatkozó alapvető információkat tartalmazó táblázatot 2. tartalmazza. Megjegyzendő továbbá, hogy további illusztrációk és bizonyítékok, beleértve a 140 hivatalosan vizsgált forrásból származóakat is, a dolgozat végén található jegyzetekben találhatóak.

A tartalom felépítésének és bemutatásának módját illetően megfontolandó, hogy a

bizonyíték bázis (3) komponensének megállapításait hogyan használják fel. A források formális áttekintése potenciálisan önálló kimenet, és valójában finomítani fogják

és aktualizálják, majd elküldik publikálásra szakmailag lektorált folyóiratokba. Megállapításairól azonban nem számol be, ahogyan az a recenziók esetében szokásos, a hozzájárulások homogén csoportjaira vonatkozó részletekkel. Ehelyett szelektíven használják fel azokat a különböző témákat, amelyek köré ez az esszé épül. Így ezek az eredmények, bár többnyire abban a szakaszban kerülnek ismertetésre, ahol³ más forrásokkal integrálódnak, a 2. szakaszban szereplő koncepcionális és perspektivikus elemzéshez, valamint a szabályozási kérdések áttekintéséhez is hozzájárulnak, amelyet a 2. szakaszban mutatunk be. 4.

Végezetül két pontosításra van szükség a terminológiai használatot, valamint a normatív és előíró nézetek és narratívák hozzárendelését illetően. Először is, a forrásokban és/vagy a szereplők által használt "*megosztáson alapuló gazdaság*" címke empirikus bizonyítéknak minősül, és névértéken kell elfogadni. Ennek megfelelően, bár a 2. szakaszban az ilyen használatot megkérdőjelezzük és kritikusan megvitatjuk, ez az általános kifejezés az egész esszében használatos, és a lehető legtágabb értelemben értendő.^{xv} Másodsor, a túlzottan optimista vagy pesszimista (kritikus) normatív és előíró nézetek szintén az empirikus bizonyítékok részét képezik, és amennyire lehetséges, konkrét forrásoknak tulajdonítjuk őket. Ez az esszé pártatlan álláspontot képvisel, és ha az olvasónak időnként más benyomást kell szereznie, az csak a kifejezés korlátai miatt van.

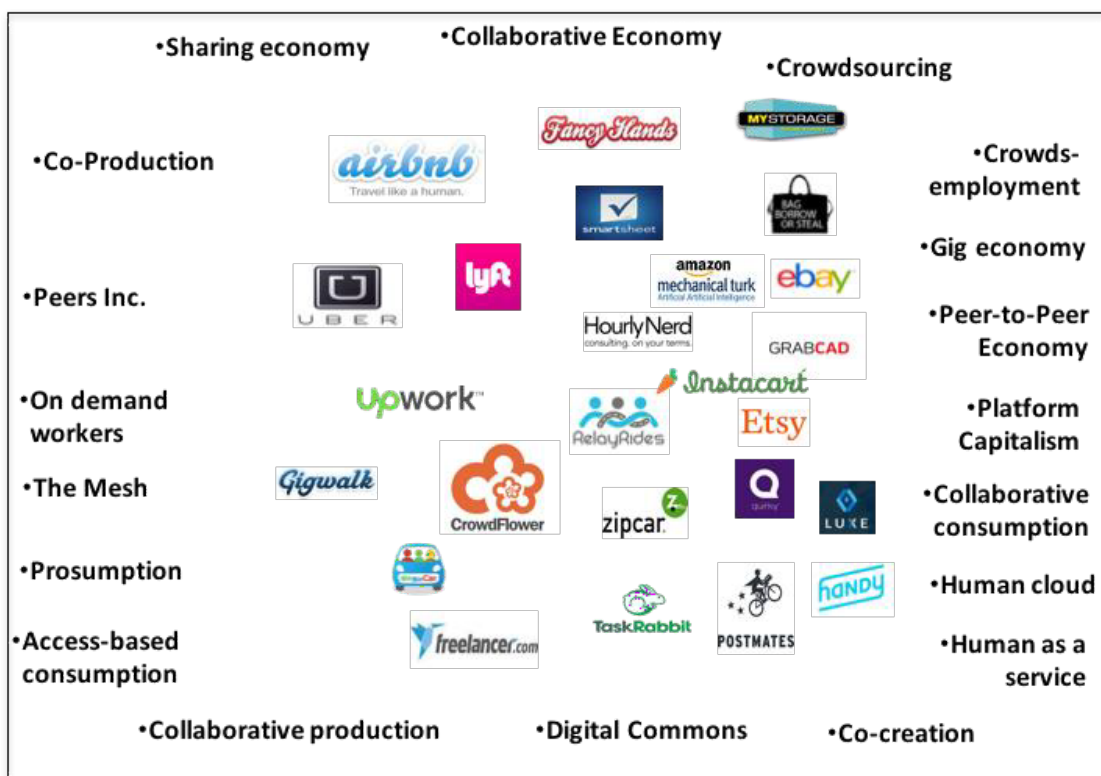
2 Konceptióalkotás, méretezés és jövőbeli kilátások

Az elfogadott megközelítésben az elképzelések, a retorikai diskurzusok és az ellentmondások az empirikus bizonyítékok részét képezik, és azokat figyelembe kell venni a szakpolitikai és szabályozási megközelítés megtervezésekor. Másrészt hozzájárulnak a szemantikai és fogalmi többértelműséghez, amely akadályozza a szabályozási és szakpolitikai intézkedések szempontjából legfontosabb kérdések átfogó és megbízható azonosítását. Hasznos tehát a "megosztás" és a "tömeg" retorikájának áttekintése és kibontása, mivel ez segíteni fog a köd elosztatásában, amely fogalmilag elhomályosítja, hogy miről is van szó.

2.1 Fogalmi tisztázás és tipológia

A "megosztáson alapuló gazdaság" (és más alternatív címkék) "lebegő jelzőként" használatos a tevékenységek sokféle körére (Nadeem, 2015, 13. o.). Ezt mutatja az 1. ábra, és a Technikai melléklet 6.2. szakaszában található összes kiegészítő anyagból és bizonyítékból (lásd például a 4. bizonyítékdobozt, amely egy tucat különböző meghatározást ad), valamint a 70vizsgált platformok széles körű sokféleségéből lehet következtetni, amelyek mindegyike a "megosztáson alapuló gazdaság" részeként definiálódik vagy határozza meg magát (6. táblázat). Ez a szakasz erre a kiegészítő empirikus bizonyítéokra épül, és arra hivatkozik, így az ott bemutatott részletek és források közül sok mindent magától értetődőnek veszünk, és a következőkben nem mindig hivatkozunk rájuk.

1. ábra: Lebegő jelzők

Forrás: a szerzők kidolgozása

Az a zavaros és zavaros mód, ahogyan a szakemberek a különböző címkéket használják, az egyik empirikus megállapítása ennek az esszének. Ez még a tudósok számára is megnehezíti a "külsőleg szigorú" definíciók megfogalmazását, amikor empirikusan azt kell megvizsgálniuk, hogy a szereplők hogyan határozzák meg magukat. Az egyik ilyen empirikus hozzájárulás például a "The sharing economy: Why people participate in collaborative consumption" (Hamari et al., 2015). Felmerül a kérdés, hogy mi a fogalmi kapcsolat a "megosztás gazdasága" és a "kollaboratív fogyasztás" között. Vajon szinonimák? Vagy a szerzőket a kollaboratív fogyasztás érdekelte, de a címben azért

kellett szerepeltetniük a *"megosztáson alapuló gazdaságot"*, mert az jelenleg "trendibb"? Egyes esetekben a szerzők pragmatikusan elfogadják ezt a szemantikai zűrzavart, amely a gyakorlatot jellemzi. Megelégszenek azzal, hogy a vizsgálatuk céljai érdekében

a "megosztáson alapuló gazdaságot" úgy tekintik, mint amely "az egyenrangú internetes platformokat (beleértve az Airbnb-t, az Ubert, a TaskRabbitot, a Just Parkot...) foglalja magában, amelyek lehetővé teszik az egyének számára, hogy kihasználatlan eszközeiket, idejüket és képességeiket pénzzé tegyék" (Martin, 2016, 153. o.). Az Egyesült Királyság Nemzeti Statisztikai Hivatalának tájékoztató dokumentuma, miután hangsúlyozza, hogy a "megosztáson alapuló gazdaság" mérését akadályozza a megfelelő definíció és a konszenzusos meghatározás hiánya, arra a következtetésre jut, hogy "... olyan tevékenységnek tekinthető, amelyet olyan digitális platformok segítenek elő, amelyek lehetővé teszik az emberek vagy vállalkozások számára, hogy ingatlanokat, erőforrásokat, időt vagy készségeket osszanak meg, lehetővé téve számukra, hogy korábban kihasználatlan vagy alulhasznosított eszközöket "felszabadítsanak"" (ONS, 5. o2016,.). Martin, aki egy széles körben használt, tág kategorizálást alkalmaz, négy területet azonosít: szállás-"megosztási" platformok; autó- és fuvar-"megosztási" platformok; peer-to-peer foglalkoztatási piacok; és az erőforrások megosztására és forgalmazására szolgáló peer-to-peer platformok (2016). Számos más, széles körű kategorizálás is létezik (lásd az összefoglalót a 6.2.2. szakaszban), például a Schor és munkatársai által javasolt kategorizálás (Dubois, et al., 2014; Schor, 2014, 2015; Schor & Fitzmaurice, 2015; Schor et al, 2014): áruk visszaforgatása (pl. Craigslist, eBay); tárgyi eszközök fokozott kihasználása (pl. Zipcar, Relay Rides, Uber, CouchSurfing, Airbnb); szolgáltatások cseréje (pl. Time banking, TaskRabbit, Zaarly); termelőeszközök megosztása; és társadalmi kapcsolatok építése (pl. Mama Bake, Soup Sharing, EatWithMe). Ezek a széles körű kategóriák a tényezőpiacok (árúk és munkaerő) és az egyes ágazatok (szállás és szállítás) hibrid keverékei. Következetesebben három tágabb kategóriát lehetne meghatározni, és ezeket a hagyományos gazdasági osztályozáshoz illeszteni a következőképpen: a) áruk visszaforgatása (használt és felesleges áruk piaca); b) eszközök fokozott kihasználása (termelési tényezők piaca); és c) szolgáltatások és munkaerő cseréje (munkaerőpiac).

Mindezek a pragmatikus megközelítések elég jó első közelítést jelentenek, amelyek azonban nem ragadják meg teljes mértékben azokat a szempontokat, amelyek mind analitikus-empirikus, mind szakpolitikai szempontból fontosak. Először is, az egyik legfontosabb retorikai és ideológiai diskurzus a "kihasználatlan eszközökben rejlő potenciál felszabadításáról" szól, amelyet kulcsfontosságú meghatározó elemként használnak anélkül, hogy empirikusan megkérdőjeleznék a felhasznált eszközök fajtája közötti különbségeket, és azt, hogy az adott eszköz ténylegesen milyen mértékben van kihasználatlanul. A digitális munkaerőpiacokról szóló esszé kifejti, hogy (i) a vagyon vagy csak a munkaerő kihasználása különbséget jelent az elosztási és foglalkoztatási hatások tekintetében, és (ii) sok esetben nem arról van szó, hogy a szabadidőt "tűpénzre" használják, hanem arról, hogy a szükséges jövedelemhez jutnak (Codagnone et al., 2016). Másodszor, az interakciós módozat (peer-to-peer, P2P, business-to-consumer, B2C és különböző más módozatok, amelyeket a platformok áttekintése 70dokumentál) közötti különbségek nincsenek teljes mértékben figyelembe véve. A magukat a "megosztásalapú gazdaság" részeként definiáló digitális platformok közé tartoznak a B2C tranzakciók esetei (azaz a korai "megosztási bajnokok" egyike, mint például a Zipcar), de az üzleti vállalkozások közötti (B2B, lásd például a Cargomatic vagy a Cohealo a 6. táblázatban) és a kormányzatok közötti (G2G, lásd például a MuniRent a 6. táblázatban) tranzakciók is. Harmadszor, a kereskedelmi és a nonprofit (NFP) platformok közötti különbségtétel, amely szintén kapcsolódik a jelenlegi retorikai csatározásokhoz, nem kap elég figyelmet. Negyedszer, a platformok a dimenzió relevanciája tekintetében eltérnek egymástól (néhány száz felhasználótól a több millió felhasználóig). Ötödször, a 6. táblázatban bemutatott 70 platform áttekintése azt mutatja, hogy a fent felsorolt négy nagy csoportnak sokkal több területe van. Végül, és ez a legfontosabb, a szabályozási és szakpolitikai következmények tekintetében vannak olyan különbségek, amelyek átívelnek ezeken az átfogó kategorizálásokon. Az ugyanabba a tág kategóriába sorolt platformok (például az Uber és a BlaBlaCar) nagymértékben különböznek egymástól a jelenlegi szabályozási vonatkozásaik (pl. piacra jutás és engedélyezés, felelősség és biztosítás, fogyasztóvédelem, munkajog), valamint a hagyományos iparágak megzavarására irányuló potenciáljuk tekintetében. A különböző megkülönböztetések tudományos szempontból, de leginkább a szabályozás és

a szakpolitika szempontjából fontosak, mivel nyilvánvalóan nem megfelelő az "egyforma" szakpolitikai és szabályozási megközelítés. Érdekes rámutatni, hogy ez az a nézőpont, amelyet (szóban vagy írásban) a nyilvános konzultációk során például a Relay Rides^{xvi}, az Airbnb és az Uber^{xvii} képviselői is kifejtettek.

A fenti első közelítéseket azért tartjuk elégtelennek, mert nem teszik lehetővé, hogy tipológiát (és nem rendszertant^{xviii}) készítsünk a politikai döntéshozatal vagy a jövőbeli kutatási menetrend megalapozására, ami e dolgozat fő célkitűzése. A tipológia a típusok szervezett rendszere, amely "a fogalmak kialakítására és finomítására, a mögöttes dimenziók kiemelésére, az osztályozáshoz és méréshez szükséges kategóriák létrehozására, valamint az esetek rendezésére használható" (Collier *et al.*, 2012). A legfontosabb, hogy "a tipológia feltérképezése az elméletfejlesztés erős formája, mivel hajlamos a nagyobb szűkszavúság biztosítására" (Cohen & Muñoz, 2015, 4. o.)^{xix}. Egy jó tipológiának (i) leíró erejűnek és empirikusan megalapozottnak kell lennie, (ii) csökkentenie kell a komplexitást, és (iii) azonosítania kell a hasonlóságokat és a különbségeket.

A jelenlegi definíciók nem segítenek a tipológia kialakításában, mivel inkább "ostensív" (rámutatás és példamutatás), mint "intencionális" (konnotatív)^{xx}. Még ha "intenzívek" is, néha elvágják a *megosztáson alapuló gazdaság* fontos empirikus részeit. Tehát vagy mindent átfogóak és "triviálisak" (néhány jellemző tekintetében hasonló, de sok más jellemző tekintetében eltérő elemeket csoportosítanak), vagy túlságosan korlátozóak^{xxi}. A *"megosztáson alapuló gazdaság"* egészére vonatkozóan bemutattak néhány tipológiát (pl. Lambertson és Rose 2012; Cohen & Muñoz, 2015; Schor, 2014)^{xxii}, és vannak iparági alapú ágazati kategorizálások is (pl. Owyang, *et al.*, 2014; VB Profiles & Crowd Companies, 2015; PIPAME, 2015; lásd a 6.2.3. szakasz illusztrációját). Azonban csak a tágran értelmezett "közlekedési ágazat" esetében van kimerítő és empirikusan megalapozott megkülönböztetés a különböző üzleti modellek között, amelyeket az itt javasolt tipológia használ (lásd a forrásokat és a leírást a Bizonyítékok dobozban 5).

Az itt javasolt tipológia kiindulópontja a *"megosztáson alapuló gazdaság"* alábbi pragmatikus és gyakorlatorientált meghatározása: *"a megosztáson alapuló gazdaság kifejezést általában a digitális kereskedelmi vagy nonprofit platformok széles skálájára használják, amelyek különböző interakciós módokon (P2P, P2B, B2P, B2B, G2G) keresztül megkönnyítik a különböző szereplők közötti cserét, és amelyek mindegyike széles körben lehetővé teszi a fogyasztást vagy a termelő tevékenységeket, a tőkejavak (pénz, ingatlanok, berendezések, autók stb.), áruk, készségek vagy egyszerűen az idő felhasználásával"*. Ez egy átfogó meghatározás, amely mindazonáltal jobban körülhatárolt elemeket tartalmaz (pl. profitorientáltság vagy nem profitorientáltság, interakciós módok, az eszközök típusainak konkrét megkülönböztetése). Ha ezeket az elemeket a politikai és szabályozási megfontolásokkal kapcsolatos érveléssel integráljuk, akkor fokozatos megszüntetéssel egy jobban körülhatárolt és hasznosabb tipológiához juthatunk.

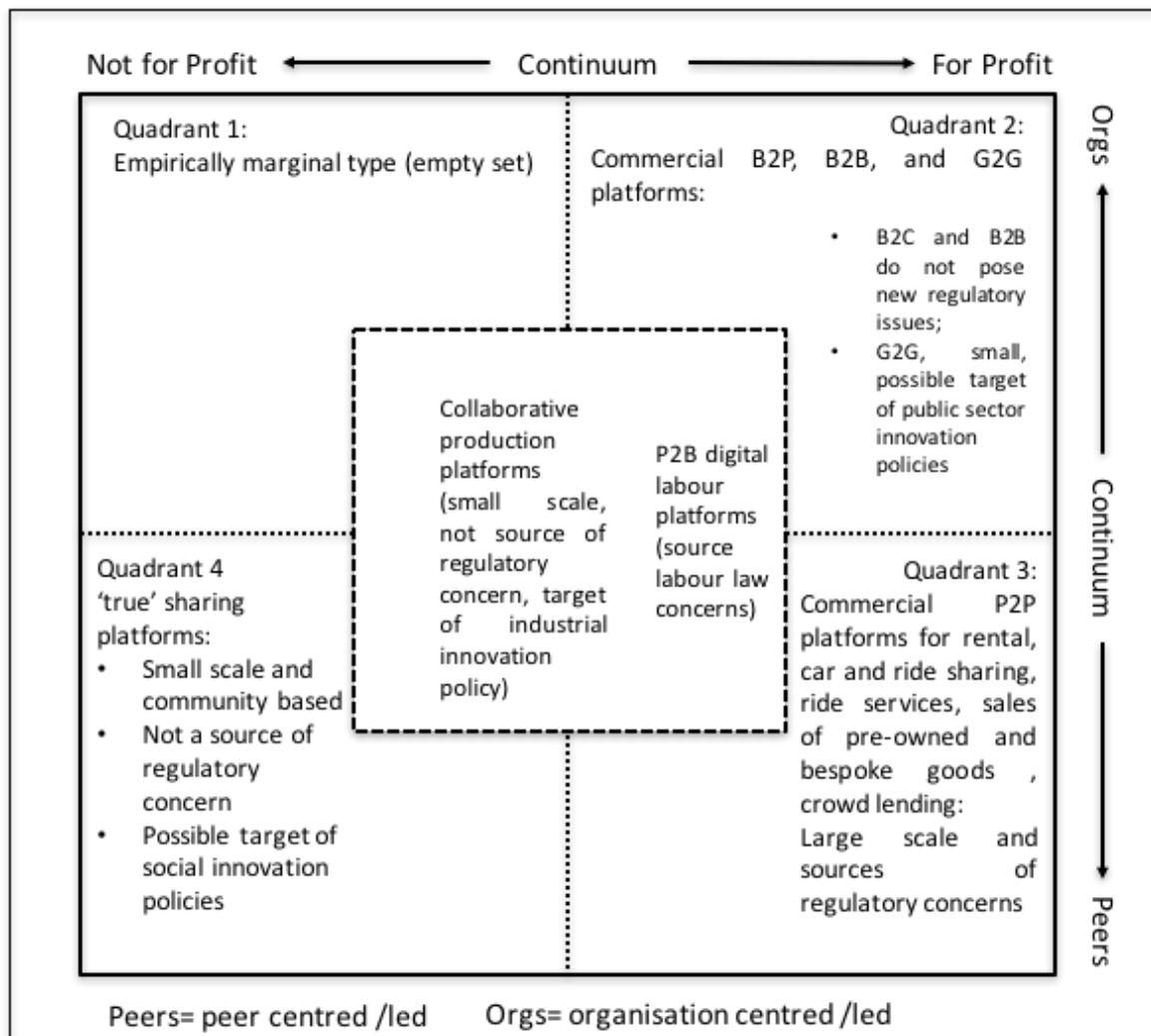
Ez a fokozatos megszüntetés célja, hogy azonosítsa azokat a következetes típusokat, amelyek tudományos és különösen politikai szempontból relevánsak az általuk rövid távon felvetett szabályozási és szakpolitikai aggályok szempontjából. Az első tipológiából (2. ábra) kikerült típusok tudományos szempontból még mindig érdekesek, és a hivatalosan felülvizsgált források egy része rájuk összpontosít, és a 3. szakaszban tárgyaljuk őket. Jelenleg nem vetnek fel szabályozási aggályokat, de támogatási politikai intézkedések célpontjai lehetnek (pl. a társadalmi innováció, a közszféra innovációja és az ipari innováció esetében).

Fontos hangsúlyozni, hogy a következő két tipológia meghatározásához használt dimenziók (lásd a 2. és a 3. ábrát) **Hiba! A hivatkozási forrás nem található.**) inkább egy kontinuumot, mintsem egyértelmű dichotóm osztályokat határoznak meg. Az egyszerűség kedvéért különálló klaszterekben jelennek meg, de mindkét ábrán egy "hibridizációs" területet határolunk le azon esetek esetében, amelyek bizonyos mértékig átfedik a különböző típusokat.

A platformokat kereskedelmi irányultságuk^{xxiii}, dimenzióik relevanciája^{xxiv} és interakciós módjuk^{xxv} szerint lehet kategorizálni és megkülönböztetni, ami viszont meghatározza jelentőségüket a szabályozási szempontok^{xxvi} szempontjából. Az esetek fokozatos kiszűréséhez használt első előzetes tipológiában a következő két dimenziót használtuk: a) profitorientáció (kereskedelmi vs. nonprofit); b) az interakciós modalitás abban az értelemben, hogy a tranzakció a társakra összpontosító/vezérelt vagy inkább

szervezetközpontú/vezérelt. Azokat az eseteket, amelyek e két dimenzió valamelyikét esetleg átfedik, a hibridizációs területek közé soroljuk.

2. ábra: Első tipológia (profitorientáció és interakciós mód)

Forrás: a szerzők kidolgozása

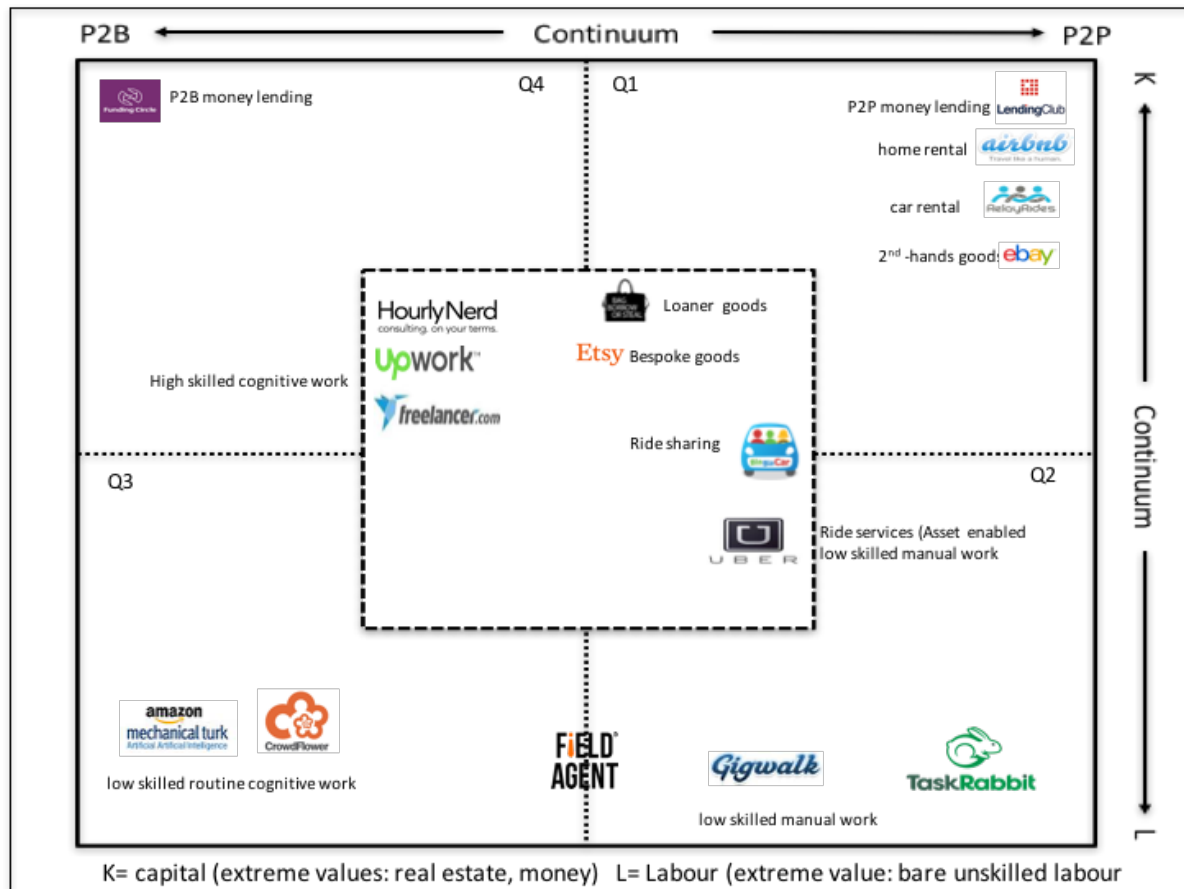
A fenti tipológiában tehát az 1. kvadráns (Q1) egy empirikusan nagyon marginális típust tartalmaz, amelyet nem érdemes tovább vizsgálni. A Q4-ben a **nem profitorientált peer-to-peer (P2P) kis** platformok (pl. időbankolás, áruk kölcsönzése, döntéshozói terek) találhatóak, amelyek gyakran helyi szinten működnek, és bár a társadalmi innováció szempontjából potenciálisak, jelenleg nem vetnek fel szabályozási vagy szakpolitikai kérdéseket. Egyfajta hibrid esetet képviselnek az együttműködésen alapuló termelés platformjai, mivel ezek lehetnek P2P, P2B vagy B2P platformok, és lehetnek vagy nem lehetnek teljesen kereskedelmi, nyereségorientáltak. Mindenesetre ezek a platformok kicsik, és jelenleg nem képeznek szabályozási problémát (a szellemi tulajdonjogok lehetséges kivételével), és az ipari innovációs politika célpontjai lehetnek. A 2. kérdéskör a B2P, B2B vagy G2G kereskedelmi platformokat foglalja magában: i) a **Business-to-Consumer (B2C) vagy Business-to-Business (B2B)** platformok, függetlenül attól, hogy mennyire innovatívak vagy nagyok, teljes mértékben a meglévő jogszabályok által szabályozottak, és nem vetnek fel új szabályozási kihívásokat. (ii) A **kormányok közötti (G2G)** platformok (pl. kórházak, amelyek a Cohealo segítségével bérlik egymástól a kihasználatlan orvosi eszközöket, vagy önkormányzatok, amelyek a MuniRent segítségével bérlik egymástól a kihasználatlan nehézgépjárműveket) jelenleg kis létszámúak. A jövőben ezek a közsféra innovációjának és a kapcsolódó támogatási politikának a forrásává válhatnak, de jelenleg nem vetnek fel sürgős szabályozási kérdéseket.

Az ebben az előzetes lépésben azonosított alaptípust a Q3-ban szereplő platformok képviselik (beleértve azokat is, amelyek a hibridizációs dobozba kerültek, mivel P2B és

nem csak P2P kölcsönhatásokat is tartalmaznak). Ezek a **kereskedelmi peer-to-peer (P2P) vagy peer-to-**

üzleti (P2B) platformok, például Uber, Airbnb, TaskRabbit, Upwork. Nagy felhasználói bázissal rendelkeznek, rövid távon szabályozási aggályokat vetnek fel (piacra jutás, adózás, fogyasztóvédelem és felelősség, munkajog), a legnagyobb szereplők pedig megzavarják a hagyományos iparágakat, és kiváltják azok tiltakozását. Ez a csoport még mindig tartalmaz olyan platformokat, amelyek között jelentős különbségek^{xxvii} vannak, és ezért az alábbi, ebben a dolgozatban javasolt végső tipológiában négy típusra bontjuk tovább.

3. ábra: Végső tipológia (interakciós mód és eszközösszetétel)

Forrás: a szerzők kidolgozása

Az "interakciós mód" dimenzió szélsőséges értékei a társak közötti csere (P2P) és a munkaerő-értékesítés a vállalkozásoknak (P2B). A második dimenzió figyelembe veszi, hogy a társan értelmezett "kihasználatlan" eszközök különböző formákat ölthetnek, és a tárgyi eszközök (pénz, ingatlan, autó, használt vagy egyedi termékek), a kevésbé kézzelfogható, de nagyon értékes készségek vagy a munka felajánlásához szükséges szabadidő különböző kombinációját foglalják magukban. Ezzel a dimenzióval kapcsolatban fontos megismételni, hogy egy kontinuumot kell meghatározónak tekinteni, nem pedig egyértelmű, dichotóm osztályokat. Nyilvánvaló, hogy egy lakás bérbeadása az Airbnb-n és egy autó bérbeadása a Relay Rides segítségével, vagy az áruk eladása is igényel némi munkát. Ugyanilyen nyilvánvaló azonban, hogy ezekben az esetekben a megszerzett érték nagy része vagy nagyobb része az ingatlanból vagy az áruból származik, ellentétben azzal, hogy a TaskRabbitben más társainknak végzünk megbízásokat, vagy az Amazon Mechanical Turkben mikrofeladatokat végzünk vállalkozásoknak. Mindenesetre az egyik végletben idő és alapvető munka (L) van, és szakképzetlen munkát kínálnak, míg a másik végletben csak tőkét kínálnak, munka nélkül vagy kevés munkával (K). E két szélsőség között más keverékek is lehetségesek, például sok munka egy tárgyi eszközzel (autó), munka és készségek egy áru előállításához (Etsy), csak áru eladásra vagy kölcsönzésre, vagy szakmai készségek.

Az 1. kvadránsban a szélsőségesen ideális és tipikus eset a pénzkölcsönzés, amely

alapvetően munkaerő-ráfordítás nélkül, de társaiktól társaiknak (pl. Lending Club) történik. Mivel a hitelezés (és bizonyos mértékig

terjedelmű crowdfunding-platformok) vertikális specifikus tevékenységeket jelentenek, amelyeknek nagyon eltérő szabályozási vonatkozásaik vannak, ezért itt már nem foglalkozunk velük. Ezen túlmenően nem találtunk tudományos tanulmányt a témában. Ezért az 1. kvadráns az "eszközigenyes áru- és szolgáltatásnyújtás" kvadránsnak nevezhető. Azokat a platformokat, ahol több készsége (pl. Etsy) és/vagy munkára (pl. BlaBlaCar) van szükség, vagy ahol a vállalkozásokkal való interakció is lehetséges, a hibridizáció területére soroljuk (pl. kölcsönzött áruk). A 2. kvadránsba tartoznak azok a platformok, amelyek lehetővé teszik, hogy a társaik képzettséget nem igénylő kézi munka révén munkaignyes szolgáltatásokat nyújtsanak más társaiknak (pl. TaskRabbit). Az Uber és a Lyft a hibridizációs területre került, mert bár nyilvánvalóan képzettséget nem igénylő fizikai munkát végeznek a sofőrök számára, ezt a munkát tárgyi eszköz teszi lehetővé. A 3. kvadráns a "munkaerő-igenyes, képzettséget nem igénylő, vállalkozásoknak nyújtott szolgáltatásokat" foglalja magában. Megjegyzendő, hogy a digitális munkaerő-platformokat (a Q4hyb, Q3 és Q4 negyedben), valamint a fuvarozási szolgáltatásokat (Uber és Lyft) a korábban idézett második esszé (Codagnone et al., 2016) részletesen tárgyalja, ezért szabályozási vonatkozásaikat itt csak röviden említjük. Végül a (4.) kvadránsban az egyértelmű és ideális-típusos eset egy olyan platform, ahol a társaik csak a tőkájüket használják arra, hogy valamit nyújtsanak a vállalkozásoknak. Ilyen például a Funding Circle nevű platform esete, ahol egyéni befektetők adnak kölcsönt kis- és középvállalkozásoknak. Másrészt a kvadránsban belüli hibridizációs területen (Q4hyb) olyan platformok vannak, amelyek digitálisan párosítják a szakképzett munkaignyes szolgáltatásokat a vállalkozásokhoz (a P2B és a szakképzett kognitív munka közelebb áll a tárgyi eszközökhöz, mint a szakképzetlen kézi munka). A kvadránsban belül még mindig van némi eltérés, ami szükségessé teheti a négy típus további felosztását vertikálisabb és specializáltabb altípusokra. Ami a digitális munkaerő-platformokat illeti, a kérdéseket máshol tárgyaljuk (Codagnone et al., 2016).

A tipológia szabályozási és szakpolitikai indoklására áttérve megállapítható, hogy az 1. kvadránsban számos új P2P-tevékenység vet fel a fogyasztóvédelemmel kapcsolatos szabályozási aggályokat, amelyeket a 4. szakaszban tárgyalunk. Ebben a kvadránsban az Airbnb más viták tárgyát is képezte (területrendezés, adók és a rövid távú bérbeadásra vonatkozó helyi szabályok). Másrészt a (2), (3) és (4) kvadránsok olyan foglalkoztatási és szociális védelmi következményekkel járnak, amelyek az (1) kvadráns esetében nem relevánsak. Másrészt a fuvarmegosztás (Uber) a legnagyobb aggodalomra ad okot, mivel mind fogyasztóvédelmi, mind pedig munkavédelmi kérdéseket vet fel. E tekintetben ez a tipológia segít értékelni a fuvarmegosztó szolgáltatások (Uber és Lyft) eltérő szabályozási következményeit a fuvarmegosztáshoz (pl. BlaBlaCar) és az autómegosztáshoz (pl. RelayRides) képest. Az előbbi munkaignyes, és jelenleg a munkaügyi viták középpontjában áll, míg az autómegosztás kevés vagy semmilyen munkával, a fuvarmegosztás pedig csak korlátozott mennyiségű munkával jár. A P2P autó- és fuvarmegosztásnál a foglalások előre történnek, a két társ végül találkozik, a vezetés többnyire személyes használatra történik, ritkább, de hosszabb ideig tartó kihasználtsággal. A fuvarmegosztásnál ezzel szemben a menetrendkészítés igény szerint történik, rövid átfutási idővel, a vezetés kereskedelmi célú, az igénybevétel nagyon gyakori (és több kockázattal jár). Ha az egyik fél a tulajdonos, aki csak fuvar ad vagy bérlő az autóját, és nem fizető utasokat szállító sofőr, a felelősségbiztosítás sokkal egyszerűbb. A szolgáltató és a fogyasztó találkozási növeli a bizalmat; a ritkább használat pedig csökkenti a biztonsági kockázatokat. Szabályozási szempontból ezek fontos tényezők. Végül, de nem utolsósorban, amint azt a 3.3. szakasz bemutatta, az Uber valószínűleg az egyetlen olyan "megosztási" platform, amely a versenyjog szempontjából aggodalomra adhat okot.

2.2 Méretbeli relevancia

Az Egyesült Királyság Nemzeti Statisztikai Hivatala (ONS, 2016) által nemrégiben kiadott tájékoztató dokumentum szerint a "megosztáson alapuló gazdaság" közös meghatározásának és értelmezésének hiánya, valamint bizonyos jellemzők, például az egyének közötti tranzakciók hiánya a fő akadálya annak, hogy a "megosztáson alapuló gazdaság" gazdasági értékét vagy a felhasználóként vagy szolgáltatóként részt vevő egyének számát mérni lehessen.

Ami az első (monetáris) mérést illeti, a *"megosztáson alapuló gazdaság"* nem tartozik az üzleti és gazdasági statisztikákban használt szabványos osztályozások közé, mivel bármely iparág vállalkozásai hozzájárulhatnak hozzá. Ezen túlmenően a vállalkozások közötti és a vállalkozások és fogyasztók közötti megosztási tranzakciókat rögzítő statisztikák nyilvánvalóan alulbecslést jelentenek, mivel csak a platformok bevételeit veszik figyelembe. Végül, és ami a legfontosabb, a

a peer-to-peer tranzakciók volumene szinte teljesen elveszik a fogyasztói statisztikákból és az árindexekből. Ami a felméréseken keresztül történő mérést illeti, az ONS tájékoztató dokumentuma beszámol a kvalitatív interjúk kísérleti tesztelésének eredményéről, és kétségbe vonja e felmérések megbízhatóságát is. A megkérdezett egyének és szakértők, illetve a fókuszcsoporthoz részt vevő személyek nagyon különbözőképpen értelmezik a *"megosztáson alapuló gazdaság"* fogalmát. Azok, akik már használtak "megosztási" platformokat, nyilvánvalóan nehezen emlékeznek arra, hogy pontosan hányszor tették ezt, milyen átlagos kiadásai voltak, vagy milyen bevételre tettek szert. Ezek a szempontok tehát kétségessé teszik az általános lakossági felmérésekből származó adatokat. Ezeket a fenntartásokat szem előtt tartva az alábbiakban a pénzbeli értékek és a felmérésekből származó megállapítások néhány példaértékű becsléséről számolunk be.

2013-ban a Forbes becslése szerint a *"sharing economy"* révén közvetlenül az emberek pénztárcájába áramló bevétel elérte a 3,5 milliárd dollárt (Geron, 2013). A PwC augusztusban kiadott jelentése kiszámította 2014, hogy globális szinten a *"megosztás gazdasága"* a következő értéket képviseli

15 milliárd dollárra, és 2025-re elérheti a 335 milliárd dollárt (Vaughan & Hawksworth, 2014)^{xxix}. Csak az Egyesült Királyságra vonatkozóan a jelentés szerint a *"megosztáson alapuló gazdaság"* értéke 2014-ben mintegy 500 millió font volt, és 2025-re 9 milliárd fontra nőhet. A francia kormány által 2016 januárjában kiadott tanulmány becslése szerint Franciaországban az "együttműködő gazdaság" tevékenységei 2,5 milliárd dolláros forgalmat bonyolítanak le, mintegy céget 15,000 (beleértve az önfoglalkoztató mikrovállalkozókat is) vonnak be, és 13 000 állandó munkahelyet teremtenek (Barbezieux & Herody, 2016). Ez a francia GDP körülbelül 0,1%-át jelentené, amelyet a francia vállalatok 0,5%-a termel a francia összfoglalkoztatás 0,05%-áért. A bevezetőben idézett európai parlamenti tanulmány (2016) 572 milliárd euróra becsüli a munkaerő, a szállás és az autók kihasználatlanságának potenciális értékét, amelyet a *"megosztáson alapuló gazdaság"* révén lehetne kihasználni az EU28-ban. A PwC szokásos 3,5 milliárd dolláros becslése mellett ez a jelentés azt is becsüli, hogy jelenleg az EU28-ban a megosztáson alapuló gazdaság értéke 20 milliárd euró. A legtöbb ilyen becslést azonban óvatosan kell kezelni, mivel megbízható adatok és konszolidált empirikus bizonyítékok hiányában elkerülhetetlenül megkérdőjelezhető feltételezéseken alapulnak.

A megosztáson alapuló gazdaság platformjain való részvétel legalább "elterjedtségét" mérni próbáló felmérésekkel kapcsolatban egy 2013-ban végzett első nagy felmérés, amely az Egyesült Királyságban, az Egyesült Államokban és Kanadában készült, megállapította, hogy a brit lakosság 29%-a vett részt legalább egyszer "megosztáson alapuló" tranzakcióban, és 23%-uk használt egy vagy több platformot, mint például az Airbnb, Uber, TaskRabbit, Etsy, Kickstarter (Owyang et al., 2014). A NESTA jelentése szerint 2014-ben az Egyesült Királyság felnőtt lakosságának 25%-a osztozott valamilyen módon az interneten (Stokes et al., 2014). Az Egyesült Királyság 16-75 év közötti lakosságának országosan reprezentatív mintáján alapuló, 2015 végén végzett felmérés arról számolt be, hogy a válaszadók 72%-a vagy online tevékenységből szerez jövedelmet, vagy másoktól vásárol munkát (Huws & Joyce, 2016b). Közülük körülbelül 1% csak online bérleti rendszerekben, például az Airbnb-ben vesz részt. Ugyanezen szerzők egy másik, 2016 elején Svédországban végzett felmérése hasonló arányokat közöl (Huws & Joyce, 2016a). A svéd felnőtt lakosság mintegy 68%-a tevékenykedik valamilyen módon az online gazdaságban, például árukat ad el online vagy szobákat ad ki az Airbnb-hez hasonló platformokon (a csak online bérbeadásban részt vevők aránya Svédországban is 1% körüli). Az amszterdami polgárok körében végzett nagy reprezentatív felmérés szerint a válaszadók 38%-a hajlandó részt venni a "kollaboratív fogyasztás" minden lehetséges formájában, 84,1%-uk pedig legalább egy formában (van de Glind, 2013). Egy másik, a francia kormány által készített tanulmány egy 2009-ben végzett felmérés eredményeiről számol be, amely szerint akkoriban a válaszadók 89%-a vett részt legalább egyszer valamilyen "együttműködő fogyasztási gyakorlatban" (PIPAME, 2015). Dániában a nemzeti statisztikai hivatal egy rövid modult vett fel a megosztáson alapuló gazdaságról. Ez a fuvarmegosztó szolgáltatásokra és a bérbeadásra összpontosít a háztartások hagyományos IKT-használatára vonatkozó felmérésben. Megállapította, hogy 2015 közepére:

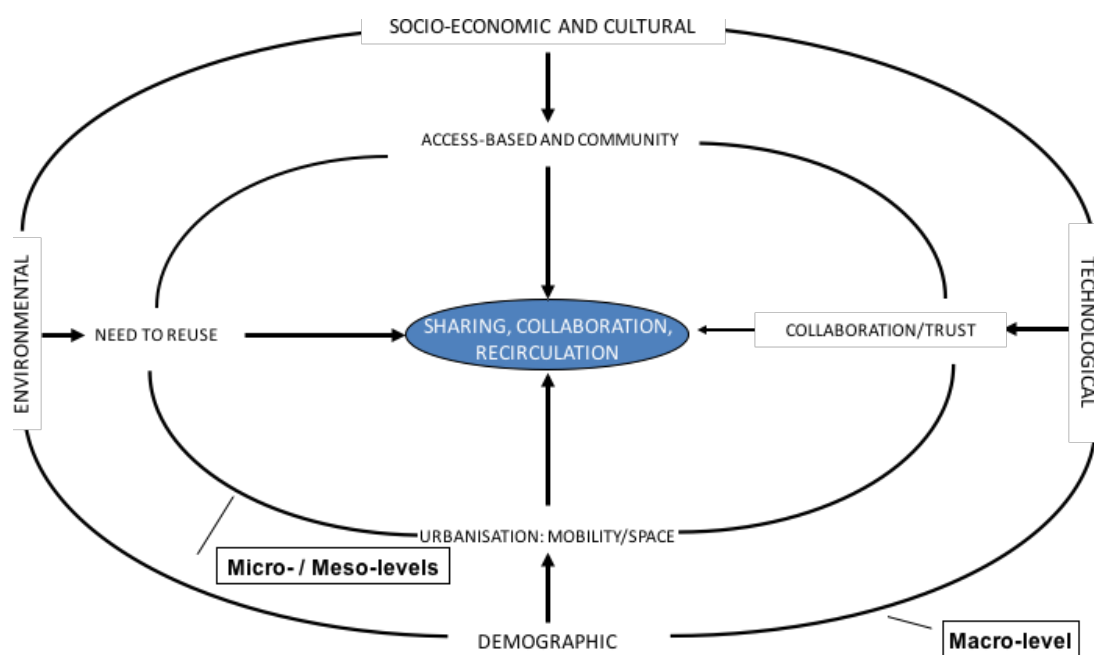
- a) Az internetezők 3,1%-a digitális platformokon keresztül adta ki a lakását, 8,7%-a pedig az Airbnb és hasonló platformok segítségével bérelte ki külföldön és 4,4%-a Dániában;
- b) Az Ubert az internetezők 2,8%-a használta (Nielsen, 2015).

Az Egyesült Államokban a Federal Reserve bostoni fiókjának kutatói által készített két felmérés (egy 2013-ban és 2015-ben) egyaránt azt állapította meg, hogy a felnőtt internetezők 26%-a használ "megosztási" platformokat fogyasztóként vagy szolgáltatóként. Nyilvánvalóan azok a felmérések, amelyek magasabb százalékos arányról számoltak be, kevésbé szigorúan határozták meg a megosztáson alapuló gazdaságban való részvételt, mint azok, amelyek a részvételt egyértelműbben a bérleti és fuvarozási szolgáltatásokra korlátozzák. Azonban még azok a felmérések is, amelyek konzervatív becsléseket adnak, azt sugallják, hogy a jelenség statisztikailag nem marginális.

2.3 Tendenciák, mozgatórugók és fejlődési irányok

Az áttekintett forrásokból és más kiegészítő forrásokból származó^{xxx} makrotrendeket és a vonatkozó mozgatórugókat, amelyek magyarázatot adnak a megosztáson alapuló gazdaság felemelkedésére és előrejelzik annak további fejlődését, az alábbi ábra szemlélteti.

Ábra Trendek4 és mozgatórugók

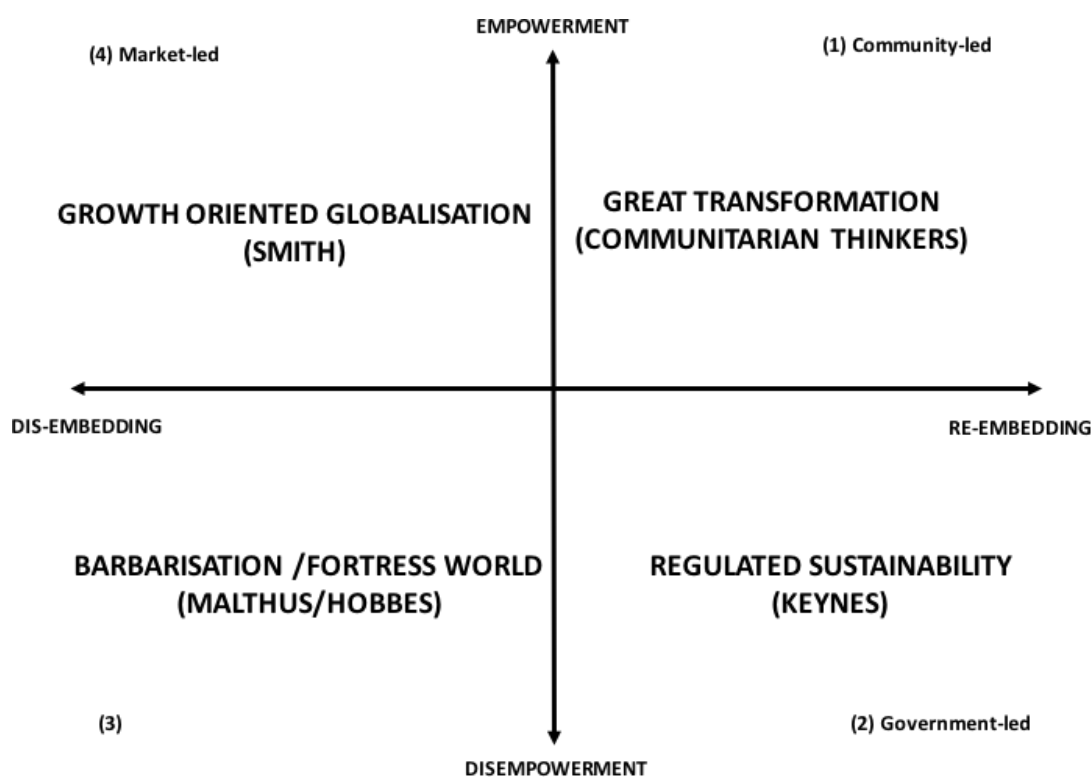
Forrás: a szerzők kidolgozása a xxx. megjegyzésben idézett források alapján.

Az ábra a makroszintű trendeket a külső gyűrűbe, a mezo-/mikroszintű mozgatórugókat pedig a belső gyűrűbe helyezi. Az ábra feltételezi, hogy az összes trend kölcsönhatásban van egymással, ahogyan a mozgatórugók is. Mint látható, egyesek azt állítják, hogy a megosztás és az együttműködés az ember evolúciós és kulturálisan veleszületett tulajdonsága, és az autómegosztás formái már 1948-ra nyúlnak vissza. Mi magyarázza tehát a kollaboratív platformok robbanásszerű elterjedését ebben az évtizedben? A legkézenfekvőbb kiindulópont az internet és az okostelefonok növekvő elterjedtségének és hozzáférhetőségének makro-technológiai trendje, bár konkrétan a piaci helyek kialakításában az elmúlt húsz év ipari szakértelmének beérése a hajtóerő; a keresési algoritmusok és a hírnév minősítése szinte nullára csökkentette az egyének piacra vitelének költségeit, és kihasználta az idegenek közötti tranzakciókat és együttműködést támogató bizalmi mechanizmusokat. Ezek az új lehetőségek pozitív visszacsatolási hurokban vannak a társadalmi-gazdasági és kulturális trendekkel és mozgatórugókkal. Az alacsonyabb BTM-költségek és a kialakított bizalom kielégítette azt a nyilvánvaló társadalmi-gazdasági igényt és lehetőséget, hogy kihasználják a többletkapacitást mind a tartós javak eladása vagy bérbeadása (pl. a lakások vagy autók tulajdonosai nem használják azokat 100%-ban, így bérbe adhatják ezt a többletkapacitást), mind pedig az alulhasznosított munkaerőt. Az új technológiai lehetőségek és a 2008-ban kezdődött gazdasági válság hatására az egyének fogyasztóként és bérbeadási szolgáltatások

nyújtójaként és/vagy áruk eladóként vettek részt a platformokon (a gazdag és szegény országok közötti egyensúlyhiány, az olcsó áruk beáramlása az előbbiekbe, a kihasználatlan javak felhalmozódását eredményezte az előbbiekben). Ugyanez a folyamat játszódott le a keresletre kínált és felhasznált munkaerő esetében is.

platformok. Ezek a társadalmi-gazdasági tényezők a társadalmi-kulturális változásokkal együtt fejlődnek, és egyre inkább a hozzáférésen alapuló fogyasztás (a tulajdonlással szemben), valamint bizonyos mértékig a rugalmasabb foglalkoztatási formák preferenciája mellett. A közelmúltban a környezeti nyomás és a fenntarthatósági célkitűzések az egyéneket az erőforrások takarékosabb felhasználására ösztönözték, ami további ösztönző erővel hat a fogyasztás hatékonyabb formáira. Végezetül, az egyének milliárdjainak nagyvárosokban való koncentrációja a mobilitási, logisztikai és térbeli rendszereket is megterheli, és itt is szerepet játszanak és fognak játszani a mobilitás, a szállás és a szállítás új formáit lehetővé tevő platformok.

ábra A "megosztáson alapuló gazdaság" lehetséges5 fejlődési útjai

Forrás: a szerző által a szakaszban és 3.1 a megfelelő megjegyzésekben idézett források kidolgozása.

A fent leírt négy lehetséges fejlődési útvonal lehetővé teszi, hogy összefoglaljuk a 3.1. szakaszban tárgyalt különböző retorikai és normatív hozzájárulásokat. Ezeket nem szabad előrelátó forogatókönyveknek tekinteni, hanem csupán impresszionisztikusan összefoglalják az áttekintett források szerzői által kifejtett nézeteket.

Az ellentétes elbeszélésekből kirajzolódó fejlődési utak két dimenziót vesznek figyelembe: a gazdasági tevékenységnek a közösségbe és annak értékeibe való beágyazottságát; az egyének és szervezetek felhatalmazását. Mindkét dimenzió két szélsőséges értéket vehet fel, a "beágyazottság" és a "beágyazatlanság", illetve a "felhatalmazás" és a "felhatalmazás hiánya" között. Az optimista nézet szerint a "megosztáson alapuló gazdaság" hozzájárulhat a gazdasági tevékenységek közösségi interakcióba és (új) értékekbe (pl. zöld fogyasztás) való visszaillesztéséhez. A pesszimista nézet szerint hozzájárulhat a gazdaság és a közösség további elszigetelődéséhez és szétválasztásához, valamint a széttöredezéshez (dis-embedding). Ugyanígy a megosztáson alapuló gazdaságban való részvétel képessé teheti a fogyasztókat jólétük javítására, a munkavállalókat/vállalkozásokat pedig új lehetőségek kiaknázására és új piacokhoz való hozzáférésre. Másrészt viszont új kockázatokat teremthet a fogyasztók számára, elidegenítheti és megfoszthatja a munkavállalókat és a kisvállalkozásokat az egyre inkább oligopolisztikus és kvázi-monopolisztikus platformok

előnyeitől (megfosztás).

Nagyszerű átalakulás. Nyilvánvalóan ez a legoptimistább fejlődési út, amely hármas győzelmet (zöld, szociális és tisztességes gazdasági jólét) hoz. Fontos hangsúlyozni, hogy ez az út, amely többnyire egybeesik a tömeg- és megosztási mozgalom korai utópisztikus nézeteivel, teljes mértékben közösségi irányítású, és nem igényel jelentős állami szabályozási beavatkozást. A gazdaság újbóli beágyazódása teljes mértékben a viselkedés és a kultúra változásának eredményeként valósul meg; az egyének és a cégek internalizálják az együttműködés és a fenntartható fogyasztás új értékeit. A platformok bevonhatók a közjavak és közszolgáltatások nyújtására, sőt, a helyi önkormányzatok végül (pl. a blokklánc segítségével) akár disintermediálhatják is őket a célokra.

Szabályozott fenntarthatóság. Ezen az úton a kormányok szabályozási és hagyományos beavatkozással próbálják meg újra beágyazni a társadalmat a fenntarthatóság irányába terelni (mivel az új közösségi értékek nem érvényesülnek), valamint a megosztáson alapuló gazdaság fejlődési módja által súlyosbított jogfosztottság és egyenlőtlenség orvoslására is igyekeznek megoldást találni.

Növekedésorientált globalizáció. Az egyének és a cégek felhatalmazást kapnak, de inkább a verseny és az individualizmus jegyében, mivel nincs társadalmi és kulturális újrabeágyazódás. A piaci erőket nem ellenőrzik, mivel a kormányzati beavatkozás és szabályozás minimális vagy egyáltalán nem létezik. Bizonyos mértékig ez a status quo fejlődési út, amelyben az egyenlőtlenség és a társadalmi polarizáció növekszik, a környezeti szempontok és a fenntarthatóság pedig feláldozódnak a gazdasági növekedés szükségszerűségének a fokozott globalizáció keretében. A "megosztási" platformok, különösen az online munkaerőpiacokként működő platformok megszüntetik a földrajzi távolságot, és hozzájárulnak a humántőke specializációjához és a "virtuális munkaerő-vándorláshoz".

Barbarizálás. Ezt az utat, ha szigorúan a megosztáson alapuló gazdaság szemszögéből vizsgáljuk, "uberizációnak" is nevezhetnénk. A hagyományos cégeket és munkát először is dezintermediálják, decentralizálják és kisebb elemekre bontják, hogy aztán algoritmusok segítségével megvalósított panoptikus ellenőrzéssel újra közvetítsék. Ez a "lumpen cognitariat" vagy "algoritmikus salariat" és "algokrácia" világa. A munkásokat robotok helyettesítik, vagy "robotokká" (pl. Mechanical Turk) alakítják át őket, akik erősen rutinizált, ismétlődő, mikrofeladatokat végeznek. A beilleszkedés és a felhatalmazás megszüntetése soha nem látott szintre növeli a munkanélküliséget és az egyenlőtlenséget, és tovább szítja az ellenséges érzelmeket nemcsak a "külső csoportokkal" (pl. bevándorlókkal), hanem a "belső csoportokkal" szemben is.

3 Főbb megállapítások: retorika, motívumok, működés és hatások

A források¹⁴⁰ hivatalos felülvizsgálatának főbb megállapításai, amelyeket más forrásokból származó alátámasztó elemekkel együtt mutatunk be, négy szakaszra oszlanak. A 3.1. szakaszban a retorikai diskurzusok és viták kerülnek bemutatásra a kézzelfoghatóbb csatározásokról szóló beszámolóval együtt. Az előbbiek a nyilvános vitákban vagy tudományos munkákban tárgyalt kérdésekre, az utóbbiak pedig a valós társadalmi konfliktusokra vonatkoznak, mint például a taxisok tiltakozásai, a bíróságokig eljutó viták és más, társadalmi riadalmat és szabályozási aggályokat kiváltó, súlyos események. A 3.1. szakasz tehát számos témát azonosít, amelyeket aztán szembeállítunk a rendelkezésre álló empirikus bizonyítékokkal. A 3.2. szakaszban a "megosztási" platformokon való részvétel motivációit tárgyaljuk a kvantitatív és kvalitatív eredmények tükrében, amelyek olyan kérdésekre világítanak rá, mint a társadalmi tőke és a közösség megújulása. A 3.3. szakaszban olyan empirikus közgazdasági cikkek kerülnek bemutatásra, amelyek a platformok megfelelő működését vizsgálják. Ezek betekintést nyújtanak a reputációs minősítésekbe mint az önszabályozás egyik formájába és a dominanciáig való felskálázás lehetőségeibe. Végül a 3.4. szakaszban a "megosztáson alapuló gazdaság" pozitív hatásairól szóló nyilvános állításokat vizsgáljuk meg a rendelkezésre álló empirikus bizonyítékok és néhány modellező szimuláció eredményeinek fényében.

3.1 Retorikai és kézzelfoghatóbb "csaták

Míg a 140 vizsgált forrásból mindössze három koncentrált teljes egészében a retorikai és diskurzuselemzésre (pl. Cohen & Muñoz, 2015; Dredge & Gyimóthy, 2015; Martin, 2016), addig a többi forrás nagy számban tartalmaz vagy e diskurzusok kritikai értékelését (Belk, 2014a, 2014b; John, 2013a, 2013b; Lee, 2015; Schor, 2015; Walker, 2015), vagy maguk is a túlságosan optimista vagy túlságosan pesszimista jellegű normatív és retorikai narratívák forrásai (Agyeman *et al.*, 2013; Allen & Berg, 2014; Caldararo, 2014; Cohen & Sundararajan, 2015; Guttentag, 2013; Heimans & Timms, 2014; Heinrichs, 2013; Koopman *et al.*, 2014; 2015; Kuttner, 2013; Matzler & Kathan, 2015; Morgan & Kuch, 2015; O'Regan, 2009; Sundararajan, 2014; Thierer *et al.*, 2015; WEF, 2013, 2014; Wittel, 2011; Woskowsky, 2014). Az utóbbi típusú források (i) társadalmi utópiára,^{xxx} (ii) üzleti és^{xxxii} gazdasági laissez-faire^{xxxiii} vezérelt optimizmusra és (iii) társadalmi pesszimizmusra^{xxxiv} oszthatók.

A Dredge & Gyimóthy (2015, 3-5. o.) által bemutatott diskurzuselemzés szerint a sharing economy keretezése négy szakaszon ment keresztül:

- a) Botsman könyve és Ted-előadása 2010-ben szélesebb körben is felhívta a figyelmet a témára;
- b) Ezután következett az az erőteljes üzenet, hogy a technológia által lehetővé tett párosítás és a hírnév alapú bizalom felszabadíthatja a kihasználatlan vagyont, elősegítheti a közös javak aktiválását és az idegenek közötti bizalmat, és fenntartható fogyasztáshoz vezethet;
- c) ezt az Uber, az Airbnb és más platformok nagyszabású PR-kampányai követték, amelyek kutatási részlegeket és kormányzati kapcsolattartási osztályokat hoztak létre, és elárasztották a vitát a saját (átláthatatlan és megbízhatatlan módszertanokon alapuló) jelentéseikkel, amelyek az előnyeikről szóltak;
- d) negyedszer, a diskurzusok elterjedését az érdekképviselői csoportokra bízta.

Ez egy jó rekonstrukció, amely azonban történelmi szempontból egy fontos szempont figyelmen kívül hagy. Mielőtt Botsman népszerűsítette volna, a megosztási diskurzus a tömegek bölcsességéről és a közösek kreativitásáról szóló szélesebb narratívából (lásd xxxi. végjegyzet) mint társadalmi utópiából emelkedett ki. Ahogy a mozgalom egyre inkább "kereskedelmi fordulatot" vett, azt mondhatjuk, hogy a társadalmi utópikus gondolkodók és elemzők kiábrándultak, és csatlakoztak a társadalmi pesszimiztákhöz az üzleti és gazdasági irányultságú optimizmus elleni retorikai harcban. Ennek a szempontnak a figyelembevétele nélkül nem lehet teljes mértékben felfogni a

folyamatban lévő viták némelyikét.

Elemzésükből Dredge & Gyimóthy (2015) öt diskurzust tár fel, amelyeket kritikusan értékelnek és dekonstruálnak: (D1) a szociális technológiák rejtett gazdagságot szabadítanak fel; (D2) lehetővé teszik az előnyök egyenlőbb elosztását; (D3) elősegítik az ellenálló közösségeket, a hiteles kapcsolatokat és az erkölcsi gazdaságot; (D4) a láthatatlan kézre való hivatkozás; (D5) az ön- és

szabályozás. Másrészt Martin (2016) hat diskurzust azonosít (három pozitív és három negatív): (M1) gazdasági lehetőség; (M2) fenntarthatóbb fogyasztási forma; (M3) út a decentralizált és igazságos gazdaság felé; (M4) szabályozatlan piaci helyek; (M5) neoliberais paradigma megerősítése; (M6) inkoherens innovációs terület. Egy korábbi (a Martin és a 2016Dredge & Gyimóthy című tanulmányok 2015nyilvánosságra kerülése előtt elkészült) tervezetben ehelyett a következő öt témát jelölte meg a dolgozat fő szerzője: (C1) a megosztási mozgalom kooptálása lobbizási célokra; (C2) a közösség és a társadalmi tőke újjáélesztésének állítása; (C3) önbevallott pozitív hatások; (C4) hírnévminősítés mint az önszabályozás egy formája; (C5) vita a szabályozásról. Ha a retorika és a diskurzusok e három elemzését összeillesztjük, a következő témákat azonosíthatjuk:

- 1) A "megosztás" retorikájának és mozgalmának neoliberális átvétele (D1+M5+C1);
- 2) Társadalmi tőke és a közösség újjáélesztése (D3+M3+ C2);
- 3) Elosztási hatások (D2+ M3+ C3);
- 4) Környezeti és társadalmi-gazdasági hatások (D1+M1&M2+C3);
- 5) Szabályozás (D4 és D5; M4; C4 és C5)

A (2) ponttól eltekintve, amellyel csak a 3.2. szakasz foglalkozik, az összes többi témát ebben a szakaszban mutatjuk be (bár különböző mélységben), a kézzelfoghatóbb "csaták" áttekintésével együtt. Az (1) és (4) témákat összevonjuk és együtt kezeljük. Másrészt a (3) és (4) témákat a 3.4. szakasz is tárgyalja az ezekre vonatkozó empirikus bizonyítékok ismertetésével, míg az (5) témát a 4. szakaszban tárgyalja.

3.1.1 Neoliberais kooptáció és hatások mint lobbizás

A "megosztási mozgalom" aktivistáit megosztja a vita arról, hogy mi a *"megosztás gazdasága"* és mi nem az (Belk, 2014a, 2014b; John, 2013a, 2013b). Ez az optimista társadalmi nézetek és a valóság közötti ellentétből ered. Amikor egy etnográfiai tanulmány (Bardhi & Eckhardt, 2012) bizonyítékot szolgáltatott arra, hogy a Zipcar tagjait nem a közösségi érzés és az altruizmus inspirálja, ezt a Shareable című folyóirat (Gorenflo, 2012) hevesen visszautasította, egy szkeptikusabb megfigyelő (Badger, 2012) viszont üdvözölte. Amikor a CouchSurfing2010, nyereségorientált "B Corporation" lett, ^{xxxv}az vitákat és heves vitákat váltott ki (Lapowsky, 2012; Marx, 2012). Ezek a példák arról tanúskodnak, hogy a megosztás eredetileg milyen értékközpontú módon volt elképzelhető. A CouchSurfinget támogató aktivisták és hippik feltehetően más ligában játszanak, mint az Airbnb alapítói és felhasználói. Továbbá azt a retorikai és kétértelmű jelentőséget és fontosságot mutatja, amelyet a megosztás szókészlete nemcsak a *"megosztás gazdaságának"* kontextusában, hanem általánosabban a tágran értelmezett webes ökoszisztémákban2.0 is magára öltött (John, 2013a, 2013b). Mivel a megosztás pozitív és progresszív konnotációval bír, egyre több vállalat kezdte azt állítani, hogy a *"megosztás gazdaságának"* része. Ebben a tekintetben azt javasolták, hogy a nagyvállalatok a megosztási mozgalmat a saját gazdasági érdekeik hagyományos lobbistratégiákon keresztül történő érvényesítése érdekében társoptálták (Lee, 2015; Schor, 2015; Walker, 2015)^{xxxvi}. Lee szerint (2015, p. 17), a *"megosztáson alapuló gazdaság"* "csak egy újabb példa arra, hogy a "lázádo érzelmeket" arra használják fel, hogy "eladják a profittermelő vállalatok jóhiszeműségét". A Shareable című magazin és a Peer.org egyesület által terjesztett establishment-ellenes ideológiát egyre inkább az olyan nagyvállalatok szócsövének tekintik, mint az Uber és az Airbnb, amelyek ezt a retorikai fegyvert saját gazdasági érdekeik érvényesítésére használják (Kerr, 2014).

Valójában mind az Airbnb, mind az Uber (és más nagyobb szereplők) agresszív piaci növekedési stratégiát folytatnak, és klasszikus neoliberális módon a szabályozás mellőzését követelik. Ugyanakkor a "megosztás" retorikáját kihasználják a PR-tevékenységekben: részt vesznek hivatalos meghallgatásokon, és saját jelentéseiket teszik közzé az általuk kifejtett pozitív társadalmi hatásokról. Az Egyesült Királyság Lordok Házának nyilvános meghallgatásán (lásd bővebben a xvii. végjegyzetben) Patrick Robinson (az Airbnb európai és kanadai közpolitikai vezetője) megerősítette:

"A mi esetünkben a közérdek, amely itt kockán forog, először is a fogyasztókról és a

fogyasztók azon választási lehetőségéről szól, hogy ne csak szolgáltatásokat fogyasszanak, hanem a szolgáltatások termelői is legyenek. A további

Az Airbnb-házigazdák számára nagyon fontos a jövedelem. Az elavult szabályok és előírások azonosítása, amelyek megakadályozhatják az embereket abban, hogy hasznos tevékenységet folytassanak, jó feladat, és örülök, hogy Londonban is ezt tettük az év elején, amikor bevezették az új szabályokat, amelyek lehetővé teszik, hogy az emberek például építési engedély nélkül oszthassák meg otthonaikat. Ez azonban más kérdéseket is felvet, amelyekre oda kell figyelniük. Mindig szem előtt kell tartanunk, hogy ez milyen hatással lehet a szomszédokra vagy a helyi közösségekre. Ezért mi és sok más, az együttműködő gazdaságban tevékenykedő vállalat sok időt töltünk a hatások mérésével és azzal, hogy hatékony módokat találjunk a közérdekű eredmények elérésére." (House of Lords, 2016, 45. o.).

A Harvard Business Review egyik cikkében Cannon & Summers (2014) azt tanácsolta a "megosztáson alapuló gazdaság" nagy szereplőinek, hogy különböző módon lobbizzanak, például a pozitív hatásaikról szóló jelentések segítségével. Az Airbnb és az Uber, követve ezt a tanácsot, vagy megelőzve azt, bizonyítékokat gyűjtöttek össze, hogy bemutassák termékeik/szolgáltatásaik előnyeit. Kevés fiatal technológiai start-up cég foglalkozott nyilvánosan gazdasági hatásaival úgy, mint az Airbnb (Badger, 2014). Az Uber is közzétett jelentéseket a szolgáltatásaiból származó előnyökről. Ezeket a következő két dobozban foglaljuk össze.

Bizonyítékok 1. keretes írás: Az Airbnb saját bevallása szerinti hatásai

- A vendéglátók 81%-a osztozik azon az otthonon, ahol él, 52%-uk alacsony vagy közepes jövedelemmel rendelkezik, 53%-uk megerősítette, hogy a vendéglátás segített nekik abban, hogy rendszeres kiadásainak fedezésére használja. Az Airbnb megbízta a Fehér Ház korábbi nemzeti gazdasági tanácsadóját, a 48 éves Robert G. Andersont, hogy készítsen egy tanulmányt, amely kimutatja, hogy a platform által nyújtott újvételek mellett további átlagosan 68 munkahelyek teremtése révén keletkeznek (Uber, 2014, 2015d, 2015e).
- Az Uber szoros kapcsolatban áll a városi gazdasággal, és a közép- és alacsony jövedelmű emberek számára is lehetőséget kínál arra, hogy megkeressék a munkahelyeket. A városi gazdaságban a közép- és alacsony jövedelmű emberek számára is lehetőséget kínál arra, hogy megkeressék a munkahelyeket. A városi gazdaságban a közép- és alacsony jövedelmű emberek számára is lehetőséget kínál arra, hogy megkeressék a munkahelyeket.
- A vendéglátók 81%-a osztozik azon az otthonon, ahol él, 52%-uk alacsony vagy közepes jövedelemmel rendelkezik, 53%-uk megerősítette, hogy a vendéglátás segített nekik abban, hogy rendszeres kiadásainak fedezésére használja. Az Airbnb megbízta a Fehér Ház korábbi nemzeti gazdasági tanácsadóját, a 48 éves Robert G. Andersont, hogy készítsen egy tanulmányt, amely kimutatja, hogy a platform által nyújtott újvételek mellett további átlagosan 68 munkahelyek teremtése révén keletkeznek (Uber, 2014, 2015d, 2015e).
- A vendéglátók 81%-a osztozik azon az otthonon, ahol él, 52%-uk alacsony vagy közepes jövedelemmel rendelkezik, 53%-uk megerősítette, hogy a vendéglátás segített nekik abban, hogy rendszeres kiadásainak fedezésére használja. Az Airbnb megbízta a Fehér Ház korábbi nemzeti gazdasági tanácsadóját, a 48 éves Robert G. Andersont, hogy készítsen egy tanulmányt, amely kimutatja, hogy a platform által nyújtott újvételek mellett további átlagosan 68 munkahelyek teremtése révén keletkeznek (Uber, 2014, 2015d, 2015e).
- A vendéglátók 81%-a osztozik azon az otthonon, ahol él, 52%-uk alacsony vagy közepes jövedelemmel rendelkezik, 53%-uk megerősítette, hogy a vendéglátás segített nekik abban, hogy rendszeres kiadásainak fedezésére használja. Az Airbnb megbízta a Fehér Ház korábbi nemzeti gazdasági tanácsadóját, a 48 éves Robert G. Andersont, hogy készítsen egy tanulmányt, amely kimutatja, hogy a platform által nyújtott újvételek mellett további átlagosan 68 munkahelyek teremtése révén keletkeznek (Uber, 2014, 2015d, 2015e).
- A vendéglátók 81%-a osztozik azon az otthonon, ahol él, 52%-uk alacsony vagy közepes jövedelemmel rendelkezik, 53%-uk megerősítette, hogy a vendéglátás segített nekik abban, hogy rendszeres kiadásainak fedezésére használja. Az Airbnb megbízta a Fehér Ház korábbi nemzeti gazdasági tanácsadóját, a 48 éves Robert G. Andersont, hogy készítsen egy tanulmányt, amely kimutatja, hogy a platform által nyújtott újvételek mellett további átlagosan 68 munkahelyek teremtése révén keletkeznek (Uber, 2014, 2015d, 2015e).
- A vendéglátók 81%-a osztozik azon az otthonon, ahol él, 52%-uk alacsony vagy közepes jövedelemmel rendelkezik, 53%-uk megerősítette, hogy a vendéglátás segített nekik abban, hogy rendszeres kiadásainak fedezésére használja. Az Airbnb megbízta a Fehér Ház korábbi nemzeti gazdasági tanácsadóját, a 48 éves Robert G. Andersont, hogy készítsen egy tanulmányt, amely kimutatja, hogy a platform által nyújtott újvételek mellett további átlagosan 68 munkahelyek teremtése révén keletkeznek (Uber, 2014, 2015d, 2015e).
- A vendéglátók 81%-a osztozik azon az otthonon, ahol él, 52%-uk alacsony vagy közepes jövedelemmel rendelkezik, 53%-uk megerősítette, hogy a vendéglátás segített nekik abban, hogy rendszeres kiadásainak fedezésére használja. Az Airbnb megbízta a Fehér Ház korábbi nemzeti gazdasági tanácsadóját, a 48 éves Robert G. Andersont, hogy készítsen egy tanulmányt, amely kimutatja, hogy a platform által nyújtott újvételek mellett további átlagosan 68 munkahelyek teremtése révén keletkeznek (Uber, 2014, 2015d, 2015e).

• Végül, de nem utolsósorban az Uber adatokat szolgáltatott Kruegernek a Hallal közösen írt tanulmányához, amely a sofőrök állítólagos magas keresetéről és rugalmasságáról szólt (Hall & Krueger, 2015).

Ami a fogyasztókra és a fenntarthatóságra gyakorolt hatásokat illeti, érdemes megjegyezni, hogy a BlaBlaCar jelentése szerint a sofőrök becslések szerint évente 216 millió fontot takarítanak meg, és 700 000 tonnával csökken a CO₂-kibocsátás (<https://www.blablacar.co.uk/blog/blablacar-about>).

Nem volt lehetséges hozzáférni az e jelentéseket alátámasztó módszertan részleteihez. Ezért nem lehet értékelni ezeknek az önjelentéseknek a megbízhatóságát. Másrészt megfigyelhető, hogy mind az Airbnb, mind az Uber olyan befolyásos akademikusoktól rendelt jelentést, akik korábban fontos kormányzati tisztségeket töltöttek be: a) Gene Sperling a Fehér Ház gazdasági tanácsadója volt; b) Alan Krueger Barack Obama elnök gazdasági tanácsadói tanácsának korábbi elnöke volt; c) Justus Haucap a német monopóliumbizottság korábbi elnöke volt. Ami az első két közgazdászt illeti, kimutatták, hogy a Szilícium-völgy az Obama-stáb új forgóajtója (Kang & Eilperin, 2015).

3.1.2 A megosztáson alapuló gazdaság előnyei lecsöpögnek?

Az egyik nagyon fontos és még mindig nagyon bizonytalan és ellentmondásos kérdés az, hogy a *"megosztáson alapuló gazdaságnak"* vannak-e pozitív újraelosztó hatásai vagy sem. Az ezt az állítást alátámasztó bizonyítékok hiányoznak vagy nem meggyőzőek (lásd a 3.4. szakaszt általánosságban; és Codagnone, et al., 2016 a munkaerő-piaci hatásokat illetően). A Financial Times egyik cikke "Sharing economy benefits lower income groups" (Bradshaw, 2015) címmel egy modellszimulációt idéz annak bizonyítékaként, hogy a *"sharing economy"* előnyös lesz az alacsonyabb jövedelmű csoportoknak, és demokratizáló hatást gyakorol az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés tekintetében (Fraiberger & Sundararajan, 2015). Amint azonban ez az esszé a későbbiekben bemutatja, ez a modell csak egy első feltárást jelent, amely nem indokolja az újságok címlapjain harsogott következtetést. Az Airbnb megbízásából készült Sperling-jelentés (Sperling 2015) - lásd az előző keretes írást - arról számol be, hogy a platform évente 14%-os (évi 7350 dollárnyi, átlagosan 66 napos vendéglátás esetén) jövedelemnövekedést hoz létre a középosztálybeli családok jövedelmében. Ezzel kapcsolatban két megfigyelésre van szükség:

- a. mivel jelenleg világszerte mintegy 2 millió listás bejegyzés van, és egyes magánszemélyek több listás bejegyzéssel is rendelkeznek, a további középosztálybeli jövedelem fontos hozzájárulást jelent, amely azonban egy nagyon korlátozott számú magánszemélyt érint;
- b. ennek a pozitív jövedelmi integrációnak két lehetséges hiányossága is van: (i) növeli az egyenlőtlenséget a birtokos és a vagyontalan középosztálybeli egyének között, és/vagy (ii) a marginális csoportokat arra készteti, hogy csak szobabérlésből éljenek, és így teljesen kiesnek a munkaerőpiacról.

Egy másik, máshol részletesen elemzett vita (Codagnone et al., 2016) azon munkavállalók körülményeiről szól, akiket a támogatók "mikrovállalkozóknak", az ellenzők pedig "gig-nek" vagy "új prekariátusnak" (Kuttner, 2013) neveznek. Oknyomozó újságírók riportjai rávilágítottak ezeknek az "igény szerinti" munkavállalóknak a körülményeire (Singer, 2014; Weber & Silverman, 2015), és kimutatták, hogy egyes esetekben a keresetük nem olyan magas, mint ahogyan azt az olyan vállalatok, mint az Uber és a Lyft állítják (Weiner, 2015). Egy kritikai esszéjében (Kuttner, 2013) azzal érvel, hogy a *"megosztáson alapuló gazdaságban"* kialakulóhoz hasonló gyakorlatok hozzájárulnak a munkaszerződés eróziójához és a közgazdászok által "függő munkának" nevezett munka növekedéséhez. Az Egyesült Államokban ez a kérdés jelenleg több száz bírósági ügy tárgyát képezi a munkavállalók szerződéses munkavállalóként való téves besorolásával kapcsolatban.

3.1.3 Kézelfogható "csaták"

A "szenvédélyek" és az "érdekek" közötti retorikai polarizáció az utóbbi időben valódi konfliktusokká, jogi vitákká és fogyasztóvédelmi aggályokká változott. Amint azt empirikusan dokumentálták (McNeill, 2016), az egyik hely, ahol ez a leglátványosabban játszódik le, várospolitikai feszültségeket és konfliktusokat teremtve, a San Francisco-öböl környéke. Mc Neill (2016) rekonstruálja a politikai folyamatokat és feszültségeket, amelyek San Francisco egyszarvú várossá válását övezik. Kiemeli a technológia és a

kockázati tőke fontos szerepét a városfejlesztés politikai gazdaságtanában. A szerző szerint az olyan új "*megosztáson alapuló gazdaság*" cégek, mint az Uber és az Airbnb fejlődésével kapcsolatos várospolitikai feszültségek agresszívan kihívást jelentettek az önkormányzati szabályozásokkal szemben a

a taxi és az ingatlanbérlet területén. Emellett a jogi viták különböző tiltakozási formákhoz vezettek a negatív externáliák miatt a városrészekben, valamint a hosszú távú lakásbérleti piacon tapasztalható hiány és az árak emelkedése miatt.

Amint arról a 3. háttérmagyarázatban beszámoltunk, az Uber és az Airbnb "megosztáson alapuló gazdaság" óriásai jogi kihívások és tiltások tárgyát képezték. A taxisofőrök erőszakos tiltakozásai számos amerikai és európai városban törtek ki, ami az Uber helyi rendeletben vagy (Európában) bírósági ítéletekben történő betiltásához vezetett. Az Airbnb-t azért is megtámadták, mert New Yorkban nem tartotta be a városi rendeleteket, megsértette az övezeti szabályokat, és közvetve hozzájárult a helyi önkormányzatok adóalapjának eróziójához. Most az Airbnb honlapján tájékoztatja és felszólítja a vendéglátókat, hogy legyenek tisztában a helyi törvényekkel és a bérbeadójuk bérleti szabályzatával, és tartsák be azokat, amelyek tilthatják a rövid távú bérbeadást (Miller, 2015; Zrenner, 2015). Az Airbnb emellett néhány amerikai városban és Amszterdamban is elkezdett adót szedni.

Ezen túlmenően konkrét esetek szabályozási aggályokat vetettek fel, például: felelősség és biztosítás, azonosítás, engedélyek és engedélyek, biztonsági előírások, a jó hírnévre vonatkozó minősítések megbízhatósága, információ és magánélet védelme, csalások stb. tekintetében. Ezeket a szempontokat a szabályozási megközelítésekről és nyitott kérdésekről szóló 4.3. szakasz tárgyalja, és az alábbiakban csak szelektíven és röviden említjük őket. Az Uber sofőrökkel és/vagy az Airbnb házigazdákkal kapcsolatban jelentett incidensek aggodalmakra adtak okot azzal kapcsolatban, hogy a fuvarozási és bérleti szolgáltatások szolgáltatóinak nem kell engedélyeket, jogosítványokat vagy tanúsítványokat beszerezniük (pl. Sablik, 2014; Rauch & Schleicher, 2015). Nem világos például, hogy a platform felelős-e, ha egy bérelt autó balesetet szenved, vagy a vendéglátó lakása megrongálódik (McLean, 2015), vagy hogy felelős-e a platformja által a felhasználóknak nyújtott szolgáltatás biztonságáért. Továbbá a platformok a felelősség elkerülése érdekében azzal érvelhetnek, hogy ők csak közvetítők, akik "párosítási szolgáltatást" nyújtanak, nem pedig közvetlen szolgáltatók (Malhotra & Van Alstyne, 2014).

Bizonyítékok 3. doboz: Konfliktusok, tilalmak és bírósági ügyek

- A taxitársaságok Uber Technologies elleni panaszai 2014 áprilisa óta az Uber betiltásához vezettek több városban, köztük Berlinben és Brüsszelben (Vasagar, 2014).
- Németországban a frankfurti kerületi bíróság tovább ment, mint a témával kapcsolatos korábbi ügyek, és kiemelte, hogy az Uber nem rendelkezett a szükséges engedélyekkel és biztosítással. Ezért tisztességtelenül versenyzett a helyi taxi-iparral (Scot & Eddy, 2014).
- Az Ubert betiltották Spanyolországban, és fennáll a veszélye, hogy Hollandiában is betiltják (Kroet, 2014). Brüsszelben is nagyon érzékeny téma (Keating, 2014);
- 2015. május 26-án egy milánói bíróság azzal az indokkal tiltotta be az UberPop működését Olaszországban, hogy az "tisztesztelen versenyt" jelent (http://milano.corriere.it/notizie/cronaca/15_maggio_26/uber-pop-bloccati-app-servizio-tutta-italia-vittoria-tassisti-277dd376-038b-11e5-8669-0b66ef644b3b.shtml (8-6- 2015)).
- Az Uber már működik Londonban, de az engedéllyel rendelkező taxisofőrök és az Uber működése közötti ellentét még messze nem oldódott meg (Collins, 2014).
- New Yorkban az Airbnb számos problémával szembesült. Házigazdáit megbírságotlalták (Liber, 2013), és egy nagyon erős és negatív jelentést tett közzé a városban folytatott gyakorlatáról a New York-i államügyész hivatal (Schneiderman, 2014). A jelentés arra a következtetésre jut, hogy a New York-i szabályozás szerint az Airbnb szobái és apartmanjai illegális hotelnek minősülnek. A jelentés a következő információkat is tartalmazza: a) az Airbnb mindössze 6%-a uralta a platformot, több száz egyedi egységet kínálva, a rövid távú magánfoglalások 36%-át fogadva, és 168 millió dollárt keresve (a házigazdák bevételeinek 37%-át); b) az Airbnb Rentals kiszorította a hosszú távú lakhatást mintegy 5000 lakás esetében; c) Manhattan mindössze három közösségi kerületében - Lower East Side/Chinatown, Chelsea/Hell's Kitchen és Greenwich Village/ SoHo - a foglalások mintegy 187 millió dolláros bevételt jelentettek a házigazdáknak, ami a felülvizsgálati időszak alatt a házigazdák magánjellegű tartózkodási bevételeinek több mint 40%-át tette ki. Ezzel szemben három kerületben (Queens, Staten Island és Bronx) az összes foglalás 12 millió dollár bevételt hozott a vendéglátóknak, ami kevesebb mint 3%-a a New York-i összbevételnek.
- Úgy tűnik, hogy Európában az Airbnb-t eddig kevésbé sújtotta az Uber, bár Barcelonában

komolyan korlátozták. Amszterdamban viszont már szabályozták (Ranchordas, p2015,. 8).

Az értékelések lehetnek elfogultak és felfújtak, és lehetséges, hogy a platformok úgy mutatják be a keresési eredményeket, hogy az számukra kényelmesebb legyen, mint a felhasználók számára (Einav *et al.*, 2015). Az adatok platformok általi felhasználásával kapcsolatban ugyanezek a szerzők olyan kérdéseket vetnek fel, mint például: korlátozhatják-e a fogyasztók a platformok adathasználatát? Megoszthatják/eladhatják-e a platformok az értékeléseket és a vásárlási előzményeket? Mi a helyzet a nemek és fajok közötti esetleges diszkriminációval az értékelésekben, ami azt eredményezi, hogy ezek a csoportok kevesebb lehetőséghez jutnak? Nyilvánvaló, hogy a néhány ezer tagot számláló kis, nem nyereségérdekelt (NFP) platformok és a több millió dolláros, több millió felhasználót és szolgáltatót foglalkoztató platformok nagyon különbözőek, és más szabályozási és szakpolitikai kihívások elé állítják őket. De a kereskedelmi platformok között is éles különbségek vannak például a fuvarozási szolgáltatások nyújtása (pl. Uber: ki a felelős? és milyen biztosítás fedezheti a sofőröket) és a saját autóval történő fuvarozás a költségeket fedező díj ellenében (pl. BlaBlaCar: az autó tulajdonosa felelős, de a szokásos biztosítás teljes mértékben fedezi). Ezért van szükség egy olyan koncepcionális tisztázásra, amely a szabályozási és szakpolitikai jelentőség alapján szelektíven azonosítja a legfontosabb platformtípusokat. Erre a következő szakaszban kerül sor.

3.2 Részvételi motiváció és társadalmi tőke

Az egyének megosztási tevékenységekben való részvételének motivációjára, valamint ennek a társadalmi tőkére^{xxxix} és az általános bizalomra gyakorolt hatására vonatkozó bizonyítékok vegyesek.

Egy felmérés, amely azt vizsgálta, hogy az egyik "megosztási" platformon való részvétel mennyire tekinthető az "antikapitalizmus" egyik formájának, megállapította, hogy az egyéneknek különböző motivációi vannak, és négy csoportot azonosított: "szocialisták", "piackikerülők" és két másik profil különösebb ideológiai motiváció nélkül (Ozanne & Ballantine, 2010). Lambertson & Rose (2012) ugyanezt a haszonelvű és a szociális/környezetorientált motivációk keverékét találták egy három különböző platform felhasználóinak három felmérésén alapuló tanulmányukban. Egy időbankokkal foglalkozó kvalitatív tanulmány szerint az antikapitalista érzelmek, a fogyasztással való elégedetlenség és a fenntarthatóság ideológiája a részvétel erős motivációjaként jelentek meg (Dubois *et al.*, 2014). A szerzők azonban azt is megállapították, hogy a kulturális tőke különböző szintjei és az általuk létrehozott megkülönböztetések számítanak és ellentmondásokat^{xl} hoznak létre. Az olasz otthoncserélők etnográfiai vizsgálata (Forno & Garibaldi, 2015) szintén társadalmi és haszonelvű motívumokat talált. A fenntarthatóság, a tevékenység élvezete és a gazdasági haszon voltak a legfontosabb motivációk, amelyeket egy finnországi platform felhasználói körében találtak (Hamari, *et al.*, 2015). Az Egyesült Királyságban az ingyenes újrhasználati csoportok (pl. Freecycle és Freegle) körében végzett nagyszabású felmérés azt mutatja, hogy a résztvevők többsége valóban lényegesen erősebb önátadási (azaz pro-szociális) értékekkel rendelkezik, mint a szélesebb brit lakosság, de más, inkább extrinsikus értékekkel is rendelkeznek (Martin & Upham, 2015). Möhlmann (2015) a car2go autómegosztó szolgáltatás, valamint az Airbnb (N=187) németországi felhasználóinak felmérésén keresztül az önérték és a szociálisan orientált motiváció keverékét találta. Baumeister & Wangenheim (2014) 2000 németországi válaszadóból álló reprezentatív mintán végzett felmérése, amelyben véletlenszerűen megadták a különböző típusú termékekhez való hozzáféréshez, nem pedig azok birtoklásához való hozzáállásukat, azt találta, hogy a hozzáféréshez való hozzáállás következetesen rosszabb, mint a birtokláshoz való hozzáállás minden termék kategóriában.

A Freecycle mélyreható kvalitatív tanulmánya sűrű kapcsolatokat és társadalmi tőkét talált, valamint feszültségeket az intézmény (a Freecycle márka tulajdonosai) és a közösség tagjainak céljai között (Arsel & Dobsha, 2011). A helyi szintű platformokkal foglalkozó három feltáró tanulmány megállapította, hogy míg a hagyományosan kapcsolati és kölcsönös cserét nagyra értékelik, a nem kölcsönös csere gyenge kötelékei lehetővé teszik a közösségek számára, hogy megcsapolják a közösség jelentős elosztott szakértelmét (Ozanne & Ozanne, 2011). Az online és offline megosztási eseményeket

ötöző, nem monetáris piacterek (Really Really Free Markets, RRFM) kvalitatív empirikus elemzése azt találta, hogy a közösségi érzés a részvétel egyik mozgatórugója és eredménye is ezeknek az eseményeknek (Albinsson & Yasanthi Perera, 2012). A Bardhi & Eckhardt (2012) által a Zipcar felhasználóiról készített etnográfiai tanulmány eredményei villámcsapásként érték mind az aktivistákat, mind a "*megosztáson alapuló gazdaság*" korábbi kutatóit. A szerzők arról számolnak be, hogy a Zipcar-tagok nem éreztek kötődést a szervezethez, fő motivációjuk a használati érték volt. Ezek a fogyasztók nem hivatkoztak hedonista vagy altruista értékekre, és részt vettek a

opportunista magatartás a vállalat és egymás felé (negatív kölcsönösség). Az ajándékozás, a megosztás és az árucseré empirikus kvalitatív elemzése a Bookcrossing.com-on aláhúzta a kollektív reciprocitás és az anonim megosztás fontosságát (Corciolani & Dalli, 2014). Empirikusan a társadalmi tőke és a társadalmi hálózatok legmegbízhatóbb vizsgálatát a *"megosztás gazdaságában"* a CouchSurfing-en végezték Parigi és munkatársai (Parigi & State, 2014; Parigi et al., 2013). Az első tanulmány a CouchSurfing.com 2003 és 2010 közötti időszakra vonatkozó adatainak felhasználásával végzett hálózatelemzésből állt (Parigi, et al., 2013). Egy véletlenszerű mintát hoztak létre és elemeztek 10 000 amerikai felhasználóból, akiknek havi bejelentkezéseit számolták és rögzítették az egyesületben töltött pályafutásuk során. A tanulmány két alternatív hipotézist vizsgált az egyének egyesületekben való részvételével kapcsolatban: a) a részvétel a meglévő barátságok melléktermékeként; b) a részvétel az egyesület új identitások kialakítására irányuló képessége által vezérelt. A szerzők arról számoltak be, hogy az új baráti kapcsolatok jelentős hatással voltak a részvételre, míg a már meglévő kapcsolatok (itt a szervezet kontextusán kívül kialakult, más tagokhoz fűződő kapcsolatokként definiálták) elhanyagolható hatást ~~gyakork~~ Ez arra utal, hogy egy olyan platform, mint a CouchSurfing, új társadalmi tőkét hoz létre. Másrészt a második tanulmány, amelyben a kvantitatív elemzést etnográfiai munkával integrálták, némileg paradox eredményt hozott a technológia elvarázsló hatásáról (Parigi & State, 2014). A felhasználókról (akár vendégekről, akár vendéglátókról) szóló értékelések felhalmozódása kétélű hatást gyakorolt a bizalom és a kapcsolatok kialakulására; kezdetben megkönnyítette a kapcsolatok kialakulását, de egy bizonyos küszöb felett gyengítette is azokat. Vagyis a technológia megkönnyítette az interperszonális bizalom kialakulását a CouchSurferek között, de az erős kapcsolatok kialakítását is megnehezítette, ahogy a felhasználók egyre több értékelést szereztek. Ez az eset a technológia által létrehozott kiábrándulási folyamatot szemlélteti, ahol a technológia növeli a barátságok kialakulásának könnyebbségét, ugyanakkor csökkenti ezeknek az élményeknek a kötőerejét.

Bár a bizonyítékalap még mindig korlátozott és a megállapítások vegyesek, ebben az előzetes szakaszban mégis ésszerű a következtetés, hogy:

- a) a motivációk, amelyek az egyéneket a *"megosztáson alapuló gazdasághoz"* való csatlakozásra készítetik, az altruizmustól a haszonelvű célokig terjednek, és a kapitalizmus- és fogyasztásellenes ideológiák és érzelmek egy részét is magukban foglalják;
- b) a *"megosztáson alapuló gazdaság"* egyfajta valódi társadalmi tőkét hoz létre, de a kölcsönös (negatív és pozitív) cseréken is alapul;
- c) az áttekintett források alapján úgy tűnik, hogy az altruista és ideológiai motivációk és a társadalmi tőkeépítés egyértelműen inkább a korai nonprofit kezdeményezéseket jellemzi.

Ismét megállapítható, hogy a polarizált retorikán és vitákon túlmenően a *"megosztáson alapuló gazdaság"* összességében a "szenvedélyek" és "érdekek" keveréke.

3.3 Platformok működése: megfeleltetés és értékelés

E dolgozat általános céljai szempontjából a kétoldali piacokkal vagy platformokkal (TSP) foglalkozó szakirodalom nem központi jelentőségű (Armstrong, 2006; Eisenmann et al., 2006; Evans, 2003; King, 2013; Parker & Van Alstyne, 2000; Parker & Alstyne, 2005; Rochet & Tirole, 2003, 2006; Wright, 2004). Ebben az esszében nem alapvető fontosságú annak megvitatása vagy megállapítása, hogy mely "megosztási" platformok minősülnek TSP-nek, és melyek nem. Ennek ellenére a szakirodalom néhány kulcsfontosságú pontját azért mutatjuk be, hogy szemléltessük a megosztási platformok gazdasági vizsgálataiból származó empirikus megállapításokat.

Nagyon egyszerűen és talán leegyszerűsítve, a TSP-k a felhasználók két csoportját (azaz a két oldalt) különböző oldalakon (azaz a fogyasztók és a szolgáltatók) hozzák össze, amelyeknek közvetlen és közvetett hálózati externáliáit internalizálják. A siker attól függ, hogy mindkét oldalt sikerül-e bevonni, mivel az egyik oldalon a csoport méretének növelése és a másik oldalon a több egyén bevonása között erősítő hurok van. Ehhez

hozzájárul a párosítási és hírnévértékelési mechanizmusok hatékonysága. A kétoldalas piacokkal foglalkozó szakirodalom a versenyjogra gyakorolt potenciális hatásokat is leírja, például a hálózati

a piaci erőfölényhez vezető hatások és a "single-homing" vagy "multi-homing" feltételei a különböző felek^{xli} számára.

Az egymásra találást és a minősítéseket a közelmúltban elemezték az Airbnb, TaskRabbit és oDesk vállalatokra összpontosító mikrogazdasági tanulmányok egy újonnan megjelenő csoportjában (Cullen & Farronato, 2015; Einav *et al.*, 2015; Fradkin, 2014; Fradkin *et al.*, 2015; Horton, 2014; Horton & Golden, 2015). E platformok fő jellemzője a felhasználók tranzakciós költségeinek (azaz a keresés és a tanácsadás) minimalizálása és az információ felhasználásának optimalizálása közötti kompromisszum a két fél egymásra találása érdekében, amikor nagyfokú heterogenitás van abban, hogy mit kínálnak és ki igényli azt (Einav *et al.*, 2015). Ez a kompromisszum magában foglalja a platform olyan kialakítását, hogy az centralizálja vagy decentralizálja a választást. Amint a szerzők kifejtik, az Airbnb decentralizált kialakítást választott, mert a lakáskiadás esetében ezt a preferenciák és az eladói költségek különbségei indokolják. Az Ubernek ezzel szemben valós időben (különösen csúcsidőben) kell az ügyfeleket és a fuvarokat egymáshoz illesztenie. Az autók típusa és a sofőrök típusa valószínűleg kevésbé fontos, mint az, hogy a megfelelő időben kapjanak fuvart, ami indokolja a központosított kialakítást, legalábbis a találatok és a bevételek maximalizálásának célja tekintetében. Az árképzési mechanizmusok segíthetnek a tranzakciós költségek és az információ hatékony felhasználása közötti kompromisszum kezelésében is.

Három tanulmány is kimutatta, hogy az Airbnb (Fradkin, 2014), az oDesk (Horton, 2014) és a TaskRabbit (Cullen & Farronato, 2015) a következőkkel jellemezhető: a) nagyfokú heterogenitás; b) súrlódások; c) a nem illeszkedő potenciálok magas aránya; és d) torlódás (azaz a több egyidejűleg érkező megkeresés miatt meghiúsul egy találat).

Fradkin (2014) például arról számol be, hogy az Airbnb:

- a potenciális vendégek jellemzően csak a potenciális találatok egy részhalmazát tekintik meg a piacon, és a hirdetések több mint 40%-a bizonyos időpontokban üresen marad;
- a házigazdák az esetek 49%-ában elutasítják a potenciális vendégek tranzakcióra vonatkozó javaslatait, ami miatt a potenciális vendégek elhagyják a piacot, bár potenciálisan még vannak jó találatok; és
- ha nem lennének keresési súrlódások (azaz a vendégeknek minden piaci lehetőségük meg lenne, és tudnák, hogy mely házigazdák hajlandóak velük tranzakciót kötni), 102%-kal több találat lenne, és az egy keresőre jutó bevétel 117 dollárral magasabb lenne.

A TaskRabbit esetében Cullen és Farronato (2015) megállapította, hogy az aukciós mechanizmus nem túl hatékony, mivel a piaci feltételek függvényében nem változik sokat. Azt javasolták, hogy egy egyszerűbb mechanizmus lehet előnyösebb; ez a piac a szolgáltatók rugalmassága miatt tisztul: olyan időszakokban, amikor a kereslet megduplázódik, az eladók majdnem kétszer annyit dolgoznak, az árak alig emelkednek, és a kért feladatok megfelelésének valószínűsége csak kis mértékben csökken. Hasonló eredményeket talált Horton (2014) a szakmai szolgáltatások oDesk piacán. Úgy tűnik, hogy ezek a szerzők azt sugallják, hogy az ilyen típusú peer-to-peer piac eredendően súrlódásos, de az Uberről nem állnak rendelkezésre ilyen jellegű adatok és elemzések.

Egy másik fontos mechanizmus a jó hírnévre vonatkozó minősítések (a továbbiakban egyszerűen minősítések). Ezek azok az értékelő vélemények (általában 5 csillagos értékelési rendszerek), amelyeket egy platform két oldala készít egymásról (pl. az Airbnb-nél a vendéglátók értékelik a vendégeket, a vendégek pedig a vendéglátókat). Egyszerre szolgálnak információforrásként a "termék minőségéről" és a bizalomról. Az idegenek közötti csere az egyik legfőbb jellemzője a "sharing economy" platformoknak, és a legnagyobb szereplők, például az Airbnb és az Uber számára a bizalom kiépítése a piac mindkét oldalának megnyerése érdekében a siker egyik fő kihívása és mozgatórugója volt. Mint láttuk, a részvétel motivációi vegyesek, és a "megosztáson alapuló gazdaság" nem egyértelműen a társadalmi tőkén és az általános bizalmon alapul, mivel létezik önérdek, pozitív és negatív kölcsönösség, és az opportunista magatartás sem zárható ki. Ezért nyilvánvaló, hogy az általános bizalom, amely lehetővé teszi a "megosztás gazdaságát", a felhasználók hozzáállásának és annak együttes eredménye,

hogy ezeket a hozzáállásokat az online hírnévértékelő rendszerek hogyan használják ki hatékonyan. A jó hírnévre épülő minősítő rendszerek megbízhatósága szabályozási szempontból releváns téma, mivel állítólag csökkentik az információs aszimmetriát és az önszabályozás megbízható formáját jelentik. Azt is állítják, hogy biztosítják a fogyasztók

védelmét és biztonságát, és azokat nem szabad semmilyen szabályozási beavatkozással megváltoztatni (Allen & Berg, 2014; Koopman, et al., 2014; Thierer, et al., 2015).

A gyakorlatban azonban két fő potenciális torzítás létezik: a minősítések alulnyújtása és a minősítések nyújtása során tanúsított stratégiai magatartás. A pontos minősítés megadása közjóság, és valószínűleg alulteljesítik (Avery et al., 1999; Miller et al., 2005). Ennek eredményeképpen előfordulhat, hogy egy adott felhasználó nem mindig hagy értékelést, és az általa adott értékelések eloszlása nem tükrözi pontosan az adott ügynök korábbi tranzakcióinak eredményeit. A megtorlástól való félelem vagy a barátokkal való szándékos összejátszás arra készítheti az értékelőket, hogy ne fedjék fel tapasztalataikat az értékelésben. Egy kísérlet kimutatta, hogy egy olyan rendszer, amelyben az értékelések addig rejtve maradnak, amíg mindkét fél be nem nyújtja őket ("egyidejű felfedés"), csökkenti a megtorlást és hatékonyabbá teszi a piacokat (Bolton et al., 2012). Míg az online értékelések és a bizalom témáját egyre több szakirodalom tárgyalja (Abdul-Rahman & Hailes, 2000; Ba, 2001; Burnham, 2011; Corritore et al., 2003; Gefen et al., 2008; Hogg & Adamic, 2004; Jøsang et al., 2007; Kwan & Ramachandran, 2009; Pavlou & Gefen, 2004; Swamynathan et al., 2008), mindössze öt olyan empirikus hozzájárulást találtunk, amely a "sharing economy" tekintetében a reputációs minősítésekre összpontosít (Cullen & Farronato, 2015; Fradkin, et al., 2015; Horton & Golden, 2015; Lauterbach et al., 2009; Overgoor et al., 2012; Zervas et al., 2015). Az első két tanulmány a CouchSurfingre összpontosított, és az internetről lekaptak nagy adatokat használt. Arra a következtetésre jutottak, hogy a pozitív vélemények felé elfogultság tapasztalható, és hogy az azonos hálózathoz tartozó egyének között összejátszó kölcsönösség alakulhat ki (Lauterbach, et al., 2009; Overgoor, et al., 2012). A TripAdvisoron és az Airbnb-n ugyanarra az ingatlanra vonatkozó értékelések eloszlásának összehasonlítása azt mutatja, hogy az előbbinél az értékelések átlagosan legalább 0,7 csillaggal alacsonyabbak, mint az Airbnb-n (Zervas, et al., 2015). Általánosságban elmondható, hogy az ötcsillagos értékelések aránya a TripAdvisoron 31%, az Expedián pedig 44% (Mayzlin et al., 2014), míg az Airbnb-n 75%. Ez az értékelésekben mutatkozó különbség úgy értelmezhető, hogy a kétoldalú értékelési rendszer torzítást indukál az értékelésekben. Egy nemrégiben készült tanulmány, amelyben az Airbnb-hez kapcsolódó kutatók is részt vettek, az Airbnb-n végzett helyszíni kísérletekkel dokumentálja, hogy van némi torzítás. Ez a tanulmány azonban azt is mutatja, hogy amikor az elfogultságot kísérleti kezelésekkal megszüntetik, az Airbnb-n az ötcsillagos arányok lényegesen magasabbak maradnak, mint akár 44% (Fradkin, et al., 2015). Ez azt jelenti, hogy ezek megbízható mérőszámok a minőségnek a többi fogyasztó tájékoztatására. Egy másik platform (oDesk) vizsgálata laboratóriumi kísérleten keresztül dokumentálja, hogy a hírnévértékelések meglehetősen felfújtak (Horton & Golden, 2015). A bizonyítékok tehát nem meggyőzőek és vegyesek, és további bizonyítékokra van szükség ahhoz, hogy megtudjuk, hogy a hírnév szerinti minősítések elegendő és megbízható mércéje-e a minőségnek és a fogyasztóvédelemnek, különösen európai kontextusban.

Összefoglalva, a digitális "megosztási" platformok működésével kapcsolatos bizonyítékok elgondolkodtatóak a versenyjoggal és a fogyasztóvédelemmel kapcsolatban. Először is, a heterogenitásra és a megfelelési súrlódásokra vonatkozó bizonyítékok arra utalnak, hogy az olyan platformok, mint az Airbnb és a TaskRabbit, kevésbé valószínű, hogy piaci dominanciát érnek el. Az Airbnb esetében a többszemélyes szállásadás mindkét oldalon (vendéglátók és vendégek) életképes és meglehetősen elterjedt. Bár empirikus bizonyítékok (pl. az Airbnb és a TaskRabbit esetében áttekintett bizonyítékok) nem állnak rendelkezésre, feltételezhető, hogy az Uber nagyobb valószínűséggel érhet el domináns pozíciót (a befektetők által rá tett több milliárd USD közvetett közvetítő adat). Az Uber talán kevesebb súrlódást szenved el a tranzakció tárgyának kisebb heterogenitása, a központosított modellje és a surge price algoritmus alkalmazása miatt, amely lehetővé teszi, hogy a kilométerenkénti ár a keresleti és kínálati feltételek változásának megfelelően változzon. A sofőrök számára is kevés lehetőség van arra, hogy "többszörös hazatérjenek", ami azt jelenti, hogy az Uber piaci erejének növekedésével magasabb tranzakciós díjat számíthat fel a "egyszeri hazatérő" felhasználókhöz való hozzáférés monopolisztikus kínálatáért. Másodszor, elmondható, hogy az empirikus bizonyítékok legalábbis komolyan kétségbe vonják a hírnév szerinti minősítéseket, mint az

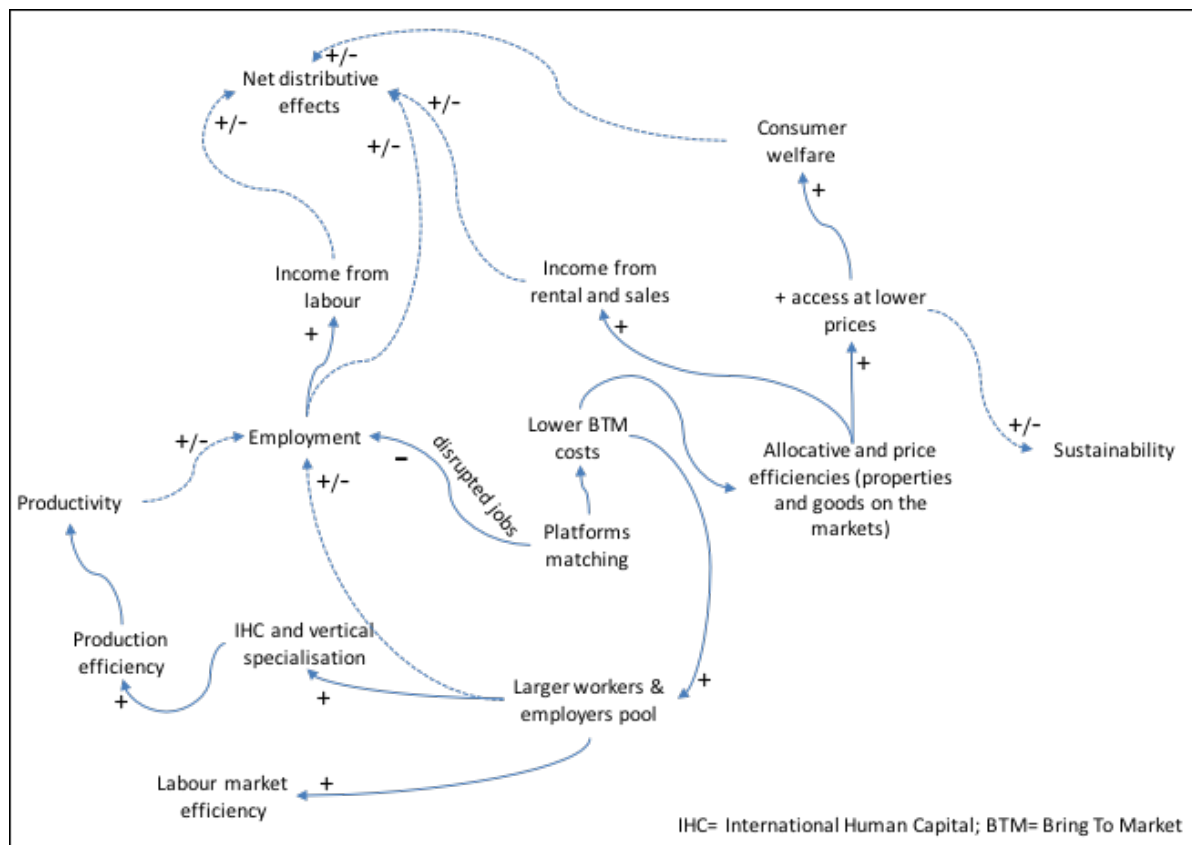
önszabályozáson keresztül megvalósuló fogyasztóvédelem legjobb és egyetlen lehetséges formáját.

3.4 Hatások: előzetes hipotézisek és empirikus bizonyítékok

3.4.1 Az előzetes átfogó kép

Ez a szakasz az áttekintett forrásokból származó, a "megosztási" platformok lehetséges hatásairól szóló empirikus bizonyítékokat vagy modellezési szimulációkat tartalmazó megállapításokat tartalmazza. Az alábbi ábra a megvitatásra kerülő megállapítások bemutatásaként az összes összegyűjtött forrásból (beleértve a hivatalosan nem felülvizsgáltakat is) származó potenciális hatások előzetes elméleti összképét mutatja be. Megjegyzendő, hogy bár ezeket nem itt, hanem máshol tárgyaljuk (Codagnone et al., 2016), a teljesség kedvéért a kép tartalmazza a digitális munkaerőpiacok potenciális hatásait is.

6. ábra: A megosztáson alapuló gazdaság lehetséges hatásainak átfogó képe

Forrás: a szerző kidolgozása az összes vizsgált forrásból

Az egyének mint szolgáltatók bérbe adhatják vagyontárgyaikat, árukat adhatnak el, felajánlhatják munkájukat vállalkozásoknak (magas vagy alacsony képzettséget igénylő, digitálisan végzett munka) vagy fogyasztóknak (fuvardíj vagy általános személyes szolgáltatások, amelyeket digitálisan, de fizikailag nyújtanak, mint a TaskRabbit esetében). Ezzel szemben az egyének mint fogyasztók bérelhetnek lakásokat és autókat, vásárolhatnak árukat, megoszthatnak fuvarát a BlaBlaCaron, használhatják az Ubert a hagyományos taxik helyett, fizethetnek személyes szolgáltatásokért, a vállalkozások pedig igény szerint alkalmazhatnak munkaerőt digitális munkára. *Előzetesen* ésszerűen feltételezhető, hogy a felhasználók és a szolgáltatók közötti digitális párosítás számos hatékonyságjavulást eredményezhet, például csökkentheti a tranzakciós és keresési költségeket, javíthatja az allokációs hatékonyságot, csökkentheti az információs aszimmetriákat és árhatékonyságot eredményezhet. A földrajzi korlátok csökkentésével (kivéve a lokálisabb, digitálisan támogatott piacok, például a fuvarozási szolgáltatások és az általános személyi szolgáltatások (pl. Uber és TaskRabbit) esetében) jelentősen bővítik a potenciális párosítások körét, ami kedvez a nemzetközi specializációnak (különösen a digitális munkaerő-platformok esetében). Ezek a közvetlen

hatékonyságnövekedések különböző köztes eredményekben és végső globális hatásokban nyilvánulhatnak meg, amint azt az ábra mutatja. A fogyasztói piacokat (azaz a bérleti díjakat, az árukat és a fogyasztóknak nyújtott munkaigényes szolgáltatásokat) figyelembe véve a platformok által generált hatékonyságnövekedés a fogyasztók jólétét eredményezheti.

hatások (jobb áron való hozzáférés). Ezenkívül a vagyontárgyak bérbeadása, az áruk eladása, az utasok fuvarozása, a megbízások teljesítése és egyéb személyes szolgáltatások nyújtása jövedelemforrást jelent. Ha a vállalkozások számára igény szerinti munkaerő-ellátást vizsgáljuk, a platformok társadalmi jóléti hatásokat eredményezhetnek a hatékonyság aggregált szinten történő növelése révén mind a munkaerőpiacok (a kereslet és a kínálat jobb és nagyobb mértékű összhangja, a kereslet és a kínálat közötti eltérések elkerülése), mind a termelés tekintetében (a feladatok szétválasztása és a földrajzi korlátok csökkentése kedvez a vertikális és nemzetközi humántőke-szakosodásnak, az alacsonyabb koordinációs költségek pedig a kiszervezésnek); ezeknek tovagyrűző hatásai lehetnek a foglalkoztatás szintjére és minőségére, a termelékenységre és végül a növekedésre. Mint említettük, ezek a platformok által generált hatékonyságnövelő tevékenységek közvetlen és közvetett hatásainak ésszerű feltételezései, amelyeket az ábrán a folytonos vonalak érzékeltetnek. A szaggatott vonalak azonban többértelműbb hatásokra vonatkoznak, amelyek nettó hatása vagy iránya nem feltételezhető *ex ante*, és csak empirikusan ellenőrizhető. A platformok zöld és fenntarthatósági hatásai például ellentétes erőknél vannak kitéve: az áruk újrafelhasználása és az autómegosztás elvileg csökkenti a kibocsátást, de ha a jobb elérhetőség az utazások összesített növekedését eredményezi, és a platformokból származó jövedelmet több fogyasztásra költik, akkor a nettó fenntarthatósági hatás negatív lehet. A nettó elosztási és foglalkoztatási hatásokat szintén nehéz előre feltételezni. A platformok megzavarják a hagyományos iparágakat, és bevételeik csökkenésével biztos munkahelyek megszűnéséhez vezethetnek, amit a munkaerő-platformok által létrehozott jövedelmek és rugalmas munkahelyek, valamint a fogyasztói jóléti hatások aggregált szinten nem feltétlenül ellensúlyoznak teljes mértékben. Az összes jövedelemtermelő tevékenység és a fogyasztói jólét nettó elosztási hatásai csökkenthetik vagy növelhetik az egyenlőtlenség szintjét, attól függően, hogy hogyan oszlanak meg a különböző társadalmi csoportok között. Ezek kiegyenlítő vagy polarizáló hatásúak lehetnek. Például az Airbnb által az Obama-kormányzat egy korábbi tagjának megbízásából az Airbnb által készített tanulmány szerint a középosztálybeli családok bérbeadásból származó jövedelemintegrációnak kiegyenlítő hatása lehet a felső középosztálybeli családok tekintetében, és polarizáló hatása a tulajdon nélküli középosztálybeli és alsó középosztálybeli családok tekintetében. A munkaügyi platformok növelhetik vagy csökkenthetik a foglalkoztatás szintjét és minőségét (azaz a biztonságot és a szociális védelmet), valamint a jövedelmi polarizációt, nemcsak az igény szerinti munkavállalók, hanem a rendes munkavállalók esetében is (azaz a platform és a rendes foglalkoztatás közötti verseny hatással van a bérszínvonalra). A munkaerőre gyakorolt általános hatás eltérő lehet más, előzetesen ambivalens hatásoktól függően; például attól függően, hogy a "szupersztár" vagy a "hosszú farok" hatások hogyan érvényesülnek, a platformok és a hagyományos foglalkoztatás közötti verseny eredményeként a keresett munkavállalók többségéért folytatott verseny következtében egy korlátozott csoport számára növelhetik a jövedelmet, míg mások számára csökkenthetik azt; a foglalkoztatásra gyakorolt általános hatás attól is függ, hogy a platformok milyen mértékben kedveznek vagy nem kedveznek az általános kiszervezésnek és a cégek határainak csökkenésének.

Ennek a gyors, nagy vonalakban vett illusztrációnak tisztázni kellett volna a lehetséges kölcsönhatások összetettségét. A következő bekezdések azt mutatják, hogy az empirikus bizonyítékok mennyire korlátozottak, mivel csak néhány ilyen kölcsönhatás esetében állnak rendelkezésre. Ez a két szempont együttesen még inkább kiemeli, hogy mennyire leegyszerűsítőek és zavaróak mind az előíró narratívák, mind a jelenlegi nyilvános viták, és hogy a politikai döntéshozatal és a szabályozási kezdeményezések támogatásához további empirikus bizonyítékokra van szükség. Például a megosztáson alapuló gazdaságról és különösen a peer-to-peer bérlésről szóló nagy narratívák némelyike, beleértve a fenntarthatósághoz és a fogyasztói jóléthez való hozzájárulását is, számos kérdésre választ igényel. Például: hogyan hat a "megosztás" az erőforrások tulajdonlására és használatára? Egyértelműen csökkenti-e a tulajdonlás szintjét, csökkenti a használatot, vagy mindkettőt? Milyen feltételek mellett? Ki jár a legjobban: a tulajdonosok vagy a bérlők? Milyen mértékben javítaná a társadalmi jólétet egy profitmaximalizáló platform a bérleti árak megválasztásával? Milyen mértékben

befolyásolják a platform nyereségét és a társadalmi jólétet a súrlódások, például az erkölcsi kockázat (a bérlők által a bérelt erőforrásoknak okozott többletkopás) és a bérlők által tapasztalt kellemetlenségek? Mi határozza meg a bérleti díjat és a cserélt mennyiséget a P2P bérleti piacon? Mennyi teljes többletet "szabadít fel" a P2P bérleti piac, és hogyan oszlik meg? Ha jelentős piacra jutási költségek merülnek fel (például munkaerő, többletértékcsökkenés és tranzakciós költségek), ki viseli ezeket, és hogyan befolyásolja ez a rövid és hosszú távú egyensúlyokat? Ezekre a kérdésekre eddig csak a következők adtak választ

elméleti gazdasági modellezés. Az egyik válasz kizárólag a közgazdasági elméletből származó egyensúlyi egyenletek megoldására épül (Benjaafar et al., 2015), másik kettő pedig nagyon részben empirikus adatokkal támasztja alá (Fraiberger & Sundararajan, 2015; Horton & Zeckhauser, 2016).

3.4.2 Környezeti hatások

A *"megosztáson alapuló gazdaság"* környezeti előnyei gyakran nyilvánvalónak tűnnek, és a platformok saját promóciós leírásaiban sokat reklámozzák őket. A gyakorlatban azonban kevés a bizonyíték, és rendkívül nagy kihívás és összetett feladat a környezeti fenntarthatóságra gyakorolt nettó hatások összesített szinten történő kimutatása (Shor, 2014). Az elsőrendű hatások ésszerűen pozitívak lehetnek: a meglévő szálláshelyeken való tartózkodás csökkenti az új szállodák és/vagy munkahelyek építését, míg az eszközök vagy áruk megosztása csökkenti az új áruk előállítását, és mindkettőnek csökkennie kell az ökológiai és szén-dioxid lábnyomot. Az aggregált társadalmi-gazdasági szintű nettó hatás vizsgálatok azonban figyelembe kell venni a másodrendű hatásokat is: mi történik a szolgáltatók által a *"megosztáson alapuló gazdasággal"* szerzett vagy a felhasználók által megtakarított többletpénzzel? Mint látható, az Airbnb a városok gazdaságára gyakorolt hatásának bemutatásához "bizonyítékot" szolgáltat arra, hogy vendégei többet költenek, mint a hagyományos turisták, ami önmagát cáfolja a környezeti előnyökre vonatkozó állítással kapcsolatban. Az ilyen jellegű hatásokról csak egy empirikus tanulmányt találtunk (Martin & Shaheen, 2010). Franciaországra vonatkozóan készült néhány előzetes becslés (Demailly & Novel, 2014), és két modellező szimulációt is végeztek: az egyik New Yorkra (Santi et al., 2014), a másik Teheránra (Seyedabrishami et al., 2012) összpontosított. Az egyik tanulmány egy felmérés adatainak felhasználásával és egy becslési modellbe való beillesztésével értékelte az üvegházhatású gázok (ÜHG) kibocsátásának változását, amely abból ered, hogy az egyének részt vesznek egy autómegosztó szervezetben az Egyesült Államokban (Martin & Shaheen, 2010). A szerzők az üvegházhatású gázok kibocsátásának mérhető csökkenéséről számoltak be, amikor a háztartások kis hányada jelentősen csökkenti a kibocsátását. Ezt azonban szinte teljesen ellensúlyozza az a tény, hogy a háztartások többsége számára az autómegosztás bővíti az autókhoz való hozzáférést, és nyilvánvalóan növeli a kibocsátást. A Francia Környezetvédelmi és Energiagazdálkodási Ügynökség (ADEME) adatait felhasználó becslések szerint, ha Franciaországban a legkedvezőbb feltételek mellett működnének a megosztási modellek, akkor a háztartások költségvetésében akár 7%-os, a hulladék tekintetében pedig 20%-os megtakarítást lehetne elérni (Demailly & Novel, 2014). A telekocsi-használat hatásainak modellező szimulációja, amely New York-i adatokat kalibrál, és feltételezéseket tesz az igénybevételre és az akadályok megszüntetésére vonatkozóan, arra a következtetésre jut, hogy pozitív forgatókönyvek esetén a halmozott utazási hossz 40%-kal vagy annál is többel csökkenhet, ami a szolgáltatási költségek és a kibocsátások csökkenését eredményezi (Santi, et al., 2014). A teheráni telekocsi-használat által eredményezett üzemanyag-megtakarítás modellezési szimulációja egy modellben kalibrálja a Stated Preference (SP) felmérésből származó adatokat (Seyedabrishami, et al., 2012). A feltárt felhasználói preferenciákat figyelembe véve, és feltételezve, hogy megfelelő stratégiákat fogadnának el a felhasználóknak a megfelelő fuvarmegosztás azonosítására, a szerző arra a következtetésre jut, hogy a telekocsi-használat 30%-kal növekedhet, ami az éves üzemanyag-fogyasztást mintegy 240 millió literrel csökkentené.

3.4.3 Társadalmi-gazdasági hatások

A szakirodalomban nem találtak olyan empirikusan megalapozott és átfogó költség-haszon tanulmányokat, amelyek a fogyasztók jóléti előnyeit és a beszállítók többletjövedelmét mérlegelték volna a hagyományos iparágak bevételeinek és munkahelyeinek csökkenésével, az adóalap erodálásából eredő, az állami költségvetést terhelő költségekkel vagy a kereslet alapján foglalkoztatott munkavállalók szociális védelmére fordított jövőbeli kiadásokkal szemben. Nyilvánvaló, hogy a bizonyítékbázis jelenlegi fejlődési szakaszában nem lenne reális elvárás, hogy a *"megosztáson alapuló gazdaság"* egészére vonatkozóan ilyen elemzést várjunk el. Azonban még az egyes platformok esetében sem áll rendelkezésre ilyen jellegű

összesített költség/haszon elemzés. A munkaerőpiacra gyakorolt hatásról és az újraelosztási hatásokról sincs meggyőző bizonyíték. Míg e témákról számos leíró és kritikai esszé született, csak nagyon kevés empirikus (vagy modellező) tanulmány áll rendelkezésre:

- a) a fogyasztói jólétet illetően a várakozásoknak megfelelően az egyik elméleti közgazdasági modellezés kizárólag a közgazdasági elméletből származó egyensúlyi egyenletek megoldására épül (Benjaafar *et al.* , 2015), a másik kettő pedig nagyon részben alátámasztja a

empirikus adatok (Fraiberger & Sundararajan, 2015; Horton & Zeckhauser, 2016). Az utóbbi kettő közül csak Fraiberger & Sundararajan (2015) veszi figyelembe az elosztási hatásokat;

- b) egy kvázi-kísérleti tanulmány az Uber hatásáról az ittas vezetés (Driving Under Influence) balesetek csökkentésében (Greenwood & Wattal, 2015);
- c) egy kvázi-kísérleti tanulmány az Uber által a hagyományos taxi-iparra gyakorolt versenyképességi hatásairól (Wallsten, 2015);
- d) egy kvalitatív tanulmány a megosztási gyakorlatok hatásáról az egyenlőtlenségi kérdésekre (Schor *et al.*, 2014);
- e) az Airbnb-n tapasztalható faji megkülönböztetés statisztikai elemzése (Edelman & Luca, 2014);
- f) statisztikailag leíró elemzést készített az Uber negatív hatásairól a taxis ágazatra három amerikai városi területen (Bond, 2015);
- g) egy kvázi-kísérleti tanulmány az Airbnb-nek az austini szállodaiparra gyakorolt hatásairól (Zervas *et al.*, 2014);
- h) kvázi-kísérleti tanulmány az Airbnb szállodaiparra gyakorolt hatásairól Norvégiában, Finnországban és Svédországban (Neeser, 2015);
- i) egy ökonometriai tanulmány (Farronato & Fradkin, 2015) az Airbnb szállodaiparra gyakorolt két hatásáról: "terjeszkedés" (a korábban alulszolgáltatott fogyasztók igényeinek kielégítése) és "lopás" (a fogyasztók elcsábítása a hagyományos szolgáltatóktól);
- j) egy paneltanulmány az Airbnb-nek az amerikai Idaho államban a turisztikai ágazat foglalkoztatására gyakorolt hatásáról (Fang *et al.*, 2015).

A digitális munkaerő-piaci hatásokról egy külön tanulmányban (Codagnone *et al.*, 2016) külön elemzés készült. Ebben a dolgozatban csak a munkaügyi hatásokat illetően röviden megemlítjük Hall & Krueger (2015) tanulmányát és az online munkaerőpiacok áttekintését (Agrawal *et al.*, 2013). E tanulmányok megállapításait részben témák, részben platformok szerint rendszerezük. Viszonylag nagyobb teret szentelünk a fogyasztói jólét témájának, mivel ez az egyik legtöbb nyilvánosságot kapott előny, és azért is, mert az áttekintett forrásokból levezethetők a fenntarthatósági hatásokkal kapcsolatos irreális narratívák következményei. Ezen túlmenően az elméleti modellek néhány következménye a fogyasztóvédelmi kérdések tekintetében is releváns.

Fogyasztói jólét és elosztási hatások. Benjaafar *et al.* (2015) elméleti modelljében a fogyasztók állítólag mindig hasznot húznak a P2P-bérlésből. Ez azonban nem feltétlenül jelent fenntarthatósági eredményeket. Modelljük szerint a bérleti ártól függően a P2P-bérlés egyszerre eredményezhet magasabb tulajdonlasi és magasabb használati arányt. Az is lehetséges, hogy a tulajdonlás csökken, de a használat nő. Csak nagyon különleges körülmények között lehetséges, hogy a tulajdonlás és a használat egyaránt csökken. Ezért az utóbbi esetet kivéve nincs garancia arra, hogy az erőforrások felhasználása és a kapcsolódó, kibocsátást okozó tevékenységek takarékosabban működnek. Másrészt a modell szerint nem zárható ki, hogy a profitmaximalizáló platformok nem ösztönözhetők az erkölcsi kockázat teljes kiküszöbölésére (azáltal, hogy a bérlők a bérbeadott eszközök elhasználódását okozzák, esetleg a bérlő esetleges hanyagsága és rossz kezelése miatt). Ez azt jelenti, hogy a platformok a fogyasztóvédelem egyes (a tulajdonosok számára fontos) elemeit megkerülhetik annak érdekében, hogy ne csökkenjen a tranzakciók volumene (amelyből bevételeik származnak).

Horton & Zeckhauser (2016) Benjaafar *et al.* (2015) elméleti modelljéhez hasonló elméleti modellt mutat be, amelyet részben az Amazon Mechanical Turkből vett kényelmi mintán végzett felmérés adatai alapján tesztelnek. Ezek a szerzők a tulajdonlás vagy bérlés választását modellezik a P2P-bérlés digitális platformjainak jelenlétével és anélkül. Azt is megállapítják, hogy a tulajdonlás és a használat különböző kulcsparaméterektől függően növekedhet vagy csökkenhet. Míg Benjaafar *et al.* (2015) modellje figyelembe veszi a párosítást is (azaz azt, hogy a tulajdonosi vagy bérlői lét hasznossága hogyan függ attól, hogy a P2P bérleti platformokon milyen valószínűséggel találnak megfelelőt),

addig Horton & Zeckhauser (2015) modellje ezt nem teszi meg. Egy másik különbség az, hogy

Horton & Zeckhauser (2015) azt modellezi, hogy a bérleti díj hogyan befolyásolja a tulajdonosok és a bérlők döntését arról, hogy mennyit használnak egy adott árut, ami Benjaafar et al. (2015) esetében nem történik meg. E különbségek ellenére Horton & Zeckhauser modellje is azt jósolja, hogy a fogyasztói jólét minden konfiguráció és hipotézis esetén nő a digitális P2P-bérlés jelenlétének eredményeként. Modelljük azt jósolja, hogy a többlet növekszik (mind a P2P-bérlés rövid és hosszú távú piaci egyensúlyában) ahhoz a helyzethez képest, amelyben a digitális P2P-bérlés nem létezne. Míg a tulajdonosok kevesebbet fogyasztanak, a kapott jövedelem jelentősen kompenzálja őket, oly módon, hogy az több mint kompenzálja a fogyasztói hasznosságvesztést. Ha a bérlők majdnem annyira értékelik a javakat, mint a tulajdonosok (ezért keresik ezeket a javakat), akkor a bérlés lehetőségének birtoklása fogyasztói többletet jelent számukra. A Horton & Zeckhauser (2015) által említett fontos szempont arra vonatkozik, hogy a "piacra jutási költségek" (egyszerűen BTM) hogyan befolyásolják a P2P bérleti piacokat és a platformstratégiákat. Az Airbnb ideális-típusos példáján a BTM-ek közé tartoznak: a lakás kitakarítása, a be- és kijelentkezés, a használatból származó értékcsökkenés, valamint a platformok által felszámított díj (amely fedezi a kereskedelmi partnerek felkutatásában, a feltételek kialakításában és a kifizetések végrehajtásában rejlő hagyományos tranzakciós költségeket). A BTM-ek nyilvánvalóan növelhetik vagy csökkenthetik a bérlők kínálati görbéjét. A platform szempontjából e BTM-ek csökkentése akkor kényelmes, ha a kereslet rugalmas, mivel ebben az esetben a kínálati görbe kitolódásával a kereslet az ár csökkentése nélkül is nő, ami növeli a platform díjaiból származó bevételt. Ebből az következik, hogy ha a kereslet rugalmas, a platformok közötti verseny több előnnyel járna a fogyasztók és a társadalom számára (azaz egy domináns platform nem csökkentené a díjait, még akkor sem, ha a kereslet rugalmas).

Végül, de nem utolsósorban mindkét modellből levonható, hogy mindezek a potenciális nyereségek a párosítás lehetőségétől függenek. Egyik modell sem biztosítja, hogy a párosítás mindig tökéletes legyen, vagy hogy az összes többletkapacitás munkába álljon. Amint azt a 3.3. szakaszban láttuk, az empirikus bizonyítékok azt mutatják, hogy a megfelelési súrlódások és a hatékonyság hiánya széles körben elterjedt. Ezek komolyan megkérdőjelezzik a két elméleti modell optimista előrejelzését. Nem zárható ki például, hogy a "szupersztárhatások" érvényesülnek a "hosszú farokhatásokkal" szemben. Ebben az esetben a bérlőknek csak egy kis százaléka kapna viszonylag nagyobb arányban jövedelmet a bérlésből. E tekintetben érdemes felidézni, hogy a korábban idézett (lásd Evidence Box 3, p. 34) vizsgálat, amelyet New York állam főügyészi hivatala végzett az Airbnb városon belüli működéséről (a platformtól erőszakkal megszerzett adminisztratív adatok alapján), megállapította, hogy: a) az Airbnb házigazdák mindössze 6%-a kínál akár több száz egyedi egységet, a rövid távú magánfoglalások 36%-át kapva, és kapva a 168 millió dollár, ami a New York-i vendéglátók összes bevételének 37%-a; b) Manhattan mindössze három közösségi kerületében - Lower East Side/Chinatown, Chelsea/Hell's Kitchen és Greenwich Village/Soho - a foglalások körülbelül 187 millió dolláros bevételt jelentettek a vendéglátóknak, ami a felülvizsgálati időszak alatt a vendéglátóknak a magánszállásból származó bevételek több mint 40%-át tette ki; c) ezzel szemben három kerületben (Queens, Staten Island és Bronx) az összes foglalás 12 millió dollár bevételt hozott a vendéglátóknak, ami kevesebb mint 3%-a a New York-i összbevételnek (Schneiderman, 2014).

Fraiberger & Sundararajan (2015) rövid távú P2P bérleti piacokat modelleznek, és a Getaround (az egyik vezető amerikai P2P autókölcsönző platform) tranzakciós és felmérési adatai alapján kalibrálják a modellt, amelyet a gépkocsi-tulajdonlásra, a használt autók piacára és a gépkocsihasználati mintákra vonatkozó hivatalos amerikai statisztikákkal integrálnak, hogy első alkalommal empirikusan értékeljék az ilyen típusú piacok jóléti hatásait. Különböző hatásokat és költségeket modelleznek, amelyek a következőképpen foglalhatók össze. Ami a pozitív hatásokat illeti, az autók P2P-bérlése: a) növelheti az allokációs hatékonyságot azáltal, hogy a fogyasztók közötti kereskedelemről származó új nyereséget hoz létre; b) többletet termelhet azon fogyasztók számára, akik nem engedhetik meg maguknak a tulajdonjogot; c) a fogyasztást a jobb minőségű termékek felé terelheti; d) a gyártók számára többletet eredményezhet azáltal, hogy új "tulajdonjogot indukál a peer-to-peer bérleti kínálathoz".

Másrészt a P2P-bérlés gyorsabb értékcsökkenést is előidézhet, és a gyártóknak is árthat az alacsonyabb egyensúlyi termelési volumenek következtében, ha a tartós javakat hatékonyabban használják. A felhasznált adatállomány és a kalibrálás néhány technikai szempontja (pl. a tranzakciós költségfüggvény és az értékcsökkenési ráta becslése) nyilvánvalóan korlátozott, ami nagymértékben befolyásolhatja a kutatás eredményeit.

a kapott eredmények alakítása. Miután világossá tettük ezeket a korlátozásokat, az alábbiakban röviden ismertetjük a modellezési szimulációk legfontosabb eredményeit:

- Az új autók tulajdonlása csökkenne (-5%), akárcsak a használt autók tulajdonlása (-12%), még egy olyan P2P-bérlési forgatókönyv szerint is, amelyben a potenciális felhasználóknak csak 25%-a alkalmazza a P2P-bérlést. A tulajdonlásról a bérlésre való áttérés még hangsúlyosabb lenne azok körében, akik az átlagos használati arány alatt használják a gépkocsit;
- A medián feletti jövedelemmel rendelkezők általában hosszabb ideig tartják fenn a gépkocsi-tulajdont, mint a medián alatti jövedelemmel rendelkezők;
- A gazdaságban az üzembe helyezett gépkocsik száma csökken, de a használat intenzitása nő, különösen a régebbi gépkocsik esetében. Ez az autópiacon hatékonyabbá válásával következik be, és e tekintetben érdemes megjegyezni, hogy a szimuláció szerint a medián jövedelem alatti autótulajdonosok jelentősen növelik a bérlési piacra szánt autók kínálatát.

A fogyasztói többlet mindenütt nő, de különösen a medián alatti jövedelemmel rendelkező egyének esetében, a modell szerint a következők miatt:

- a) az alacsonyabb jövedelmű fogyasztók, akik nem engedhették meg maguknak, hogy saját autóval rendelkezzenek, és ezért ki voltak zárva a részvételből, most a peer-to-peer bérlési piacon keresztül fogyasztanak;
- b) a közepes jövedelem alatti fogyasztók egy másik hányada a tulajdonosok helyett a nem tulajdonos bérlőkre vált, és így megtakarítást ér el a tulajdonlással járó költségekből, a nagyobb használati hatékonyságból és a jobb minőségű fogyasztásból származó előnyökből;
- c) a közepes jövedelem alatti fogyasztók egy kis hányada nem-tulajdonosból tulajdonossá válik, részben az alacsonyabb használtautó-árak hatására, és többletnyereséget realizál a peer-to-peer bérlési piacon folytatott kínálati tevékenységén keresztül.

A szimuláció azt is világosan mutatja, hogy a felhasználás növekedni fog, és ezzel együtt a CO₂-kibocsátás is, ami ismét aláássa az állítólagos fenntarthatósági hatásokat.

Tekintettel a modell előzetes, feltáró és nagyon részleges empirikus validálására, az olyan szalagcímek, mint a "Sharing economy benefits lower income groups" (Bradshaw, 2015), a legjobb esetben is túlzóak.

Uber. 2009Greenwod2013, & Watal (2015) az Uber különböző kaliforniai városokba való szakaszos belépése által létrehozott természetes kísérletet kihasználva és Greenwood & Watal (2015) különbség a különbségben azonosítási stratégiát alkalmazott az Uber ittas vezetés okozta balesetekre gyakorolt hatásainak becslésére. Arra a következtetésre jutottak, hogy az Uber-szolgáltatások csökkentették az alkohollal összefüggő gépjármű-gyilkosságokat. Wallsten (2015) a Google-trendeket használta közvetítőként az Uber-szolgáltatások iránti kereslet mérésére. Emellett megvizsgálták a fogyasztók által New Yorkban és Chicagóban a hagyományos taxis ágazat által a szolgáltatás minőségének javítására tett taxis panaszok adminisztratív nyilvántartásait. Negatív korrelációt állapítottak meg (az Uber megnövekedett használata kevesebb panasszal korrelál), és megkockáztatták azt a következtetést, hogy az Uber által gyakorolt versenykényszer arra készítette a hagyományos taxisokat, hogy javítsák ügyfélszolgálatukat. Bond (2015) az Uber hatásait elemezte San Franciscóban, a District of Columbiában és New Yorkban az Uber előtti és utáni taxis ágazatra vonatkozó kiterjedt statisztikák segítségével (a statisztikákat csak leíró jelleggel használják, és nem tervezik/próbálják dokumentálni az ok-okozati hatásokat). A leíró adatok azt mutatják, hogy az Uber egyértelműen negatív hatást gyakorol mind a taxis ágazat bevételeire, mind pedig a jogosítványok értékére.

Airbnb. Zervas et al. (2014) az austini területekre vonatkozóan az Airbnb-től és a szállodaiipartól egyaránt kapott adatokat használták. Kihasználták az Airbnb-elfogadás mintáinak jelentős tér-időbeli eltéréseit a városi szintű piacokon, hogy egy kontrafaktuális azonosítási stratégiát ("Difference in Difference") alkalmazzanak.

Megállapították, hogy az Airbnb hatása a szállodapiacra a bevételek 8-10%-os csökkenését eredményezi. Ez nem egyenletesen oszlik meg, és az alacsonyabb árú szállodák és a nem üzleti utazásokat kiszolgáló szállodák a leginkább érintett szegmensek. Azt is megállapították, hogy az érintett szállodák árcsökkentéssel reagáltak, ami minden fogyasztónak előnyös, nem csak a *"megosztáson alapuló gazdaság"* résztvevőinek. Neeser (2015) megismételte ugyanazt a tanulmányt, mint Zervas és munkatársai, Svédországra, Norvégiára és Finnországra vonatkozó adatokkal. A tanulmány differencia-különbségeket használó

stratégia sokféle időintervallummal és különböző kezelési szintekkel. Az adatokat arra használják, hogy különbséget tegyenek az Airbnb-listák között, és meghatározzák, hogy az Airbnb milyen típusú szállodai ügyfeleket vonz nagyobb valószínűséggel. A fő megállapítások a következők: a) az Airbnb átlagosan nem befolyásolja jelentősen a szálloda egy rendelkezésre álló szobára jutó bevételét; b) hozzájárul a szoba átlagárának csökkenéséhez ott, ahol az Airbnb a leginkább jelen van; c) viszonylag vonzóbb a külföldiek, mint a helyiek számára. Farronato & Fradkin (2015) megállapította, hogy az Airbnb piacbővítő és üzletlopó hatása helyenként eltérő, és ezt a heterogenitást a kereslet szintjéhez viszonyított - jogi és földrajzi - kínálati korlátoknak tulajdonítja. A szerzők által kidolgozott versenymodell szerint a szállodák és a peer-to-peer szolgáltatók fix (a szállodák esetében magasabb) és határkölségeik (a peer-to-peer szolgáltatók esetében magasabb) tekintetében különböznek. A modell lefutását követően a szerzők arra a következtetésre jutottak, hogy a hatékony piaci struktúra a kereslet szintjétől és változékonyságától függ. Azt is meg tudták számszerűsíteni, hogy a peer-to-peer piacra lépés milyen jóléti nyereséget eredményez a szálláshelyszolgáltatásban. Az Airbnb-ről összeállított adatkészlet statisztikai elemzése (amely az Airbnb-n szereplő összes New York-i szállásadó képét kombinálja a bérleti díjakkal és a bérbeadások minőségére vonatkozó információkkal) a faji megkülönböztetés közvetett bizonyítékának tekinthető (Edelman & Luca, 2014). A fő megállapítás az, hogy az egyéb releváns kovariánsok ellenőrzésével a nem fekete házigazdák körülbelül 12%-kal többet kérnek a fekete házigazdáknál a minőségileg egyenértékű bérlményekért. Ezek a hatások robusztusak, ha az Airbnb piactéren látható összes információt kontrolláljuk. Ezek az eredmények rávilágítanak az online piactereken tapasztalható diszkriminációra, amely a bizalomépítés látszólag rutinszerű mechanizmusának fontos, nem szándékolt következménye.

Az osztálykülönbségek formái az NFP platformokon belül. Egy négy helyszínen végzett terepmunkán alapuló kvalitatív empirikus tanulmány (interjúk és résztvevő megfigyelés egy időbankban, egy élelmiszer-csereprogramban, egy maker space-ben és egy nyílt hozzáféréssű oktatási helyszínen) célja annak elemzése volt, hogy az osztály és az egyenlőtlenség más formái hogyan működnek az ilyen típusú gazdasági megállapodásokon belül (Schor, et al., 2014). A szerzők jelentős bizonyítékokat találtak a megkülönböztető gyakorlatokra és a kulturális tőke bevetésére (pl. egyes személyek nem osztották meg másokkal, akik nyelvtani hibákat vétettek az online kicserélt szövegekben). Az osztályhatalomnak ez a gyakorlása aláássa a cserekapcsolatok kialakításának képességét, és csökkenti a kereskedelem volumenét. Ez ellentmondást eredményez a tényleges gyakorlat és a nyitottság, sőt az egyenlőség széles körben megfogalmazott céljai között, amit a szerzők "a nyitottság és a megkülönböztetés paradoxonának" neveznek.

Munkaügyi hatások. Mint korábban említettük, további és részletesebb elemzést egy külön dokumentumban mutatunk be, amelyből kiderül, hogy a munkaügyi hatásokra vonatkozó bizonyítékok korlátozottak és nem meggyőzőek. Hall & Krueger (2015) az Ubertől kapott adatok statisztikai leíró elemzését végezte el a sofőrök profiljáról, motivációjukról és keresetükről. A fő megállapítások szerint a sofőrök:

- a) életkoruk és iskolai végzettségük tekintetében jobban hasonlítanak az általános munkaerőhöz, mint a taxisofőrökhöz és a sofőrökhöz;
- b) úgy tűnik, hogy a platform elsősorban a rugalmasság és a kompenzáció szintje miatt vonzza őket;
- c) átlagosan 6 dollárral keresnek többet óránként, mint a rendes taxisok.

Amint azonban Codagnone et al. (2016) dokumentálta, az utóbbi két megállapítást komolyan megkérdőjelezték. Agrawal et al. (2013) áttekintik az online munkaerőpiacok, például az oDesk piaci működésére és hatásaira vonatkozó bizonyítékokat. A bizonyítékok nem meggyőzőek, bár arra utalnak, hogy ezek a piacok lebontják a földrajzi korlátokat, és úgy tűnik, növelik a nők részvételét. Az elosztási és aggregált jóléti hatásokkal kapcsolatban a bizonyítékok nem egyértelműek, és nem indokolnak előzetes következtetéseket.

4 Szabályozási kérdésekben

Ebben az utolsó szakaszban először az áttekintett források általános álláspontjait mutatjuk be, amelyek kifejezetten és közvetve is a szabályozási kérdésekre összpontosítanak (4.1. szakasz). Ezekből a forrásokból a legfontosabb fogyasztóvédelmi (4.2. szakasz) és versenyjogi kérdések (4.3. szakasz) kerülnek bemutatásra. Egy további fontos kérdés az adózással kapcsolatos, amelyet - tekintettel annak sajátos és különös technikai vonatkozásaira - itt nem tárgyalunk részletesen. Itt röviden arról számolhatunk be, hogy - amint azt megjegyeztük (Oei & Ring, 2015) - az adómegosztási tevékenységekre vonatkozóan létezik anyagi joganyag. A végrehajtás azonban kihívást jelenthet, mivel: a) egyes platformok opportunistá módon választják a kedvezőbb szabályozási rendszert; és b) a mikroszolgáltatók egyedi megfelelési aggályokat vetnek fel. A platformok már tettek lépéseket e problémák némelyikének megoldására. E tekintetben az Airbnb jelenleg is együttműködik a jogalkotókkal a meglévő jogszabályok kidolgozásában vagy kiigazításában. Emellett a weboldalán tájékoztatja a házigazdákat, és megköveteli tőlük, hogy legyenek tisztában a helyi törvényekkel és a bérbeadók bérleti szabályzatával, és tartsák be azokat, mivel mindkettő tilthatja a rövid távú bérbeadást (Miller, 2015; Zrenner, 2015). Az Airbnb emellett néhány amerikai városban és Amszterdamban is elkezdett adót szedni.

4.1 A rendeletek megvitatása

Az ellentmondások és jogi viták közepette a különböző vizsgált szabályozási esszék bizonyos mértékig polarizálódnak a minden beavatkozást radikálisan ellenzők között (Allen & Berg, 2014; Cohen & Sundararajan, 2015; Koopman, et al., 2014, 2015; Sundararajan, 2014; Thierer, et al., 2015), és olyanok, amelyek a szabályozás bizonyos formáit támogatják (Cannon & Chung, 2015; Edelman & Geradin, 2015; Gobble, 2015; Malhotra & Van Alstyne, 2014; McLean, 2015; Ranchordas, 2015; Rauch & Schleicher, 2015; Sunil & Noah, 2015; Zrenner, 2015). Vannak olyan speciálisabb jogi megközelítések is (Barry & Caron, 2014; Cohen & Zehngbot, 2014; Daus & Russo, 2015; Miller, 2014; Miller, 2015), amelyek nagyon szigorú beavatkozásokat javasolnak például a közlekedési szolgáltatások terén (Daus & Russo, 2015).

A libertariánus megoldás a tankönyvi közgazdaságtan fegyvereit használja a szabályozás kudarcairól és a piacok önszabályozó természetéről (Allen & Berg, 2014; Koopman, et al., 2014; Thierer, et al., 2015). Az egyik legfontosabb és objektíven érvényes pont a szabályozóknak az inkumbens iparágak általi szabályozási foglyul ejtésének kockázata. Ez a dinamika elősegítheti a lobbizás, adományok és egyéb eszközök révén piaci erőfölényük fenntartására törekvő cégek társadalmilag nem produktív, de költséges bérletkereső magatartását. A libertariánus szemléletmód szempontjából a túlzott jogalkotás és szabályozás elnyelheti és semlegesítheti a fogyasztók számára jelentkező előnyöket és a technológiai innováció által állítólagosan elért hatékonyságnövekedést. E nézőpont szerint a *"megosztáson alapuló gazdaság"* állítólag a szabályozás hagyományos formáinak igénybevétele nélkül küzdötte le a piac tökéletlenségeit. Az internet és a megosztáson alapuló gazdaság gyors növekedése nagymértékben enyhíti a felülről lefelé irányuló szabályozás szükségességét, és ezek a legújabb innovációk valószínűleg sokkal jobban szolgálják a fogyasztói igényeket. Azzal érvelnek, hogy a *"megosztáson alapuló gazdaság"* hírnév-visszacsatolási mechanizmusai megoldják az információs aszimmetriát, amelyet általában "citromproblémának" neveznek (Thierer, et al., 2015).^{xlii} Ebből a szempontból az alulról felfelé irányuló önszabályozás új megközelítésére van szükség, ahol:

- a) az engedélyezés különböző formáit csökkenteni kell, hogy lehetővé tegyék a magán tanúsítási rendszerek és a hírnév-mechanizmusok kialakulását;
- b) el kell kerülni azokat a szabályozásokat, amelyek megnehezítik az induló vállalkozások számára a munkaerőért folytatott versenyt (a vállalkozókat nem szabad alkalmazottakká alakítani); és
- c) a szabályozásnak általánosnak és nem ágazatspecifikusnak kell maradnia.

Az árnyaltabb és kevésbé radikális megközelítések a szabályozás innovatív és intelligens formáit szorgalmazzák, amelyek kompromisszumot próbálnak kötni a fogyasztóvédelem

és a biztonság biztosítására anélkül, hogy az innovációt elfojtanák (Barry & Caron, 2014; Miller, 2014; Miller, 2015; Ranchordas), 2015; Rauch & Schleicher, 2015; Sunil & Noah, 2015). Az intelligensebb szabályozás nagyjából többféle lehetséges megoldást irányoz elő:

- a) információalapú szabályozás alkalmazása (mérőszámok és teljesítmény);
- b) a "*megosztáson alapuló gazdaság*" általános, de differenciált rendszerének kidolgozása;
- c) a "*megosztáson alapuló gazdaság*" szervezeteinek a városirányítási struktúrába való beillesztése, ahogyan azt a múltban a kvázi közszolgáltatást végző iparágak esetében tették;
- d) nem a hagyományos szabályozást kell alkalmazni a "*megosztáson alapuló gazdaságra*", hanem - ha a tisztességes verseny érdekében szükséges - fokozatosan deregulálni kell a hagyományos iparágakat.

Sunil & Noah (2015) például azt ajánlja, hogy a kormányoknak stratégiai működési keretet kell létrehozniuk, a politikai és kulturális ösztönzőket újra kell hangolniuk, és modernizálniuk kell struktúráikat annak érdekében, hogy készen álljanak az intelligens szabályozási rendszerek kezelésére. Fontos hangsúlyozniuk azt is, hogy a megosztáson alapuló gazdaságban működő vállalatoknak teljesen nyitottá kell tenniük adataikat, ha egy ilyen rendszer létrejön. Rauch & Schleicher (2015) érdekes módon megfigyelik, majd megkérdőjelelik a jelenlegi megosztási háborúkat, mivel egy ki nem mondott feltételezésre támaszkodnak: ha a megosztó cégek megnyerik ezeket a harcokat, akkor a jövőjük nagyrészt mentes lesz a kormányzati szabályozástól. A helyi önkormányzatok vagy leállítják a megosztást, vagy békén hagyják. Ugyanakkor azt vizionálják, hogy ahogy a "*megosztáson alapuló gazdaság*" cégei az induló vállalkozásokból fontos és állandó szereplőkké válnak a kulcsfontosságú városi iparágakban (közlekedés, vendéglátás és étkeztetés), a helyi és állami önkormányzatok valószínűleg átveszik azokat a vegyes szabályozási stratégiákat, amelyeket az olyan típusú cégekre alkalmaznak, amelyekkel a megosztáson alapuló cégek fontos vonásokat osztanak meg: pl. az ingatlanfejlesztőkre és a hagyományos taxiüzemeltetőkre. Ennek szellemében egy nagyon technikai, de érdekes megoldást javasolt Miller a rövid távú bérleti piacra általában és különösen az Airbnb-re vonatkozóan (2014). Ők egy "átruházható megosztási jog" (TSR) mechanizmust javasolnak, amelyet a meglévő átruházható fejlesztési jogok rendszereinek mintájára alakítanak ki. Ez a TSR-rendszer a városok számára biztosítaná a rövid távú bérbeadás szabályozásának eszközét, miközben az ebből eredő externáliáknak és a város kieső bevételeinek megfelelő díjat számítana fel. A TSR-eket továbbá arra lehetne felhasználni, hogy újra beruházzanak azokba a városrészekbe, ahol a rövid távú bérbeadás előfordul, vagy hogy a gazdasági fejlődést ösztönözzék azokban a városrészekben, ahol a városok a turizmus ösztönzésére törekszenek. Cannon és Chung (2015) a társszabályozási megközelítés mellett érvel, mivel a "*megosztáson alapuló gazdaság*" egyes területei alkalmasak a szabályozási beavatkozásra, míg mások az önszabályozásra. Figyelmeztetnek például arra, hogy amikor mind a szolgáltatók, mind a fogyasztók egymásra vannak utalva az értékelések tekintetében, fennáll a megtorlás veszélye, ami arra készítheti a felhasználókat, hogy enyhítsék a negatív értékeléseket, és (a 3.6. szakaszban dokumentáltak szerint) az értékeléseket kevésbé negatívvá és ezáltal kevésbé megbízhatóvá tegyék. Azt is aláhúzzák, hogy szükség van minimális biztosítási követelmény bevezetésére, ahogyan azt például Kalifornia előírta a fuvarmegosztó cégek számára.

Néhány nagyon kiegyensúlyozott értékelésben a gazdasági elemzés és a szabályozási megfontolások keverednek. Azzal érvelnek, hogy a régimódi és hatástalan szabályozás nem fojthatja el az innovációt, és nem áthatja alá a hatékonyságnövekedést és a fogyasztói jólét növekedését, és elismerik, hogy a platformok nem folytathatják a törvények fölött, ahogyan jelenleg teszik (Edelman & Geradin, 2015; Einav et al., 2015). Edelman & Geradin (2015, 9-13. o.) úgy véli, hogy a platformokra vonatkozó engedélyezési rendszerek előírása nem hatékony, és a szabályozásnak az inkumbensek általi elfogásának forrása. Ugyanakkor sürgetik a platformokat, hogy legyenek készek olyan követelmények elfogadására, amelyek valóban védik az ügyfeleket és a nem ügyfeleket is. Az utóbbiakkal kapcsolatban hangsúlyozzák a beavatkozás szükségességét, amikor a platformok negatív externáliái a nem ügyfeleket érintik, akiknek nincs szerződéses kapcsolatuk a platformokkal vagy a szolgáltatókkal. Einav et al. (2015) elismeri, hogy az értékelések lehetnek elfogultak és felfújtak, és lehetséges, hogy a platformok a keresési eredményeket úgy mutatják be, hogy az számukra kényelmesebb legyen, mint a felhasználók számára. Másrészt arra is rámutatnak, hogy

az engedélyezés és a tanúsítás előírása a platformok számára védheti az inkubens szereplőket anélkül, hogy a fogyasztókat valóban védené. Bár ezek a követelmények a piaci kudarcok orvoslásának tekinthetők, végrehajtásuk hosszadalmas folyamatok formájában történik, amelyek után kevés ellenőrzésre kerül sor. Ebben a tekintetben úgy tűnik, hogy a kisebb beavatkozásokat részesítik előnyben, amelyek lehetővé teszik a hagyományos iparágak és az új platformok számára, hogy egyenlő feltételek mellett versenyezzenek. Az adatok platformok általi felhasználásával kapcsolatban megjegyzik, hogy több kérdés is felmerül, például: korlátozhatják-e a fogyasztók az adatok platformok általi felhasználását? A platformok

részvény/eladási értékelések és vásárlási előzmények? Mi a helyzet a nemi és faji megkülönböztetéssel a minősítésekben, ami bizonyos csoportok számára kevesebb lehetőséget biztosít?

A leírt szabályozási vitától függetlenül és a különböző javaslatok rendelkezésre állása ellenére a gyakorlatban a szabályozási rendszerek elmaradnak. Ennek eredményeképpen számos "megosztási" tevékenység "szürke zónában" zajlik. Ezek sem nem legálisak, sem nem illegálisak, de időnként sértik a helyi szintű rendeleteket (Miller, 2015). Az Európai Megosztás-gazdasági Koalíció jelezte, hogy hiányoznak az európai szakpolitikai keretek és az intézményi támogatás az ágazat^{xliii} szabályozásához. Ez a helyzet kedvez a hagyományos piaci szereplők azon állításának, hogy a "megosztó" platformok elkerülik a szabályozást, és tisztességtelen versenyelőnyrel rendelkeznek (McLean, 2015; Oei & Ring, 2015; Rauch & Schleicher, 2015; Zrenner, 2015). A legtöbb nyitott kérdés a fogyasztóvédelemmel kapcsolatos, és azokat a következő szakaszban tekintjük át.

4.2 Fogyasztóvédelem nyitott kérdések

Ezek a kérdések a következők: a szolgáltatóba vetett bizalom, a termék/szolgáltatás biztonsága, minőség és minősítés, biztonsági előírások, felelősség, csalás, adatok és adatvédelem, árképzés, vitarendezés és jogorvoslat, valamint tájékoztatás. Ezeket az alábbiakban röviden áttekintjük, ahol a különböző szabályozási eszközök és felhasznált források legfontosabb szempontjairól számolunk be.

4.2.1 Negatív externáliák, valamint a felelősség és a biztosítás kérdései

2013 szeptemberében San Franciscóban az UberX egyik sofőrje nem adott elsőbbséget egy hatéves kislánynak, aki így meghalt. A szülők beperelték a sofőrt és az Ubert, de a sofőr alulbiztosított volt, az Uber ügyvédei pedig azt állították, hogy a vállalat nem felelős, mivel a sofőr független vállalkozó volt, és nem volt oka arra, hogy az adott időpontban aktívan foglalkozzon az alkalmazással (Daus & Russo, 2015). Az Uber azt állította, hogy a sofőr be volt jelentkezve az alkalmazásba, és ügyfelet keresett, de akkor még nem kapott. Számos más incidens is történt, a legtöbbjük kevésbé súlyos. Az egyik azonban egy Lyft sofőr által okozott haláleset volt (Pfeffer-Gillett, 2016, 234-235. o.). A beszámolók szerint az Egyesült Államokban az Uber és a Lyft továbbra is nyilvánosan online hálózati platformként, nem pedig közlekedési szolgáltatásként tünteti fel magát, és a szerződési feltételeikben szerepel egy minden felelősségről lemondó záradék (Pfeffer-Gillett, 2016).

A fuvarmegosztó platformok fő negatív externáliái tehát a nem biztonságos és nem biztosított vagy alulbiztosított járművezetőkből/autókból származnak. Az új sofőrök kapacitására és autók állapotára vonatkozó empirikus bizonyítékok hiányában Edelman és Geradin elismeri, hogy ugyanolyan szigorúbb képzési és ellenőrzési előírásoknak kellene őket alávetni, mint amilyeneket a többi kereskedelmi járműre alkalmaznak, és a biztosítási hiányosságok megszüntetésére szólít fel (2015, 17-18. o.). Pfeffer-Gillett, (2016, 263-264. o.) radikálisabb megközelítést alkalmaz. Azt javasolják, hogy a felperesek a munkaviszony (azaz a "respondeat superior") megállapítása helyett inkább a "biztonságos működés nem átruházható kötelezettsége" elvét alkalmazzák a felelősség bizonyítása és az Uber és a Lyft szerződési feltételeiben szereplő félrevezető kijelentések visszaszorítása érdekében. A rövid távú lakásbérlet negatív externáliákat okoz a környékre (megnövekedett forgalom, elfoglalt parkolóhelyek, zaj, a szomszédokat zavaró bérlet stb.), és kivonja az ingatlanokat a hosszú távú bérleti piacról. Ez bizonyos körülmények között szabályozási beavatkozást tehet szükségessé (Edelman & Gerardin, 19-21. o.2015,.).

A felelősség és a biztosítás azonban nem csak a negatív externáliák kérdése, és a "megosztási" ügylet két oldalát is érintheti. A kérdés ismét az, hogy ki a felelős, ha valami rosszul sül el, és hogy garantálni kell a "megosztási" tevékenységek biztosítását. Nem egyértelmű például, hogy a platform felelős-e azért, ha egy bérelt autó balesetet szenved, vagy a házigazda lakása megrongálódik (McLean, 2015), vagy ha a platformja felhasználójának nyújtott szolgáltatás biztonságáért felel. A platformok, mint látható, a felelősség alól való kibújás érdekében azzal érvelnek, hogy ők csak közvetítők, akik "párosítási szolgáltatást" nyújtanak, nem pedig közvetlen szolgáltatók (Malhotra & Van

Alstyné, 2014). Az élelmiszeripari vállalkozásokban működő platformok, amelyek ellen egyes városokban adó- és egészségügyi törvények megsértése miatt folyik vizsgálat, azzal érveltek, hogy ők csupán "hálózati szolgáltatások", és nem éttermek (Rauch & Schleicher, 2015). Hasonlóképpen, az Airbnb azt állítja, hogy csak megkönnyíti a vendéglátók és a

utazók és biztosítja a fizetést. Az Egyesült Királyságban a fizikai személyekre vonatkozó meglévő biztosítási kötvények gyakran nem terjednek ki a "megosztási" platformokon keresztül végzett tevékenységekre (Woskow, 2014). Nehéz meghatározni, hogy ezeket a tevékenységeket hogyan kellene biztosítani, mivel nem illeszkednek sem az egyéni, sem a kereskedelmi biztosításokhoz.

4.2.2 Információs aszimmetriák és kapcsolódó kérdések

Tekintettel a fentiekben látható lehetséges biztonsági kockázatokra, a védelem bizonyos szintje növelheti a fogyasztók jólétét. Ebben a tekintetben a hírnévminősítések megbízhatósága kulcsfontosságú kérdés, mivel ezek segítik a platformok sikerességét (Dervojeda et al., 2013; Koopman et al., 2014), és biztosítják, hogy a rossz almák mindenki számára ismertek legyenek (Rauch & Schleicher, 2015). Ha jól működnek, akkor a fogyasztóvédelem egyik csatornáját jelentik mind ex-ante (segítik a választást), mind pedig ex-post (a jövőbeli felhasználókat segítő értékelések előállítása). A minősítésekkel és az értékelésekkel azonban vissza lehet élni, és vannak hiányosságai, például az alacsony válaszadási arány és a hiányos információk (lásd a 3.3. szakaszt). Összességében nyilvánvaló, hogy az emberek vonakodnak negatív értékelést adni, és szinte minden Airbnb- és Uber-értékelés az értékelési skála tetején van (Edelman & Geradin, 2015.), ami kétségessé teszi a hasznosságukat.

Ha a minősítések nem teljesen megbízhatóak, akkor egyértelmű előzetes információs aszimmetria alakul ki a platformokon keresztül vásárolt áruk vagy szolgáltatások minőségével és biztonságával kapcsolatban. Az eBay-en ezt enyhíti a pénzvisszafizetési garancia, amely visszatéríti a vásárlóknak a vételárat, ha nem kapják meg a terméket, vagy az nem felel meg a hirdetési leírásnak (Thierer et al., 2015). Ez a megoldás azonban nem áll rendelkezésre a lakásbérlés és a fuvarmegosztás szolgáltatásai esetében. További aggodalomra ad okot, hogy ezekre nem ugyanazok a biztonsági előírások vonatkoznak, mint a hagyományos iparágakra (Rauch & Schleicher, 2015). Ranchordas (2015) hangsúlyozza, hogy a magánkonyhák nem rendelkeznek engedéllyel, és nem vonatkoznak rájuk egészségügyi vagy biztonsági előírások, ami veszélyeztetheti az ügyfelek egészségét. Hasonlóképpen, az Airbnb és az Uber nem tartozik közvetlen jogi felelősséggel ugyanazokért a biztonsági előírásokért, mint a szállodák vagy a taxi (Zrenner, 2015). Míg egy szállodának automatikus tűzoltó rendszereket, például sprinklereket kell telepítenie, addig a legtöbb magánlakás és -lakás nem rendelkezik ilyen felszereléssel, ahogyan sok lakás sem.

Ezeket az aszimmetriákat súlyosbíthatja a potenciális fogyasztók információs túlterheltsége, akik hajlamosak a viselkedési közgazdasági szakirodalomban (pl. Edelman & Geradin (2015, 23-24. o.)) dokumentált tipikus kognitív torzításoktól szenvedni. Ez növelheti annak az esélyét, hogy a fogyasztók rossz döntéseket hoznak, amikor a választási lehetőségek túlnyomó választékával, a rossz szabályozással és a jogvita esetén a jogorvoslati lehetőségek tisztázatlanságával szembesülnek, nem is beszélve arról, hogy nem ismerik fel teljes mértékben a kockázatokat és a biztonsági követelményeket. Ilyen körülmények között a szabályozás és/vagy az ösztönző intézkedések segíthetnek a fogyasztóvédelem növelésében.

Az információs aszimmetriákhoz és a kognitív torzításokhoz közvetve kapcsolódnak a csalásokkal, a vitarendezéssel és a jogorvoslattal kapcsolatos kérdések. Az ilyen platformokon történő fizetések általában online történnek, ami felvetheti a csalás kérdését. Ranchordas (2015) a "sharing economy" kontextusában jelzi, hogy számos weboldalon tiltakoztak a csalások ellen. A platformok számos intézkedést hoztak a csalások elkerülése érdekében. Az Airbnb-nél a fizetést csak azután utalják át a házigazdának, hogy az utazó bejelentkezett (Ranchordas, 2015). Hasonlóképpen az eBay is visszatartja a fizetést az eladók számára néhány napig vagy addig, amíg a vevő át nem veszi a terméket és visszajelzést nem hagy (Thierer et al., 2015). Egy másik kérdés, hogy a fogyasztóknak lehetőségük van-e vitarendezésbe bocsátkozni, ha nem elégedettek egy termékkel vagy szolgáltatással. A fogyasztók számára a panaszok benyújtásának és a panaszok rendezésének lehetősége fontos része a fogyasztóvédelemnek. Az Airbnb honlapja jelzi, hogy a házigazdák megkövetelhetik a vendégektől, hogy a bejelentkezés előtt szerződést vagy bérleti szerződést írjanak alá.

Hozzáteszi azonban, hogy az Airbnb nem tud segíteni a szerződésben foglalt különleges irányelvek érvényesítésében. Egy másik fontos probléma, amely bizonytalanságot okozhat, az a tény, hogy az utazók az Airbnb-n történt foglalásaikat hirtelen, figyelmeztetés nélkül törölhetik (Ranchordas, 2015). Az olyan szolgáltatók, mint az eBay, már rendelkeznek online vitarendezési rendszerrel.

Végül egy olyan kérdés, amely szintén a fogyasztóvédelem részének tekinthető, hogy a legtöbb jogszabály előírja, hogy a vállalkozásoknak a hátrányos helyzetű csoportoknak, köztük a faji kisebbségeknek, az alacsony jövedelmű felhasználóknak, valamint az alacsony jövedelmű régióknak vagy városrészeknek kell kínálniuk szolgáltatásaikat (Edelman & Geradin, 2015, 24-28. o.). Ezen a területen nem létezik szabályozás, és a "megosztási" platformok teljesen ellenőrizetlenül működnek.

4.2.3 Engedélyezés és tanúsítás

A várakozásoknak megfelelően az engedélyezési és tanúsítási rendszerek általában nem hatékonyak, és indokolatlanul előnyben részesíthetik a már működő piaci szereplőket. Ennek ellenére az Uber és az Airbnb esetében történt súlyos incidensek miatt egyes tudósok a "megosztási" platformokra történő bevezetésüket szorgalmazzák.

Bízzon a szolgáltatóban. Az Uber sofőrökkel és/vagy az Airbnb házigazdákkal kapcsolatos incidensek aggályokat vetettek fel azzal kapcsolatban, hogy a felvonó- és bérleti szolgáltatások szolgáltatóinak nem kell tanúsítványt szerezniük (pl. Sablik, 2014; Rauch & Schleicher, 2015). A vendéglátók vagy a sofőrök nem kérik a városi működési engedélyt, mert nem tudják, hogyan kell megszerezniük, vagy úgy gondolják, hogy nincs szükségük rá. Az Uber és a Lyft sofőrjeinek nem kell városi minősítést vagy engedélyt szerezniük, illetve vizsgát tenniük. A platformok személyazonossági ellenőrzésekkel próbálják növelni a bizalmat (Dervojeda et al., 2013), mivel minden olyan információ, amely megerősíti egy személy személyazonosságát, erősíti a felek közötti bizalmat és a jó hírnevet (Thierer et al., 2015). Számos platform megköveteli a felhasználóktól, hogy a fiókjukkal együtt egy egyértelmű profilképet jelenítsenek meg. Jobban szeretik, ha az emberek a Facebook-fiókjukkal regisztrálnak, mivel ez kapcsolódik a valós személyazonosságukhoz (Thierer et al., 2015). Az Airbnb olyan technológiát használ, amely digitálisan ellenőrzi a szolgáltatók kormányzati személyazonosságát (Cohen & Sundararajan, 2015). A BlaBlaCar szintén ellenőrzi a sofőrök telefonszámát, e-mail címét és Facebook-fiókját a valós fényképekkel és nevekkkel együtt (Thierer et al., 2015). Egyes platformok átvilágítási és szűrési mechanizmusokat alkalmaznak a megkérdőjelezhető vagy megbízhatatlan felhasználók blokkolására (Thierer et al., 2015). A sofőrök biztonságával kapcsolatban azzal érvelnek, hogy nem történik készpénzáttadás, és az Uber rendelkezik információkkal az utasok címéről és hitelkártyájáról. A sofőrök ezért nagyjából biztonságosnak tekinthetők (Koopman et al., 2014). Ennek ellenére továbbra is vannak aggályok. Egyesek szerint az önszabályozási intézkedések nem elegendőek, és a kormánynak kellene szabályalkotási vagy jogalkotási folyamatokon keresztül meghatároznia a járművezetői alkalmassági engedélyezési normákat, és döntenie kellene arról, hogy kik kapjanak engedélyt (Daus & Russo, 2015). Kétségek merülnek fel azzal kapcsolatban, hogy ezek az ellenőrzések mennyire átláthatóak és szigorúak (Ranchordas, 2015).

4.2.4 Adatok és adatvédelem

Aggodalmak merülnek fel azzal kapcsolatban, hogy a "megosztó" platformok milyen mennyiségű adatot gyűjtenek a fogyasztókról, tekintettel ezen adatok némelyikének érzékeny jellegére, és arra, hogy hogyan használják fel azokat (Koopman et al., 2015). A nagy mennyiségű személyes adat birtoklása jelentős versenyelőnyt jelenthet egy platform számára. Ez azonban problémát jelenthet a fogyasztók számára, ha egy domináns platform piaci erejét kihasználva több adatot nyer ki, mint amennyit a fogyasztók esetleg nyilvánosságra kívánnak hozni, vagy ha az adatokat viselkedésalapú reklámozásra és árdiszkriminációra használja fel. Geradin (2015) elismeri, hogy az online alapú autószállítási szolgáltatások érzékeny információkat gyűjtenek az utasokról, például a különböző időpontokban tartózkodási helyüket, valamint pénzügyi információkat, például hitelkártyaadatokat stb. Jelzi azonban, hogy nem egyértelmű, hogy külön jogszabályokat kellene-e alkotni rájuk vonatkozóan, vagy már a meglévő jogszabályok hatálya alá tartoznak, amelyek megakadályozzák, hogy az ilyen adatok birtokosai visszaéljenek velük. Hasonlóképpen, Koopmans és mások (2015) szerint a "megosztó" platformokkal kapcsolatos, magánélet védelmével kapcsolatos aggályok a szerződési jogon keresztül kezelhetők: ha a platformok nem tartják be a fogyasztóknak tett ígéreteiket, a bíróságok felléphetnek.

4.3 A versenyjog potenciális kérdései

Két, nemrégiben megjelent írás tárgyalta először a "megosztási" platformok lehetséges versenyjogi következményeit, különös tekintettel az uniós szintű kérdésekre (King, 2015; Lougher & Kalmanowicz, 2016). Mindketten arról számolnak be, hogy a versenyjogi kérdések először az Uber és az Airbnb által egyes tagállamokban bevezetett korlátozások ellen benyújtott panaszok nyomán merültek fel Európában. Ezt megerősítette az a meghallgatás is, amelyet mindkét vállalat az Egyesült Királyság Lordok Háza előtt tartott (2016; pp. 25-50). King (2015) szerint,

három potenciális aggály merülhet fel: a) trösztellenes következmények, amikor a platformok hálózati hatásokat aktiválnak, ami erőfölényhez vezet; b) harmadik felek bezárása az ügylet egyik oldalán; és c) a riválisokra való hivatkozás hatalma (azaz összejátszáshoz vagy alternatívaként diszkriminatív magatartáshoz vezet). King azzal érvel, hogy az Uberre is érkeztek panaszok az árképzéssel kapcsolatban a "surge pricing" miatt, amelyet New Yorkban önkéntesen korlátoztak, mivel az ilyen árképzés megsértheti az árdrágító törvényeket (King, 731. o.2015,.).

Lougher & Kalmanowicz (2016) áttekintésében nem zárják ki, hogy a "megosztott" közvetítői piacok koncentrálnak, és esetleg egyetlen piaci szereplő uralhatja őket. A nagy teljesítményű platformok tevékenységét, amelyek számára az adatfelhasználás kulcsfontosságú, valószínűleg vizsgálni fogják az összefonódás-ellenőrzési eljárásokban, hosszú távon pedig potenciálisan a piaci visszaélések terén is. A francia és a német versenyhatóságok képviselőinek nyilatkozatait idézik annak alátámasztására, hogy az ilyen platformok piaci ereje abból ered, hogy képesek nagy mennyiségű személyes adatot gyűjteni és azt kereskedelmi célokra felhasználni (2016, 96-97. o.). Végül, miután megjegyzi, hogy a "megosztó" platformok szabályozásáról heves viták folynak, arról számolnak be, hogy míg egyes tagállamok egyedi szabályozási keretet szorgalmaztak, Margrethe Vestager, az Európai Bizottság versenyjogi biztosja azonban több nyilatkozatában is világossá tette, hogy az ilyen platformok túlságosan sokfélék ahhoz, hogy egységes szabályozási keretrendszerrel lehessen őket ellenőrizni, és hogy a meglévő trösztellenes szabályokat inkább esetről esetre kellene alkalmazni (2016, 102. o.).

A legnagyobb platformok jellemzőire és működésére vonatkozó, áttekintett bizonyítékok alapján úgy tűnik, hogy a heterogenitás és a megfelelési súrlódások miatt a piaci dominancia a legtöbb platform esetében elérhetetlen, de az Uber esetében ez nem olyan valószínűtlen. Másrészt a párosítási algoritmusok fejlesztése, valamint az árképzési stratégiák és a személyes adatok szabályozási ellenőrzés nélküli felhasználása megváltoztathatja a helyzetet, és néhány más platform esetében is valószínűbbé teheti a piaci erőfölényt.

5 Megbeszélés és következtetések

A politikai döntéshozóknak és a szabályozóknak teljesen új tevékenységekkel kell foglalkozniuk, amelyek elmosják a személyes és a kereskedelmi határokat. El kell kerülniük a potenciálisan előnyös innováció elfojtását, ugyanakkor biztosítaniuk kell a fogyasztóvédelmet, meg kell őrizniük a munkavállalói jogokat, és meg kell akadályozniuk az adóalap erózióját (Ranchordas, 2015; Sunil & Noah, 2015). Bár további empirikus kutatásokra lesz szükség, ez az esszé számos releváns szakpolitikai és szabályozási aggályt érintett. Dekonstruálta és kontextusba helyezte a retorikai és kézzelfogható ellentmondásokat, és fogalmi tisztánlátást hozott. Emellett empirikus betekintést nyújtott, és rávilágított a bizonyítékok hiányosságaira.

A dolgozat céljai a következők voltak:

- i. egy jobb, heurisztikailag hasznos és empirikusan megalapozott fogalom-meghatározás,
- ii. retorikai diskurzusok és viták kritikus elemzése és kibontása,
- iii. e vitákat a megosztási platformok működésére, valamint környezeti, gazdasági és társadalmi hatásaira vonatkozó rendelkezésre álló empirikus adatokkal összevetve, és
- iv. a vita és a szakirodalom áttekintése, a szabályozási és szakpolitikai kérdésekre összpontosítva.

Miután összegyűjtöttük a bizonyítékokat és az e négy célból eredő elemzést, a végső cél az volt, hogy megvitassuk a főbb megállapítások politikai és szabályozási következményeit, és meghatározzuk az uniós szintű politikát támogató kutatás jövőbeli menetrendjét. A következő bekezdésekben az első négy célkitűzés mindegyikével kapcsolatos főbb pontokat és megállapításokat idézzük fel és foglaljuk össze, hogy előkészítsük a politikai következmények megvitatását és az európai kutatási menetrendre vonatkozó javaslatot.

5.1 Diskurzusok és fogalmak

Kimutattuk, hogy a "megosztási" platformokra utaló különböző kifejezések, amelyeket a szakemberek és az érdekeltek magukévá tettek, a legkülönfélébb tevékenységek "lebegő jelzői", amit a platformizáció retorikai politikájának nevezhetünk. A fogalmi kétértelműség, a retorikai viták, valamint a megalapozott mérések és empirikus bizonyítékok hiánya között egy zárt, önreprodukáló hurok áll fenn. Ez a hurok viszont korlátozza az alternatív politikai lehetőségekről folytatott racionális vita lehetőségeit, és hozzájárul a "*megosztáson alapuló gazdaság*" jelenlegi szabályozási megközelítéseinek széttöredezettségéhez. Ez az esszé a retorikai diskurzusok dekonstruálásával és kontextualizálásával, valamint a szakpolitikák és a jövőbeli kutatások irányítására szolgáló tipológia felállításával járul hozzá e kör megtöréséhez.

A "megosztás" mozgalma a társadalmi utópia egy formájaként alakult ki a tömegek bölcsességéről és a közösek kreativitásáról szóló szélesebb körű narratívából. Miután a "megosztási" platformok fejlődése egyre inkább "kereskedelmi irányt" vett, a kiábrándultság növekvő kritikát váltott ki. Más, kézzelfoghatóbb érdekek és aggodalmak súlyosbították a "*megosztáson alapuló gazdaságot*" jelenleg körülvevő konfliktusos vitát. Ezek közé tartozik a megzavart inkumbensek politikai aktivizálódása, valamint a városi feszültségek a fuvarszolgáltatások és a rövid távú szállásbérlés által okozott negatív externáliákkal kapcsolatban. Az a tény, hogy a "megosztási" platformok egy "szürke zónában" működnek, ahol sem legálisak, sem illegálisak, de időnként megsértik a helyi szintű rendeleteket, szintén felveti a fogyasztóvédelemmel és a független, igény szerinti munkavállalók jogaival kapcsolatos valódi vagy instrumentális aggályokat. Ez az esszé öt ellentmondást azonosított, amelyeket dekonstruált és a rendelkezésre álló empirikus bizonyítékokkal összevetve feltérképezett:

- (1) A "megosztás" mozgalom neoliberais kooptálása. A "megosztás" aktivistái és kritikus megfigyelők azt állítják, hogy ezt a nagy kereskedelmi platformok tették. Amint az ebben az esszében dokumentálva van, ezek a platformok agresszív növekedési

stratégiát folytatnak, és nem követelnek szabályozást. A "megosztás" retorikáját PR-tevékenységekben használják (pl. hivatalos meghallgatások és a pozitív társadalmi hatásaikról szóló, saját maguk által írt jelentések közzététele révén).

- (2) Társadalmi tőke és a közösség újjáélesztése. A "megosztási" platformok támogatói azt állítják, hogy a társadalmi tőke erősítése és az általános bizalom növelése révén segítik a közösségek újjáélesztését. Az ellenzők azonban megkérdőjelezzik ezt az állítást, és azt állítják, hogy nem minden egyénnek és közösségnek van lehetősége a "megosztásra", és hogy a hátrányosabb helyzetű városi területeket nem célozzák meg a nagy kereskedelmi szereplők.
- (3) Elosztási hatások. Maguk a támogatók és a platformok is azzal érvelnek, hogy e tevékenységek előnyei a rászorulókhöz is eljutnak, de nincs szilárd empirikus bizonyíték ennek az állításnak a dokumentálására.
- (4) Környezeti és társadalmi-gazdasági hatások. A jelenlegi platformok PR-kampányainak középpontjában a környezetbarátabb fogyasztás (pozitív környezeti hatások) és a társadalmi-gazdasági jólét széleskörű nettó növekedésének ígérete áll, de még ezen a területen is hiányoznak az ezeket a hatásokat dokumentáló empirikus bizonyítékok.
- (5) Szabályozás. A vita polarizálódik egyrészt a laissez faire és az önszabályozás hívei között, másrészt azok között, akik a "megosztási" platformokra ugyanazokat a szabályozási követelményeket követelik, mint amelyekkel az általuk megzavart hagyományos iparágaknak kell szembenézniük.

A korlátozott empirikus bizonyítékok közepette széles körben polarizált és ellentétes normatív és előíró narratívák születnek, amelyek többnyire megkérdőjelezhetetlenek maradnak. Ez az esszé ezeket a narratívákat társadalmi utópiák, üzleti és gazdaságvezérelt optimizmus és társadalmi pesszimizmus csoportosításával és kategorizálásával négy lehetséges fejlődési útvonal megalkotására használja fel:

- "**a nagy átalakulás**" útja, ahol a "*megosztáson alapuló gazdaság*" hozzájárul ahhoz, hogy a közösség és az új értékek a társadalom középpontjába kerüljenek, és így hármasság győzelemre tegyenek szert: zöld, igazságos és szociálisan orientált jólétre;
- a "**növekedésorientált globalizáció**", ahol a "*megosztáson alapuló gazdaság*" teljes mértékben a piacok szolgálatában áll, ami a kritikák szerint hozzájárulna az egyenlőtlenségek és a társadalmi polarizáció növekedéséhez. **A** környezeti fenntarthatóságot feláldozná a gazdasági növekedés szükségszerűségének;
- A radikális ellenzők még ennél is tovább mennek a "*megosztáson alapuló gazdaság*" hatásaival kapcsolatos pesszimista nézeteikben, amit a "**barbarizálódás**" útja ragad meg;
- Ebben a tekintetben a negyedik, "**szabályozott fenntarthatóság**" intuitív módon utal arra, hogy milyen szabályozási beavatkozásra kerülhet sor az elkövetkező években.

A retorikai diskurzusok, a nyilvános viták és a kézzelfoghatóbb "csaták", amelyek mindenfajta polarizációs folyamatban szokásosak, nem veszik figyelembe, hogy a "megosztási" platformok a különböző tevékenységek széles skáláját fedik le. Valójában ezek a viták a szemantikai és fogalmi kétértelműségben virágoznak, és hozzájárulnak ahhoz. A zavaros és zavaros szemantika és fogalmak a kenyerük. A politikai döntéshozóknak mégis szükségük van a fogalmi tisztánlátásra, és tisztában kell lenniük azzal, hogy e terület sokfélesége kizárja a szabályozás "egyféle" megközelítését. Egyes uniós tagállamok egységes szabályozási keretet szorgalmaztak a *megosztáson alapuló gazdaság* számára. Ezt nemcsak az olyan nagy platformok ellenzik, mint az Airbnb és az Uber (lásd például House of Lords, 2016, 25. o.), hanem az EU versenyjogi biztosa (lásd például Lougher & Kalmanowicz, 2016, 102. o.), Margrethe Vestager is helytelennek ítélte.

A platformokat kereskedelmi irányultságuk, dimenzióik relevanciája és interakciós módjuk szerint lehet kategorizálni és megkülönböztetni; ezek mindegyike meghatározza a szabályozási szempontok szempontjából való jelentőségüket. Nincs értelme együtt kezelni a személyes szolgáltatások kereskedelmi célú helyi platformját, mint például a TaskRabbit, a közösségi alapú időbankolással, ahol a szolgáltatásokat nem pénzbeli alapon időért cserélik. Egyes platformok felhasználói bázisa néhány száz vagy ezer fő, míg másoké több millió. A csere módozatai eltérőek, mivel a legnagyobb platformok közül

néhány (pl. Airbnb) tisztán P2P, míg mások B2C (pl. Zipcar). A B2C platformokat, függetlenül attól, hogy mennyire innovatív az üzleti modelljük (pl. Zipcar), már teljes mértékben szabályozzák a hatályos jogszabályok.

E dolgozat egyik legfontosabb hozzájárulása egy fogalmilag megalapozott tipológia céltudatos kidolgozása volt, amelyet a különböző típusú szabályozási aggályok jelenlegi fontossága inspirált. Ezt úgy értük el, hogy először kiiktattuk azokat a platformokat, amelyek nem vetnek fel szabályozási aggályokat, majd egy tipológiát javasoltunk, amely négy típust azonosít. A következő csoportok jelenleg nem vetnek fel szabályozási aggályokat: a) nem nyereségorientált peer-to-peer (P2P) kis platformok (pl. időbankok, áruhitelzés, alkotói terek), amelyek a társadalmi innováció potenciális forrásai, ugyanakkor jelenleg nem vetnek fel szabályozási vagy szakpolitikai kérdéseket; b) az együttműködésen alapuló termelés platformjai (akár P2P, P2B vagy B2P, részben kereskedelmi, részben NFP platformok) kis méretűek, és jelenleg nem vetnek fel szabályozási aggályokat (a szellemi tulajdonjogok lehetséges kivételével), és az ipari innovációs politika célpontjai lehetnek; c) a vállalkozások és fogyasztók (B2C) vagy vállalkozások és vállalkozások közötti (B2B) platformok, függetlenül attól, hogy mennyire innovatívak vagy nagyok, teljes mértékben a meglévő jogszabályok által szabályozottak, és nem jelentenek új szabályozási kihívást; c) a kormányzat és kormányzat közötti (G2G) platformok (i.pl. a kórházak, amelyek a Cohealo segítségével bérlik egymástól a kihasználatlan orvosi eszközöket, vagy az önkormányzatok, amelyek a MuniRent segítségével bérlik egymástól a kihasználatlan nehézgépeket) jelenleg kis méretűek, a jövőben a közsféra innovációjának és a kapcsolódó támogatási politikának a forrásává válhatnak, de jelenleg nem vetnek fel sürgős szabályozási kérdéseket.

A fenti csoportok kiszűrése után két dimenzió (eszközösszetétel: tőkéttől a munkaerőig; interakciós mód: P2P vs. P2B) segítségével a következő négy típust azonosítottuk:

- 1) az áruk és szolgáltatások egyenrangú, eszközintenzív szolgáltatásnyújtása;
- 2) a személyes és otthoni szolgáltatások kézi munkaigényes, szakképzetlen, egymás közötti nyújtása;
- 3) a vállalkozások egymás közötti, kognitív, képzettséget nem igénylő, munkaigényes, képzetlen szolgáltatások nyújtása a vállalkozások számára ; és
- 4) a vállalkozások közötti kognitív munkaerő-intenzív, szakképzett szolgáltatásnyújtás a vállalkozások számára.

Az 1. pontban említett új P2P-tevékenységek köre szabályozási aggályokat vet fel a fogyasztóvédelemmel kapcsolatban; az Airbnb más viták tárgyát is képezte (területrendezés, adók, a rövid távú bérbeadásra vonatkozó helyi szabályok). Másrészt a (2), (3) és (4) olyan foglalkoztatási és szociális védelmi következményekkel jár, amelyek az (1) esetében nem relevánsak, és amelyeket máshol hosszasan tárgyalunk (Codagnone et al., 2016). A (3) pontba tartozó fuvarmegosztás (Uber) a legnagyobb aggodalomra ad okot, mivel fogyasztóvédelmi és munkavédelmi kérdéseket egyaránt felvet. A fuvarmegosztó szolgáltatások e tekintetben nagyban különböznek a fuvarmegosztástól (pl. BlaBlaCar) és az autómegosztástól (pl. RelayRides). Az előbbi munkaigényes, és jelenleg a munkaügyi viták középpontjában áll, míg az autómegosztás kevés vagy semmilyen munkával, a fuvarmegosztás pedig csak korlátozott mennyiségű munkával jár. A P2P autó- és fuvarmegosztásnál a foglalások előre történnek, a két társ végül találkozik, a vezetés többnyire személyes használatra történik, ritkább, de hosszabb ideig tartó igénybevétellel. A fuvarmegosztásnál ezzel szemben a menetrendkészítés igény szerint történik, rövid átfutási idővel, a vezetés kereskedelmi célú, az igénybevétel nagyon gyakori (és több kockázattal jár). Ha az egyik fél a tulajdonos, aki csak fuvar ad vagy bérlő az autóját, és nem fizető utasokat szállító sofőr, a felelősségbiztosítás sokkal egyszerűbb. A szolgáltató és a fogyasztó találkozási növeli a bizalmat; a ritkább használat pedig csökkenti a biztonsági kockázatokat. Szabályozási szempontból ezek fontos tényezők. Végül, de nem utolsósorban az Uber talán az egyetlen olyan "megosztási" platform, amely potenciálisan versenyjogi aggályok tárgyává válhat.

Ily módon a sürgősebb politikai és szabályozási intézkedések, valamint a támogató

kutatások középpontja világosan körülhatárolt. A "*megosztáson alapuló gazdaság*" egyéb részterületei nem kerültek ide, de esetleg más szakpolitikai területeken is érdekesek lehetnek. Például az NFP platformok általában és az együttműködő termelési platformok olyan támogató politikai intézkedések tárgyát képezhetik, amelyek célja a társadalmi és ipari innováció ösztönzése.

5.2 Tények

Általánosságban elmondható, hogy az ebben az esszében felvetett témák többségével kapcsolatban az empirikus bizonyítékok korlátozottak, és a bizonyítékok hiánya különösen nagy az európai kontextusban az amerikaihoz képest. Például a 140 hivatalosan vizsgált forrásból csak körülbelül 20 foglalkozott az európai empirikus valósággal. Másrészt, bár a bizonyítékok még nem adnak okot a végleges ítéletalkotásra, mindazonáltal segítettek dekonstruálni és megvilágítani a legfontosabb diskurzusokat és vitákat.

A konszenzusos meghatározás hiánya akadályozta a *"megosztáson alapuló gazdaság"* pénzbeli értékének és a benne való részvétel szintjének megbízható statisztikai mérését. A forgalomra vonatkozóan számos becslés létezik, például a PWC becslése szerint a *"megosztáson alapuló gazdaság"* globális szinten 15 milliárd dollárt ér, és 2025-re elérheti a 335 milliárd dollárt, vagy az EU Parlament (2016) jelentésében bemutatott becslések, amelyek szerint a potenciális várható érték az EU28-ban 572 milliárd euróra tehető. A *"megosztáson alapuló gazdaságban"* való részvételről készült különböző felmérések - a meghatározásból adódó eltérések ellenére - egybehangzóan azt dokumentálják, hogy a jelenség mára statisztikailag kimutatható és releváns. A *"megosztáson alapuló gazdaság"* kialakulását számos trend és mozgatórugó magyarázza, és nagy növekedési potenciálra utal; ezek közé tartozik a technológiai fejlődés, a demográfiai változások és az urbanizáció, a fogyasztáshoz és a munkához való társadalmi-kulturális hozzáállás változása, valamint az erőforrásokkal való takarékos gazdálkodás és a környezetileg fenntarthatóbb növekedési pálya iránti igény.

A talált és elemzett empirikus bizonyítékok - a nyilvánvaló korlátok ellenére - lehetővé tették, hogy fényt derítsünk különösen a motivációk és a társadalmi tőke kérdéseire, valamint a "megosztási" platformok működésére; másrészt viszont a "megosztási" platformok várható környezeti és társadalmi-gazdasági hatásaira vonatkozó empirikus bizonyítékok nagyon korlátozottak, töredékesek és nem meggyőzőek.

A motivációk és a társadalmi tőke tekintetében három általános előzetes következtetés rajzolódik ki. Először is, a motivációk, amelyek az egyéneket arra készítik, hogy csatlakozzanak a *"megosztáson alapuló gazdasághoz"*, az altruizmustól a haszonelvű célokig terjednek, és a kapitalizmus- és fogyasztásellenes ideológiák és érzelmek egy részét is magukban foglalják. Másodsor, a *"megosztáson alapuló gazdaság"* egyfajta valódi társadalmi tőkét hoz létre, de a kölcsönös (negatív és pozitív) cseréken is alapul. Harmadsor, az áttekintett források alapján úgy tűnik, hogy az altruista és ideológiai motivációk és a társadalmi tőkeépítés egyértelműen inkább a korai, nem nyereségorientált kezdeményezéseket jellemzi. A polarizált retorikán és vitákon túlmutatva tehát kijelenthető, hogy a *"megosztáson alapuló gazdaság"* összességében a "szenvedélyek" és "érdekek" keveréke.

A javasolt tipológia által körülhatárolt platformok definíció szerint kétoldalú piacok, ahol a keresztirányú hálózati hatások akkor jelentkeznek, ha több fogyasztó (munkaadó) több beszállítót vonz és fordítva. A rendelkezésre álló empirikus bizonyítékok azt mutatják, hogy ezek a platformok még mindig küzdenek a piaci súrlódásokkal és a hatékonyság hiányával, ami korlátozza növekedésüket (Cullen & Farronato, 2015; Einav, *et al.*, 2015; Fradkin, 2014; Fradkin, *et al.*, 2015; Horton, 2014; Horton & Golden, 2015). Ezen túlmenően szinte mindegyik lehetővé teszi a "multi-homingot" (a társaik egyetlen platformhoz való rögzítetlenségét). Úgy tűnik, hogy a súrlódások és a "multi-homing" nem adják meg ezeknek a platformoknak azt a képességet, hogy korlátozzák a felhasználókat és a szolgáltatókat, vagy hogy a piaci dominanciáig terjedjenek. Bár nem áll rendelkezésre bizonyíték arra vonatkozóan, hogy mennyire hatékony az egyeztetési folyamat, az Uber esetében a "multi-homing" a gyakorlatban lehetetlen, és a platform egyértelműen korlátozza a sofőröket; a piaci erő lehetősége nem teljesen elérhetetlen az Uber számára. Másrészt az empirikus bizonyítékok azt is egyértelműen azt mutatják, hogy az ilyen platformok által használt hírnév-értékelési rendszerek nem teljesen megbízhatóak, manipulálhatók, és az input hiánya és/vagy a kölcsönösségen alapuló input (a felhasználók vonakodása a negatív értékelések adásától) miatt szenvednek.

A P2P-platformok lehetséges előnyei, költségei és jóléti hatásai elméletileg és előzetesen meghatározhatók. Ezek a platformok növelik a szolgáltatásnyújtási kapacitást, ami csökkenti az árakat, növeli a kínálatot és a fogyasztói választékot, ezáltal pedig növeli a fogyasztói jólétet. A kínálati oldalon nyomást gyakorolnak a hivatalos vállalkozások áraira és eladásaira, csökkentve bevételeiket és potenciálisan az általuk kínált munkahelyek számát. Másrészt

másrészt új jövedelemszerző munkahelyeket teremtenek további piacra lépők számára, és munkalehetőségeket a független vállalkozók számára. Ezzel kapcsolatban azonban kimutatták, hogy a munkahelyek biztonsága és minősége szempontjából költségekkel is járnak (Codagnone et al., 2016).

E pozitív és negatív hatások nettó jóléti egyenlege olyan empirikus kérdés, amelyre elméletileg nem adható válasz. Sajnos nem találtunk megbízható és átfogó utólagos empirikus bizonyítékot e platformok összesített jóléti költségeire és hasznára vonatkozóan. A rendelkezésre álló empirikus bizonyítékok nagyon részlegesek, nem rendszerezettek és nem meggyőzőek. Megalapozott empirikus munkák csak a következőket tartalmazzák:

- a) a fogyasztói jólét és az elosztási hatások tekintetében csak három elméleti gazdasági modell áll rendelkezésre (Benjaafar et al., 2015; Fraiberger & Sundararajan, 2015; Horton & Zeckhauser, 2016). Ezek a P2P bérleti piacokra összpontosítanak, és csak két esetben támasztják alá a modellezést részben empirikus adatok (Fraiberger & Sundararajan, 2015; Horton & Zeckhauser, 2016). Mindössze egy modell veszi figyelembe az elosztási hatásokat (Fraiberger & Sundararajan, 2015). Mindegyikük azt sugallja, hogy az elméleti modellekben szereplő különböző hipotézisek alapján a P2P-bérlés növeli a fogyasztói jólétet (de nem feltétlenül csökkenti a tulajdonlást és/vagy a használatot). Úgy tűnik, hogy ezek az előnyök inkább a közepes jövedelem alatti egyénekre hatnak, mint a lakosság egészére (Fraiberger & Sundararajan, 2015). Ugyanakkor e hozzájárulások elméleti jellege és nagyon korlátozott empirikus validálása nem indokolja a fogyasztói jóléti hatásokra vonatkozó következtetések levonását;
- b) egy kvázi-kísérleti tanulmány arról számol be, hogy az Uber csökkentette az ittas vezetés (Driving Under Influence) okozta balesetek számát számos amerikai városban (Greenwood & Wattal, 2015);
- c) egy másik kvázi-kísérleti tanulmány azt dokumentálja, hogy az Uber versenyképességet gyakorolt a hagyományos taxi-iparra, ami a szolgáltatások minőségének javulásához vezetett három amerikai városban (Wallsten, 2015);
- d) egy kvalitatív tanulmány a megosztási gyakorlatoknak az egyenlőtlenségi kérdésekre gyakorolt hatásáról (Schor et al., 2014);
- e) a New York-i Airbnb-listák statisztikai elemzése dokumentálja a faji megkülönböztetést abban az árban, amelyet a kisebbségi csoportokhoz tartozó házigazdák képesek felszámítani ingatlanukért (Edelman & Luca, 2014);
- f) egy statisztikailag leíró elemzés dokumentálta az Uber negatív hatásait a taxis ágazat bevételeire és a medallionok értékére három amerikai városi területen (Bond, 2015);
- g) egy kvázi-kísérleti kísérlet azt mutatja, hogy az Airbnb csökkenti a szállodaipar alsó szegmensének bevételeit Austinban (Zervas et al., 2014);
- h) másrészt egy ugyanilyen felépítésű tanulmány szerint az Airbnb nem befolyásolja negatívan a szállodaipart Norvégiában, Finnországban és Svédországban (Neeser, 2015);
- i) egy ökonometriai tanulmány (Farronato & Fradkin, 2015) dokumentálja az Airbnb két hatását a szállodaiparra: "terjeszkedés" (a korábban alulszolgáltatott fogyasztók igényeinek kielégítése) és "lopás" (a fogyasztók elcsábítása a hagyományos szolgáltatóktól);
- j) az Airbnb-nek az amerikai Idaho államban a turisztikai ágazat foglalkoztatására gyakorolt hatását vizsgáló egyik paneltanulmány azt mutatja, hogy a vendégek más területeken történő többletkiadásai következtében nő a foglalkoztatás, de a nettó hatásokat ellensúlyozhatja a szállodaiparban bekövetkező munkahelyvesztés (Fang et al., 2015).

Az első dolog, amit meg kell jegyeznünk, hogy a fenti különböző hozzászólások közül csak egy foglalkozik európai országokkal, míg az összes többi az amerikai kontextusra összpontosít.

A fentiekben összefoglalt hozzájárulásokon kívül a többi bizonyíték csupán anekdotikus, és gyakran a jelenlegi vitákban érintett érdekelte felek által bemutatott. Az Uber és az

Airbnb például jelentések tucatjait adta ki, de megbízhatóságukat nem lehetett függetlenül validálni, mivel a módszertanokat nem mutatják be átláthatóan, és az adatokat nem teszik hozzáférhetővé a kutatók számára.

Ugyanilyen kevésbé meggyőzőek a bizonyítékok a "megosztáson alapuló gazdaság" ígért pozitív környezeti hatásairól. Rendkívül nagy kihívás és összetett feladat a környezeti fenntarthatóságra gyakorolt nettó hatások összesített szinten történő kimutatása (Shor, 2014). Az elsőrendű hatások ésszerűen pozitívak lehetnek: a meglévő helyiségekben való tartózkodás csökkentené az új szállodák és/vagy munkahelyek építését, míg az eszközök vagy áruk megosztása csökkentené az új áruk előállítását, és mindkettőnek csökkentenie kellene az ökológiai és szénlábnyomot. Az aggregált társadalmi-gazdasági szintű nettó hatás mérésekor azonban a másodrendű hatásokat is figyelembe kell venni. Mi történik a szolgáltatók által a "megosztáson alapuló gazdaság" révén szerzett vagy a felhasználók által megtakarított többletpénzzel? Mint láttuk, az Airbnb "bizonyítékot" tett közzé arról, hogy a vendéglátók többet költenek, mint a hagyományos turisták, hogy bemutassa a városok gazdaságára gyakorolt hatását. Ez öncáfoló a környezeti előnyökre vonatkozó állítással kapcsolatban.

5.3 Szabályozás

Az Európai Parlament korábban idézett jelentése (2016) a "megosztáson alapuló gazdaságról" és a "Nem Európa" lehetséges költségeiről arra a következtetésre jut, hogy a jelenlegi szabályozási keret nem felel meg a célnak (pl. az e-kereskedelemtől szóló irányelv). Emellett az online és offline szolgáltatások szabályozási rendszerei közötti különbség tisztességtelen versenyként érzékelt helyzetekhez vezet. A jelentés a szabályozási keret kiigazítására szólít fel annak érdekében, hogy az online és offline szolgáltatások tisztességes feltételek mellett versenyezzenek egymással, ami jelenleg nem így van.

A legfontosabb politikai kérdés azonban továbbra is az, hogy szükség van-e szabályozási beavatkozásra, akár uniós szinten, akár máshol. Ez a kérdés azonnal felvet egy másik kérdést: Milyen költségei és hasznai lennének egy ilyen jellegű szabályozásnak? E kérdés megválaszolásához empirikus bizonyítékokra lenne szükség a "megosztási" tevékenységek jelenlegi nettó jóléti hatásairól, majd ki kellene számítani, hogy ez hogyan változna a szabályozás bevezetése után. Mivel az előbbi nem áll rendelkezésre (lásd az előző bekezdést), az utóbbi nyilvánvalóan nem megvalósítható. Ezért az alábbiakban csak összefoglalni lehet a 4. szakaszban tárgyalt különböző megközelítéseket, nyitott kérdéseket és lehetőségeket (a munkaügyi kérdéseket illetően lásd Codagnone, et al. 2016).

Vita folyik az önszabályozás hívei között, akik szerint a hivatalos szabályozás költséges, és az érdekek védelmét szolgálja, valamint a hivatalos szabályozás hatályának a P2P-platformokra való kiterjesztése mellett érvelők között, hogy kijavítsák azokat a piaci hiányosságokat, amelyeket a magánfelek önmagukban nem tudnak leküzdeni. A libertáriánus gondolkodók szerint a felhasználók által generált hírnévértékeléssel történő önszabályozás hatékonyabban biztosítja a fogyasztók jólétét, mint a hagyományos fogyasztóvédelmi intézkedések. A hagyományos parancsuralmi szabályozás elfojtaná az innovációt, és a vállalkozókat alkalmazottakká változtatná. Ahelyett, hogy magánminősítési engedélyezési rendszereket írnának elő, hagyni kellene, hogy a hírnév-mechanismusok fejlődjenek. Egyes empirikus tanulmányok azonban megkérdőjelezik a hírnévminősítések mint fogyasztóvédelmi formák hatékonyságára és megbízhatóságára vonatkozó libertárius nézetet, és azt mutatják, hogy ezek a rendszerek manipulálhatók. További empirikus bizonyítékokra lesz szükség arra vonatkozóan, hogy a "libertárius" hipotézis milyen mértékben vezethet kevésbé költséges és terhes önszabályozáshoz. A libertáriánus nézet ellenzői azonban radikális javaslatokat terjesztettek elő, hogy a nagy kereskedelmi "megosztási" platformokra minden engedélyezési és tanúsítási rendszert rákényszerítsenek. Meg akarják akadályozni, hogy ezek a platformok szoftvercéggként tüntessék fel magukat, és felülről lefelé irányuló felelősséget és egyéb felelősséget akarnak előírni.

Ugyanakkor mérsékeltebb megközelítések is kialakulóban vannak. Egyre nagyobb az egyetértés abban, hogy a "megosztáson alapuló gazdaságot" nem lehet teljesen kontrollálatlanul hagyni, és nem lehet a hagyományos parancsuralmi és ellenőrzési megközelítésekkel szabályozni. Az intelligens szabályozás innovatív formáit javasolták: például az "információalapú szabályozást", amely a szabályozást valamilyen használati

és teljesítménymutatóhoz kötné. Ez a megközelítés megkövetelné, hogy a platformok nyílt adat- és információs politikát folytassanak, ami ellentétben áll a platformok adataikkal kapcsolatos titokzatos hozzáállásával. Ha azonban a "*megosztáson alapuló gazdaság*" köré egy kevésbé ellentmondásos légkört akarunk kialakítani, ezeknek a vállalatoknak nincs más választásuk.

hanem megnyitják adataikat a semleges harmadik fél által végzett költség- és haszonvizsgálat és -elemzés előtt.

A fentiekben áttekintett általános megközelítéstől függetlenül még mindig számos megoldatlan kérdés van, amelyeket az alábbiakban röviden összefoglalunk (kivéve a munkaügyi kérdéseket, amelyekkel Codagnone et al., 2016 foglalkozik):

- (1) Adózás. Létezik anyagi jogi szabályozás a megosztási tevékenységek megadóztatására. A végrehajtás azonban kihívást jelenthet, mivel: a) egyes platformok opportunista módon a kedvezőbb szabályozási rendszert választják; b) a mikroszolgáltatók egyedi megfelelési problémákat vetnek fel. Az Airbnb jelenleg is együttműködik a jogalkotókkal a meglévő jogszabályok kidolgozásában vagy kiigazításában. Emellett a weboldalán tájékoztatja a házigazdákat a helyi törvényekről és a bérbeadó bérbeadási szabályzatáról, és megköveteli a házigazdától ezek betartását, amelyek mindkettő tilthatja a rövid távú bérbeadást (Miller, 2015; Zrenner, 2015). Az Airbnb emellett néhány amerikai városban és Amszterdamban is elkezdett adót szedni;
- (2) Negatív externáliák, felelősség és biztosítás. A fuvarmegosztó platformok negatív externáliái a nem biztonságos és nem biztosított vagy alulbiztosított járművezetőkből/autókból erednek. A rövid távú szálláskiadás negatív externáliákat okoz a környékre (megnövekedett forgalom, elfoglalt parkolóhelyek, zaj, a szomszédokat zavaró bérlők stb.), valamint azért, hogy ingatlanokat von ki a hosszú távú bérleti piacról. A felelősség és a biztosítás azonban nem csak negatív externáliák kérdése, és a "megosztási" tranzakció két oldalát is érintheti. A kérdés ismét az, hogy ki a felelős, ha valami rosszul sül el, és hogy a "megosztási" tevékenységek biztosítva legyenek. Ésszerűen feltételezhető, hogy a felelősség meghatározása, a biztonság garantálása és a biztosítási rés megszüntetése érdekében szükség lehet bizonyos beavatkozásra. Bizonyos körülmények között a rövid távú bérbeadás negatív externáliáival is foglalkozni kell.
- (3) Információs aszimmetriák és kognitív torzítások. A különböző információs aszimmetriák, amelyeket a viselkedési közgazdasági szakirodalomban dokumentált tipikus kognitív torzítások súlyosbítanak, kétségbe vonják, hogy az önszabályozás teljes mértékben védi-e a fogyasztókat. Ez számos specifikusabb kérdést vet fel, mint például a hírnévre vonatkozó minősítések megbízhatósága, a biztonsági előírások, a csalás, a vitarendezés és a jogorvoslat. Nagy az esélye annak, hogy a fogyasztók rossz döntéseket hoznak, ha túl nagy választékkal, gyenge szabályozással és jogvita esetén nem egyértelmű jogorvoslati lehetőségekkel szembesülnek, nem is beszélve arról, hogy esetleg nem ismerik fel teljes mértékben a kockázatokat és a biztonsági követelményeket. Ilyen körülmények között a szabályozás és/vagy az ösztönző intézkedések segíthetnek a fogyasztóvédelem fokozásában.
- (4) Engedélyezési és tanúsítási rendszerek. Az engedélyezési és tanúsítási rendszerek általában nem hatékonyak, és indokolatlanul előnyben részesíthetik a már működő vállalkozásokat. Az Uberrel és az Airbnb-vel történt súlyos incidensek azonban arra késztették a kritikusokat, hogy a nagy kereskedelmi platformokra vonatkozóan is követeljék ezek bevezetését. A platformok személyazonossági ellenőrzésekkel és átvilágítási eljárásokkal próbálják növelni a bizalmat, de kétséges, hogy ezek az ellenőrzések mennyire átláthatóak és szigorúak.
- (5) Adatok és adatvédelem. Aggodalmak merülnek fel azzal az adatmennyiséggel kapcsolatban, amelyet a "megosztó" platformok a fogyasztókról gyűjtenek, tekintettel ezen adatok némelyikének érzékeny jellegére és felhasználási módjára.
- (6) Versenyjogi lehetséges következmények. A legnagyobb platformok jellemzőire és működésükre vonatkozó, áttekintett bizonyítékok alapján úgy tűnik, hogy a heterogenitás és a megfelelési súrlódások miatt a legtöbbjük számára elérhetetlen a piaci erőfölény. Az Uber esetében azonban ez nem is olyan valószínűtlen. Másrészt a párosítási algoritmusok fejlesztése, valamint az árképzési stratégiák és a személyes adatok szabályozási ellenőrzés nélküli felhasználása megváltoztathatja a helyzetet, és néhány más platform esetében is valószínűbbé teheti a piaci dominanciát.

A politikai döntéshozók a fenti kérdések némelyikét (ha nem is a legtöbbet) két

csoportra osztva közelíthetik meg:

- Először is, van olyan szabályozás, amely a piacok hatékony működését akadályozó információs és koordinációs hiányosságok leküzdésére törekszik. A digitális információs technológia innovatív és jobb alternatívákat kínálhat erre a megközelítésre;
- Másodsor, van olyan szabályozás, amely a felelősség és a fogyasztóvédelem terén fennálló piaci hiányosságokat igyekszik kiküszöbölni. A piaci hiányosságokat semmilyen mennyiségű információ nem képes kiküszöbölni, és továbbra is szükség van harmadik fél általi felügyeletre és szabályozásra. Tipikus példa erre a taxisok és a turisztaszállítás-üzemeltetők felelősségbiztosítása. Bizonyított, hogy a platformok időnként megpróbálják elkerülni a felelősségre vonást, arra hivatkozva, hogy ők csupán egy közvetítő szolgáltatás, nem pedig szolgáltató. A sofőrökkel és szállásadókkal történt, bejelentett incidensek miatt ez a kérdés igen fontossá vált. Néhány platform elkezdett megoldásokat keresni az incidensek megelőzésére. Úgy tűnik, hogy az EU-ban nehéz olyan biztosítótársaságokat találni, amelyek ki tudják elégíteni a "megosztási" platformok igényeit. Az uniós tagállamok és harmadik országok (például az Egyesült Államok) által alkalmazott szabályozási és nem szabályozási megközelítések feltérképezéséhez csak elszórtan gyűjtöttünk bizonyítékokat, főként az Egyesült Államokra és nagyon korlátozott mértékben az Egyesült Királyságra vonatkozóan. Ez egyértelmű bizonyítékhiányt jelent.

A szabályozási vita és a megosztáson alapuló gazdaság egyes platformjai által támasztott kihívásokra adott szakpolitikai válaszok az EU-ban nagyon széttagoltak. A taxi- és szállodaiipar szabályozása többnyire a városi tanácsok hatáskörébe tartozik, és a városok különböző módon reagálnak. A munkaerőpiac és a szociális biztonság szabályozása többnyire állami hatáskör, amelyet a tagállamok különbözőképpen kezelnek. Magasabb szinten az EU esetleg a fogyasztóvédelemmel és egyéb felelősségi kérdésekkel is foglalkozhat. Az ebben a tanulmányban áttekintett szakirodalom azonban nem ad támpontot arra vonatkozóan, hogy az EU-nak reagálnia kellene-e ezekre a szabályozási kihívásokra, és ha igen, akkor hogyan. Az eddigi viták alapján azonban lehetséges a felelősség és a fogyasztóvédelem területére vonatkozó szakpolitikai lehetőségek meghatározása:

- 1) Nincs beavatkozás;
- 2) A megosztáson alapuló gazdaság általános szabályozása;
- 3) Szabályozás és liberalizáció;
- 4) Hibrid megközelítés ad hoc rendszerekkel.

(1) Nincs beavatkozás. A laissez-faire megközelítés az önszabályozásra támaszkodik, és rávilágít a szabályozás két veszélyére, amelyeket szem előtt kell tartani. Először is, fennáll annak a lehetősége, hogy a szabályozókat a már meglévő iparágak magukkal ragadják, másodsor, a piaci hiányosságok kezelésére irányuló beavatkozások szabályozási hiányosságokat okozhatnak. A laissez-faire megközelítés arra is rávilágít, hogy nem szabad megfeledkezni arról, hogy a technológia fejlődésével számos információval kapcsolatos kérdés fokozatosan megoldódik. Ezt felismerve azonban az általános "nincs beavatkozás" megközelítés nem a legjobb megoldás, két okból, egyrészt konkrét és empirikus, másrészt normatív okokból. Először is, a felelősség és a szociális védelem tágra értelmezett területén a piac egyértelmű hiányosságait kezelni kell, mivel ezek incidenseket okoztak és társadalmi riadalmat keltettek. Másodsor, olyan egyenlő feltételeket kell teremteni, ahol a platformok és a bevett iparági szereplők tisztességes feltételek mellett versenyezhetnek. Ez egy általános elv, amelyet országtól függően vagy az alkotmányban, vagy az alapvető jogszabályokban rögzítenek. Ha empirikusan, minden kétséget kizáróan bizonyítható, hogy X platform és Y hagyományos vállalkozás ugyanazt a szolgáltatást nyújtja, akkor egy szabadpiaci liberális demokrácia számára normatív szempontból kínos, hogy az előbbi szabályozási arbitrázs révén előnyöket szerez.

(2) A megosztáson alapuló gazdaság általános szabályozása. Ez a lehetőség az "offline" vállalkozásokra vonatkozó meglévő szabályozás átfogó alkalmazásából állna a "megosztáson alapuló gazdaságra", az egyenlő versenyfeltételek megteremtése érdekében. Ezt a lehetőséget el kell vetni azon az alapon, hogy a meglévő szabályozás

elavult, nehézkes és még a meglévő vállalkozások esetében is hatástalan. Egyes városokban a taxisok több tucatnyi oldalnyi engedélyezési követelménnyel szembesülnek, amelyek meghatározzák a kötelező képzést, a havi minimálisan vezetendő óraszámot és még sok más, évtizedek alatt felhalmozódott részletet. Hasonlóképpen a szállodáknak is meg kell küzdeniük a nemzeti és helyi szabályozás különböző darabjaival. Ezeken a területeken is, mint sok más területen, a szabályozási elemek szinte mindenhol kiegészültek és rétegződtek.

egy évszázad. A szabályozók anélkül tettek hozzá új elemeket, hogy a régi elemeket eltávolították volna, így a szabályozás nagy részének már nincs értelme, tekintettel a gazdasági, társadalmi és technológiai változásokra. Egyszerűen örökség lenne a meglévő szabályozást mindenütt alkalmazni.

(3) Szabályozás és liberalizáció. Ebben a lehetőségben az egyenlő versenyfeltételek megteremtése a *"megosztáson alapuló gazdaság"* könnyed szabályozásának alkalmazásával, ugyanakkor a meglévő iparágak liberalizálásával valósulna meg, így a jelenlegi vita két oldala fokozatosan közeledne a középút felé. Amint arról Einav et al. (2015) beszámolt, ezt a lehetőséget részesíti előnyben az amerikai egyetemi közgazdászok többsége, akiket egy felmérésben arról kérdezték, hogy milyen típusú szabályozást részesítenének előnyben.

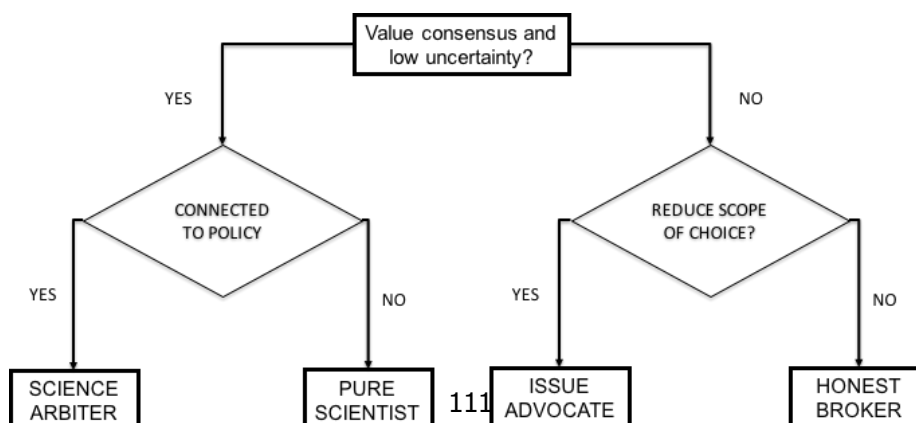
(4) Hibrid megközelítés ad hoc rendszerekkel. Ez a lehetőség összhangban lenne azzal a koncepcionális és empirikus elemzéssel, amely egyértelműen azt mutatja, hogy "egy méret nem illik mindenre". A közlekedési ágazat példáján keresztül ez a tanulmány egyértelműen bizonyította, hogy az Uber, a RelayRides és a BlaBlaCar kevés közös vonással rendelkezik a felelősség és a fogyasztóvédelem terén. Ebben az esetben az ad hoc rendszerek alapja lehet az intelligens és információalapú szabályozás vagy a társszabályozás.

5.4 Jövőbeni kutatás

Ez az áttekintés bőszégesen dokumentálta azt a tényt, hogy a *"megosztáson alapuló gazdaságot"* jelenleg a vitatott értékek és érdekek közötti ellentmondásos retorika és ellentmondások jellemzik. A tényszerű bizonyítékok jelenleg korlátozottak, ami lehetőséget teremt a tudomány számára. Bár az episztemikus bizonytalanság a tudomány feltétele, és nem szüntethető meg, mégis jelentős kutatási erőfeszítésekre van szükség a szilárdabb tények megalapozásához. Ezek az erőfeszítések nem ígérhetik, hogy egy tisztán "technokrata" modellt követve minden konfliktust és ellentmondást megoldanak. Azonban "realisabban" és "alázatosabban" részben csökkenthetnék a jelenlegi értékközpontúságot,^{xliv} amely nem csak a nyilvános vitát, hanem számos akadémiai és állítólagosan tudományos hozzájárulást is jellemez. Ebben a fejezetben néhány olyan lényeges területet mutatunk be, ahol hiányosságok mutatkoznak, és ahol kutatásra van szükség. Ezt megelőzően azonban érdemes visszatérni a tudomány és a politika közötti, az 1.3. szakaszban röviden bemutatott kapcsolatra.

Sok esetben a "tisztá tudósok" (akik nem érdekeltek a politikai döntéshozatali folyamatban, és egyszerűen csak semleges információt nyújtanak) vagy a "tudományos döntőbírák" (akik tudományos kutatással bírálják el az állításokat a tudományos testületekben vagy tanácsadó bizottságokban) tudományos tanácsadásának igénybevétele "lopakodó érdekérvényesítésnek" minősülne. Még rosszabb, ha a tudósok legitimitását arra használják fel, hogy szűkítsék a politika számára rendelkezésre álló választási lehetőségek körét, ahogyan azt az Airbnb és az Uber által megrendelt egyes jelentésekben láthattuk. Ez a tudományos munkát tulajdonképpen ügyek képviselőivé^{xlv} változtatja.

7. ábra: A tudomány szerepének meghatározása a politikában és a politikában

Forrás: Pielke (2007, 19. o.) alapján.

A problémák megoldhatatlansága esetén az előrelépés egyetlen lehetséges módja a tudományos szakértelem biztosítása a Pielke (2007) által "a politika becsületes brókerének" nevezett szellemben.

Alternatív". Ez a megközelítés a döntéshozók rendelkezésére álló választási lehetőségek tisztázásán és esetleges bővítésén alapul. Közvetve vagy közvetlenül ez a megközelítés megkönnyíti a tudományos szakvélemények integrálását az összes érintett érdekelt fél nézőpontjával és hozzájárulásával. Ez a szellem inspirálja a következő szakaszban bemutatott magas szintű kutatási menetrendet, és jelzi, hogy a KKK mint a tudományt és a politikát összekötő határszervezet milyen szerepet játszhat. Különösen fontos elkerülni annak lehetőségét, hogy az új bizonyítékok - mint ahogyan az Hall & Krueger (2015) által az Uber-adatok felhasználásával készített tanulmány esetében is történt - a konfliktusok ellentmondásos módon inkább fokozódjanak, mintsem enyhüljenek. A KKK semleges harmadik félként léphet fel, amely megkeresheti az érintett érdekelt feleket annak érdekében, hogy megszerezze az összes kérdés tisztességes elemzéséhez szükséges adatokat. Ehhez azonban az is szükséges, hogy a "megosztó" platformok másképp viszonyuljanak az európai kutatókhoz az adataik megosztásához.

A digitális és internetes gazdaság paradoxonja, hogy soha nem gyűjtöttek még ennyi adatot, és soha nem volt még ilyen nehéz hozzájuk hozzáférni. Ezeknek az adatoknak az értéke valószínűleg sokkal nagyobb társadalmi és közpolitikai célokra, mint a platformüzemeltetők magáncéljaira. Az online platformok azonban általában véve - és ez alól a "megosztáson alapuló gazdaság" platformjai sem jelentenek kivételt - féltékenyen megtartják adataikat maguknak, és nem hajlandóak azokat kiadni, kivéve kiválasztott akadémikusok és tanácsadók számára, akik gyakran szűken vett, a platformot támogató jelentéseket készítenek. A nagy "megosztási" platformok körül kialakult ellentmondásos légkör és gyanakvás részben az adatok titkolózásából táplálkozik. Az adatokhoz való hozzáférés semleges harmadik felek számára történő megnyitása enyhíthetné ezt a feszültséget.

A koncepcionális és elméleti keret európai szempontok alapján történő finomítása. Az ebben a tanulmányban bemutatott források és platformok áttekintésének szisztematikus nyomon követése bővítené az európai "megosztáson alapuló gazdaság" jelenlétére és gyakorlatára vonatkozó minőségi és mennyiségi bizonyítékokat. A média beszámolóinak, tudományos munkáknak és jelentéseknek szélesebb körű és kevésbé időigényes áttekintését kell elvégezni (amely nem angol nyelvű forrásokban is kutat). Emellett fontos az európai platformok azonosítása és elemzése, valamint a nem európai platformok által Európában alkalmazott gyakorlatok vizsgálata. A rövid távú európai szabályozási válaszokról is információkat kell gyűjteni.

A megosztáson alapuló gazdasági platformok feltérképezése és nyomon követése Európában. Az ebben a tanulmányban elfogadott megközelítés kiterjesztésével az európai "megosztáson alapuló gazdaság" platformjainak kínálati oldali feltérképezését és nyomon követését kellene elvégezni, majd rendszeresen frissíteni. Ennek a feltérképezésnek és nyomon követésnek globális szintű elemet is tartalmaznia kell (azaz a Szilícium-völgyben és a világ néhány más térségében zajló fejleményeket). E célból a másodlagos források (vállalatok adatai, újságok és magazinok, valamint platformok honlapjai és blogjai) összegyűjtését és elemzését Európában és az Egyesült Államokban kiválasztott érdekelt felekkel készített mélyinterjúkkal kell kiegészíteni.

Nagy adatgyűjtés és elemzés. Ez a kutatási folyamat különböző összetevőkből és lépésekből áll:

- a kiválasztott platformokról származó releváns adatok automatikus webes lekérdezése
- az érdekelt felek bevonása és konszenzus kialakítása a nyilvánosan nem elérhető releváns adatok megszerzése érdekében. Az érintettek között kell szerepelnie a kiválasztott "megosztáson alapuló gazdaság" platformok képviselőinek (globális szintű képviselők és azok, akik Brüsszelben vannak jelen az európai szintű ügyekért), a kiválasztott városok önkormányzatainak képviselőinek, valamint a bevett iparágak (pl. taxi, szálloda stb.) képviselőinek, szintén a kiválasztott városokban. Az összegyűjtendő adatok között természetesen szerepelnek a platformok birtokában lévő adatok, valamint az ágazati és városi szintű statisztikák, amelyek a teljes körű költség-haszon elemzéshez szükséges mérőszámokat biztosítják.
- Az adatok leíró elemzése előzetes betekintést nyújt a 3. szakaszban korábban bemutatott néhány hatásba (Bond, 2015; Edelman & Luca, 2014; Hall & Krueger,

2015; Schneiderman, 2014; Zervas, et al., 2015). Ez magában foglalhatja a szocio-

a fogyasztókra és szolgáltatókra vonatkozó demográfiai adatok, a platformok tagságának és bevételeinek tendenciái, a piacon lévő iparágak bevételeinek és foglalkoztatási szintjének tendenciái, valamint a listák és szolgáltatások térbeli elemzése.

- A költségek és hasznok becslése és modellezése. A kiválasztott platformok költségeinek és hasznának becslése érdekében az adatokat megfelelő ökonometriai technikák alkalmazásával elemzik. Az eredményeket ezután az összesített gazdasági és társadalmi hatások modellezésének szimulációjába lehet kalibrálni.

Reputációs minősítések: statisztikai elemzés és viselkedési kísérletek. Az első komponens a 3.3. szakaszban bemutatott elemzésnek a kulcsfontosságú kiválasztott platformok európai működésére történő kiterjesztését jelenti. Ez webkparási adatokból állna, hogy több százezer reputációs értékelés elemzését végezzük el annak érdekében, hogy kimutatható legyen, hogy van-e manipuláció és társadalmi befolyásoló hatás (Zervas et al. 2015). A második komponens a laboratóriumi és/vagy terepi viselkedési kísérletek tervezése lenne, hogy teszteljük az általános bizalom és a társas nyomásmechanizmusok jelenlétét, amelyek torzításokat okoznak az értékelésekben, valamint olyan kezeléseket, amelyek semlegesíthetik ezeket.

6 Műszaki melléklet

6.1 Módszer és források

Amint azt az 1.3. szakaszban előre jeleztük, ez a munka három különböző, de integrált empirikus bizonyítékon alapul: a) a médiaképek előzetes áttekintése; b) a tudományos és szakpolitikai szakirodalom formális áttekintése; és b) online terepmunka a platformok egy szelektív mintáján. Ez a szakasz a másodlagos források áttekintésének módszerét mutatja be, míg az elemzett platformok kiválasztásának kritériumait a 6.3.3. szakasz mutatja be.

6.1.1 Tervezés

A felülvizsgálatok a strukturálatlan és meglehetősen szubjektív forráskiválasztástól a korlátozott terjedelműekig (pl. narratív felülvizsgálatok) a Cochrane-protokoll (Higgins & Green, 2011) mintájára nagyon strukturáltakig terjedhetnek; lehetnek átfogók, szűk vertikális, de hosszanti fókuszúak, és csak empirikus elemeket tartalmazhatnak (pl. szisztematikus felülvizsgálat), és néha csak kvantitatív empirikus elemeket (metaanalízis). A közelmúltban két "áttekintés a felülvizsgálatokról" fogalmilag feltérképezte a területet, és ha együttesen használják, akkor akár több 17 különböző felülvizsgálati típusok (Grant & Booth, 2009; Paré et al., 2015). Az ebben a dolgozatban bizonyítékként felhasznált szakirodalmi forrásokat a scoping és a kritikai áttekintés módszerének keverékével azonosítottuk (lásd a főbb jellemzők összefoglalóját az alábbi táblázatban).

Táblázat Scoping1, kritikai és szisztematikus felülvizsgálatok

Paraméterek	Rendszeres	Scoping	Kritikus
A kérdés alkalmazási köre	Keskeny (hosszanti)	Széleskörű (keresztmetszeti)	Széleskörű (keresztmetszeti)
Keresési stratégia	Átfogó	Átfogó	Szelektív és/vagy reprezentatív és/vagy iteratív és célzott
A források jellege	Csak empirikusan	Empirikus és koncepcionális	Empirikus és koncepcionális
Kifejezett befogadási kritériumok	Igen	Igen	Nem mindig
Minőségi értékelés	Igen	Nem lényeges	Nem lényeges
Jelentés	Statisztikai módszer és elbeszélés elemzés	Tartalom/tematika, esetleg gyakoriság elemzés	Elbeszélő / értelmező

Forrás: a következő forrásból adaptálva (Grant & Booth, 2009; Paré, et al., 2015)

A szűkítő áttekintések megpróbálnak első jelzéseket adni a rendelkezésre álló szakirodalom potenciális méretéről és jellegéről (Paré et al., 186. o.2015,.), és hasznosak a döntéshozók tájékoztatására, hogy szükség van-e teljes körű szisztematikus áttekintésre (Grant & Booth, 2009, 101. o.); hajlamosak arra, hogy a lefedettség szélességét előnyben részesítsék a mélységgel szemben (Paré et al., 2015, 187. o.), de igyekeznek olyan átfogó, átlátható és szisztematikus lenni, mint az úgynevezett "szisztematikus áttekintések" (Grant & Booth, 2009, 102. o.). A scoping review-kban általában felvételi és kizárási kritériumokat állapítanak meg az olyan tanulmányok kizárására, amelyek nem foglalkoznak az eredeti kutatási kérdésekkel, ez azonban általában nem a minőségértékelés alapján történő kizárást jelenti (mint a szisztematikus áttekintésekben), hanem többnyire a relevancia és a reprezentativitás kritériumai alapján. A kritikai áttekintések túlmutatnak az azonosított cikkek pusztá leírásán, és bizonyos fokú elemzést és koncepcionális innovációt is tartalmaznak, hogy "indítási alap" nyújtsanak a koncepciófejlesztés és az empirikus tesztelés későbbi szakaszához (Grant &

Booth, 2009, p. 93); ezek is széles körű és változatos forrásokon alapulnak, mint a scoping review, de általában kevésbé átfogóak és szelektívebbek a források bevonása tekintetében; a kritikai áttekintés erőssége abban rejlik, hogy képes rávilágítani a problémákra, az ellentmondásokra vagy azokra a területekre, amelyeken a témáról meglévő tudás nem megbízható, míg gyengesége a szelektivitásban és a keresés kevésbé átfogó jellegében, valamint a bevonási és értékelési kritériumok hiányában rejlik (Paré et al, 2015, p. 189).

Az utóbbi pont tekintetében fontos megjegyezni, hogy a kritikai és a szűkítő áttekintések mind a tágan értelmezett empirikus tanulmányokat, mind a tágan értelmezett koncepcionális esszéket (koncepcionális esszék, elméleti esszék, előíró/normatív esszék, egyéb áttekintések, valamint a szabályozást és/vagy jogszabályokat tárgyaló esszék) tartalmazzák. Figyelembe veszik mind a tudományos (folyóiratcikkek, konferencia- és munkadokumentumok, könyvfejezetek stb.), mind az egyéb, kevésbé tudományos típusú forrásokat (pl. szakpolitikai jelentések és hasonló). A szisztematikus áttekintéssel és metaanalízissel szemben a szűkítő és kritikai áttekintések ezért nem határoznak meg hierarchiát a források között, és nem alkalmaznak szigorú minőségi kritériumokat a felvételre és a kizárásra.

A szisztematikus áttekintések általában longitudinálisan és vertikálisan kezelnek egy jól körülhatárolt és fókuszált kutatási kérdést, explicit és reprodukálható kritériumokat alkalmazva a felvételre és a tételek minőségének értékelésére. Ilyen vertikális és longitudinális fókusz nem lehetséges a szűkítő és kritikai áttekintések esetében, mivel ezek holisztikusan és a legtöbb esetben korai szakaszban foglal koznak egy területtel, amikor még nem lehet vertikálisan egyetlen egyszerű kutatási kérdésre összpontosítani; a szisztematikus áttekintésekhez szükséges, jobban fókuszált kutatási kérdésekre vonatkozó javaslatok a szűkítő és kritikai áttekintések egyik lehetséges eredménye. Scoping és/vagy kritikai áttekintésekre akkor kerül sor, ha a kutató új területre lép és/vagy a területről ismert, hogy kialakulóban van és még nem teljesen kutatott; nyilvánvalóan ez a helyzet a tágan értelmezett *"megosztáson alapuló gazdaság"* esetében, bár néhány részterületét, például az *"autómegosztást"* már évek óta tanulmányozzák (lásd az 5. keretes írást, 5. o.). 67) egy szisztematikusabb felülvizsgálatra lenne lehetőség. Mind a kritikai, mind a szűkítő áttekintések középpontjában szélesebb körű és keresztmetszeti (interdiszciplináris szakirodalom és különböző témák állnak, amelyek potenciálisan nagyon különböző kutatási kérdéseket érintenek) és kevésbé longitudinális (korlátozott időkeretre összpontosítanak az elemzés tárgyát képező elemek bevonásával); mind a tágan meghatározott empirikus tanulmányok (kvalitatív, kvantitatív és vegyes módszerek), mind a tágan meghatározott koncepcionális elemek szerepelnek. Definíciójukból adódóan mind a keresés, mind az elemzendő tételek bevonása során előfordulhat némi torzítás, de ez a torzítás a fogalmi döntések és a kutatási célok alapján igazolható. A dolgozatot alátámasztó szakirodalmi források azonosítása és elemzése kritikai hajlamú scoping megközelítéssel történt, amennyiben: a) a táblázat összes paramétere tekintetében megfelel a scoping típusnak, és1 ennek következtében átfogóbb és átláthatóbb, mint egy kritikai áttekintés; b) túlmutat a pusztán leírásról, és bizonyos fokú elemzést is tartalmaz; c) a keresési stratégiának, tekintettel a tudomány jelenlegi állására, bizonyos mértékig célzottan és iteratívnak kellett lennie.

6.1.2 Folyamat és források

Az első lépés a Lexis Nexis adatállományának felhasználásával a médiaképek átfogó, de strukturálatlan szabad szöveges keresése volt. A *"sharing economy"*, *"collaborative consumptions"*, *"accessed based consumptions"* és *"collaborative economy"* kifejezésekkel újságokban és magazinokban kerestünk (a 2010. január és 2015. június közötti időszakra vonatkozóan, néhány elem később került hozzá a frissítés egymást követő fordulóit követően), valamint iparági forrásokban és érdekvédelmi csoportok (pl. Peers, Shareable, OuiShare stb.) blogjaiban/jelentéseiben. Amellett, hogy ez az első keresés hozzájárult a szakirodalmi források felkutatásához (lásd alább) és a *"megosztási"* platformok azonosításához (lásd a 6.3.3. szakaszt), olyan bizonyítékokat is szolgáltatott, amelyek részben alátámasztják a retorika és az ellentmondások rekonstrukcióját.

A médiabeszámolókból sikerült azonosítani néhány sokat idézett tudományos hozzájárulást. Ennek eredményeképpen a médiabeszámoló és a tudományos közlemények összekapcsolása lehetővé tette számunkra, hogy kivonjuk a kulcsfontosságú dimenziókat és kulcsszavakat az elektronikus adatbázisokban történő hivatalos keresés elvégzéséhez. Ezek a dimenziók a következők voltak: a) meghatározások, taxonómiák és üzleti modellek; b) ellentétes narratívák és retorika; c)

a társadalmi tőkével, a részvételi motivációval, a bizalommal és a hírnévrendszerekkel kapcsolatos kérdések; d) környezeti hatások; e) gazdasági hatások (pozitív és negatív); és f) jogi viták és szabályozási kérdések. Ezek a dimenziók azután a legfontosabb elektronikus adatállományokban végzett keresés során szolgáltak információval, beleértve a következőket: Scopus (Elsevier); JSTOR Archival Journals; Taylor & Francis Online - Journals; SciVerse ScienceDirect (Elsevier); SpringerLink; Wiley Online Library; Emerald Journals (Emerald Group Publishing); IEEE Conference Publications; ACM Digital Library. A következő keresőszót használtuk Boolean operátorokkal:

("sharing economy" OR collaborative Consumption OR access based consumption OR collaborative economy) AND (definíció OR taxonómia OR üzleti modell) AND (lobbizás OR politikai fogyasztás OR retorika OR valódi megosztás OR kizsákmányoló gyakorlat OR "sötét oldal") AND (társadalmi tőke OR részvétel OR közösség megújítása OR polgári érzület OR motiváció OR motiváció OR kölcsönösség OR bizalom OR hírnév OR hírnévminősítés) ÉS (hatás OR haszon OR költségek OR munkaerő OR függő munka OR gáz kibocsátás OR üzemanyag-fogyasztás) ÉS (egyenlőtlenség OR alacsonyabb jövedelmű csoportok OR hátrányos helyzetű csoportok OR befogadás OR kirekesztés) ÉS (innováció OR vállalkozói szellem OR mikro-ésvállalkozók VAGY vállalkozók) ÉS (jogviták VAGY szabályozás VAGY szakpolitikai rendszerek VAGY bírósági döntések VAGY adóalap).

Az elemzésbe való bevonás két fő kritériumot vettünk figyelembe: a) a relevánsnak ítélt fogalmi dimenziók reprezentativitása; és b) a publikálás időpontja, a 2013-2015 közötti időszakban megjelent cikkek előnyben részesítése a 2009-2012 közötti időszakban megjelentekkel szemben; ez az időbeli kritérium vezetett ahhoz, hogy kizárjuk: a) azokat a fogalmi és kvalitatív empirikus cikkeket, amelyek inkább a nonprofit és "valódi megosztási" platformokra összpontosítanak, amelyek 2012 előtt domináltak a szakirodalomban; és b) a C2C e-kereskedelemmel foglalkozó, meglehetősen nagy mennyiségű, egészen idáig visszanyúló és 2001 főként az eBay-re koncentrált szakirodalmat.

A keresés során világossá vált, hogy a) létezik egy konszolidáltabb, vertikálisan fókuszált szakirodalom az autómegosztásról; és b) a felváltva a "tömeg" és/vagy a "megosztás" mozgalmakhoz sorolt platformok foglalkoztatási hatásaival foglalkozó szakirodalom is megjelenik. Az előbbire vonatkozóan már létezik néhány szakirodalmi áttekintés, és e dolgozat általánosabb jellege miatt csak az autómegosztással kapcsolatos hozzájárulások egy részét vesszük figyelembe; az utóbbi egy külön, máshol bemutatott, átfogó áttekintés tárgyát képezte (Codagnone et al., 2016).

Nem alkalmaztak minőségértékelési kritériumokat, és minden olyan empirikus és koncepcionális hozzájárulást bevontak a jelentésbe, amely megfelel a fent leírt két kritériumnak. Ez teljes mértékben összhangban van a korábban ismertetett áttekintések jellemzőivel, és megfelel a felmerülő beszámolók iránti tartalmi és elméleti érdeklődésnek (függetlenül azok empirikus alapjától és/vagy az elemzés minőségétől). Ez azt jelenti, hogy a hivatalosan vizsgált tételek nem csak akülönböző módszereket és nézőpontokat alkalmazó különböző tudományágak széles skálájából származnak, hanem magukban foglalják a lektorált folyóiratokban megjelent tudományos cikkeket, a publikálás előtti szakaszban lévő tanulmányokat, agytrösztek jelentéseit, valamint szakpolitikai jelentéseket is.

A keresés első körére 2015. május 20. és június 15. között került sor, majd 2015. augusztus 10. és szeptember 10. között meghosszabbították. A szeptemberben elkészült második tervezetet több belső szemináriumi előadáson 132015mutatták be, és szakértői értékelésen ment keresztül, mielőtt ezt a végleges változatot jóváhagyták és közzétették. Ez azt jelenti, hogy hét hónap telt el az utolsó formalizált keresés és elemzés befejezése és e dolgozat végleges közzététele között. E késedelem kiküszöbölése érdekében 2016. április 18. és május 20. között elvégezték a források végső, frissített keresését, amely azonban nem volt olyan szisztematikus és formalizált, mint az előző körök. A 2015 május-júniusában végzett első keresés és a 2016 április-májusában végzett utolsó frissítés között az azonosított és relevánsnak ítélt források száma 70-ről 140-re nőtt, ami azt mutatja, hogy a tágan értelmezett "megosztáson alapuló gazdaság" szakirodalma nagyon gyorsan növekszik; ez azt is jelentheti, hogy a legutóbbi frissítés ellenére számos fontos forrás kimaradhatott.

6.1.3 Korlátozások

A fő korlátok mind a szűkítés-kritikus megközelítés, mind a jelenlegi korszerűség sajátjai. A keresési stratégia nagyon átfogó volt, és a bevonási/kizárási kritériumokat átláthatóan leírták. A kiválasztásnak vannak célzott elemei, amelyek az időkerettől és a

követett iteratív folyamattól függnnek. A választott időkeret meghatározta a korábban megjelent konceptuális és kvalitatív tételek kizárását A 2009.legmodernebb (nagyon korlátozott kvantitatív empirikus irodalom) és a narratív és diszkurzív dimenziók iránti elméleti ihletésű érdeklődés

befolyásolták azt a döntést, hogy nem értékelték a hozzájárulások minőségét, amikor az elemzésbe való felvételtől vagy az elemzésből való kizárásról döntöttek.

Az áttekintésbe bevont 140 forrásból csak mintegy 20% összpontosít európai kontextusokra, és a túlnyomó többség észak-amerikai kontextusokra; ez lehet annak az eredménye, hogy csak angol nyelvű keresést végeztünk, és lehetnek más nyelveken megjelent, európai kontextusokra összpontosító hozzájárulások is. Másrészt találtunk néhány angol nyelvű, európai környezetet vizsgáló, lektorált tudományos folyóiratban megjelent angol nyelvű írást, és általában az európai tudósokat erősen ösztönzik arra, hogy ilyen folyóiratokban publikáljanak; ezért még ha létezik is ez a torzítás, nem szabad túlbecsülni. Azt is fontos hangsúlyozni, hogy mivel az első vázlat és a végleges publikáció között csaknem egy év telt el, az ebben a dolgozatban bemutatott elemzés egyes részei hasonlóságot mutatnak olyan hozzájárulásokkal, amelyek jóval később jelentek meg, és az első vázlat elkészültekor még nem álltak rendelkezésre, mint például néhány retorikával és diskurzuselemzéssel foglalkozó cikk esetében (pl. Cohen & Muñoz, 2015; Dredge & Gyimóthy, 2015; Martin, 2016). Ezeket a forrásokat most már beillesztettük és idézzük. Ez tulajdonképpen azt mutatja, hogy a különböző tudósok különböző utakat és módszereket követve jutottak hasonló következtetésekre.

Végezetül, a médiaképek és a platformok áttekintése (erről bővebben lásd a 6.3.3. szakaszban) kifejezetten szelektív és példamutató, és nem törekszik reprezentativitásra, ezért valószínűleg felesleges lenne a korlátok megvitatása.

A fentiek tisztázása után mindazonáltal hangsúlyozni kell, hogy legjobb tudomásunk szerint a szakirodalomban nincs ehhez hasonló terjedelmű és átfogó áttekintő esszé; ami a kvantitatív tanulmányokat, a modellezési tanulmányokat és a szabályozási esszéket illeti, az ebben az esszében szereplő tanulmányok meglehetősen reprezentatívak a jelenleg rendelkezésre álló adatok tekintetében.

6.2 Kiegészítő anyagok a fogalom meghatározásokról és osztályozásokról

6.2.1 A fogalom meghatározások szelektív felülvizsgálata

Amint azt a Bizonyítékok kerete⁴ összefoglalja, a *"megosztáson alapuló gazdaság"* részének tekintett platformokra különböző kifejezésekkel utalnak. Az első meghatározás, amely megjelent, a *"kollaboratív fogyasztás"* meghatározása volt, amelyet Botsman & Roger (2010, p. xv; de lásd még Botsman 2013); e szerzők szerint a fogalom magában foglalja a "cserekereskedelmet, kölcsönzést, bérbeadást, ajándékozást és cserét", és három kategóriára osztható: "termékszolgáltatási rendszerek" (termékekhez vagy szolgáltatásokhoz való hozzáférés nélkül, hogy a mögöttes eszközök tulajdonában kellene lenni), "újraelosztási piacok" (azaz a javak újraelosztása) és "közös életmód" (azaz az immateriális javak cseréje). Ezt a meghatározást kritizálva (Belk, 2014b), és különbséget téve a "valódi" és az "álmegosztás" között (Belk, 2014a), Belk: a) az együttműködő fogyasztást úgy határozza meg, mint "emberek, akik díj vagy más kompenzáció ellenében összehangolják egy erőforrás megszerzését és elosztását"; és b) a "valódi megosztást" úgy határozza meg, hogy az inkább ideiglenes hozzáférést, mint tulajdonjogot jelent, nincs díj vagy kompenzáció, és digitális platformokat használ. Belk egyértelműen rámutat arra, hogy a kereskedelmi platformok többsége helytelenül tartozik a *"megosztáson alapuló gazdaság"* fogalmába. Jeremiah Owyang iparági elemző szerint az "együttműködő gazdaság" egyszerűen így definiálható: *"Olyan gazdasági modell, amelyben a technológiák lehetővé teszik az emberek számára, hogy egymástól - és ne központosított intézményektől - szerezzék meg, amire szükségük van"* (Owyang, 2015d). Egy másik használt kifejezés a *"hozzáféréseken alapuló fogyasztás"*, amelyet úgy határoznak meg, mint *"olyan tranzakciókat, amelyek lehetnek piaci közvetítésűek, de ahol nem történik tulajdonjog átruházása, és amelyek különböznek a tulajdonlástól és a megosztástól egyaránt"* (Bardhi & Eckhardt, 2012). Hasonló megközelítéssel határozzák meg a *"megosztáson alapuló gazdaságot"*, mint *"a fogyasztók (vagy cégek) egymásnak ideiglenes hozzáférést biztosítanak alulhasznosított fizikai eszközeikhez ("kihasználatlan kapacitás"), esetleg pénzért"* (Frenken et al., 2015; Meelen & Frenken, 2015). A kvalitatív terepmunka és 254 platform áttekintése alapján a kollaboratív fogyasztást úgy

is definiálták, mint "az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés megszerzésének, adásának vagy megosztásának peer-to-peer alapú tevékenységét, amelyet közösségi alapú online szolgáltatásokon keresztül koordinálnak" (Hamari, et al., 2015). Shor és munkatársai a "megosztáson alapuló gazdaságot" digitálisan "összekapcsolódó fogyasztásként" határozták meg, hogy közvetítsék a

a digitálisan közvetített szociális komponens fontosságát, és különbséget tesznek a megosztás és együttműködés korábbi formáitól (Dubois, *et al.*, 2014; Schor, 2014, 2015; Schor & Fitzmaurice, 2015; Schor, *et al.*, 2014)^{xlvi}. Ebből az előfeltevésekből kiindulva kissé eltérő megfogalmazást adtak, amelyről itt röviden beszámolunk. Schor (2014, 2. o.) a következő szemléltetést mutatja be az átfogó kategóriák tekintetében: "A megosztáson alapuló gazdaság tevékenységei négy átfogó kategóriába sorolhatók: a javak visszaforgatása, a tartós javak fokozott kihasználása, a szolgáltatások cseréje és a termelőeszközök megosztása". Érdekes rámutatni arra a nyilvánvaló ellentmondásra, hogy a "kapcsolt fogyasztás" fogalmának meghatározása mellett a "termelőeszközök megosztása" is szerepel. Schor & Fitzmaurice szerint a négy kategória a következő: "a javak újbóli forgalomba hozatala, a szolgáltatások cseréje, az eszközök használatának optimalizálása és a társadalmi kapcsolatok kiépítése" (2015, 415. o.). Ez utóbbi kategorizálásból kiindulva Schor utolsó definíciója az általa "új megosztáson alapuló gazdaságnak" nevezett "gazdasági tevékenység, amely Peer- to-Peer, vagy személytől személyig terjedő, digitális platformok által elősegített gazdasági tevékenység" (2015, 14. o.).

Bizonyítékdoboz Fogalmi4 és szemantikai kétértelműség a megosztáson alapuló gazdaságban

Iparág/szószólok vagy ellenzők/politika

- **Együttműködő fogyasztás.** Ez az első kifejezés, amelyet Botsman és Rogers (Botsman & Rogers, 2010a, 2010b) népszerűsített, és amely három rendszerből ("termék-szolgáltatási rendszerek"; "újraelosztási piacok"; "együttműködő életmód") álló, szervezett megosztáson, cserekereskedelmen, kölcsönzésen, kereskedelmen, bérbeadáson, ajándékozáson és cserén alapuló fogyasztásként határozta meg;
- **Együttműködő gazdaság (ipar).** Az egyik legfontosabb iparági elemző szerint (Owyang, 2013; Owyang, *et al.*, 2014): "Olyan gazdasági modell, amelyben a technológiák lehetővé teszik az emberek számára, hogy egymástól - és ne központosított intézményektől - szerezzék meg, amire szükségük van";
- **Együttműködő/megosztó gazdaság (Európai Bizottság).** 2015 őszén az Európai Bizottság konzultációt indított az együttműködő gazdaságról, de nem adtak meg definíciót, és a kifejezést a "megosztáson alapuló gazdasággal" felcserélhetően használják; a konzultáció háttérdokumentumában az együttműködő gazdaságot a "megosztáson alapuló gazdasági szolgáltatás" megfelelőjeként határozzák meg, amely viszont olyan platformokat foglal magában, amelyek összehozzák a szolgáltatókat és a felhasználókat, és lehetővé teszik az eszközök, erőforrások, idő és készségek megosztását. A Grow Business Megfigyelőközpont számára készített jelentésben a megosztáson alapuló gazdaságot úgy határozzák meg, mint "olyan vállalatok, amelyek a peer-to-peer piacokon és felhasználói közösségeikben hozzáférhető módon alapuló üzleti modelleket alkalmaznak" (Derojeda *et al.*, 2013a); ugyanezen megfigyelőközpont más jelentéseiben a freemium, a crowdsolving és a kollaboratív termelési platformok az "együttműködő gazdaság" részeként szerepelnek (Probst *et al.*, 2015a, 2015b; Probst *et al.*, 2015c).
- **Megosztáson alapuló gazdaság.** A PriceWaterhouseCoopers (PwC) szerint a "megosztáson alapuló gazdaság digitális platformokat használ arra, hogy az ügyfelek számára lehetővé tegye a hozzáférést a tárgyi és immateriális javakhoz, nem pedig azok tulajdonjogát" (Vaughan & Hawksworth, 2014); A Világ gazdasági Fórum két jelentésében (WEF, 2013, 2014) a "megosztáson alapuló gazdaságot" úgy határozzák meg, hogy a P2P (más néven C2C) vagy B2C módokon történő bérbeadás, csere, kölcsönzés, cserekereskedelem és ajándékozás révén maximalizálja az eszközök hasznosságát, és felszabadítja azok kiaknázatlan társadalmi, gazdasági és környezeti értékét. A megosztáson alapuló gazdaság széleskörű meghatározását egy brit érdeklésvizetlet jelentés tartalmazza, amely szerint a megosztáson alapuló gazdaság olyan online platformokat foglal magában, amelyek lehetővé teszik az emberek számára, hogy különböző üzleti modellek és gyakorlatok keretében megosszák az eszközökhöz, erőforrásokhoz, időhöz és készségekhez való hozzáférést, amelyek egyaránt tartalmaznak nyereséges és nem nyereséges tevékenységeket (Woskow, 2014); egy OECD workshop háttérdokumentum alapvetően nem ad definíciót, azon kívül, hogy különböző online platformokra utal, amelyek "a kereslet és a kínálat összehangolására szakosodtak bizonyos piacokon, lehetővé téve a peer-to-peer (P2P) értékesítést és bérbeadást";
- **Társak általi termelés (commons-alapú).** Nagyszámú egyén közötti együttműködés, amely hatékonyan együttműködik és koordinálja az információ, a tudás és a kulturális javak biztosítását

anélkül, hogy piaci mechanizmusokra vagy vezetői hierarchiákra kellene támaszkodnia (Benkler, 2004, 2006)

- **Peers Inc.** Az üzleti intelligenciák és a peer-to-peer hálózatok kihasználása a Zipcar Chase által meghatározott módon (Chase, 2015), amely a gyakorlatban egy, a valódi peer-to-peer piacoktól nagyon eltérő business-to-consumer modell;
- **A háló.** A hálószerűség az emberek és a társadalmi értékek hálózatos jellegére utal, és olyan tevékenységek nagy halmazát vetíti ki, amelyekbe a szerző befektet (Gansky, 2010; Gansky, 2011)
- **Temp Land és Gig Economy.** Ez a két kritikusabb és időnként lekicsinylő kifejezés a nyilvános kommentárokból található. A temp land kifejezés (lásd:

<http://www.propublica.org/series/temp-land>) a jövőbeni munka átmeneti és bitméretű jellegére utal, kiemelve azt a sok akadályt, amellyel a kortársaknak szembe kell nézniük. A "Gig-gazdaság" kifejezés arra a sokféle mikrofeladatra utal, amelyet az emberek vállalnak, hogy összeállítsák a jövedelmüket és megélhetésüket (Horowitz, 2013). Egy másik kifejezés, amelyet a munkára gyakorolt negatív hatások érzékeltetésére használnak, a "TaskRabbit-gazdaság" (Kuttner, 2013).

Academia

- **Igaz és álmeosztás.** Belk kritizálja a fenti meghatározások többségét, és különbséget tesz a "valódi" és az "álmeosztás" (minden kereskedelmi platform) között; a "valódi meosztás" inkább hozzáférést, mint tulajdonjogot jelent, nincs díj vagy kompenzáció, és a digitális platformok használatát jelenti (Belk, 2014a, 2014b).
- **Hozzáféréseken alapuló fogyasztás.** olyan tranzakciók, amelyek piaci közvetítésűek lehetnek, de amelyekben nem történik tulajdonjog-átruházás, és amelyek különböznek a tulajdonjogtól és a meosztástól egyaránt" (Bardhi & Eckhardt, 2012). Hasonló megközelítéssel határozzák meg a "meosztáson alapuló gazdaságot", mint "a fogyasztók (vagy cégek) egymásnak ideiglenes hozzáférést biztosítanak kihasználatlan fizikai eszközeikhez ("kihasználatlan kapacitás"), esetleg pénzért" (Frenken, et al. , 2015; Meelen & Frenken, 2015); "a javakhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés megszerzésének, adásának vagy meosztásának peer-to-peer alapú tevékenysége, amelyet közösségi alapú online szolgáltatásokon keresztül koordinálnak" (Hamari et al. , 2015).
- **Megosztáson alapuló gazdaság.** A fogalmi nehézségeket felismerve Schor szociológus és munkatársai megpróbálták megtartani a kifejezést, és valamilyen módon fogalmilag és empirikusan konzisztens módon definiálni (Dubois, et al. , 2014; Schor, 2014, 2015; Schor & Fitzmaurice, 2015; Schor, et al. , 2014); a meosztáson alapuló gazdaság a digitális platformok által elősegített, peer-to-peer vagy személytől személyig terjedő tevékenységeket foglalja magában öt kategóriában: áruk újbóli forgalomba hozatala, tartós javak fokozott kihasználása, szolgáltatások cseréje és termelőeszközök meosztása", társadalmi kapcsolatok kiépítése;
- **Csak a peer-to-peer piacok.** A közgazdászok, akik a meosztáson alapuló gazdaság részének tekintett platformokat tanulmányozzák, és egyszerűen a kihasználatlan javak és szolgáltatások cseréjére szolgáló egyenrangú piactereként vagy spot munkaerőpiacokként hivatkoznak rájuk (Cullen & Farronato, 2015; Einav, et al. , 2015; Farronato & Fradkin, 2015; Fradkin, 2014; Fradkin, et al. , 2015; Horton, 2014; Horton & Golden, 2015).

Az OECD háttérdokumentuma, amely a korábban idézett 2015. júniusi munkaértekezletre készült, alapvetően nem ad definíciót, azon kívül, hogy utal a különböző online platformokra, amelyek "a kereslet és a kínálat összehangolására szakosodtak bizonyos piacokon, lehetővé téve a peer-to-peer (P2P) értékesítést és bérbeadást", és egyszerűen három típust határoz meg: a) P2P értékesítés (példák: eBay és Etsy); b) P2P meosztás (példák: Airbnb, Uber, TaskRabbit); és c) crowdsourcing (példák: Mechanical Turks, Kickstarter, Angellist). A PriceWaterhouseCoopers (PwC) szerint a "meosztáson alapuló gazdaság digitális platformokat használ arra, hogy az ügyfelek számára lehetővé tegye a hozzáférést a tárgyi és immateriális javakhoz, nem pedig azok tulajdonjogát" (Vaughan & Hawksworth, 2014). Ebben a meghatározásban az olyan tipikus példák mellett, mint az Uber és az Airbnb, a termelő tevékenységre irányuló együttműködés is szerepel, valamint a tartalom és a zenei szórakoztatás előfizetési modelljei (pl. Spotify). A Világgazdasági Fórum két jelentésében (WEF, 2013, 2014) a "meosztáson alapuló gazdaságot" a digitális technológia által elősegített állítólagos képessége határozza meg, amely a P2P (más néven C2C) vagy B2C módokon történő bérbeadás, csere, kölcsönzés, cserekereskedelem és ajándékozás révén maximalizálja az eszközök hasznosságát és felszabadítja azok kiaknázatlan társadalmi, gazdasági és környezeti értékét. Ez három rendszeren keresztül történik: a) a már nem szükséges tárgyak vagy szolgáltatások újraelosztási piacai, amelyek valakinek vagy valahol szükség van rájuk (idézett példák: eBay vagy Craigslist); b) termékszolgáltatási rendszerek, amelyek tulajdonjog nélkül biztosítanak hozzáférést (idézett példák: Zipcar, RelayRides); c) együttműködési életmódplatformok, amelyek lehetővé teszik az emberek számára, hogy kevésbé kézzelfogható javakat, például időt, készségeket, pénzt, tapasztalatot vagy helyet osszanak meg és cseréljenek (idézett példák: Airbnb, TaskRabbit).

Az Owyang által készített második és újabb kategorizálás (fenti ábra) az alábbiakban alfabetikus sorrendben szereplő ágazatokat¹² és szegmenseket³¹ tartalmazza; az Owyang által használt szegmensek esetében a példákat zárójelben közöljük. E példák többsége már röviden ismertetésre került a korábbi bizonyítékokat tartalmazó dobozokban, vagy a táblázatban⁶ áttekintésre került, a többi példát a megjegyzésekben röviden ismertetjük. Az Owyang osztályozásában szereplő ágazatok és szegmensek a következők: (1) *Vállalati*: Saját márka (pl. Near Me^{xlviii}, személyre szabott digitális platformok); ellátási lánc (pl. Cargomatic, a teherautók használatának optimalizálása); munkavállalói szolgáltatások (pl. TwoGo, az Uber SAP-változata az alkalmazottak számára); (2) *árúk*: Használt árúk (pl. eBay, Craigslist); egyedi termékek^{xlix} (pl. Etsy); kölcsönzött termékek (pl. Bag Borrow or Steal, luxus és divatcikkre kölcsönzésére szolgáló platformok); (3) *élelmiszer*: Ételmegosztás (pl. Leftoverswap); közös ételkészítés (pl. Kitchen Surfing^l); (4) *Egészség és wellness*: (pl. Cohealo, kórházak üresen álló orvosi eszközök cseréje); Wellness (pl. ClassPass, edzőtermi bérletek megosztása); (5) *Tanulás*: (6) *Logisztika*: oktató által vezetett (pl. Google Helpouts); egyenrangú tanulók (pl. Chegg); (6) *Logisztika*: Helyi kiszállítás (pl. Instacart, élelmiszerboltok kiszállítása); Tárolás (pl. Sharemystorage, tárolóhely bérlete); Szállítás (pl. Friendshipp^r); (7) *Pénz*: Hitelezés (pl. Lending Club); Crowdfunding (pl. Funding Cycle); Transzfer (pl. TransferWise); Kriptopénzek (pl. Bitcoin^{lii}); (8) *Önkormányzati*: Berendezések (pl. MuniRent: az önkormányzatok cserélnek üresen álló, építési munkákhoz használt nagyméretű eszközöket); Biztonság (pl. Musketeers, egyfajta digitálisan lehetővé tett városi angyalok tevékenysége); (9) *Szolgáltatások*: TaskRabbit, a személyes általános szolgáltatások piaca); üzleti (Freelancers, oDesk, a professzionális szolgáltatások piaca); (10) *Tér*: Wework); bérleti díjak optimalizálása (pl. smart host); (11) *közlekedés*: Autómegosztás (pl. BlaBlaCar); autómegosztás (pl. Getaround); fuvarszolgáltatások (pl. Uber); sofőroptimalizálás (pl. SherpaShare); (12) *Közművek*: Energia (pl. Mosaic^{liii}, Yeloha, napenergia-berendezések megosztása); Távközlés (pl. Open Garden, WiFi-kapcsolatok megosztása).

A francia "Együttműködő fogyasztásról" szóló jelentésben (lásd a következő két ábrát) más ágazati és szegmensalapú kategorizálást javasoltak, amely a fogyasztók igényein alapul.

Ábra Ágazati10 kategorizálás (Franciaország)

Forrás: (PIPAME, 2015), 20. o.

Ábra Ágazatok11 és szegmensek kategorizálása (Franciaország)

1 Moving around	Ride sharing Private minicabs Peer-to-peer car renting Exchange/reselling of transport tickets Parking	5 Eating	Co-supply (consumer groups, production sharing etc.) Meal sharing (home made dishes, collaborative food making etc.)
2 Goods transport / storage	Collaborative delivery Co-storage	6 Equipment	Mutualisation (lending, sharing, exchange, renting) Recirculation (donation, barter, reselling/buying)
3 Housing	Co-housing (lending/sharing of property, exchange of property, peer-to-peer rental) Home sharing (peer-to-peer selling/renting, home exchange, flat sharing, participative housing)	7 Clothing	Mutualisation (renting) Recirculation (donation, barter, reselling/buying)
4 Entertainment	Tourism and discovery abroad Community entertainment Sports activities and boat renting	8 Getting help	Services between peers
		9 Financing	Donations Loans Capital investment

Forrás: (PIPAME, 2015), 20. o.

6.3 A források szintetikus és elemző beszámoló

6.3.1 Összefoglaló áttekintés az átfogó felülvizsgálat megállapításairól

A következő három táblázatban csak a felülvizsgálatba hivatalosan bevont tételekre vonatkozó 140 összefoglaló statisztikák szerepelnek.

Összefoglaló 2statisztikák: a forrás típusa és a hozzájárulás típusa

	Empirikus tanulmányok	Konceptcionális ^{liv}	Esszék a szabályozásról	Szakpolitikai elemzés és hasonló	Összesen
Tudományos hozzájárulások ^{lv}	58	38	19	0	115
Jelentések	5	5	6	9	25
Összesen	63	43	25	9	140

Összefoglaló 3statisztikák: empirikus hozzájárulás témakörönként*

	Politikai jelentések	Társadalmi tőke & kapcsolódó	Egyenlenség	Értékelések/ megfelelő és/ hálózat növekedés	Motivációk	Hatás	Egyéb	Összesen
Minőségi	5	11	2	1	8	0	4	31
Kvantitatív	0	1	1	8	8	10	0	28
Vegyés	0	1	0	0	3	0	0	4
Modellezés	0	0	1	2	0	5	0	8
Összesen	5	13	4	11	19	15	4	71

(*) Több elemet két vagy több kategóriába is be lehetett sorolni; ezért van kettős számolás, ami

megmagyarázza, hogy az empirikus és modellező tanulmányok száma ebben a táblázatban 71, míg az előzőben csak 63.

A 2. táblázat azt mutatja, hogy 115 tágan értelmezett tudományos munkát (folyóiratcikkek, publikálás előtti szakaszban lévő tudományos dolgozatok és tudományos könyvfejezetek) és 25 jelentést vontak be az elemzésbe. A 140 tételből 43 különböző jellegű (koncepcionális, konceptuális-elméleti, elméleti, kritikai, kritikai, előíró, áttekintő) esszé volt. 25 esszé a szabályozásra vagy a jogalkotásra összpontosított, 9 pedig tágan értelmezett, szakpolitikai jellegű elemzésekre. A fennmaradó 63 tétel empirikus tanulmány vagy valamilyen empirikus adatot felhasználó modellező szimuláció. Ha a tanulmányokat egynél több kategóriába soroljuk, akkor az empirikus és/vagy modellező hozzájárulások száma összesen a következőre emelkedik. A témákat 71 tekintve az empirikus vagy modellező hozzájárulások többsége a következő, egymástól elkülönülő, de szorosan összefüggő témák köré csoportosul: társadalmi tőke és kapcsolódó kérdések, mint a kölcsönösség és a hálózati struktúra (13), egyenlőtlenség (4), hírnévminősítés (11), a részvétel motivációja (19), valamint tágan meghatározott hatások (15). Bár a fenti két táblázatban ez nem látható, a vizsgált 140 tétel közül csak 24 összpontosított európai kontextusra.

A 4. táblázat a fenti 140 forrást még részletesebben mutatja be, bár az összesített adat ezúttal 152, mivel ebben az esetben nemcsak az empirikus tanulmányok, hanem az egyéb tételek is egynél több cellába kerültek, ha szükséges volt. Ez a táblázat a származási tudományágat és/vagy a megközelítést mutatja be a különböző alkalmazási területeken/ágazatokban. A táblázatban szereplő adatok különböző érdekes módon aggregálhatók, amelyek közül néhányat az alábbiakban röviden bemutatunk. Összesen 65 bejegyzés a megosztáson alapuló gazdaságra általánosságban és/vagy többféle területre/ágazatra összpontosított, míg a fennmaradó 65 bejegyzés egy adott alkalmazási területre. Amint az várható volt, a közgazdaságtudományokból származó összes hozzászólás a kereskedelmi platformokkal foglalkozik, míg az NFP platformokkal más társadalomtudományi tudományágakból származó hozzászólások foglalkoznak; ez utóbbiak között szerepel a társadalmi tőkével és a motivációkkal kapcsolatos összes kvalitatív tanulmány is, bár e két témában készült néhány kvantitatív tanulmány is. A közgazdaságtanból a legtöbb - elméleti és empirikus - hozzájárulás a peer-to-peer piacok dinamikájával foglalkozik, és csak kevés a hatásokra összpontosít. Az Airbnb, a CouchSurfing és az Uber a legtöbbet vizsgált platformok, ezeket követik a tágan értelmezett áruforgalmi platformok, valamint az olyan munkaerőpiacok, mint a TaskRabbit és az oDesk. Meglehetősen sok tanulmány - köztük négy modellező szimuláció - foglalkozik az autómegosztással, és ez azzal magyarázható, hogy ezek a platformok korábban jelentek meg, és úgy tűnik, hogy az Airbnb-hez és az Uberhez képest kevésbé vonakodnak adatokat szolgáltatni; e tekintetben meg kell említeni, hogy a párosítással és vagy értékeléssel foglalkozó szinte valamennyi hozzájárulás esetében legalább az egyik társszerző az adatokat szolgáltató platformmal hivatalosan kapcsolatban álló kutató (Cullen & Farronato, 2015; Farronato & Fradkin, 2015; Fradkin, 2014; Fradkin, et al., 2015; Horton & Golden, 2015); ugyanez vonatkozik a korábban idézett és egyetlen, a *"sharing economy"* vállalkozókat tanulmányozó hozzájárulásra (Hall & Krueger, 2015). A várakozásoknak megfelelően a normatív pozitív és optimista narratívák túlsúlyban vannak a kritikus és pesszimista narratívákhoz képest. A szabályozási esszék közül 8 radikálisan ellenez mindenféle szabályozást és a hírnévminősítésen keresztüli önszabályozást támogatja, míg a mérsékelttek 11 kiegyensúlyozottabbak és kiegyensúlyozott megközelítést mutatnak, figyelembe véve a társszabályozás és az intelligens szabályozás különböző formáit; a három jogi szakesszé bizonyos mértékig inkább a szabályozás hagyományosabb és szigorúbb formái felé hajlik.

4. táblázat: Összefoglaló statisztikák tudományágak és területek szerint

Szakterület/hozzájárulás típusa	Tartomány/ág azat									
	Térbérlés		Munkaerőpiacok/szolgáltatók		Szállítás		Egyéb		Általános	Összesen
	Couch szőrfőző és	Airbnb	Idő-banki banki	Kereskedelmi	Autó megosztás	Uber	NFP	FP		
Közgazdaságtan: elméleti/koncepcionális P2P-piacok	0	4	0	0	0	4	0	0	2	10
Közgazdaságtan: empirikus/hatások	0	4	0	1	2	3	0	0	0	10
Közgazdasági empirikus/ minősítések	1	2	0	1	0	0	0	0	0	4
Közgazdasági empirikus/ P2P piacok	0	1	0	2	0	0	0	0	0	3
Közgazdaságtan: munkaügyi kérdések	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Modellezés: egyenlőtlenségi kérdések	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Az autómegosztás hatásainak modellezése	0	0	0	0	4	0	0	0	0	4
Egyéb társadalomtudományok: Társadalmi tőke (kvalitatív)	3	1	1	0	1	1	5	0	2	14
Egyéb társadalomtudományok: Társadalmi tőke (kvantitatív)	2	0	0	0	0	0	0	0	1	3
Egyéb társadalomtudományok: Motívumok (kvalitatív)	2	1	2	0	2	0	1	0	0	8
Egyéb társadalomtudományok: Motívumok (kvantitatív)	1	3	0	0	5	3	1	1	4	18
Egyéb társadalomtudományok: egyenlőtlenségi kérdések	0	1	0	0	0	0	1	0	1	3
Normatív optimista elképzelések	0	2	0	0	0	0	0	0	7	9
Normatív kritikai elképzelések	0	0	0	0	0	0	0	0	4	4
Narratív felülvizsgálati esszé	1	0	0	0	0	0	0	0	4	5
Elméleti-koncepcionális	0	0	0	0	0	0	0	0	9	9
Üzleti modellek / Stratégiai menedzsment	0	0	0	0	2	0	0	1	2	5
Szabályozási esszé: Laissez-faire	0	1	0	0	0	2	0	0	6	9
Szabályozási esszé: társszabályozás/ intelligens szabályozás	0	1	0	0	0	1	0	0	9	11
Jogi szakdolgozatok	0	1	0	0	0	2	0	0	6	9
Politikai elemzés	0	0	0	0	0	0	0	4	5	9
Egyéb	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3
Összesen	10	22	3	4	17	17	8	6	65	152

6.3.2 A szűkítő felülvizsgálat megállapításainak analitikus táblázatos összeállítása

táblázat: Hivatalosan felülvizsgált források: elemző beszámolók

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
1. (Agrawal <i>et al.</i> , 2013)	<ul style="list-style-type: none"> Papír oDesk (Online munkaerőpiac, OLM) Párosítás és hatás 	<ul style="list-style-type: none"> Az empirikus bizonyítékok áttekintése Egyéb empirikus tanulmány 	A szerzők áttekintik az online munkaerőpiacok, például az oDesk piaci működésével és hatásaival kapcsolatos bizonyítékokat. A bizonyítékok nem meggyőzőek, bár arra utalnak, hogy az ilyen piacok lebontják a földrajzi korlátokat, és úgy tűnik, növelik a nők részvételét. Az elosztási és az aggregált jóléti hatásokat illetően a bizonyítékok nem egyértelműek, és nem indokolnak előzetes következtetéseket.
2. (Agyeman, <i>et al.</i> , 2013)	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés Megosztáson alapuló gazdaság és városok (általános) Szabályozás az előnyök maximalizálása érdekében 	<ul style="list-style-type: none"> Előíró esszé Másodlagos források és rövid példák 	Ha jól irányítják és szabályozzák városi szinten, a <i>"megosztáson alapuló gazdaság"</i> a társadalmi részvétel és a közösségi érzés növekedése révén gazdasági, társadalmi és környezeti előnyökkel járhat a városok, mint újjáéledő poliszok számára.
3. (Albinsson & Yasanthi Perera, 2012)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk NFP (árúk ingyenes újrafelhasználása, megosztása) Társadalmi tőke, részvétel 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány Résztevői megfigyelések és interjúk (N=36) 	A közösségi érzés a részvétel mozgatórugója és eredménye is ezeknek az NFP-platformoknak. A szerzők szerint az eredmények megkérdőjelezik a csere és a kölcsönösség berögzült fogalmait.
4. (Allen & Berg, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés Megosztáson alapuló gazdaság általában A szabályozás kritikája 	<ul style="list-style-type: none"> Szabályozási esszé; Másodlagos források 	A szerzők új megközelítést javasolnak az alulról felfelé irányuló önszabályozásra. Az engedélyezés különböző formáit csökkenteni kell, hogy lehetővé tegyék a magán tanúsítási rendszerek és a hírnév-mechanizmusok kialakulását; el kell kerülni azokat a szabályozásokat, amelyek megnehezítik az induló vállalkozások számára a munkaerőért folytatott versenyt (a vállalkozóknak nem szabadna munkavállalókká válnak)

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
5. (Arsel & Dobsha, 2011)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk NFP (Freecycle, az áruk újrafelhasználásának platformja) Társadalmi tőke, közösségi kohézió 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány Esettanulmány, amely blogok bányászásán, archívumokban való keresésén és a Freecycle 22 rendszeres résztvevőjével készített interjúkon alapul. 	A szerzők feszültséget találnak az intézmény (a Freecycle márka tulajdonosai) és a közösség tagjai (a helyi fejezetek résztvevői) céljai között. Az eredmények ellentétben állnak más tanulmányokkal, amelyek az ilyen jellegű pro-szociális közösségi tevékenységek és a megosztás eredményeként javuló közösségi kohézióról számolnak be.
6. (Balck & Cracau, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Papír Különböző platformok (helybérlés, autómegosztás, áruk visszaváltása) Motivációk 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány A különböző típusú platformok német felhasználói körében végzett egyszerű, kényelmi felmérés (Pilot N=15; fő felmérés N=105). 	A legfontosabb motiváció az alacsonyabb árak. További motivációk a fenntarthatóság, a hozzáférés előnyben részesítése a tulajdonlással szemben.
7. (Bardhi & Eckhardt, 2012)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk Autómegosztás (Zipcar) Társadalmi tőke/ altruista vs. haszonelvű értékek 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikusan megalapozott koncepcionális esszé 40 félig strukturált interjú a bostoni Zipcar-felhasználók célzott mintájával. 	Négy fő megállapításról számolnak be: a fogyasztók nem tapasztalják az érzékelt tulajdonjogot, és kerülik a fogyasztás tárgyával való azonosulást; a tárgy és az én közötti kapcsolat a használati érték dominál, ami nem felel meg a megosztásnak tulajdonított altruista vagy hedonista értékeknek; a fogyasztók opportunista magatartást tanúsítanak a vállalat és egymás iránt (negatív kölcsönösség); nincs márkaközösség-érzet.
8. (Barnes & Mattsson, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóiratcikk Megosztáson alapuló gazdaság általában A növekedés jövőbeli motorja 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány Négylépcsős Delphi 25 szakértő részvételével 	A szakértők által leginkább említett hajtóerő a gazdasági (takarékosági kényszer a válságra való tekintettel), majd a technológiai és a társadalmi-kulturális változások következnek. A környezeti tényezők nem bizonyultak nagyon fontosnak. A társadalmi-kulturális attitűdöket szintén gátló tényezőként említik, a folyamatban lévő politikai és szabályozási vitákkal együtt.

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
9. (Barry & Caron, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Papír Autó- és fuvarmegosztás Az innováció szabályozása 	<ul style="list-style-type: none"> Szabályozási esszé Jogszabályi és szabályozási források 	Az esszék a <i>"megosztáson alapuló gazdaság"</i> példáján keresztül szemléltették, hogy a meglévő jogszabályok és szabályozások milyen kihívásokat jelentenek az új iparágak számára.
10. (Baumeister & Wangenheim, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Papír Különböző platformok (kerékpár- és autómegosztás, könyvek, táskák) Motivációk / fogyasztói preferenciák 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány Online kísérlet (N=2098, Németország) A válaszadókat véletlenszerűen osztották be a négy feltétel egyikébe, amelyek a termékkategóriában (autók, kerékpárok, könyvek és kiegészítők) különböztek. Különböző forgatókönyveket kaptak, amelyekkel kapcsolatban ki kellett fejteniük a hozzáféréssel és a tulajdonlással kapcsolatos nézeteiket. 	A fő megállapítás az, hogy a hozzáféréssel való hozzáállás minden termékkategóriában következetesen rosszabbnak bizonyult, mint a tulajdonlással való hozzáállás. Más és egyszerűbb szavakkal a válaszadók mind a négy termékkategóriában a tulajdonjogot részesítették előnyben.
11. (Belk, 2010)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban Megosztás 	<ul style="list-style-type: none"> Elméleti esszé a megosztás fogalmáról Másodlagos források 	Különbséget tesz a "megosztás befelé" és a "megosztás kifelé" között, és azt sugallja, hogy a megosztás feloldja az anyagelvűség és a birtokláshoz való ragaszkodás által felállított interperszonális határokat azáltal, hogy kiterjeszti az összesített, kiterjesztett ént. A piac növekvő árucikké válása azonban megkérdőjelezi az ilyen megosztást.
12. (Belk, 2014a)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban Megosztás 	<ul style="list-style-type: none"> Kritikus különbségtétel a megosztás és az álmegosztás között; Másodlagos forrás 	A zene- és fájlmegosztási háborúhoz hasonlóan a <i>"megosztáson alapuló gazdaságot"</i> is ellentmondásos retorika és szemantikai zűrzavar jellemzi. A pénz, az egoista motivációk, a kölcsönösség elvárása és a közösségi érzés hiánya a fő kritériumok, amelyek alapján a megosztás és az álmegosztás megkülönböztethető.

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
13. (Belk, 2014b)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban Fogalommeghatározások / tipológia 	<ul style="list-style-type: none"> Fogalmi és elméleti áttekintés; Másodlagos források; 	A megosztás és az együttműködő fogyasztás mint a fogyasztás alternatív módjai és mint új üzleti paradigmák nem hagyhatók figyelmen kívül, és kevés iparág mentesül az e gyakorlatok által bevezetett potenciális bomlasztó változások alól. A megosztásnak nagy gyakorlati és gazdasági értelme van a fogyasztó, a környezet és a közösség szempontjából.
14. (Bellotti et al., 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Papír NFP (szolgáltatáscsere/időbankok) Motiváció 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány 50 félig strukturált interjúk időbank-koordinátorokkal, felhasználókkal és más közösségi tagokkal 	Ezek az NFP platformok a felhasználói bázis tekintetében nagyon elmaradnak a kereskedelmi platformoktól. A személyes szolgáltatások nyújtásával és igénybevételével szerzett kreditek és adósságok nyomon követésére való összpontosítás a skálázódást akadályozza. A szerzők azt javasolják, hogy hangsúlyozzák a részvétel személyes és társadalmi előnyeit, és kerüljék az olyan kevésbé vonzó fogalmakat, mint az adósság és a rászorultság.
15. (Benjaafar et al. , 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Papír Tulajdonlás és bérlés Egyensúlyi eredmények (tulajdon, használati szintek, fogyasztói többlet és társadalmi jólét) 	<ul style="list-style-type: none"> Elméleti gazdasági modellezés Nem használtak empirikus forrásokat, a standard közgazdaságtani alaphipotéziseken alapulnak. 	Az elméleti modellezés és az alapjául szolgáló feltételezések szerint a fogyasztók mindig profitálnak az együttműködésen alapuló fogyasztásból. A modell feltételezései szerint egy platform akkor a legkevésbé nyereséges, ha a tulajdonlási költségek vagy nagyon magasak, vagy nagyon alacsonyok. A szerzők azt is állítják, hogy egy platformot nem feltétlenül ösztönzi az erkölcsi kockázat teljes kiküszöbölése. Ennek oka, hogy a platform kihasználhatja az erkölcsi kockázatot a kívánatos tulajdonosi szintek eléréséhez anélkül, hogy szélsőséges árképzéshez folyamodna, ami káros lehet a bevételeire nézve.
16. (Birdsall, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóiratcikk Autómegosztás Üzleti modellek 	<ul style="list-style-type: none"> Az üzleti modell koncepcionális tárgyalása Másodlagos források ; 	A cikkek három modellt különböztetnek meg: a) oda-vissza (pl. Zipcar); b) pontról pontra (Car2Go); és c) egyenrangú (Getaround és Relay Rides).

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
17. (Bond, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk Uber Hatás a taxis ágazatra 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány Leíró statisztikák az Uber taxis ágazatra gyakorolt hatásának számszerűsítésére San Franciscóban, District of Columbiában és New Yorkban. 	A leíró adatok arra utalnak, hogy az Uber egyértelműen negatív hatással van mind a taxis ágazat bevételeire, mind a medallionok értékére.
18. (Botsman & Rogers, 2010a)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóiratcikk Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban Üzleti modellek 	<ul style="list-style-type: none"> Fogalmi esszé Másodlagos források 	A cikk szerint a kollaboratív fogyasztás az áruk szervezett megosztásának, bérbeadásának és kereskedelmének rendszere, amely csökkenti a személyes költségeket és csökkenti a környezetterhelést. A cikk az együttműködő fogyasztás három formáját írja le: az árukat mint bérelt szolgáltatást, a használt vagy használt áruk újraelosztási piacait és az együttműködő életmódot.
19. (Brinkø <i>et al.</i> , 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk Fogalmi esszé; Térbérlés A tulajdonjoggal szembeni hozzáférési modellek tipológiája 	<ul style="list-style-type: none"> Fogalmi esszé Másodlagos forrás 	A javasolt tipológia a következő típusokat tartalmazza: a) egy adott létesítmény - egy íróasztal vagy egy munkaterület - megosztása egy félig zárt közösségben; b) több létesítmény megosztása egy nyitott vagy félig zárt közösségben; c) egy épületben vagy egy épületben lévő fizikai tér megosztása egy zárt közösségben; d) létesítmények megosztása a felhasználók között egy épületek/szervezetek hálózatában egy nyitott, félig zárt vagy zárt közösségben.
20. (Buksh & Mouat, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk A termelőeszközök megosztása (munkacsomópontok) Városi munka 	<ul style="list-style-type: none"> Fogalmi esszé; Másodlagos források; 	A dokumentum az agglomeráció, a közös fogyasztás és a co-working hálózatos kölcsönhatására irányítja a figyelmet a városi revitalizáció felé, a helyi közösségek megerősítését célzó elővárosi és regionális fejlesztési politikák részeként.

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
21. (Caldararo, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Papír Megosztáson alapuló gazdaság általában Negatív társadalmi hatás 	<ul style="list-style-type: none"> Kritika Másodlagos források és statisztikák 	A szerző szerint az amerikai családok társadalmi-gazdasági státusza folyamatosan romlott, mivel a vagyon a lakosság egy kis százalékához került a múltban. A 40. megosztáson alapuló gazdaság egy újabb mechanizmust jelent e romlási tendencia folytatására és elmélyítésére.
22. (Cannon & Chung, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban Társszabályozási megközelítés 	<ul style="list-style-type: none"> Szabályozási esszé Másodlagos források 	A megosztási platformok nem illeszkednek a hagyományos szabályozási megközelítésekhez, és közérdek, hogy az innováció ilyen formáit ne fékezzük; a helyi szintű közjavakra gyakorolt esetleges negatív externáliák miatt a laissez-faire sem megfelelő. A szerző olyan társszabályozási keretrendszert javasol, amely hatékonyan kiegészítheti a megosztáson alapuló gazdaságok sajátos jellemzőit a hatékonyság javítása és a közérdek optimális szintű védelme érdekében az érdekcsoportokkal szemben.
23. (Cannon & Summers, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban Szabályozás és a platformok stratégiája 	<ul style="list-style-type: none"> Előíró esszé Másodlagos források 	A szerzők azt tanácsolják a <i>megosztáson alapuló gazdaság</i> szereplőinek, hogy: 1) legyenek offenzívák a szabályozókkal, hogy ügyük nyilvánvalóvá és támogatottá váljon; 2) válaszoljanak a szabályozók aggályaira; 3) alkalmazzák a legjobb gyakorlatokat a közpolitika befolyásolásában (alakítsanak koalíciókat, keressenek külső validátorokat); 4) osszák meg adataikat, hogy azok nyilvánosak és használhatóak legyenek, és csökkenthessék a szabályozók aggályait.
24. (Cohen & Muñoz, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóiratcikk Megosztáson alapuló gazdaság és városok Fenntartható fogyasztás és termelés 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikusan megalapozott koncepcionális esszé Hálós adatbázis a megosztási 9400 kezdeményezéséről világszerte 	A szerzők a megosztási tevékenységek empirikusan megalapozott tipológiai feltérképezését dolgozzák ki a fenntartható fogyasztás és termelés (SCP) témakörére vonatkozóan a városok kontextusában. Öt csoportot határoznak meg 18 megosztási tevékenységet a megosztó városok stratégiai együttműködési programjának létrehozása

			érdekében.
--	--	--	------------

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
25. (Cohen & Kietzmann, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk Autó- és fuvarmegosztás Üzleti modellek taxonómiája 	<ul style="list-style-type: none"> Fogalmi és elméleti esszé Másodlagos források 	A szerzők négy üzleti modell építőelemet használva (értékajánlat, ellátási lánc, ügyfél-interfész és pénzügyi modell) 8 különböző üzleti modellt azonosítanak és írnak le, amelyek megkülönböztetik az autómegosztást a fuvarmegosztástól, valamint a két típus belső altípusait.
26. (Cohen & Sundararajan, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban Innováció és önszabályozás 	<ul style="list-style-type: none"> Szabályozási esszé Másodlagos források 	Önszabályozási megközelítés a szabályozással szemben előnyben részesítendő. A platformok mint a szabályozási folyamat kulcsszereplői.
27. (Cohen & Zehngbot, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Cikk Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban Jogi kérdések listája 	<ul style="list-style-type: none"> Jogi esszé Másodlagos források 	A megosztáson alapuló gazdaság (amerikai kontextusban) a következő kérdéseket veti fel: a) tulajdonjog (megosztható-e, ami nem a tulajdonunk); b) fogyasztóvédelem (minőség, tájékoztatás); c) adózás; d) biztosítás; e) felelősség; f) területrendezés; g) engedélyezés/engedélyezés.
28. (Corciolani & Dalli, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk NFP (Bookcrossing.com, áruk újrafelhasználása) Társadalmi tőke, kölcsönösség 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány A Bookcrossing.com-ot olyan kvalitatív eszközökkel elemzik, mint az etnográfia, a személyes interjúk és a résztvevő megfigyelés. 	A fő eredmény az, hogy az ajándékozás nem az egyetlen folyamat, amely az értékteremtésért és -elosztásért felelős a fogyasztási közösségekben: a megosztás és az árucseré is szerepet játszik. Bizonyítékot szolgáltatunk a kollektív kölcsönösségről és az anonim megosztásról.
29. (Costain et al., 2012)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóiratcikk Autómegosztás Motivációk és viselkedés 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány Kvantitatív leíró és ökonometriai elemzés (adminisztratív adatok felhasználásával) egy torontói autómegosztó platform felhasználóinak motivációiról és viselkedéséről. 	A tagokat környezetvédelmi szempontok is motiválják, ugyanakkor a CO2-csökkentő autómegosztás lehetősége megnövelné a havi vezetés mennyiségét, ami semmissé tenné a kibocsátás csökkentésében rejlő potenciális előnyöket.

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
30. (Cullen & Farronato, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> • Papír • TaskRabbit (MLM / általános szolgáltatások) • Megfelelő 	<ul style="list-style-type: none"> • Kvantitatív vizsgálat • A TaskRabbit belső adatainak ökonometriai elemzése (beleértve a különbség a különbségben azonosítási stratégiát) 	<p>Három fő megállapításról számolunk be: 1) a kínálat nagyon rugalmas, és az árak alig emelkednek: ha a kereslet megduplázódik, a szolgáltatók kétszer olyan keményen dolgoznak; 2) az egyes kereskedésekből származó átlagos nyereség \$37; 3) a platformok sikere városonként nagymértékben eltér a földrajzi sűrűség (a vevők és az eladók közel élnek egymáshoz) és a feladatok szabványosításának szintje (a vevők homogén feladatokat kérnek) miatt.</p>
31. (Daus & Russo, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> • Jelentés • Megosztott utazás • A járművezetők átvilágítása és büntetőjogi ellenőrzése 	<ul style="list-style-type: none"> • Jogi esszé • Másodlagos források 	<p>A szerzők amellet érvelnek, hogy a bérgépjárművekre vonatkozó biztonsági követelményeket minden szereplőre alkalmazni kell, beleértve az olyan platformokat is, mint a Lyft és az Uber.</p>
32. (Demailly & Novel, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> • Jelentés • Sharing Economy általánosságban (francia kontextus) • Fenntarthatóság 	<ul style="list-style-type: none"> • Politikai elemzés • Másodlagos források és hivatalos statisztikák a fenntarthatóság és a társadalmi hatások megvitatásához 	<p>A szerzők szerint, ha a megosztási modellek a legkedvezőbb feltételek mellett működnének, akár 7%-os megtakarítást lehetne elérni a háztartások költségvetésében és 20%-os megtakarítást a hulladék tekintetében.</p>
33.(Derojeda, et al., 2013a)	<ul style="list-style-type: none"> • Jelentés • Sharing Economy általában (Európa) • Tendenciák, hatások, mozgatórugók és akadályok 	<ul style="list-style-type: none"> • Az Európai Bizottság megbízásából készült politikai jelentés • Négy esettanulmány és interjúk alapján, amelyek a peer-to-peer "sharing economy" európai példáira összpontosítanak. 	<p>A bizalom az egyik fő hajtóerő vagy szűk keresztmetszet, és a bizalom növelését célzó intézkedések közé tartoznak a szakértői értékelési rendszerek és az azonosító ellenőrzések. A politikai döntéshozók értékes hozzájárulást nyújthatnának a minimális minőségi és biztonsági követelmények formájában.</p>

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
34. (Dervojeda <i>et al.</i> , 2013b)	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés A termelőeszközök megosztása Tendenciák, hatások, mozgatórugók és akadályok 	<ul style="list-style-type: none"> Az Európai Bizottság megbízásából készült politikai jelentés Jelentés Néhány esettanulmány és interjú alapján, amelyek az európai termelő létesítmények megosztására összpontosítanak. 	Az akadályok közé tartoznak: a mobilitási intézkedések bevezetését fontolgató szervezetek ellenállása a változásokkal szemben; a középvezetők képességeinek hiánya a rugalmasabb munkavállalók irányításához; és a mobilitás nagyobb mértékű bevezetésével kapcsolatos (vélt) költségek. Ezzel szemben a mozgatórugók a munkavállalók által a rugalmasság, a termelékenység és az ingázás csökkenése, valamint a vállalkozások működési költségeinek csökkenése.
35. (Dillahunt & Malone, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Papír Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban Hátrányos helyzetű csoportok 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány Részvételi tervezésen alapuló műhelymunka munkanélküliekkel, hogy megvizsgálják a megosztási platformon belüli munka/jövedelemszerzési lehetőség felfogását és megvalósíthatóságát. 	A szerzők szerint az eredmények azt mutatják, hogy a munkát kereső egyének pozitívan használhatják a <i>"megosztáson alapuló gazdaság"</i> megoldásait. Valamennyi résztvevő úgy vélte, hogy a <i>"megosztáson alapuló gazdaság"</i> alkalmazásai segíthetnek a következőkben foglalkoztatás és/vagy pénzmegtakarítás. A készségek, a lehetőségek ismeretének és a megosztáson alapuló gazdasági platformba vetett bizalom hiánya azonban egyértelmű akadályt jelent a hátrányos helyzetű egyének számára.
36. (Dredge & Gyimóthy, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóiratcikk Megosztáson alapuló gazdaság általában A turizmusra gyakorolt hatásokkal kapcsolatos viták 	<ul style="list-style-type: none"> Kritikai felülvizsgálat esszé Másodlagos források 	A megosztáson alapuló gazdaság kritikai feltárása és értékelése, valamint a turisztikai ágazatra gyakorolt hatása. A megosztáson alapuló gazdaság támogatóinak öt állítását kritikusan értékeljük.

<p>37. (Dubois, et al., 2014)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Könyvfejezet • NFP (szolgáltatáscsere, időbank) • Motiváció a részvételre 	<ul style="list-style-type: none"> • Empirikus tanulmány • Egy Időbank mélyreható kvalitatív esettanulmánya 	<p>A kapitalizmusellenes érzelmek, a fogyasztással való elégedetlenség és a fenntarthatóság ideológiája a részvétel erős motivációjaként jelentek meg. Másrészt a szerzők azt is megállapítják, hogy a magas kulturális tőke és a megkülönböztetés (a Bourdieu által meghatározott értelemben) számít, és ellentmondásos társadalmi differenciálódási formákat hoz létre a magas és alacsony kulturális tőkével rendelkező tagok között.</p>
-----------------------------------	---	---	--

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
38. (Edelman & Geradin, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Papír Megosztáson alapuló gazdaság általában A platformok hatékonysága és beavatkozási lehetőségei 	<ul style="list-style-type: none"> Szabályozási esszé Másodlagos források 	Miután áttekintették a megosztási platformok által elérhető potenciális hatékonyságnövekedést, a szerzők megvitatják a szabályozás kérdését, és azt javasolják, hogy a) kerülni kell a szabályozási korlátozásokat, de b) bizonyos nyilvánvaló piaci kudarcokat intelligens szabályozási beavatkozásokkal kell korrigálni.
39. (Edelman & Luca, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Papír Airbnb (helyiségek bérlése) Faji megkülönböztetés 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány Leíró statisztikai elemzés az Airbnb-ből származó adatok webes elemzéséhez (az adatkészlet egyesíti az összes New York-i bérbeadó képeit, a hirdetések árait és a felsorolt bérlemények minőségére vonatkozó információkat). 	A fő megállapítás az, hogy a nem fekete házigazdák körülbelül 12%-kal többet számítanak fel az azonos bérleti díjért, mint a fekete házigazdák. Ezek a hatások az Airbnb piactéren látható összes információ ellenőrzésével is stabilak. Ezek az eredmények rávilágítanak az online piactereken tapasztalható diszkriminációra, amely a bizalomépítés látszólag rutinszerű mechanizmusának fontos nem szándékolt következménye.
40. (Einav, <i>et al.</i> , 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Papír Uber, Airbnb, TaskRabbit (peer-to-peer piacok) A kétoldalú piac működése és a szabályozásra gyakorolt hatása 	<ul style="list-style-type: none"> Fogalmi és elméleti esszé Az empirikus gazdasági tanulmányokból származó adatokkal alátámasztott formalizált közgazdasági elmélet 	A szerzők szerint a megfelelő algoritmusok, az árképzés és a hírnévrendszerek a fő jellemzők, amelyek sikeressé vagy sikertelenné teszik az ilyen platformokat. Egy egyszerű modellt dolgoznak ki arra vonatkozóan, hogy ezek a piacok hogyan teszik lehetővé a kis vagy rugalmas szolgáltatók belépését, és az ebből eredő, a meglévő cégekre gyakorolt hatásokat, majd ezt használják fel annak mérlegelésére, hogy mikor és hogyan kell szabályozni az ilyen platformokat. Az engedélyezés és a tanúsítás, az adat- és a foglalkoztatási szabályozás különböző megközelítései mellett szóló gazdasági érveket tárgyaljuk.

41. (Fang <i>et al.</i> , 2015)	<ul style="list-style-type: none"> • Folyóiratcikk • Airbnb (helyiségek bérlése) • Az idegenforgalmi ágazat foglalkoztatására gyakorolt tovagyrúrózó hatások 	<ul style="list-style-type: none"> • Empirikus tanulmány • Paneladat-elemzés és az Airbnb turisztikai ágazat foglalkoztatási hatásának makrogazdasági szintű extrapolációja 	<p>A megállapítások ambivalensek, és pozitív és negatív hatásokat egyaránt azonosítanak, anélkül, hogy a nettó eredményekre vonatkozóan következtetéseket vonnának le. Az Airbnb pozitív hatással van a turizmusra, de a penetráció növekedésével csökkenhet a foglalkoztatás a szállodaipar alsó szegmensében.</p>
---------------------------------	---	---	---

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
42. (Farronato & Fradkin, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> • Papír • Airbnb (helyiségek bérlése) • Hatások 	<ul style="list-style-type: none"> • Kvantitatív vizsgálat • Az Airbnb-re és a szállodaiparra vonatkozó adatok ökonometriai elemzése 	<p>A szerzők azt mutatják, hogy az Airbnb-nek két hatása van:</p> <p>a) piacbővítés (a korábban alulszolgáltatót fogyasztók igényeinek kielégítése); és b) üzletlopás (a fogyasztók elcsábítása a hagyományos szolgáltatóktól). A szállodák és a peer-to-peer szolgáltatók fix (a szállodák esetében magasabb) és határköltsegeik (a peer-to-peer szolgáltatók esetében magasabb) tekintetében különböznek egymástól. A szerzők arra a következtetésre jutottak, hogy a hatékony piaci struktúra a kereslet szintjétől és változékonyságától függ, és számszerűsítik a peer-to-peer belépésekből származó jóléti nyereséget a szálláshely-szolgáltatási ágazatban.</p>
43. (Fassi et al., 2012)	<ul style="list-style-type: none"> • Folyóiratcikk • Autómegosztás • A hálózat növekedése 	<ul style="list-style-type: none"> • Modellező szimuláció; • Egy platformról származó adatok kalibrálása egy diszkrét esemény szimulációs modellbe 	<p>A modell eszközt nyújt a döntéshozók számára a legjobb hálózatnövekedési stratégiák kiválasztásához, hogy a keresletnövekedés megfelelő kielégítése mellett maximalizálják a tagok elégedettségi szintjét és minimalizálják a felhasznált járművek számát.</p>
44. (Fellander et al. , 2015)	<ul style="list-style-type: none"> • Jelentés • A megosztáson alapuló gazdaság általában (globális megfontolások és a svédországi helyzet elemzése) • Tendenciák, szakpolitikai és szabályozási következmények 	<ul style="list-style-type: none"> • Szakpolitikai jelentés a svéd kormány számára • Másodlagos források és statisztikák 	<p>A jelentések áttekintik a megosztáson alapuló gazdaság előnyeit és potenciális kockázatait, és rugalmas, próbálgatáson alapuló szabályozási megközelítést javasolnak, amely az innovációt és a vállalkozói szellemet is támogatná.</p>

<p>45. (Firnkorn, 2012)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Folyóiratcikk • Car2go (autómegosztás) • Más közlekedési formákra gyakorolt hatás 	<ul style="list-style-type: none"> • Kvantitatív vizsgálat • Felmérés a németországi Car2Go felhasználók körében (N=1881), hogy felmérjék, milyen hatással van az ilyen eszközök használata más közlekedési eszközökkel szemben. 	<p>A felmérés különböző kérdéseire épülő két módszerrel készült tanulmány ellentétes becsléseket eredményez az autómegosztás más közlekedési eszközökre gyakorolt hatásáról.</p>
-----------------------------	---	--	--

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
46. (Foden, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban Megosztás, befogadás/kizárás 	<ul style="list-style-type: none"> Elméleti esszé Gyakorlati elméletek és másodlagos források 	Az eredmények azt sugallják, hogy a technológia által közvetített újrahasználati "közösségek" egyes embereket összekötnek, másokat viszont kizárnak. A pénz kiiktatása a cserefolyamatból hozzáférést biztosít a résztvevők számára olyan javakhoz, amelyeket egyébként nehezen tudnának megfizetni, ugyanakkor kérdéseket vet fel a javak elosztásának módját illetően, ami potenciálisan más, egyenlőtlenül elosztott anyagi és kulturális erőforrások előnyben részesítését eredményezi.
47. (Forno & Garibaldi, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk NFP (otthoncsere) Motivációk 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány Minőségi elemzés (azaz mélyinterjúk) az olasz házcseréről. 	A szerzők elemzik és megvitatják az olasz otthonváltók társadalmi-gazdasági profilját, motivációit és életmódját. A turizmus ezen alternatív formája bizalmat, nyitottságot, találékonyságot, lelkesedést és rugalmasságot igényel. Bár a gazdasági szempont vitathatatlanul az egyik legfontosabb hajtóerő az ilyen típusú utazószállás választása során, ez önmagában nem magyarázza a társadalmi jelenség jelenlegi népszerűségét.
48. (Fradkin, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Papír Airbnb (helyiségek bérlése) Megfelelő 	<ul style="list-style-type: none"> Kvantitatív vizsgálat Az Airbnb belső adatainak ökonometriai elemzése és modellezése 	E piac hatékonyságát és a rangsoroló algoritmusok hatásait elemezzük. Az Airbnb a felhasználók weboldalon végzett tevékenységei által generált újszerű adatokat használja fel a keresési és megfeleltetési folyamatot befolyásoló algoritmusok és termékek kialakításához. A leíróbb megállapítás az, hogy a potenciális vendégek korlátozott keresést végeznek, a házigazdák gyakran elutasítják őket, és ennek következtében alacsonyabb arányban találnak egyezést (a normatív potenciálhoz képest). A keresés és a találatok mikro-modelljének felhasználásával a tanulmány kimutatja, hogy jelentős súrlódások vannak a találatok között, és hogy ha ezeket a súrlódásokat megszüntetnénk, a találatok száma 102%-kal növekedne.

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
49. (Fradkin, et al., 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Papír Airbnb (helyiségek bérlése) Hírnév minősítés 	<ul style="list-style-type: none"> Kvantitatív vizsgálat Két, az Airbnb-n belül végzett helyszíni kísérlet 	<p>A kísérletek célja az volt, hogy megvizsgálják a véleményezési magatartás meghatározó tényezőit, a vélemények elfogultságának mértékét, valamint azt, hogy a hírnévrendszerek kialakításának megváltoztatása csökkentheti-e az elfogultságot. Leíró jelleggel a fő megállapítás az, hogy az Airbnb-n található értékelések általában pozitívak és informatívak: a vendégek 97%-a magán és névtelenül számol be pozitív tapasztalatokról, és a vendégek 74%-a az ötből öt csillagból ötöt ad az általános értékelésre. A terepkísérletek eredményei azt mutatják, hogy a nem véleményezők általában rosszabb tapasztalatokat szereztek, mint a véleményezők, és hogy stratégiai véleményezési magatartás is előfordult az oldalon, bár a stratégiai magatartás összesített hatása viszonylag kicsi volt. A szerzők modellezik az elfogultságot okozó három mechanizmust, és megmutatják, hogy a vizsgált kísérleti manipulációk csökkentik a bírálati torzításokat.</p>
50. (Fraiberger & Sundararajan, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Papír Getaround (Autómegosztás) Jóléti hatások (az alacsonyabb jövedelmű csoportokra összpontosítva) 	<ul style="list-style-type: none"> Szimuláció modellezése Egy platformról (Getaround) és a hagyományos amerikai autópiacról származó adatok kalibrálása egy lecsupaszított "laboratóriumként" használt modellbe. 	<p>A szimuláció azt mutatja, hogy a peer-to-peer bérleti piacok jelentősen megváltoztatják a javak elosztását, a bérléssel helyettesítve a tulajdonjogot, és csökkentve a használt áruk árát, miközben növelik a fogyasztói többletet. A fogyasztási változások lényegesen hangsúlyosabbak az átlagos jövedelem alatti felhasználók esetében, akik a bérleti kínálat nagy részét is biztosítják. Az eredmények azt sugallják, hogy ezek az átlag alatti jövedelmű fogyasztók aránytalanul nagy részét fogják élvezni az ilyen típusú "megosztáson alapuló gazdaság" által esetlegesen elért jóléti nyereségnek a szélesebb körű befogadás, a jobb minőségű, bérlésen alapuló fogyasztás és</p>

			a bérleti kínálatból származó bevételek által elősegített új tulajdonszerzés révén.
--	--	--	---

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
51. (Furuhata, <i>et al.</i> , 2013)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóiratcikk Autómegosztás Irodalmi áttekintés 	<ul style="list-style-type: none"> Irodalmi áttekintés Másodlagos források 	A jelenlegi fuvarmegosztó rendszerek taxonómiája és osztályozása. Bemutatásra kerül. Az áttekintett forrásokból kiderül, hogy a fuvarmegosztás csökkentheti az utazási költségeket, a forgalmi torlódásokat és a szennyezés, de még mindig kihívásokkal és szűk keresztmetszettel kell szembenéznie.
52. (Geradin, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés Uber (utazási szolgáltatások) Az Uber szabályozása Európában 	<ul style="list-style-type: none"> Szabályozási esszé Másodlagos források és puszta spekulációk. 	A szerző úgy érvel, hogy mivel az Uber üzleti modellje a hatékonyság és a fogyasztók jóléte szempontjából annyira kiváló, hogy érvényesülni fog, és az európai szabályozóknak nem szabadna megállítaniuk, különben a vonzó szolgáltatásokat igénybe vevőket és sokéves pereskedést váltanának ki. A másik lehetőség az, hogy elfogadjuk a technológiai változást, és lehetővé tesszük, hogy az Uber egyenlő feltételek mellett versenyezzen a taxitársaságokkal. A szükséges szabályozási változások összetett kérdéseket vetnek fel, de ezek a kérdések elkerülhetetlenek, és fontos, hogy idejében foglalkozzunk velük. A taxitársaságok is felkarolhatják a technológiákat, és támaszkodhatnak a konkurens online alapú autózásra. a számukra már elérhető szolgáltatások.
53. (Greenwood & Watal, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Papír Uber (utazási szolgáltatások) Hatás (balesetek csökkenése) 	<ul style="list-style-type: none"> Kvantitatív vizsgálat Kvázi-kísérleti különbség-az-eltérés azonosítási stratégia 	A tanulmány természetes kísérleti beállításokat használ ki, amelyeket az Uber különböző helyi piacokra való időben diverzifikált belépése eredményezett. Az elvégzett kontrafaktuális elemzés szerint az Uber hozzájárult ahhoz, hogy jelentősen csökkenjen a Ittasan elkövetett emberölések 2009-2013 között Kaliforniában.

54. (Gobble, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> • Folyóiratcikk • Sharing Economy általánosságban (de az Airbnb, Uber és TaskRabbit is a középpontban) • A szabályozási kérdések és viták általános áttekintése 	<ul style="list-style-type: none"> • Szabályozási felülvizsgálat esszé • Másodlagos források a 2014 és 2013-2014 közötti jogi vitákról, különös tekintettel az Uberre és az Airbnb-re, de a feladat nyúlra is. 	A fő vitás kérdések közé tartoznak a biztosítások, a felelősség, a fogyasztóvédelem, de a munkaügyi szabályok is.
--------------------	---	--	---

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
55. (Guttentag, 2013)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk Airbnb (helyiségek bérlése) Megosztás mint bomlasztó innováció 	<ul style="list-style-type: none"> Fogalmi esszé a szabályozás megvitatásával Másodlagos források és feltárás 	A diszruptív innováció elmélete leírja, hogy a hagyományosan kedvelt tulajdonságokkal nem rendelkező, de alternatív előnyöket kínáló termékek idővel átalakíthatják a piacot, és meghódíthatják a főáramú fogyasztókat. Az Airbnb külön vonzereje a költségmegtakarításban, a háztartási kényelemben és a hitelesebb helyi élmények lehetőségében rejlik. A jogszerűségi kérdések és a hozzájuk kapcsolódó adózási aggályok megvitatására kerül sor, áttekintve a szabályozási folyamatok jelenlegi állását és a megoldás lehetséges útját.
56. (Habib et al., 2012)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk Autómegosztás A hálózat növekedése 	<ul style="list-style-type: none"> Kvantitatív vizsgálat Egy kanadai platformról származó adatokat használnak fel egy ökonometriai modell alkalmazásához az autómegosztást használók viselkedésére. 	Főbb empirikus eredmények: a) a férfiak és a francia anyanyelvűek általában rövidebb ideig tagok, de gyakori felhasználók; b) a tagok kezdetben rövid ideig maradnak, de a tagság időtartamának növekedésével nő a tagságban maradás tendenciája; c) az autómegosztó állomásokon lévő autók számának növelése nem befolyásolja a tagság időtartamát, de növeli a használat gyakoriságát; d) azokban az övezetekben, ahol magasabb az autótulajdonlás, az autómegosztó tagság időtartama rövidebb.

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
57. (Hall & Krueger, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Papír Uber (utazási szolgáltatások) Munkaügyi kérdések 	<ul style="list-style-type: none"> Kvantitatív vizsgálat Az Uber által a járművezetőkről szolgáltatott adatok átfogó statisztikai elemzése 	A szerzők elemzése szerint úgy tűnik, hogy a sofőröket nagyrészt az általa kínált rugalmasság, a díjazás szintje és az a tény vonzza a platformhoz, hogy az egy órára jutó kereset nem változik nagymértékben a ledolgozott órák függvényében, az Uber sofőrjei életkoruk és végzettségük tekintetében jobban hasonlítanak az általános munkaerőhöz, mint a taxikók és sofőrök. A legtöbb sofőrnek teljes vagy részmunkaidős állása volt az Uberhez való csatlakozás előtt, és sokan azután is ebben a munkakörben dolgoztak, hogy elkezdtek az Uber platformon vezetni, ami még értékesebbé teszi a saját munkaidő-beosztásuk rugalmasságát.
58. (Hamari, et al., 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Papír A megosztáson alapuló gazdaság általában, valamint egy finn platform empirikus vizsgálata A részvétel motivációja 	<ul style="list-style-type: none"> Kvantitatív vizsgálat; Felmérés (N=168) a www.sharetribe.com honlap tagjainak körében. 	A részvételt számos tényező motiválja, például a fenntarthatóság, a tevékenység élvezete és a gazdasági haszon. A jelentés fogalmi vitát is tartalmaz arról, hogy mit jelent a megosztáson alapuló gazdaság.
59. (Harvey et al., 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk NFP (CouchSurfing, Freecycle, Landshare) Társadalmi tőke, társadalmi cserék 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány Etnográfia és mélyinterjúk három olyan platform tagjaival, amelyek megkönnyítik az offline ajándékozást és -megosztást. 	Az eredmények feltárják, hogy a technológiát hogyan használják fel és hogyan befolyásolják az identitás kezelését, a partnerválasztást, a rituális normalizálást és a tulajdonjogok egyeztetését. A megállapítások jelentős hatással vannak az olyan rendszerek kialakítására és irányítására, amelyek a közös fogyasztás nem pénzbeli formáit ösztönzik.
60. (Heimans & Timms, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban Új hatalom vs. Régi hatalom 	<ul style="list-style-type: none"> Normatív/preskriptív esszé (optimista) Másodlagos források, spekulatív érvelés és tipikus üzleti retorika. 	Bemutatja a szereplők tipológiáját a hatalom és az értékek új/régi formáinak dimenziója tekintetében. Az új hatalmi értékeket a <i>"megosztáson alapuló gazdaság"</i> bajnokai az informális, önkéntes döntéshozatalon, az önszerveződésen, a hálózatos irányításon, a radikális átláthatóságon, a nyílt forráskódon és az együttműködésen alapulnak.

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
61. (Heinrichs, 2013)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban Fenntarthatóság 	<ul style="list-style-type: none"> Normatív/preskriptív esszé (optimista) A "megosztás" elemzése a "gazdaság" mint a fenntarthatóság új útja a hype-on túl 	<p>A "megosztáson alapuló gazdaság" olyan átfogó fogalomként szolgálhat, amely a gazdasági tevékenység régebbi és újabb alternatív formáit és azok tudományos konceptualizációját összefogja és új keretbe foglalja. A "megosztás" által kiváltott jelentős (köz)figyelem "gazdaság" az elmúlt két évben, jelzi a jelenség vonzerejét a társadalom szélesebb rétegei számára. A "megosztáson alapuló gazdaság" megközelítése egyesítheti a különböző tudományos nézőpontok és gyakorlatok széttöredezett tájképét a sajátos miliókben és résekben.</p>
62. (Hirshon et al., 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés A megosztáson alapuló gazdaság általában a városokban Trendek, előnyök, szabályozás kidolgozása 	<ul style="list-style-type: none"> Szakpolitikai elemzés (konzultáció az érdekelt felekkel) Interjúk olyan városvezetőkkel az Egyesült Államokban, akik útmutatást kerestek a megosztáson alapuló gazdaságra vonatkozó szabályozás módosításához vagy új szabályozás kialakításához. 	<p>A megosztáson alapuló gazdaság szabályozására nem létezik egységes megközelítés. Az összes érdekelt féllel folytatott interjúkból kiderül, hogy egyensúlyt kell teremteni az innováció, a gazdasági fejlődés, a turizmus, a méltányosság, a hozzáférés és a biztonság kérdései között.</p>
63. (Horton, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Papír oDesk (OLM) Két piaci oldal egyeztetése 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány Az oDesk adatok ökonometriai elemzése 	<p>A szerző dokumentálja a torlódások problémáját, amikor a vevők nem hatékony módon követik a túljelentkezett eladókat az adatok azt mutatják, hogy az ilyen félreirányított keresési erőfeszítések következményekkel járnak: a toborzott eladó, aki elutasítja a vevő toborzási kérelmét, 67%-kal csökkenti a mérkőzés kialakulásának valószínűségét.</p>

64. (Horton & Golden, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> • Papír • oDesk (OLM) • Reputációs értékelések 	<ul style="list-style-type: none"> • Kvantitatív vizsgálat • Terepkísérlet az oDesk-en belül a hírnévértékelések elemzésére 	<p>A hírnév minősítések általában két tényezővel vannak felfűjva: (1) többbe kerül rossz visszajelzést adni, mint jót, és (2) ez a költség a minősítők számára a rossz visszajelzésekből az eladóknak okozott költségekkel együtt nő. Az (1) és (2) együttesen olyan egyensúlyhoz vezethet, amelyben a visszajelzés mindig pozitív, függetlenül a teljesítménytől.</p>
-----------------------------	--	---	---

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
65. (Horton & Zeckhauser, 2016)	<ul style="list-style-type: none"> Papír Tulajdonlás és bérlet A bérlet és a tulajdonlás modellezése 	<ul style="list-style-type: none"> Fogyasztói felméréssel alátámasztott elméleti gazdasági modell Saját felmérés, amelyet az Amazon Mechanical Turks segítségével, kényelmi mintával végeztek el 	<p>A szerzők bemutatják a P2P-bérleti piacok rövid és hosszú távú egyensúlyi modelljét, amelyet részben a fogyasztók körében végzett felmérések eredményeivel teszteltek. Modellezik a tulajdonlást és a fogyasztást, a bérleti díjakat, a mennyiségeket, a piacra vitel költségeit és a keletkezett többletet. A modell szerint a többlet növekszik mind a rövid és hosszú távú P2P bérleti piaci egyensúlyok a megosztás előtti status quo-hoz képest. Ezek az eredmények azonban olyan feltételezéseken alapulnak, amelyek leegyszerűsítik a különböző típusú javakat érintő lehetséges változékonyságot a tulajdonlással vagy bérlettel kapcsolatos döntések tekintetében, valamint a piaci költségeket.</p>
66. (Huiskamp, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Papír Airbnb vs Uber modell Kétoldalú piacok 	<ul style="list-style-type: none"> Fogalmi esszé Másodlagos források 	<p>A szerző arra a következtetésre jut, hogy mindkét platform kétoldalú piac, de a szabványosítás és a rugalmasság mértékében nagyban különböznek egymástól. Különösen az Airbnb sokkal rugalmasabb, mint az Uber, ami a szolgáltatók (a szállásadók és a sofőrök) ármegetározási szabadságát illeti.</p>
67. (Ikkala & Lampinen, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Papír Airbnb Helsinki (kiadó hely) Társadalmi tőke, társadalmi csere, hírnév 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány Mélyinterjúk Airbnb házigazdákkal Helsinkiben 	<p>A tanulmány azt vizsgálja, hogy a pénz hogyan közvetíti és strukturálja a társadalmi cserét. A cserekapcsolatokba állított monetáris tranzakciók hozzájárulnak ahhoz, hogy a vendéglátók a csere során a kontroll és a könnyedség érzését érezzék. Két olyan viselkedési mintát azonosítottunk, amelyek kiemelik a hírnév és a bizalom fontosságát: a) a házigazdák a felhalmozott hírnevtőkéjüket a bérleti díjba forgatják, és b) ingatlanjukat a "piaci ár" alatt árazzák, hogy a jelöltek szélesebb köréből választhassák ki cserepartnereiket.</p>

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
68. (Jefferson-Jones, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> • Folyóirat-cikk • Airbnb és mások (helyiségek bérbeadása) • Helyi önkormányzati korlátozások és alkotmányos jogok 	<ul style="list-style-type: none"> • Jogi esszé • Másodlagos források 	<p>Jogi vita arról, hogy az Airbnb rövid távú bérbeadását korlátozó helyi határozatok milyen mértékben jelentenek alkotmányellenes elvételt (az Egyesült Államokban). Különösen New York város Airbnb-vel kapcsolatos vitájára összpontosít. A rövid távú lakáskiadás szabályozásával összefüggésben iránymutatásokat kell elfogadni.</p>
69. (Jenk, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> • Papír • Uber (utazási szolgáltatások) • Coase-tétel és Uber 	<ul style="list-style-type: none"> • Elméleti esszé • A Coase-tétel alkalmazása az Uber megjelenésére 	<p>A szerző azzal érvel, hogy az Uber értéknövelő hatásokkal alakította át a város által szabályozott oligopolisztikus taxiipacokat. Az Uber és a hasonló platformok csökkentik a tranzakciós költségeket, növelik a társadalmi hasznosságot és szétválasztják a cégek szerkezetét.</p>
70. (John, 2013a)	<ul style="list-style-type: none"> • Folyóirat-cikk • Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban • A megosztás retorikája 	<ul style="list-style-type: none"> • Kritikai felülvizsgálat esszé • Másodlagos források és elemzések a 44 legnagyobb, leglátogatottabb és történelmileg jelentős SNS-ről (Social Networking Sites). 	<p>A tanulmány amellett érvel, hogy a megosztás új jelentése alakult ki a Web 2.0 kontextusában, amelynek három fő jellemzője van: a megosztás homályos tárgyai; a "megosztás" szó használata tárgy nélkül; és a közösségi hálózati oldalak megosztási funkcióinak bemutatása, amelyeket korábban nem így jellemeztek.</p>
71. (John, 2013b)	<ul style="list-style-type: none"> • Folyóirat-cikk • Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban • A megosztás retorikája 	<ul style="list-style-type: none"> • Felülvizsgálati esszé • Másodlagos források 	<p>Ez a cikk három különböző területen vizsgálja a megosztás fogalmát: A megosztás gazdasága a termelés és a fogyasztás területén; intim interperszonális kapcsolatok. Azzal érvel, hogy a megosztás metaforája alatt egy sor - nem mindegyik teljesen új - elosztási és kommunikációs gyakorlat konvergál. Így az egyik szféra gyakorlatai más szférák gyakorlatainak fogalmával fogalmazódnak meg.</p>

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
72. (King, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóiratcikk Megosztáson alapuló gazdaság általában A versenyjogra gyakorolt hatások 	<ul style="list-style-type: none"> Jogi esszé Másodlagos források 	A megosztáson alapuló gazdaság lehetséges következményeinek versenyjogi szempontból történő áttekintése szerint három fő aggály merül fel: a) trösztellenes következmények, amikor a platformok hálózati hatásokat aktiválnak, ami erőfölényhez vezet; b) harmadik felek bezárása az ügylet egyik oldalán; és c) a riválisokra való hivatkozás hatalma (azaz összejátszáshoz vagy alternatívaként diszkriminatív magatartáshoz vezet).
73. (Koopman, et al. , 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban Az önszabályozás mint megoldás 	<ul style="list-style-type: none"> Szabályozási esszé (amelyet az Egyesült Államok Szövetségi Kereskedelmi Bizottsága által a megosztáson alapuló gazdaságról 2015 júniusában tartott munkaértekezlet megelőzően indított nyilvános konzultációra válaszul dolgoztak ki). Másodlagos források 	A szerzők felszólítják az FTC-t, hogy avatkozzon be a megosztáson alapuló gazdaságban az innovációt akadályozó helyi szintű versenyellenes szabályozás megállítása érdekében.
74. (Koopman, et al., 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban Az önszabályozás mint megoldás és a szabályozás kritikája 	<ul style="list-style-type: none"> Szabályozási esszé Másodlagos források és az ortodox közgazdasági elmélet alkalmazása a szabályozás kritikája. 	A "megosztáson alapuló gazdaság" a szabályozás hagyományos formáinak igénybevétele nélkül küzdötte le a piac tökéletlenségeit. Ezen elavult szabályozási rendszerek további alkalmazása valószínűleg kárt okoz a fogyasztóknak. Az internet és a "megosztáson alapuló gazdaság" gyors növekedése nagymértékben csökkenti a felülről lefelé irányuló szabályozás szükségességét, és ezek a legújabb innovációk valószínűleg sokkal jobban szolgálják a fogyasztók igényeit.
75. (Kuttner, 2013)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban Munkaügyi kérdések / egyenlőtlenség 	<ul style="list-style-type: none"> Radikális kritika Másodlagos források 	A szerző bemutatja azokat az állításokat, amelyek szerint a "megosztáson alapuló gazdaság" a munkaerő bizonytalanságát és a tágran értelmezett munkaszerződés gyengülését okozza. A "megosztáson alapuló gazdaság" a munka prekarizálódásának legújabb megnyilvánulása.

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
76. (Lamberton & Rose, 2012)	<ul style="list-style-type: none"> • Folyóirat-cikk • Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban • Kereskedelmi megosztási rendszerek/motivációk 	<ul style="list-style-type: none"> • Elméleti esszé empirikus elemekkel • A szerzők két empirikus tanulmány segítségével kidolgozzák a kereskedelmi megosztási rendszerek fogalmi és elméleti keretét (1. tanulmány: 369 jogosítvánnyal rendelkező amerikai járművezetőből álló minta az Amazon Mechanical Turk által biztosított online panel segítségével; 2. tanulmány: 129 válaszadóból álló minta; 3. tanulmány: 3*2 kísérleti elrendezés). 	<p>A szerzők meghatározzák a hasznosság különböző formáit, amelyeket egy áru nyújthat ahhoz, hogy megosztható legyen. Kedvező tranzakciós hasznosságot kell nyújtania, hasonlóan a tulajdonláshoz, tárolási hasznosságot azáltal, hogy nem foglalja el a helyünket, iparellenes hasznosságot azáltal, hogy a nagyvállalatok hatalma ellen lépünk fel azáltal, hogy inkább megosztjuk, mint megvásároljuk az árukat, környezeti hasznosságot azáltal, hogy kevesebb kárt okozunk a környezetnek és kevesebb hulladékot termelünk, és társadalmi hasznosságot azáltal, hogy elnyerjük a referenciacsoportjaink elismerését.</p>
77. (Lauterbach, et al., 2009)	<ul style="list-style-type: none"> • Papír • NFP (CouchSurfing) • Kölcsönösség és hírnév minősítések 	<ul style="list-style-type: none"> • Empirikus tanulmány • A kölcsönösség és a hírnév minősítésének kvantitatív hálózati elemzése a CouchSurfing adatainak felhasználásával (666 541 felhasználó 1 541 398 kapcsolattal). 	<p>A globális CouchSurfing hálózat nagyfokú kölcsönös interakciót és a világot szőrfőző egyének nagyszámú, erősen összekapcsolt részét mutatja. A résztvevők közötti nagyfokú interakciót és kölcsönösséget a hírnévrendszer teszi lehetővé, amely lehetővé teszi, hogy az egyének egymásért kezességeskedjenek. A szerzők azt találták, hogy a baráti kapcsolatok erőssége jelzi előre leginkább, hogy egy egyén kezességeskedik-e egy másikért. A gyenge kapcsolatokon alapuló kezességvállalások azonban nagyobb számban fordulnak elő, mint a közeli barátok közötti kezességvállalások. Megvitatjuk ezeket és más olyan tényezőket, amelyek egy robusztusabb hírnévrendszer kialakításában szerepet játszhatnak.</p>

78. (Lee, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> • Folyóirat-cikk • Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban • Megosztás mint marketingeszköz 	<ul style="list-style-type: none"> • Normatív/preskriptív (kritikai) esszé • Másodlagos források 	<p>A szerző szerint a <i>"megosztáson alapuló gazdaság"</i> csak a legújabb példája annak, hogy a lázadó érzelmeket arra használják fel, hogy a profittermelő vállalatok jóhiszeműségét eladják. A mai, összeomlás utáni valóságban a <i>"megosztáson alapuló gazdaság"</i> óriásai, mint az Uber és az Airbnb, azért versengenek, hogy a "nagy taxi" és a "nagy szálloda" elleni harc élére álljanak.</p>
-----------------	--	--	--

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
79. (Lougher & Kalmanowicz, 2016)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóiratcikk Megosztáson alapuló gazdaság általában Az uniós versenyjogra gyakorolt hatások 	<ul style="list-style-type: none"> Jogi esszé Másodlagos források 	E felülvizsgálat szerint a megosztáson alapuló gazdaság közvetítői piaci valószínűleg koncentrálni fognak, és valószínűleg egyetlen piaci szereplő fogja uralni őket. A nagy teljesítményű megosztáson alapuló gazdasági platformok tevékenységét, amelyek számára az adatfelhasználás kulcsfontosságú, valószínűleg vizsgálni fogják az összefonódások során. ellenőrzési eljárások, hosszú távon pedig potenciálisan a piaci visszaélések területén is.
80. (Malhotra & Van Alstyne, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk Narrative Review Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban A megosztáson alapuló gazdaság sötét oldala 	<ul style="list-style-type: none"> Felülvizsgálati esszé Másodlagos források 	A szerzők áttekintik a megosztáson alapuló gazdaságot övező különböző ellentmondásokat; szerintük az egyik legfontosabb szempont a véleményezési rendszerek minősége, mivel a vélemények érvényességének hitelesítése kritikus fontosságú a visszaélések megelőzése szempontjából. Azt javasolják, hogy egy független ügynökség segíthetne megelőzni az izzó "zokni-bábu" értékeléseket vagy a tisztességtelen kritikák.
81. (Martin, 2016)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóiratcikk Megosztáson alapuló gazdaság általában Diskurzuselemzés 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus alapú diskurzuselemzés Másodlagos források és online néprajz 	Diskurzuselemzésén keresztül a szerző megfigyeli, hogy a megosztáson alapuló gazdaságot a fenntarthatósághoz vezető útként való megjelenéstől a neoliberalizmus rémálomszerű formájának tekintéséig ellentétes módon keretezik. A szerző hat különböző módot azonosít, ahogyan a megosztáson alapuló gazdaságot a jelenlegi diskurzusok keretbe foglalják: gazdasági lehetőség; fenntartható fogyasztás; decentralizált és igazságosabb gazdaság; szabályozatlan piacok; a neoliberális paradigma megerősítése; összefüggéstelen gazdaság; a megosztáson alapuló gazdaság és a megosztáson alapuló gazdaság között. az innováció területén.

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
82. (Martin <i>et al.</i> , 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóiratcikk NFP (Freegle) Grass-root kezdeményezések és skálázás 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus vizsgálat egy koncepcionális modell kidolgozásával Esettanulmány egy alulról szerveződő platformról (Freegle), amely egyre inkább kereskedelmi célúvá válik 	A szerzők egy NFP-platformra összpontosítva azonosítják a kereskedelmibbé válásra tett kísérlet okait, folyamatait és eredményeit. Amellett érvelnek, hogy az alulról szerveződő szervezetek ilyen átmenetre kényszerülhetnek, és rámutatnak az ilyen fejlődés kétértelműségeire. Végezetül további kutatásokat sürgetnek azzal kapcsolatban, hogy kívánatos és megvalósítható-e az alulról szerveződő szervezetek védelme az ilyen nyomástól.
83. (Martin & Shaheen, 2010)	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés Autómegosztás GHG (üvegházhatású gáz) kibocsátás 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány Felmérés az amerikai autómegosztó-használók körében az üvegházhatású gázok kibocsátásának becsült hatásainak megállapítása céljából 	A szerzők arra a következtetésre jutottak, hogy bár a gépkocsi-megosztás elősegíti a kibocsátás csökkentését, ez a csökkenés nem általánosítható minden háztartásra. Inkább az autómegosztás mint rendszer segíti elő egyes háztartások éves kibocsátásának nagymértékű csökkenését, ami ellensúlyozza más háztartások kollektív kibocsátásnövekedését.
84. (Martin & Upham, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk NFP (Freecycle és Freegle) Értékek és motivációk 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány Nagyszabású felmérés a fogyasztás együttműködő formáiban részt vevő ingyenes újrahasználati csoportok (pl. Freecycle és Freegle) körében. 	A szerzők kimutatták, hogy bár a szabad újrahasználati csoport résztvevőinek többsége lényegesen erősebb önátadó (azaz pro-szociális) értékeket vall, mint az Egyesült Királyság szélesebb lakossága, más értékeket is vallanak, amelyek közösek ezzel a lakossággal, és egy kisebbség valójában kisebb hangsúlyt fektet az önátadó értékekre. Arra a következtetésre jutottunk, hogy ennek a konkrét alulról jövő innovációnak a terjedése valószínűleg nem egyszerűen értékkel korlátozott, és hogy a strukturális jellemzők sokkal jelentősebbek lehetnek.
85. (Matzler & Kathan, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban Stratégiák és üzleti modellek 	<ul style="list-style-type: none"> Előírásszerű stratégiai menedzsment esszé Másodlagos források 	A szerzők szerint a fenntarthatóbb fogyasztási módok felé való elmozdulás ugyan komoly fenyegetést jelent a bevett üzleti modellekre és bevételi forrásokra nézve, ugyanakkor számos potenciálisan jövedelmező utat is kínál, amelyeken a már működő vállalatok is

			profitálhatnak belőle.
--	--	--	------------------------

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
86. (McArthur, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk NFP (földmegosztás) Motiváció 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány Etnográfiai tanulmány a Landshare programban való részvétel motivációról, 	A Landshare egy az Egyesült Királyságban, Kanadában és Ausztráliában működő nonprofit rendszer, amely összekapcsolja a termesztoket azokkal az emberekkel, akiknek közös használatú földjük van. A tanulmány megállapítja, hogy a közös fogyasztásból jelentős társadalmi összetartozás és egyéb előnyök származnak.
87. (McLean, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóiratcikk Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban Szabályozási és jogi kihívások 	<ul style="list-style-type: none"> Jogi esszé Másodlagos források 	A legfontosabb jogi kérdések: fogyasztóvédelem, adatvédelem, diszkrimináció, adózás, foglalkoztatás, biztonság és védelem, felelősség, kifizetések és csalások, biztosítások.
88. (McNeill, 2016)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk Sharing Economy S. Francisco-ban Politika, lobbizás és városi feszültségek 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány A városi szintű fejlesztések rekonstrukciója statisztikák és másodlagos források felhasználásával 	A szerző rekonstruálja a politikai folyamatokat és feszültségeket, amelyek S. Francisco egyszarvú várossá válását övezték. Kiemeli a technológia és a kockázati tőke fontos szerepét a városfejlődés politikai gazdaságtanában. A tanulmány leírja az olyan új "megosztáson alapuló gazdaság" cégek, mint az Uber és az Airbnb fejlődésével kapcsolatos várospolitikai feszültségeket, amelyek a szerző szerint agresszívan támadták az önkormányzati szabályozást a taxi és az ingatlanbérlet területén.
89. (Miller, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Papír Eszközök (helyiségbérlet) Az átruházható megosztási jogok mint az Airbnb és a hasonló szolgáltatások szabályozásának módja 	<ul style="list-style-type: none"> Jogelméleti esszé Másodlagos források 	A javasolt mechanizmus az "átruházható megosztási jog" (TSR), amely a meglévő átruházható fejlesztési jogrendszerek mintájára készült. A javasolt TSR-rendszer a városok számára eszközt biztosítana a rövid távú bérbeadás szabályozására, miközben a rövid távú bérbeadásból eredő externáliáknak és a város bevételekiesésének megfelelő díjat számíttana fel. A TSR-eket továbbá arra lehetne felhasználni, hogy újra beruházzanak azokba a városrészekbe, ahol a rövid távú bérbeadás előfordul, vagy hogy a városrészek gazdasági fejlődését ösztönözzék.

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
90. (Miller, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Papír Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban Ad hoc politikai rendszer 	<ul style="list-style-type: none"> Szabályozási esszé Másodlagos források 	A tanulmány normatív és előíró elemzést mutat be, amely 10 alapvető javaslat a "megosztáson alapuló gazdaság" szabályozására. A javasolt tíz alapvető többek között a következőket tartalmazza: a "megosztáson alapuló gazdaság" differenciált szabályozási rendszert igényel; a tevékenységek napfénybe helyezésének szükségessége; információalapúság. szabályozás; a hagyományos szabályozás nem megfelelő
91. (Möhlmann, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk Airbnb és Car2go (helybérlés és autómegosztás) Motivációk 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány A car2go (N = 236) és az Airbnb (N = 187) felhasználói körében végzett felmérések adatainak regressziós elemzése. 	A hasznosság, a bizalom, a költségmegtakarítás és az ismertség mindkét vizsgálatban alapvető fontosságúnak bizonyult, míg a szolgáltatás minőségét és a közösséghez tartozást kizárólag az autómegosztást használók esetében azonosították.
92. (Molz, 2013)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk NFP (CouchSurfing) Szociális hálózat / erkölcsi gazdaság 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány 37 mélyinterjú a CouchSurfers-szel 	Az elemzés a "morális lehetőségek" fogalmának felhasználásával felvázolja, hogy a CouchSurfing technikai rendszerei, szoftvertervezése és keresési algoritmusai miként teszik lehetővé a résztvevők számára, hogy részt vegyenek egy olyan erkölcsi gazdaságban, amely az idegenek nem árucikké vált szállásnyújtásán, valamint a bizalom és intimitás személyes kapcsolatain alapul. Az eredmények azt sugallják, hogy ezek a lehetőségek nem maguknak a technológiáknak az elszigetelt hatásai, hanem inkább egy szélesebb erkölcsi tájképet tükröznek, amelyben az alternatív turizmus zajlik.

<p>93. (Morgan & Kuch, 2015)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Folyóiratcikk • NFP Megosztáson alapuló gazdaság általában • A diskurzusok és a jog 	<ul style="list-style-type: none"> • Elméleti és kritikai esszé • Másodlagos források 	<p>A szerzők a jogtudat, a jog és a gazdasági tevékenységek különböző formáinak elemzését ötvözve a nem kereskedelmi platformokat a radikális tranzakcionalizmus helyszínének tekintik, ahol a tulajdon és a tőke jogi építőkövei újraértelmezhetők és átkonfigurálhatók, segítve a hátrányos helyzetre adott válaszként a kollektív cselekvőképesség gyakorlásának közös infrastruktúráját. a törvény szerint.</p>
--------------------------------------	---	---	---

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
94. (Neeser, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Papír Airbnb (bérelhető hely) A skandináv országok szállodaiparára gyakorolt hatások 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány Az Airbnb-nek a skandináv országok szállodaiparára gyakorolt hatásának kvázi-kísérleti, kontrafaktuális elemzése 	A tanulmány az Airbnb-nek a szállodák bevételeire gyakorolt hatását méri Norvégiában, Finnországban és Svédországban, több időszakot és különböző szintű kezelést alkalmazó differencia-különbség stratégiával. Az adatokat arra használják, hogy különbséget tegyenek az Airbnb-ajánlatok között, és meghatározzák, hogy az Airbnb milyen típusú szállodai vendégeket vonz nagyobb valószínűséggel. A fő megállapítások a következők: a) az Airbnb átlagosan nem befolyásolja jelentősen a szálloda egy rendelkezésre álló szobára jutó bevételét; b) hozzájárul a szoba átlagárának csökkenéséhez ott, ahol az Airbnb a leginkább belépett; c) viszonylag vonzóbb a külföldiek, mint a helyiek számára.
95. (O'Regan, 2009)	<ul style="list-style-type: none"> Könyvfejezet NFP (CouchSurfing) Társadalmi tőke és bizalom 	<ul style="list-style-type: none"> Felülvizsgálati esszé Másodlagos források és elméleti/koncepcionális elemzés 	A szerző azt állítja, hogy a közösségi hálózatokat tévesen kritizálták a társadalmi bizalom, a társadalmi tőke, a magánélet, az autonómia, sőt a közösség hanyatlása miatt; azt állítja, hogy a közösségi hálózatokon keresztül egymással együttműködő egyének egyre nagyobb erőt képviselnek gazdaságunkban és társadalmunkban, mivel olyan kapcsolatokat hoznak létre és kezelnek, amelyeket korábban a házról házra és helyről helyre tartó kapcsolatok kötöttek és tartottak fenn.
96. (OECD, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban Munkaügyi kérdések 	<ul style="list-style-type: none"> A megosztáson alapuló gazdaságban a munka új formáiról szóló 2015. júniusi workshophoz készített háttéranyagként szolgáló koncepcionális esszé. Másodlagos források 	Három típust különböztet meg: P2P értékesítés, P2P megosztás és Crowdsourcing. Ezeknek a tevékenységeknek a munkaszervezésre gyakorolt hatásait és a munkavállalókra gyakorolt következményeit még mindig kevésbé ismerjük. A cégek egyre inkább képesek különböző típusú inputokat beszerezni az értéklánc teljes hosszában.

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
97. (Oei & Ring, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Papír Esszé a szabályozásról Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban Adózás 	<ul style="list-style-type: none"> Jogi esszé Másodlagos források 	A szerzők szerint az anyagi adójog alkalmazása a megosztásra egyértelmű, mivel a hatályos jog általában tartalmazza a megosztás megadóztatásához szükséges fogalmakat és kategóriákat. Az adózás végrehajtása és betartása azonban kihívást jelenthet a megosztás két sajátos jellemzője miatt. Először is, egyes megosztó vállalkozások opportunistá módon a kedvezőbb szabályozási értelmezést választják, ha nem egyértelmű, hogy melyik szabály alkalmazandó, vagy hogy egy szabály alkalmazható-e. Másodszor, a megosztás "mikrovállalkozási" jellege egyedi megfelelési és végrehajtási problémákat vet fel.
98. (Ozanne & Ozanne, 2011)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk NFP (ökofalu, online csere, időbank) Társadalmi tőke, kölcsönösség 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány Minőségi esettanulmányok egy közösségi időbankról, egy online árucseré-közösségről és egy ökofaluról 	Míg hagyományosan a kapcsolati és kölcsönös cserét nagyra értékelik, a nem kölcsönös csere gyenge kötelei lehetővé teszik a közösségek számára, hogy megcsapolják a jelentős elosztott szakértelmet.
99. (Ozanne & Ballantine, 2010)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk NFP (játékmegosztás off és online) Motiváció a részvételre 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány A könyvtár tagjainak felmérése³⁹⁷ 	A tanulmány négy csoportot tár fel: a szocialistákat, a piackikerülőket, a csendes anti-fogyasztókat és a passzív tagokat. A Socialites élvezik a könyvtárban való aktív részvétel társadalmi előnyeit. A piackikerülők szintén érzékeltek a társadalmi és közösségi előnyöket, érdeklődnek a megosztás iránt, és a csoportok közül ők a legkevésbé anyagiasak. A Csendes Fogyasztóellenesek érzik a játékkönyvtárukhoz való tartozást, és erős fogyasztásellenes, takarékosági és megosztási értékeket vallanak. A Passzív tagok nem vesznek részt a társadalmi életben, és nem is tartanak erős fogyasztásellenes értékeket.

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
100. (Parigi & State, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> • Könyvfejezet • NFP (CouchSurfing) • Társadalmi tőke, a kapcsolatok erőssége 	<ul style="list-style-type: none"> • Empirikus tanulmány • Kvantitatív hálózatelemzés a 2 milliányi kötődés a CouchSurfing-tagok között, és 2003kiegészítve2010 minőségi etnográfiai munkával 	<p>A felhasználókról (akár vendégekről, akár vendéglátókról) szóló értékelések felhalmozódása kétélű hatást gyakorolt a bizalom és a kapcsolatok kialakulására: kezdetben megkönnyítette a kapcsolatok kialakulását, de egy bizonyos küszöbérték után gyengítette is azokat. Vagyis a technológia megkönnyítette a CouchSurf-ezők közötti személyközi bizalom kialakulását, de az erős kapcsolatok kialakítását is megnehezítette, ahogy a felhasználók egyre több értékelést szereztek. Ez az eset a technológia által létrehozott kiábrándulási folyamatot illusztrálja, ahol a technológia növeli a barátságok kialakulásának könnyebbségét, és a ugyanakkor csökkenti ezeknek az élményeknek a kötőerejét.</p>
101. (Parigi, et al., 2013)	<ul style="list-style-type: none"> • Folyóirat-cikk • NFP (CouchSurfing) • Társadalmi tőke, barátság hatása a részvételre 	<ul style="list-style-type: none"> • Empirikus tanulmány • A 2003 és 2010 közötti CouchSurfing adatok kvantitatív hálózatelemzése (10.000 amerikai felhasználóból álló véletlenszerű mintát hoztak létre és elemeztek). 	<p>A tanulmány két alternatív hipotézist vizsgál az egyének egyesületekben való részvételével kapcsolatban:</p> <p>a) részvétel a meglévő barátság melléktermékeként; b) részvétel, amelyet az egyesület új identitások kialakítására irányuló képessége vezérel. A szerzők az új baráti kapcsolatoknak a részvételre gyakorolt jelentős hatásáról számolnak be, szemben a már meglévő barátok elhanyagolható hatásával, amelyet itt úgy határoznak meg, mint a többi taggal való, a szervezeten kívül kialakult kapcsolatokat. a szervezet kontextusa.</p>

<p>102. (Piscicelli <i>et al.</i> , 2015)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Folyóirat-cikk • Az áruk visszaforgatása • Motiváció, értékek, elfogadás 	<ul style="list-style-type: none"> • Empirikus tanulmány • Vegyes kvalitatív és kvantitatív vizsgálat (mélyinterjúk és felmérés az Ecomodo, egy brit székhelyű online piactér felhasználói körében, ahol az emberek kölcsönözhetnek és kölcsönvehetnek egymásnak. mások tárgyai, terei és képességei) 	<p>Ez a tanulmány azt vizsgálja, hogy a fogyasztók értékei hogyan befolyásolhatják az együttműködő fogyasztás elfogadását, bevezetését és elterjedését. A tanulmány az értékek szerepének megvitatásával zárul az együttműködő fogyasztást lehetővé tevő termékszolgáltatási rendszerek (PSS) bevezetésével és elterjedésével kapcsolatban.</p>
---	--	---	---

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
103. (Pfeffer-Gillett, 2016)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóiratcikk Uber és Lyft (fuvarmegosztás) Felelősségi kérdések (amerikai esetek) 	<ul style="list-style-type: none"> Jogi esszé Másodlagos források 	Ez az írás a fuvarmegosztás szürke zónájára összpontosít, amely a fogyasztók számára azt érinti, hogy a károsultak a platformok üzemeltetőitől, nem pedig kizárólag a sofőröktől kaphatnak-e kártérítést. A szerző amellet érvel, hogy a platformok üzemeltetőinek, például az Ubernek és a Lyftnek felelősséget kell vállalniuk a járművezetőik cselekedeteiért, és ezt az állítást a nem átruházható kötelezettség szabályára alapozza. Ez egy új megközelítés, amelyet a felperesek még nem alkalmaztak a meglévő ügyekben.
104. (Probst, et al., 2015a)	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés Együttműködő termelési üzleti modellek Tendenciák, hatások, mozgatórugók és akadályok 	<ul style="list-style-type: none"> Az Európai Bizottság megbízásából készült politikai jelentés Másodlagos források és interjúk 	A jelentés meghatározza az együttműködésen alapuló termelési üzleti modellt, elemzi a tendenciákat, azonosítja a mozgatórugókat és akadályokat, valamint szakpolitikai ajánlásokat fogalmaz meg. A legfontosabb ajánlások a következők: a közös fizikai infrastruktúrák biztosításának támogatása; a platformok piacának támogatása; szabályozási keretek bevezetése a döntéshozók együttműködésének demokratizálása és kiterjesztése, valamint rugalmas munkaszerződések létrehozása érdekében; a termékek és szolgáltatások minőségének biztosítása kormányzati, közösségi és iparági szabványok révén.
105. (Probst, et al., 2015b)	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés Tömeges üzleti modellek Tendenciák, hatások, mozgatórugók és akadályok 	<ul style="list-style-type: none"> Az Európai Bizottság megbízásából készült politikai jelentés Másodlagos források és interjúk 	A jelentés meghatározza a crowdsolving üzleti modellt, elemzi a trendeket, azonosítja a mozgatórugókat és akadályokat, valamint szakpolitikai ajánlásokat fogalmaz meg. A legfontosabb ajánlások a következők: a marketingtevékenységek támogatása; a kormányok mint első vásárlók és ajtónyitók; a tudatosság növelése és a szellemi tulajdonnal és az adózással kapcsolatos oktatás.

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
106. (Probst, et al., 2015c)	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés Freemium üzleti modellek Tendenciák, hatások, mozgatórugók és akadályok 	<ul style="list-style-type: none"> Az Európai Bizottság megbízásából készült politikai jelentés Másodlagos források és interjúk 	<p>A legfontosabb ajánlások a következők: támogatás a korai szakaszokban, hogy segítsék a vállalatokat a felhasználói bázisuk növelésében; közösség létrehozása a Freemium számára.</p> <p>vállalatok; megfelelő biztosítékokat dolgozzanak ki a fogyasztók védelmére az alkalmazáson belüli vásárlással kapcsolatos visszaélésekkel szemben.</p>
107. (Ranchordas, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban Az innováció szabályozása 	<ul style="list-style-type: none"> Szabályozási esszé Másodlagos források 	<p>Szabályozási és szakpolitikai áttekintés a szabályozó hatóságok előtt álló kihívásokról, amelyekkel a <i>"megosztáson alapuló gazdasággal"</i> kapcsolatos viták kezelése során szembesülnek, az innováció szabályozásának keretei között. A kihívást jelentő kérdések között szerepelt, hogy e platformok szabályozásának ugyanazokat a célokat kell-e követnie, mint a már működő vállalkozások szabályozási rendszerének. Hogyan lehet a szabályozás technológiasemleges, hogy elkerülhető legyen az innovációhoz való folyamatos felzárkózás. E problémák megoldásához két olyan kutatási terület elemzésére van szükség, amelyek a jogi szakirodalomban még embrionális stádiumban vannak: a <i>"megosztás"</i> tanulmányozása. <i>gazdasági"</i> gyakorlatok, valamint az innováció és a jog közötti kapcsolat ezen a területen.</p>

<p>108. (Rauch & Schleicher, 2015)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Papír • Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban • Helyi önkormányzat 	<ul style="list-style-type: none"> • Szabályozási esszé • Másodlagos források 	<p>A szabályozás és a szakpolitika felülvizsgálata, különös tekintettel a helyi önkormányzatok lehetőségeire a <i>"megosztáson alapuló gazdaság"</i> kezelésében. A szerzők emellett érvelnek, hogy a helyi önkormányzatok a következő szakpolitikák valamilyen kombinációját fogják elfogadni a fogyasztók és a piaci szereplők védelméhez való ragaszkodás mellett:</p> <p>(1) a megosztó cégek támogatása a közjavakat termelő, jelentős fogyasztói többletet termelő és/vagy a tulajdonpiac túlzott szabályozásának szükségességét minimalizáló szolgáltatások bővítésének ösztönzése érdekében; (2) a megosztó cégek újraelosztási eszközként való hasznosítása; és/vagy</p> <p>(3) szerződést kötnek megosztó cégekkel a hagyományos önkormányzati szolgáltatások nyújtására.</p>
--	---	---	---

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
109. (Richardson, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóiratcikk Megosztáson alapuló gazdaság általában Retorika és diskurzus 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus elemzés Részvevő megfigyelés a megosztáson alapuló gazdaság fesztiválján és az online platform anyagának diskurzuselemzése 	<p>A szerző szerint a megosztáson alapuló gazdaság diskurzusai és tényleges gyakorlatai egyszerre képesek felrázni és tovább erősíteni a "megszokott üzletmenetet". A megosztáson alapuló gazdaság egyszerre két ellentétes dolgot tesz: a) a társadalmilag kötődőbb és kevésbé elszigetelt tevékenységek narratíváját mutatja be; de b) az egyenlőtlenség és a polarizáció új formáit is elrejti. A szerző azonban arra a következtetésre jut, hogy a megosztáson alapuló gazdaságot lehetőségként kell felhasználni arra, hogy a gazdaság "digitális" átalakulását a változás forrásaként használják fel.</p>
110. (Rogers, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóiratcikk Uber (utazási szolgáltatások) Társadalmi költségek 	<ul style="list-style-type: none"> Szabályozási és gazdasági elemzés Másodlagos források és statisztikák 	<p>Az esszé szerint az Uber nem egyszerűen a szabályozási arbitrázs eredménye, hanem a hatékonyabb piac megteremtéséből ered. Másrészt azt is állítja, hogy az Uber sikere egyszerre ad okot optimizmusra és pesszimizmusra: a) az utasok és a sofőrök viselkedésére vonatkozó adatok összegyűjtése lehetővé teszi az Uber és a szabályozó hatóságok számára, hogy viszonylag könnyen garantálják a biztonságot és felszámolják az utasokkal szembeni diszkriminációt; b) a munkaügyi normákra gyakorolt hosszabb távú hatása azonban meglehetősen bizonytalan, és általában véve az alacsony bérű munka jövőjének romlásához vezethet.</p>
111. (Sablik, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban Előnyök és költségek 	<ul style="list-style-type: none"> Kritikai felülvizsgálat esszé Másodlagos források 	<p>Kritikai áttekintő esszé, amely szembeállítja a potenciális gazdasági előnyöket a fogyasztók biztonságát fenyegető kockázatokkal és a fogyasztók lehetséges hátrányaival. A szerző azzal a megállapítással zárja, hogy még a megosztáson alapuló gazdaság leglelkesebb támogatói sem állítják, hogy a megosztáson alapuló gazdaságnak számonkérhetetlennek kellene lennie. Inkább azt sürgetik, hogy a</p>

			szabályozók engedjék meg a cégeknek, hogy kísérletezzenek, és a felmerülő problémákra a felmerülésük után keressenek megoldást.
--	--	--	---

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
112. (Santi, et al., 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk Autóközösség Megoszthatósági hálózat (hatások) 	<ul style="list-style-type: none"> Szimuláció modellezése New York Cityben megtett több millió taxiút adatállománya, amelyet egy modellező szimulációba kalibráltak. 	Egy modellező szimulációt fejlesztettünk ki a megosztás kollektív előnyeinek becslésére az utasok kényelmetlenségének függvényében, valamint az optimális megosztási stratégiák hatékony kiszámítására egy hatalmas adathalmaz felhasználásával. A szimuláció azt mutatja, hogy a telekocsi-használat 40%-kal vagy annál is többel csökkentheti az utazás összesített hosszát. Ez az előny a következőkkel járhat a szolgáltatási költségek és a kibocsátások csökkentése, valamint a megosztott viteldíjakkal való csökkentés.
113. (Schaefers, 2013)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk Autómegosztás Motiváció 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány Létrainterjúk egy amerikai autómegosztó szolgáltatás 14 felhasználójával 	Feltárják a mögöttes hierarchikus motívumstruktúrát, és négy motivációs mintát azonosítanak: értékkeresés, kényelem, életmód és környezeti motívumok.
114. (Schneiderman, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés Airbnb NYC-ben (helyiségek bérlése) Jogi esszé 	<ul style="list-style-type: none"> A New York-i államügyész hivatalos jelentése Nagyon kiterjedt statisztikák alapján, beleértve a platform adatait is 	A főbb megállapítások a következők: a) az Airbnb New York City bevételei meghaladták a következő összegeket 282 millió dollár; b) a magánhasználatú egységek 72%-a az Airbnb-n történő rövid távú bérbeadás megsértette a városi törvényeket; c) Az Airbnb-szolgáltatók 94%-a legfeljebb két egyedi egységet kínált a felülvizsgálati időszak alatt. A házigazdák fennmaradó 6%-a azonban uralta a platformot, több száz egyedi egységet kínálva, elfogadva a rövid távú magánfoglalások 36%-át, és 168 millió dollárt, az összes házigazdai bevétel 37%-át kapva. A jelentés ezeket a házigazdákat "kereskedelmi felhasználóknak" nevezi; d) A rövid távú magánbérbeadás több ezer lakásban kiszorította a hosszú távú lakhatást; e) Számos rövid távú bérbeadással foglalkozó az egységek illegális szállóként szolgáltak;

115. (Schor, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> • Jelentés • Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban • Különböző témák (tipológia, hatások, konfliktusok) 	<ul style="list-style-type: none"> • Felülvizsgálati esszé • Másodlagos források 	<p>A felülvizsgálat a vélemények és elemzések polarizálódását mutatja. A szerző alternatívaként azt a lehetőséget vázolja fel, hogy a megosztó egységek egy nagyobb mozgalom részévé válnak, amely a jólét újraelosztására és a részvétel elősegítésére törekszik, az ökológiai védelem és társadalmi kapcsolat.</p>
--------------------	--	--	--

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
116. (Schor & Fitzmaurice, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> • Könyvfejezet • Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban • Különböző témák (tipológia, motiváció, hatások, konfliktusok) 	<ul style="list-style-type: none"> • Felülvizsgálati esszé • Másodlagos források 	<p>A szerzők szerint a részvétel a <i>"megosztáson alapuló gazdaságot"</i> gazdasági és ökológiai megfontolások, valamint a társadalmi kapcsolatok növelésének vágya motiválja. Megkérdőjelezzik azonban, hogy a <i>"megosztáson alapuló gazdaság"</i> mennyire volt hatékony e célok elérésében. Hangsúlyozzák a digitális technológiák jelentőségét, amelyek megkönnyítik a "kereskedelmi körök" kialakulását, és segítik a bizalom és a jó hírnév korlátainak leküzdését, amelyek egykor a megosztást a rokonságra és a közösségre korlátozták.</p>
117. (Schor, et al., 2014)	<ul style="list-style-type: none"> • Papír • NFP megosztás • Osztály és az egyenlőtlenség egyéb formái 	<ul style="list-style-type: none"> • Empirikus tanulmány • Négy NFP-megosztó platformon végzett kvalitatív empirikus terepmunka 	<p>A szerzők jelentős bizonyítékokat találnak a megkülönböztető gyakorlatokra és a kulturális tőke bevetésére. Az osztályhatalomnak ez a gyakorlása viszont aláássa a cserekapcsolatok kialakításának képességét és a kereskedelem volumenét. Ez ellentmondást eredményez a tényleges gyakorlat és a <i>"megosztáson alapuló gazdaság"</i> általánosan megfogalmazott nyitottsági, sőt egyenlőségi céljai között, amit a szerzők úgy neveznek a "nyitottság és a megkülönböztetés paradoxona".</p>
118. (Seyedabrishami és társai, 2012)	<ul style="list-style-type: none"> • Folyóirat-cikk • Autóközösség • Üzemanyag-fogyasztás csökkentése 	<ul style="list-style-type: none"> • Szimuláció modellezése • A szimulációs modellben felhasznált, a megadott preferenciákról szóló felmérés adatai 	<p>Az eredmények azt mutatják, hogy bizonyos feltételezések mellett a telekocsihasználat 30%-kal növekedne, és ez a növekedés körülbelül egymillió240 literrel csökkentené az éves üzemanyag-fogyasztást.</p>
119. (Shaheen & Bansal, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> • Folyóirat-cikk • Autómegosztás (S. Francisco) • A felhasználók megítélése 	<ul style="list-style-type: none"> • Empirikus tanulmány • Szóbeli intercept felmérés a válaszadókkal300 	<p>A szerzők megállapítják, hogy a P2P-autómegosztásról általában kevéssé tudtak, még a San Francisco Bay Area-ban is, ahol számos megosztott használatú szolgáltatás létezik. A tanulmány azt is kimutatta, hogy azok, akik többet vezetnek autóval, kevésbé vonzódnak a P2P carsharinghez, míg azok, akik többet használják a tömegközlekedést, nagyobb</p>

			valószínűséggel fontolgatják annak használatát.
--	--	--	---

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
120. (Shaheen, <i>et al.</i> , 2012)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk Autómegosztás Motivációk, mozgatórugók, akadályok, trendek 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány 34 szakértői interjúk 	A személygépkocsik megosztása hatással lehet a közlekedési ágazatra azáltal, hogy növeli az elérhetőséget és a közlekedési módok közötti összekapcsolhatóságot, és a járműtulajdonlás alternatíváinak bővítése több földrajzi helyen.
121. (Shaughnessy, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Papír Airbnb és Uber Kétoldalú piacok 	<ul style="list-style-type: none"> Fogalmi esszé; Másodlagos források 	Az esszé a különböző platformok üzleti modelljeit tárgyalja (az Uberre és az Airbnb-re összpontosítva), valamint a kétoldalúságuk mértékét és a hálózati hatások jelentőségét. A szerző azt állítja, hogy nem minden platform kétoldalú piac, és a hálózati hatások nem minden platform esetében szükséges feltétel. Az Uber és az Airbnb kétoldalú piacnak minősül, de hálózati hatásaik közepes jelentőségűek, és sokkal kevésbé fontosak, mint a hitelkártyák és a hitelkártyák esetében. operációs rendszerek.
122. (Stokes <i>et al.</i> , 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban Egyéb 	<ul style="list-style-type: none"> A NESTA szakpolitikai elemzése Másodlagos források 	A jelentés szerint a politikai döntéshozók számára a legkézenfekvőbb kérdés az, hogy hogyan kezeljék a közvetlen együttműködésen alapuló gazdasági kockázatokat. A pozitív innovációt ösztönző hatékony felügyelet biztosítása, a közvélemény aggodalmainak kezelése és a potenciális kockázatokat, rendkívül nehéz lehet.
123. (Sundararajan, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban Előnyök/szabályozás 	<ul style="list-style-type: none"> Írásos tanúvallomás a meghallgatásra A kapcsolat ereje: Az Egyesült Államok Képviseletének Kisebbségi Kisebbségi Bizottsága által január 15-én tartott meghallgatáson, 2014 	A szerző megerősíti, hogy a digitális platformok által lehetővé tett egyenrangú vállalkozások a jövőben a gazdaság jelentős szegmensét fogják alkotni, ami valószínűleg pozitív hatással lesz a gazdasági növekedésre és a jólétre azáltal, hogy új fogyasztást ösztönöz, növeli a termelékenységét, valamint katalizálja az egyéni innovációt és vállalkozást. A jelenlegi szabályozási infrastruktúra akadályozhatja e vállalkozások növekedését, mivel az új üzleti modellek/szerepek és a régebbi iránymutatások között nincs összhang.

			a biztonsági aggályok enyhítésére és
--	--	--	--------------------------------------

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
			az azonos vagy hasonló szolgáltatások nyújtásának meglévő módjaira vonatkozó gazdasági externáliák.
124. (Sunil & Noah, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> • Jelentés • Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban • Az innováció szabályozása 	<ul style="list-style-type: none"> • Szabályozási esszé • Másodlagos források 	A jelentés azt vizsgálja, hogy a "megosztáson alapuló gazdaság" miért jelent ekkora rejtélyt a kormányok számára. Értékeli, hogy mi az új és mi nem új ezekben a piacokban. Konkrét ajánlásokat fogalmaz meg a megosztáson alapuló gazdaság kihívásaival és lehetőségeivel küzdő politikai döntéshozók számára, többek között stratégiai működési keret létrehozását, a politikai és kulturális ösztönzők újbóli összehangolását, a kormányzati struktúrák modernizálását és okosabb szabályozási válaszok elfogadását.
125. (Thierer, et al., 2015)	<ul style="list-style-type: none"> • Papír • Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban • A hírnévrendszerek mint önszabályozás 	<ul style="list-style-type: none"> • Szabályozási esszé • Másodlagos források és klasszikus közgazdasági hipotézisek 	A szerzők szerint az internet, a "megosztás gazdasága" és a reputációs visszacsatolási mechanizmusok megoldják a klasszikus "Lemons Problémát". Azt is megvitatják, hogy ezek az új realitások hogyan hatnak a közpolitikára, és arra a következtetésre jutnak, hogy az aszimmetrikus információ a technológiai változások fényében nem legitim indok a politikai beavatkozásra.
126. (van de Glind, 2013)	<ul style="list-style-type: none"> • Mestermunka • Sharing Economy általában Amszterdamban • Motivációk 	<ul style="list-style-type: none"> • Empirikus tanulmány • Vegyes módszerek, először 27 mélyinterjú készítése három holland platform felhasználóival, majd egy kvantitatív felmérés Amszterdam polgárai 1330 körében. 	Az eredmények azt mutatják, hogy a felhasználók a gyakorlati szükséglet, az anyagi haszon és a dicséret extrinsic motívumai miatt kezdtek el részt venni a platformokon. A fő intrinzik motívumok szociális jellegűek, például "emberekkel való találkozás" vagy "segítségnyújtás", vagy környezetvédelmi jellegűek, például az egészséges környezethez való hozzájárulás. A motivációs tényezők mellett a hálózatok, a (közösségi) média és az ajánlás is magyarázó tényezőknek bizonyulnak a részvételi hajlandóság tekintetében.

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
127. (Wallsten, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Papír Uber (utazási szolgáltatások) Hatások (a taxis ágazatra nehezedő versenykényszer) 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány Kvantitatív elemzés: a) az Uber népszerűségére vonatkozó Google-trendek NYC-ben és Chicagóban (a piaci penetráció helyettesítő mérőszámai); és b) a fogyasztók taxival kapcsolatos panaszairól szóló hivatalos statisztikák NYC-ben és Chicagóban (a taxiszoolgáltatás minőségének helyettesítő mérőszámai). 	Az alapul szolgáló trendeket és a taxiszoolgáltatást befolyásoló időjárási körülményeket figyelembe véve a szerző arra a következtetésre jut, hogy az Uber növekvő népszerűsége együtt jár a taxikkal kapcsolatos, utazásonkénti fogyasztói panaszok csökkenésével. A szerző arra a következtetésre jut, hogy az Uber által gyakorolt versenykényszer jobb szolgáltatásokra kényszeríti a taxisofőröket.
128. (Walker, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk Megosztáson alapuló gazdaság általában Retorika a kizsákmányoló gyakorlatok elfedésére 	<ul style="list-style-type: none"> Normatív/preskriptív esszé (kritikai) Másodlagos források 	A szerző szerint a megosztás retorikája füstfüggöny, amely a kizsákmányoló gyakorlatokat takarja. Az olyan nagy nyereségű cégek, mint az Airbnb és az Uber, olyan önkéntes ajándékozási csereprogramok mellett szerepelnek, mint a Freecycle vagy a CouchSurfing.
129. (Weber, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk Elméleti esszé Térbérlés Biztosítás 	<ul style="list-style-type: none"> Elméleti esszé Ügynökségi elmélet 	A tanulmány szerint egy közvetítő kiküszöbölheti az erkölcsi kockázat problémáját azáltal, hogy optimális biztosítékot nyújt a hitelezőnek, és az első legjobb ösztönzőket a bérlőnek a gondoskodásra.
130. (WEF, 2013)	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban Hozzájárulás a körforgásos gazdasághoz 	<ul style="list-style-type: none"> Prescriptive/foresight esszé Másodlagos források és statisztikák 	A jelentés szerint a megosztáson alapuló gazdaság elveinek, rendszereinek és mozgatórugóinak elfogadása képes átalakítani az üzleti modelleket, és értékes lehetőségeket teremteni azon vállalatok számára - nagyok és kicsik, induló és befutott vállalkozások számára -, amelyek képesek megérteni és kihasználni a rendelkezésre álló előnyöket.
131. (WEF, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban Hozzájárulás a 	<ul style="list-style-type: none"> Prescriptive/foresight esszé Másodlagos források és statisztikák 	A jelentés szerint a körforgásos gazdaság (amelynek a megosztáson alapuló gazdaság is része) felgyorsítása jelentős makrogazdasági előnyöket ígér.

	körforgásos gazdasághoz		
--	----------------------------	--	--

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
132. (Widener, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Papír Térbérlés A közös használatú terek szabályozása 	<ul style="list-style-type: none"> Szabályozási esszé Másodlagos források 	<p>A szerző szerint a megosztáson alapuló gazdaság növekedésével nőni fog a forgalom, a túlterhelt járdaszéli parkolóhelyek, a környezeti zaj, valamint a megosztáson alapuló vállalkozások által igénybe vett elektromos és egyéb közműhálózatok terhelése. Mivel ezeket a szomszédsági terheket nem kezelik forgalmi adók vagy közvetlenül a befogadó enklávéknak visszajuttatott engedélyezési díjak formájában, e terhek nagy részét nagyrészt a lakosok viselik.</p> <p>Ezért a dokumentum egyfajta területi övezeti szabályozást javasol a nagy megosztási tevékenységet folytató kerületekre.</p>
133. (Willer et al., 2012)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk NFP (árak újrafelhasználása) Társadalmi csere, szolidaritás 	<ul style="list-style-type: none"> Elméleti esszé Másodlagos források 	<p>A szerzők azt állítják, hogy a csere révén kapott előnyök elősegítik a csoportos azonosulást és a szolidaritást, de ez a hatás erősebb az általános csere rendszerekben - amelyekben az erőforrások adása és vétele egyoldalúan történik három vagy több személy között -, mint a közvetlen csere rendszerekben - amelyekben az erőforrások két személy közötti kölcsönös átadása jellemző.</p>
134. (Wittel, 2011)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban Társadalmi tőke 	<ul style="list-style-type: none"> Elméleti esszé Másodlagos források 	<p>A szerző által felállított hipotézis szerint a megosztás különböző formái különböző tulajdonságokkal rendelkeznek a társadalmi tőke tekintetében. Míg a megosztás a digitális korszak előtti korszakban a társadalmi cserét volt hivatott létrehozni, addig a digitális korszakban a megosztás egyrészt a társadalmi cseréről, másrészt a terjesztésről és a terjesztésről szól. A digitális médiával történő megosztást éppen ez a két meglehetősen eltérő cél összemosódása teszi olyan nehezen érthetővé.</p>

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
135. (Woskow, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban Az Egyesült Királyság politikai megközelítése 	<ul style="list-style-type: none"> Érdekérvényesítő jelentés Másodlagos források és anekdotikus bizonyítékok 	A jelentés megerősíti, hogy a "megosztáson alapuló gazdaság" az elmúlt években óriási növekedést ért el, és ez a tendencia folytatódni fog. A szerző szerint ez óriási lehetőséget jelent az Egyesült Királyság számára, ahol az ambíciót a következőkre kell törekedni hogy a világ vezető "megosztó gazdasága" legyen.
136. (Yannopoulou, 2013)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk Airbnb, CouchSurfing Márka- és identitásépítés, közvetett motiváció 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány A két platformon elérhető anyagok diskurzus-elemzése. 	A tanulmány a felhasználók által generált márkák (UGB-k) márkaidentitás-konstrukcióját vizsgálja, az UGB-k közösségi médiaanyagainak diszkurzív és vizuális elemzésével, hogy hozzájáruljon e viszonylag új márkáépítési jelenség jobb megértéséhez. A megállapítások szerint a fő témák a következők: a magánszférához való hozzáférés, az emberi dimenzió és a jelentéssel bíró személyközi diskurzusok és a hitelesség.
137. (Zekanovic-Korona & Grzunov, 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Papír Airbnb Horvátországban (helyiségek bérlése) Elfogadás/motiváció 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány Az Airbnb horvátországi Facebook-oldalán közzétett online felmérés az elfogadás mozgatórugóinak és fő motivációinak feltárására. 	A fő megállapítások szerint a felhasználók többnyire a közepes jövedelmi kategóriába tartoztak, magas szintű technológiai felkészültséggel rendelkeztek, és főként a gyakorlati igények és előnyök motiválták őket.
138. (Zervas, et al., 2014)	<ul style="list-style-type: none"> Papír Airbnb (helyiségek bérlése) A texasi Austin szállodaiparára gyakorolt hatás 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány Az Airbnb texasi szállodaiparra gyakorolt hatásának kvázi-kísérleti, kontrafaktuális elemzése 	Az Airbnb és az austini szállodaipar adatait felhasználva a szerzők egy Difference in Difference azonosítási stratégiát alkalmaznak, amely kihasználja az Airbnb elfogadásának mintáiban a városi szintű piacokon tapasztalható jelentős tér-időbeli eltéréseket. A szerzők azt találják, hogy Austinban, ahol az Airbnb-kínálat a legnagyobb, a szállodai bevételekre gyakorolt hatás nagyjából 8-10%. Megállapítják, hogy az Airbnb hatása nem egyenletesen oszlik meg, az alacsonyabb árúakkal a szállodák és a nem üzleti utazásokat

			kiszolgáló szállodák a leginkább érintett szegmensek.
--	--	--	---

Forrás	Forrás típusa/Tartomány/téma	Hozzájárulás típusa / módja és forrása	Főbb pontok/megállapítások
139. (Zervas, et al., 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Folyóirat-cikk Airbnb (helyiségek bérlése) Reputációs minősítések 	<ul style="list-style-type: none"> Empirikus tanulmány Az Airbnb-től gyűjtött 600 000 értékelés kvantitatív elemzése a TripAdvisoron gyűjtött, világszerte mintegy félmillió szálloda értékelésével állította szembe. 	A szerzők megállapítják, hogy az Airbnb ingatlanok közel 95%-a 4,5 vagy 5 csillagos (a maximális) átlagos felhasználói értékeléssel büszkélkedhet; gyakorlatilag egyik sem rendelkezik 3,5 csillagnál kevesebbel. Ez jóval magasabb, mint a TripAdvisoron a szállodák esetében talált 3,8-as átlagértékelés. Ez az első lépés a felhasználók által generált értékelések árnyalatainak megértése és értelmezése felé a <i>"megosztáson alapuló gazdaság"</i> összefüggésében.
140. (Zrenner, 2015)	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés Megosztáson alapuló gazdaság általánosságban A megosztáson alapuló gazdaság szabályozásának etikai szempontjai 	<ul style="list-style-type: none"> Szabályozási esszé Másodlagos források 	A megvitatott főbb kérdések a következők: verseny, fogyasztóvédelem, adók és a gyakorlatok jogszerűsége.

6.3.3 A "megosztási" platformok szelektív felülvizsgálata

Röviden bemutatjuk, hogyan azonosították a vizsgált platformokat, és milyen információkat szereztek be, mivel ez a jövőbeli kutatási tevékenységek tervezését is befolyásolhatja.

A platformok kiválasztása a dimenziós (azaz a nagyobb felhasználói bázissal rendelkező platformok) és a kényelmi szempontok (a médiaképek elemzésének első körében az információk láthatósága és elérhetősége) alapján történt, ami azt eredményezte, hogy az első körben szinte csak az USA-ban indított platformokat vettük fel (amelyek közül azonban sok már globális vagy legalábbis nemzetközi eléréssel rendelkezik); egy későbbi frissítés során néhány további európai platformot vettünk fel (ebben az esetben a dimenziós kritériumot lazítva, mivel nagyon kevés európai platform érte el az USA-ban indítottak méretét).USA-ban működő platformok méretét), de nyilvánvalóan a jövőben bővebb és szisztematikusabb keresésre lesz szükség ahhoz, hogy jobb képet kapjunk (még ha nem is reprezentatív) az EU28 tagállamainak helyzetéről.

A platformok honlapjait és blogjait alaposan elemeztük, hogy információt szerezzünk a legfontosabb mérőszámokról (felhasználók száma, tranzakciók volumene, saját bevallásuk szerinti hatások), az üzleti modell fő jellemzőiről (pl. bevételi források, árképzési stratégia, minősítések, ellenőrzés, felelősség, biztosítás stb.), valamint hogy megvizsgáljuk az önleírásukban használt terminológiát és retorikát. A platformokra vonatkozó információkat emellett a különböző átnézett újság- és magazincikkekből, néhány jelentésből és folyóiratcikkekből, valamint konkrét iparági forrásokból szereztük be, mint például: a) egy kulcsfontosságú iparági elemző blogja, amelyet számtalan újságcikk idézett (Owyang, 2015a, 2015b, 2015c, 2015d); b) egy piaci jelentés a 17 legértékesebb "sharing economy" vállalatról (VB Profiles & Crowd Companies, 2015); és c) az információk, vállalati adatok és piaci trendek tárháza, amely a <http://www.vbprofiles.com> oldalon érhető el (regisztrációval ingyenesen hozzáférhető)^{vi}. Ahogyan az várható volt, a platformok empirikus elemzése a dolgozat különböző részeihez szolgáltatott információkat, és a következő táblázatban csak sematikus és szintetikus információk kerülnek bemutatásra. A táblázatban a következő rövidítések szerepelnek (betűrendben közölve):

B2C= business-to-consumer

B2B= business-to-business

(vállalkozások közötti

kapcsolat)

G2G= kormányok közötti

kapcsolat OLM= online

munkaerőpiacok MLM= mobil

munkaerőpiacok NFP= Not For

Profit

P2P= peer-to-peer

P2B= peer-to-business

(egyenrangú felek

közötti együttműködés)

Felhívjuk figyelmét, hogy az NFP rövidítéssel jelzett platformok kivételével az összes többi platform profitorientált.

Elektronikusan elérhető a következő címen:
<https://ssrn.com/abstract=2793901>

6. táblázat: Felülvizsgált platformok

Név/ url	Típus	Származás/lefedettség	Fő bevételi forrás	Leírás és mérőszámok (amennyiben rendelkezésre állnak)
Adriboo (http://www.adriboo.com/en/)	P2B OLM/ micro-tasking	Spanyolország/ Spanyolország és Latin- Amerika	Tranzakciós díj	Online munkaerőpiac mikrofeladatokra (tárgyak osztályozása, címkézése, átírások, marketing spam, adatbevitel, tartalomellenőrzés, szerkesztés, honlap-visszajelzés és még sok más) a munkáltatók és az igény szerinti munkavállalók összekapcsolása; kb. 135,000 bejegyzett "vállalkozók".
Airbnb www.airbnb.com	P2P helymegosztás (lakás/szoba a bérlése)	USA/ Globális	Tranzakciós díj	Lakóhelyeket bérbeadó platform, amely házigazdákat és vendégeket hoz össze; februárban a 2016platform a következőket jelentette: jelenlét 34 000 városban (több mint 190 országot lefedve), 2 millió lista, és több mint 60 millió vendéget "fogadott". Magánvállalat, amelynek értékét milliárd10 dollár és az alkalmazottak kategóriájába sorolják: (Forrás: VB Profiles).
Amazon Mechanical Turk (https://www.mturk.com/mturk/ /welcome)	P2B OLM/ micro-tasking	USA/ Nemzetközi	Tranzakciós díj	Online munkaerőpiac mikrofeladatokra (tárgyak osztályozása, címkézése, átírások, marketing spam, adatbevitel, tartalomellenőrzés, szerkesztés, honlap-visszajelzés és még sok más) a munkáltatók és az igény szerinti munkavállalók összekapcsolása; kb. 500,000 bejegyzett "vállalkozók".
Bag Borrow or Steal (www.bagborrowsteal.com)	P2P kölcsonz ött áruk	USA/Global	Előfizetés	Platform divatcikkek kölcsönzésére, vásárlására és eladására. Alkalmazottak kategóriája: (Forrás: VB Profiles).
BlaBlaCar www.blablacar.com	P2P utazás megosztás	Franciaország/ Növekvő Európában és világszerte (22 ország)	Tranzakciós díj	A BlaBlaCar egy fuvarmegosztó platform, amely lehetővé teszi, hogy az üres helyekkel rendelkező sofőrök és a fizető utasok megosszák a távolsági utazás költségeit; februárban a platform jelentése: millió 25tag és 10 millió utas negyedévente; 2015 áprilisában felvásárolta a német Carpooling.com platformot. Privát A vállalat értéke: \$ 1,6 milliárd; alkalmazotti kategória: (500Forrás: VB Profiles).
Care.com www.care.com	Mobil, szakkép zetlen otthoni és személy es szolgált	USA/ Nemzetközi	Tranzakciós díj	Családok és gondozók közötti egyeztető platform. A platform 2015 végétől a következő adatokat közli: (10 millió család és 7,6 millió gondozó) 16 országban (a vállalati ügyfelek félmillió alkalmazottja veszi igénybe a szolgáltatásokat). A NYSE-n jegyzett részvénytársaság piaci kapitalizációja \$ 160 millió dollár (2014-ben 500 millió dollárra értékelték); mintegy 600 alkalmazott.

Elektronikusan elérhető a következő címen:

<https://essrn.com/abstract=2793901>

	tások			
--	-------	--	--	--

Név/ url	Típus	Származás/fedezet	Fő bevételi forrás	Leírás és mérőszámok (amennyiben rendelkezésre állnak)
Car2Go www.car2go.com	B2P Autómegosztás (bérlés)	Németország/ Növekvő Európában & Észak-Amerika	Hagyományos bérbeadás	A car2go igény szerinti szállítást kínál "percenkénti" díjszabással. Jelen van európai és észak-amerikai városokban. Állítása szerint 1 000 000 taggal rendelkezik. Alkalmazottak kategóriája: (250Forrás: VB Profiles).
Autóközösség www.carpooling.com	P2P utazásmegosztás	Németország/ Globális	Tranzakciós díj	Az országokban jelen lévő, havonta több millió 1.4 ember által használt fuvarmegosztó hálózat. 2015 áprilisában felvásárolta a BlaBlaCart. Alkalmazottak kategória: (Forrás: VB Profiles).
Cargomatic www.cargomatic.com	B2B Teherautó- megosztás (szállítás)	USA/USA	Tranzakciós díj	Platform, amely a szállítmányozók és a teherautók kihasználatlan kapacitásával rendelkező fuvarozók közötti kapcsolatot biztosítja. 10,6 millió dollár kockázati tőke bevonása; Alkalmazottak kategóriája: (Forrás: VB Profiles).
ClassPass www.classpass.com	B2B edzőtermi megosztás (előfizetés)	2012 USA/USA	Előfizetési díj	A ClassPass összeköti a felhasználókat az ország különböző pontjain található edzőtermekkel, így az ember utazás közben is hozzáférhet az edzéshez. Millió 54 dolláros kockázati tőkebevonás; alkalmazottak kategóriája: (Forrás: VB Profiles).
Clickworker https://www.clickworker.com/	P2B OLM/ mikrofeladatellátás	Németország / Nemzetközi	Tranzakciós díj	Online munkaerőpiac mikrofeladatokra (tárgyak osztályozása, címkézése, átírások, marketing spam, adatbevitel, tartalomellenőrzés, szerkesztés, honlap-visszajelzés és még sok más) a munkáltatók és az igény szerinti munkavállalók között; körülbelül regisztrált 700,000 által "vállalkozók".
Cohealo www.cohealo.com	B2B Eszközmegosztás (bérlés)	USA/USA	Szolgáltatási díj	A platformok a kórházakat más kórházakkal vagy egy kórházon belül különböző osztályokkal hozzák össze, hogy megosszák egymással a kihasználatlan berendezéseket. Millió 13.3 dollár kockázati tőke bevonása; alkalmazottak kategória: (Forrás: VB Profiles).
CouchSurfing www.couchsurfing.org	NFP P2P térmeosztás	USA/Global	Hirdetési és ellenőrzési rendszer díjai	A CouchSurfingnek több mint egymillió 10 tagja van több mint egy városban 200,000. 2010-ig teljesen nonprofit volt, azóta pedig profitorientált vállalkozássá vált, egy Benefit Corporation formájában (azaz a közösségek számára hasznot hozó tevékenységre összpontosítva). Millió 22.6 dollár kockázati tőkét gyűjtött be; alkalmazottak kategóriája: (Forrás: VB Profiles).

<p>Crowdfunder http://www.crowdfunder.com/</p>	<p>P2B OLM/ mikrofelada tollátás</p>	<p>USA / Nemzetközi</p>	<p>Tranzakciós díj</p>	<p>Online munkaerőpiac mikrofeladatokra (tárgyak osztályozása, címkézése, átírások, marketing spam, adatbevitel, tartalomellenőrzés, szerkesztés, honlap-visszajelzés és még sok más) a munkáltatók és az igény szerinti munkavállalók között; körülbelül egymillió 5, regisztrált személy "vállalkozók".</p>
--	--	-----------------------------	----------------------------	---

Név/ url	Típus	Származás/fedezet	Fő bevételi forrás	Leírás és mérőszámok (amennyiben rendelkezésre állnak)
Crowdgure.de http://www.crowdguru.de/en/start/	P2B OLM/ mikrofelada tellátás	Németország / Németország	Tranzakciós díj	Online munkaerőpiac mikrofeladatokra (tárgyak osztályozása, címkézése, átírások, marketing spam, adatbevitel, tartalomellenőrzés, szerkesztés, weboldal visszajelzés és még sok más), amelyek megfelelnek a munkáltatók és az igény szerint foglalkoztatott munkavállalók; a regisztrált 30,000 "vállalkozókról".
Crowdsourcing http://www.crowdsourcing.com/	P2B OLM/ mikrofelada tellátás	USA / Nemzetközi	Tranzakciós díj	Online munkaerőpiac mikrofeladatokra (tárgyak osztályozása, címkézése, átírások, marketing spam, adatbevitel, tartalomellenőrzés, szerkesztés, weboldal visszajelzés és még sok más), amelyek megfelelnek a munkáltatók és igény szerinti munkavállalók; mintegy 8 millió regisztrált "vállalkozó".
EasyCar Club https://carclub.easycar.com/	P2P Autómegosztás (bérlés)	UK/UK (Nemzeti piac)	kezelési költség (csak a gépkocsit terheli) tulajdonosok)	Platform, amelyen a magánszemélyek bérebe adhatják autójukat és/vagy furgonjukat. Az autótulajdonosok jelenleg évente körülbelül 3500 fontot keresnek minden egyes feltüntetett autó után.
EatWith www.eatwith.com	P2P étel- és szórakoztatás- megosztás	2012 USA/USA plusz Spanyolország, Izrael (Lokalizált: Francisco, Barcelona, Tel-Aviv)	Tranzakciós díj	Az otthonukat és főzési készségeiket megosztó házigazdák és az "autentikus" háziasszonyok ételeire vágyó vendégek közötti kapcsolatteremtő platform; a házigazdák az ételekért díjat kérhetnek vagy nem kérhetnek a vendégektől; millió 8 dollár kockázati tőkét gyűjtött be; alkalmazotti kategória: (Forrás: VB Profiles).
Etsy www.etsy.com/	P2P és P2B Személyre szabott áruk	USA/Global	Az eladási érték 3,5%- ának megfelelő díj; tételenként 20 cent listázási díj.	Az Etsy, Inc. egy használati társaság, amely kézzel készített és/vagy vintage termékek és kellékek vásárlására és értékesítésére szolgáló platformot működtet. A platform önbevallása: 32 millió eladásra kínált termék, 1,4 millió aktív eladó és 20,8 millió aktív vásárló. Nyilvános vállalat (NYSE) értéke millió \$708; Alkalmazottak kategóriája: 1000-2500 (Forrás: VB profilok).
9Flats http://www.9flats.com/	P2P térmegosztás (otthon/szoba) bérlés)	Németország/ nemzetközi	Tranzakciós díj	Lakóterek bérbeadásának platformja, amely összehozza a házigazdákat és a vendégeket. Állítólag Európában az Airbnb után a listavezető 100,000 Európában. globálisan (Alkalmazottak kategóriája: (Forrás: VB Profiles).

<p>Kedvenc https://favordelivery.com/</p>	<p>P2P Mobil otthoni és személyi szolgáltatások, szakképzetlenek</p>	<p>USA és Kanada (18 város)</p>	<p>Tranzakciós díj</p>	<p>Platform, amelyen egy órán belül bármit kiszállíthat egy részmunkaidős 3,500 "futókból" álló flotta; alkalmazottai vannak.</p>
---	--	---------------------------------	------------------------	---

Név/ url	Típus	Származás/lefedettség	Fő bevételi forrás	Leírás és mérőszámok (amennyiben rendelkezésre állnak)
Fieldagent https://fieldagent.net/	P2B szakképzetlen üzleti szolgáltatások	USA/ Nemzetközi	Tranzakciós díj	Platform, amely összeköti az "800,000ügynököket" a piackutatási és auditálási szolgáltatásokat igénylő kiskereskedőkkel.
Freecycle www.freecycle.org	P2P NFP árucseré	USA/Global	Nem alkalmazható	9 millió tagot összekötő platform, amely kölcsönad vagy kölcsönöz (ad vagy kap) dolgokat az újrafelhasználás és a hulladék csökkentése érdekében.
Szabadúszó www.freelancer.com/	P2B OLM / makrofeladatok	Ausztrália/Global	Tranzakciós díj	Online munkaerőpiac a makrofeladatok (honlapfejlesztés, logótervezés, marketing, szövegírás, asztrofizika, úrmérnöki tevékenység) számára, amely a munkaadók és a keresletet kielégítő munkavállalók között talál; körülbelül egymillió 18regisztrált "vállalkozó". Nyilvános vállalat (ASX), értékét AUD-ra becsülik. 700 millió; mintegy alkalmazott500
Funding Circle www.fundingcircle.com	P2P pénzkölcsönzés	UK/ UK &US	Siker és szervizdíjak	A kkv-kat potenciális hitelezőkkel/befektetőkkel összekötő platform. Milliárd1 dollár értékű magáncég; Alkalmazottak kategóriája: 100-250 (Forrás: VB profilok).
Gigwalk http://www.gigwalk.com/	P2B mobil, szakképzetlen üzleti szolgáltatások	USA/USA	Tranzakciós díj	A vezető márkák és kiskereskedők és a "400,000Gigwalkerek" közötti platform, akik 2011 óta 4 millió "fellépést" (titkos vásárlást, üzletauditot, helyszíni adatgyűjtést, beleértve a fotózást és az interjúkat) végeztek az Egyesült Államok városaiban. Magántulajdonban lévő vállalat 18 millió \$ kockázati tőkealapot gyűjtött; Alkalmazottak kategóriája: 25-50 (Forrás: Az alkalmazottak száma: 25-50 fő) (Forrás: Az alkalmazottak száma: 25-50 fő): VB profilok).
GoMore www.gomore.dk	P2P telekocsi-közösség	Dánia/Dánia, Norvégia, Svédország, Spanyolország, Norvégia, Svédország, Spanyolország.	Tranzakciós díj	Peer-to-peer telekocsi-közösségi platform tag170,000okkal
Grownies www.grownies.com	P2P piactér	2010 Spanyolország/ Spanyolország	Előfizetés	Peer-to-peer piactér áruk és ruházati cikkek számára a gyermekek számára a következő életkorig 8. Csak spanyol nyelvű platform (csak spanyol és katalán nyelven érhető el).

Handy (US) www.handy.com	P2P mobil, szakképzetlen otthoni és személyes szolgáltatások	USA/USA (28 városok)	Tranzakciós díj	A Handy egy olyan platform, amely háztartási szolgáltatásokat (takarítást, de ezermester-szolgáltatásokat is) kereső magánszemélyek és 5000 "vállalkozó" között közvetít. A platform saját bevallása szerint a bér 15 és 22 dollár között van óránként, átlagosan 18 dollár körül; a jelenléte elérte. A magáncég egymillió62.5 dolláros kockázati tőkét gyűjtött tőke; Alkalmazottak kategóriája: (Forrás: VB Profiles).
HomeAway www.homeaway.com	P2P helymegosztás (nyaralóház bérlet)	USA/Global	Tranzakciós díj és/vagy előfizetés	Lakóterek bérbeadásával foglalkozó platform, amely 190 országot lefedő, 3,4 milliárd dollár értékű, mintegy 1600 alkalmazottat foglalkoztató részvénytársaság (Nasdaq).
Lakáscsere www.homeexchange.com	P2P NFP árucseré	Spanyolország/Global	Előfizetés	Lakáscsere platform, amely országok150 otthonaival65,000 büszkélkedhet.

Név/ url	Típus	Származás/lefedettség	Fő bevételi forrás	Leírás és mérőszámok (amennyiben rendelkezésre állnak)
HourlyNerd https://hourlynerd.com/	P2B OLM/macrofeladatellátás	USA/ Nemzetközi	Tranzakciós díj	Piactér, amely összekapcsolja az MBA-kat (jelenlegi hallgatókat és öregdiákokat egyaránt; jelenleg 17 000 regisztrált) a marketing, pénzügy, stratégia, üzemeltetés, üzleti tervezés terén segítséget kereső vállalkozásokkal, Prezentációkészítés és még sok más. A magáncég egymillió13 dollár kockázati tőkét vont be (Forrás: VB Profiles)
Hub kultúra https://hubculture.com	P2P együttműködésen alapuló termelés	2002 UK/Global	Előfizetés és szolgáltatások díj	Collaborativeproductionplatform25,000 szakembereket a Pavilonok (közös munkaterületek), a Tudás bróker (szolgáltatáscsere) és VEN (globális digitális valuta).
Jepti www.jepti.dk	P2P árumegosztás (bérlés)	Dánia/Denmark	Tranzakciós díj	Platform az alulhasznosított tartós fogyasztási cikkek bérbeadására. Alkalmazottai10 vannak.
IndieGogo www.indiegogo.com	P2P crowdfunding	USA/Global	Tranzakciós díj	Platform, amely egyének és projektek (kreatív, vállalkozói vagy egy ügyszökhöz kapcsolódó) és mindenféle finanszírozók közötti kapcsolatot biztosít. Magánvállalkozás emelt millió56.5 dollár kockázati tőke; munkavállalói kategória: (Forrás: VB Profiles).
Instacart www.instacart.com/	P2P mobil szakképzetlen otthoni és személyes szolgáltatások	US/ US	Szállítási díj; Instacart előfizetés expressz	Platform az élelmiszerek egy napos kiszállítására helyi élelmiszerboltokban 7000 független vállalkozóval. 2 milliárd dollárra értékelt magáncég; alkalmazotti kategória: (Forrás: VB Profiles).
Lending Club http://lendingclub.com	P2P pénzkölcsönzés	USA/USA	Siker és szervizdíj	Platform, amely összeköti a hitelfelvevőket (magánszemélyek és/vagy kkv-k) a potenciális hitelezőkkel. Milliárd2.5 dollárra értékelt részvénytársaság (NYSE). alkalmazottak.1,000
Leftoverswap (US) http://leftoverswap.com/	P2P NFP élelmiszer - megosztás	US/ US (Néhány városra lokalizálva)	Nem alkalmazható	A Leftoverswap egy olyan mobilalkalmazás, amely lehetővé teszi a felhasználók számára, hogy maradékukat felajánlják a közösségükben élő helyieknek, ezzel állítólag csökkentve a hulladék mennyiségét, lehetővé téve a helyi étkezést és a közösségen belüli kapcsolatok kiépítését.
Lingjob	P2B OLM/mikrofeladatellátás	USA/Global	Tranzakciós díj	Online munkaerőpiac mikrofeladatokra (tárgyak osztályozása, címkézése, átírások, marketing spam, adatbevitel, tartalomellenőrzés, szerkesztés, honlap-visszajelzés és még sok más), munkaadókkal való egyeztetés és továbbképzés keresleti munkavállalók; a regisztrált3,000 "vállalkozókról".

<p>Luxe Valet http://www.luxevalet.com/</p>	<p>P2P mobil szakképzetlen otthoni és személyes szolgáltatás</p>	<p>USA / Csak a jelenlegi városok</p>	<p>\$ 5óránként</p>	<p>Platform, amely "inasokat" (független vállalkozókat) és olyan személyeket kapcsol össze, akiknek szükségük van arra, hogy autójukat a város bármely pontján leadják és visszaszolgáltassák. A platform saját parkolóhelyet bérel. Az átlagos Luxe órabér körülbelül 15,92 \$/óra.</p>
--	--	---------------------------------------	---------------------	--

Név/ url	Típus	Származás/lefedettség	Fő bevételi forrás	Leírás és mérőszámok (amennyiben rendelkezésre állnak)
Lyft (USA) www.lyft.com/	P2P fuvarozási szolgáltatások	US/ US (Lokalizálva 65 amerikai városban)	Tranzakciós díj	Platformok, amelyek a fuvar igénylő személyeket és a sofőröket összekötik; regisztrált 60,000 sofőrök (független vállalkozók). Magánvállalkozás milliárd 2.5 dollár értékben; Alkalmazottak kategóriája: 1000-2500 (Forrás: VB Profiles).
Kickstarter www.kickstarter.com	P2P crowdfunding	USA/Global	Tranzakciós díj	Platform, amely egyének és projektek (kreatív, vállalkozói vagy egy ügyszeg kapcsolódó) és mindenféle finanszírozók közötti kapcsolatot biztosít. Millió 10 dollárt gyűjtött kockázati tőke (Forrás: VB Profiles)
MinbilDinbi https://minbildinbil.dk	P2P autómegosztás (bérlés)	Dánia/Denmark	Tranzakciós díj	Peer-to-peer autómegosztó platform
Mi Trastero www.mitrastero.org	P2P piac	Spanyolország/Spanyolország	Tranzakciós díj	Használt áruk értékesítési platformja
MuniRent (US) www.munirent.co/	G2G berendezések megosztása (bérlés)	USA/USA	Tranzakciós díj	A platform lehetővé teszi az önkormányzatok számára, hogy megosszák egymással a kihasználatlan nehézgépeket (kotrógépek, vektoros teherautók, utcaseprők, vödörös kocsik és emelők).
Neighborgoods neighborgoods.net/	P2P NFP árucseré	USA/USA	Nem alkalmazható	Közösségi platform, ahol az emberek pénzt és erőforrásokat takaríthatnak meg azáltal, hogy megosztanak dolgokat a szomszédaikkal. Szerszámok, játékok, kerékpárok stb. megosztva.
Oltretata www.oltretata.it	P2P mobil, szakképzetlen otthoni és személyes szolgáltatások	Olaszország/Olaszország	Előfizetés	Családokat dadákkal és bábákkal összekötő platformok
Parkolás www.parkinghood.com	P2P helymegosztás (parkolóhelyek bérlése)	Spanyolország/Spanyolország	Tranzakciós díj	Magánparkolóhelyek béreadására szolgáló platform.
Postmates	P2P mobil szakképzetlen otthoni és személyes szolgáltatások	USA/USA	Szolgáltatási díj	Ugyanezen a napon történő kézbesítési (bármilyen kézbesítési) platform futárként dolgozó vállalkozókkal 400,000. A magáncég 138 millió dollár kockázati tőkét gyűjtött; alkalmazotti kategória: (Forrás: VB Profiles)

Prosper www.prosper.com/	FP/eszköz- felhasználás/ pénz(hitel)/ P2P	USA/USA	Tranzakció s és szolgáltatá si díj	Hitelfelvevőket és hitelezőket összekötő fogyasztói hitelplatform Az elmúlt hat év során több mint 2,5 milliárd dollárnyi személyi kölcsön keletkezett a Prosper platformon keresztül. Magánvállalat értéke \$ 1.7 milliárd (Forrás: VB Profiles)
---	--	---------	---	--

Név/ url	Típus	Származás/lefedettség	Fő bevételi forrás	Leírás és mérőszámok (amennyiben rendelkezésre állnak)
Peerby www.peerby.com	NFP P2P áruk megosztás (kölcsonzés)	NL/NL	Nem alkalmazható	A Peerby egy kis holland cég, amely támogatja az embereket abban, hogy kölcsönkérjék egymástól a felesleges fogyasztás elkerülése érdekében.
Relay Rides www.relayrides.com/	P2P Autómegosztás (bérlés)	USA/USA	Tranzakciós díj	Az Egyesült Államok több mint 2100 városában és több mint 300 repülőtéren elérhető autómegosztási (bérlési) platform.
Sailsquare www.sailsquare.com	P2P vitorlamegosztás	Olaszország/Internaciona l	Tranzakciós díj	A Sailsquare összeköti a vitorlással rendelkező embereket azokkal, akik a tengeren szeretnék élményt szerezni. Egy "peer-to-peer" platformon keresztül a felhasználók csatlakozhatnak olyan hajós kirándulásokhoz, amelyeket közvetlenül a magánhajók kínálnak. tulajdonosok
Sfinz http://www.sfinz.com/	P2P MLM/ általános szolgáltatások	Olaszország / Olaszország	Tranzakciós díj	Az általános szolgáltatások munkaerőpiaca, amely a vállalkozókat összekapcsolja a következőkkel a legkülönbébb típusú szolgáltatásokat igénylő fogyasztók (a TaskRabbit olasz változata, lásd <i>alább</i>).
Megosztott asztal www.sharedesk.net/	P2P helymegosztás (irodahelyiségek bérlése)	USA/nemzetközi	Szolgáltatási díj	A mobil szakembereket produktív munka- és tárgyalóhelyekkel összekötő platform, amely lehetővé teszi a közös munkát és termelést; 4500 helyszín 440 országban, 70 440 városban.
Sharemystorage www.sharemystorage.com/	P2P tárhelymegosztás (tárhelybérlés)	USA/nemzetközi	Tranzakciós díj	Platform, amely összeköti azokat, akiknek van szabad helyük, és azokat, akiknek szabad helyre van szükségük a tároláshoz.
Shareyourmeal www.shareyourmeal.net/	NFP P2P élelmiszer - megosztás	NL/NL	Nem alkalmazható	A Shareyourmeal.net lehetővé teszi, hogy valaki megossza főztjét a szomszédságában élő emberekkel. Már több mint 120,000 elosztott meg
Oldalkocsi www.sidecar.com	P2P fuvarozási szolgáltatások	USA/USA	Tranzakciós díj	Platformok, amelyek a fuvar igénylő személyeket és a sofőröket összekötik; regisztrált 6,000 sofőrök (független vállalkozók).
Smart Host www.smarthost.me/	B2P lakásbérlés optimalizálása szolgáltatások	USA/USA	Szolgáltatási díj	Platform, amely a házigazdákat (pl. az Airbnb és hasonló) célozza meg az ingatlanok bérbeadásának optimalizálását célzó szolgáltatásokkal. Intelligens algoritmus elemzi a hirdetést. és a környező piacot az optimális ár meghatározásához.

<p>SherpaShare www.sherpashare.com/</p>	<p>B2P lakásbérlet vezetőinek optimalizálása szolgáltatások</p>	<p>USA/USA</p>	<p>Szolgáltatási díj</p>	<p>Független vállalkozókat célzó platform, amely egyetlen felhőben követi nyomon bevételeiket, kiadásait, adóikat és munkalehetőségeiket. A SherpaShare integrálva van az Uber, Lyft, Sidecar, Postmates szolgáltatásokkal, és más népszerű on demand szolgáltatások.</p>
---	---	----------------	------------------------------	---

Név/ url	Típus	Származás/lefedettség	Fő bevételi forrás	Leírás és mérőszámok (amennyiben rendelkezésre állnak)
Shyp https://www.shyp.com/	P2P mobil szakképzetlen otthoni és személyes szolgáltatások	USA/USA	Szolgáltatási díj	Ugyanezen a napon csomagkézbesítési platform vállalkozókkal, 2015-ek óta átminősítettek alkalmazottakká.
Swapstyle.com www.swapstyle.com/	P2P NFP árucseré	USA/nemzetközi	Nem alkalmazható	A SwapStyle a világ legrégebben működő INGYENES online divatcsere piactere. A világ minden tájáról érkező nők a SwapStyle-t használják, hogy online ruhákat cseréljenek, és közben \$\$\$-t takarítsanak meg; a résztvevők és több mint egymillió befizetett kereskedés
TaskRabbit www.taskrabbit.com	P2P MLM / általános szolgáltatások	USA/ Nemzetközi	Tranzakciós díj	Az általános szolgáltatások munkaerőpiaca 30 000 regisztrált "feladattal megbízott" (azaz vállalkozó), akik bármilyen típusú szolgáltatást nyújtanak a fogyasztóknak (plakátok). Az öt legnagyobb kategória 2009 és 2014 közepe között a következő volt: bevásárlás és kiszállítás (24%), költözési segítség (12%), takarítás (9%), otthoni javítás (6%) és bútorszerelés (4%).
Időbank www.timebanks.org/	P2P NFP szolgáltatások	USA/nemzetközi	Nem alkalmazható	Platform a szolgáltatások nyújtására és fogadására szolgáló hálózatok és erős közösségek számára, amelyek egyenlő alapon cserélnék időt. Egy óra segítségnyújtás egy másikkal egy időbankórát (más néven idő kreditet) eredményez. A platform az Időbankok vezetőivel működik együtt az Egyesült Államokban és nemzetközi szinten, hogy erősítsék és újjáépítsék a közösségeket, és az Időbankokat olyan széles körű célok elérésére használják, mint a társadalmi igazságosság, a hidak a különböző közösségek között, valamint a helyi ökológiai fenntarthatóság.
Hagyományos www.trademe.co.nz/	P2P piactér	Új-Zéland / Nemzetközi	Tranzakciós díj plusz reklám	Online piactér és apróhirdetési platform, amely új és használt áruk árveréseit és rögzített áras értékesítését foglalja magában. Jelenleg milliárd 1.4 dollárra értékelt magáncég (Forrás: VB Profiles)
Topdesigner.cz	P2B OLM/mikrofeladatellátás	Cseh/cseh	Tranzakciós díj	Online munkaerőpiac mikrofeladatokra (tárgyak osztályozása, címkézése, átírások, marketing spam, adatbevitel, tartalomellenőrzés, szerkesztés, honlap-visszajelzés és még sok más), a munkáltatók és az igény szerinti munkavállalók összekapcsolása; mintegy 3900 regisztrált "vállalkozó".

<p>TransferWise (UK) www.transferwise.com</p>	<p>P2P pénzátut alás</p>	<p>UK/ Globális</p>	<p>Tranzakciós díj</p>	<p>Pénzátutalási platform, amelynek árképzése és működési modellje jelentősen eltér a pénzátutalási ágazatban szokásos gyakorlattól; az ügyfeleknek a nemzetközi pénzmozgás hagyományos eszközeivel szemben alacsonyabb költségű alternatívát kínál. Jelenleg milliárd1 dollárra értékelt magántársaság (Forrás: VB Profiles)</p>
--	------------------------------------	---------------------	-----------------------------	---

Név/ url	Típus	Származás/lefedettség	Fő bevételi forrás	Leírás és mérőszámok (amennyiben rendelkezésre állnak)
Uber www.uber.com/	P2P fuvarozási szolgáltatások	USA/nemzetközi	Tranzakciós díj	Platformok, amelyek a fuvar igénylő személyeket és a sofőröket közvetítik; 160 000 regisztrált sofőr (független vállalkozó). Lefedettségi terület: 230 ország, 58 230 városa. Becslések szerint a bevételek a 2014-következő 1,5 év között mozognak 2 milliárd \$. A magáncég jelenlegi értéke 41,2 milliárd \$ (Austin et al 2015)
Upwork (www.upwork.com)	OLM/macrofeladatmegoldás	USA/ Globális	Tranzakciós díj	Online munkaerőpiac a makrofeladatok (szoftverfejlesztés, mérnöki és adattudomány, kreatív szolgáltatások, például grafikai tervezés és írás, üzleti és adminisztratív tevékenységek, például irodai és titkársági munka) számára, a munkáltatók és a keresletet kielégítő munkavállalók összekapcsolása; kb. 10 millió regisztrált "vállalkozó". Magánvállalkozás, amelynek értéke jelenleg kb. 500 \$; kb. 300 alkalmazottat foglalkoztat.
Wegolook (Wegolook)	P2P mobil szakképzetlen üzleti szolgáltatások	US / US, Ausztrália, Kanada, Egyesült Királyság	Tranzakciós díj	Platform, amely 20 000 "ellenőrt" kapcsol össze a különböző ágazatokban működő vállalkozásokkal (azaz helyszíni ellenőrzések és ellenőrzési szolgáltatások online és távoli termékek, például gépjárművek, ingatlanok és nagy értékű, helyszíni ellenőrzést igénylő áruk vásárlói számára).

Megjegyzések

- ⁱ Az időbankok olyan kezdeményezések, amelyek az 1980-as években jelentek meg, és a szolgáltatások közösségi alapú kereskedelmét jelentették az eltöltött idő alapján és azt az elvet követve, hogy minden tag idejét egyformán értékelik (Cahn & Gray, 2015; Cahn & Rowe, 1992; Collom et al., 2012).
- ⁱⁱ Erre utal az is, hogy a Zipcar-t, a "sharing economy" egyik első számú szereplőjét, az Avis már 2013-ban felvásárolta a csillagászati összegért, 500 millió dollárért (Geron, 2013). Amint arról Belk (2014b, 1597-1598. o.) beszámol, az autómegosztás népszerűsége az autógyártók részéről is fellépést váltott ki, akik már saját programokat kínálnak (pl. a Daimler Benz: Car2Go; a BMW DriveNow; a Volkswagon Quicar; és a Peugeot Mu) vagy felvásárolnak start-up cégeket, mint például a General Motors esetében a Relay Rides felvásárlása. Az Etsy, egy olyan piactér, amely megkönnyíti a kapcsolatfelvételt a személyre szabott termékek készítése és/vagy eladása/vásárlása terén, 1,4 millió aktív eladóval és 20,8 millió aktív vevővel rendelkezik (Etsy, 2013), és jelenleg 2,7 milliárd dollárra értékeli (Owyang, 2015c; VB Profiles & Crowd Companies, 2015). Állítólag a TaskRabbit szolgáltatáscsere platform felhasználói akár havi \$-t7,000 is kereshetnek azzal, hogy megbízásokat teljesítenek, Ikea bútorokat szerelnek össze, és sok más jellegű tevékenységet végeznek (Brown, 2015; Zimmermann, 2015).
- ⁱⁱⁱ Lásd a munkaértekezlet napirendjét:
https://www.ftc.gov/system/files/documents/public_events/636241/sharing-economy-agenda.pdf ; lásd még Maureen K. Ohlhausen biztos megnyitó beszédét:
https://www.ftc.gov/system/files/documents/public_statements/671141/150609sharingeconomy.pdf.
- ^{iv}Erről például az Out-
Law.comblog által közzétettversenyjogról és a megosztáson alapuló gazdaságról szóló
áttekintés számol be (<http://www.out-law.com/en/articles/2015/april/the-role-of-competition-law-in-innovation-markets/>). Retrieved 15-05-2016).
- ^v Lásd például a 2015. szeptember 21-én, a Verseny és
Fogyasztók Napja"A digitális egységes piac, a fogyasztók és az
EU versenypolitikája" című beszédet a

luxemburgi elnökségi rendezvényenhangzott el a
http://ec.europa.eu/competition/speeches/text/sp2016_01_en.pdf, lekérdezve 10-05-ről.
2016)
- ^{vi} A hivatkozás a következő szövegre vonatkozik: "Akik a tudományokkal foglalkoztak, azok vagy a kísérletezés emberei voltak, vagy a dogmák emberei. A kísérletező emberek olyanok, mint a hangya, ők csak gyűjtögetnek és használnak, az érvelők a pókokhoz hasonlítanak, akik pókhálót csinálnak a saját anyagukból. A méh azonban középutat jár be: a kert és a mező virágaiból gyűjti anyagát, de saját erejéből átalakítja és megemésztja azt." Bacon, *Aforizmák első könyve* (1620).
- ^{vii} Az A-kritikai empirizmus sebezhető azzal a gondolattal szemben, hogy az igazság soha nem előz meg minden értelmezést. Pontosan ez az a maró kritika, amelyet a pragmatizmus a logikai pozitivizmussal szemben fogalmazott meg, és amelyet Quine híres esszéje, "Az empirizmus két dogmája" (Quine, 1951) mutat be a legjobban. Ahhoz, hogy leírjuk azt, amit tapasztalunk, fogalmakat kell alkalmaznunk, és a fogalmakat sohasem pusztán a jelenségek diktálják, hiszen maguknak a jelenségeknek az osztályozásában vesznek részt. A pragmatista kritika eltekint attól a magától értetődő megfigyeléstől, hogy az elme mindig aktív abban, hogy eldöntse, mi számít tudásnak.
- ^{viii} Az "empirikus idealizmus" kifejezés a "gyakorlati idealizmus" egyik változata, amelyet Albert Hirschman egész munkásságát inspiráló megközelítésnek tekintettek (Adelman, 2013). Az idealizmus csak azt a tényt hivatott érzékeltetni, hogy az ideák önálló és lényeges magyarázó szerepet kapnak. Mivel az emberek lényegében úgy viselkednek, mint a méhek Bacon idézetében, ez azt jelenti, hogy nem fogalmakon és értékeken keresztül szűrjük a tapasztalatokat, hanem azért is megkülönböztethetők más élőlényektől (a hermeneutikai hagyomány szerint), mert cselekedeteiknek van jelentésük (abban a kettős értelemben, hogy a cselekedeteknek belülről és kívülről is van jelentésük); azok az ideák és "elméletek" tájékoztatják őket, amelyeket az emberek a dolgok természetéről vallanak. Sok cselekvés értelme és célja attól függ, hogy a társadalmi világ milyen modellje van a szereplők fejében. A mindennapi gyakorlatban használt elképzeléseket és elméleteket leggyakrabban maguk a társadalomtudományok szűrjük és tájékoztatják. Vagy jobb esetben kölcsönhatás van a józan ész, a média beszámolóí és a társadalomtudományok között.

- ix Az elmúlt öt évben a médiában megfogalmazott kritikák megrendítették a tudományos vállalkozást (Glenn Begley, 2013); a *Nature* egy olyan cikket közölt, amely 20 tippet tartalmazott a politikusok számára a tudományos állítások értelmezéséhez, ahol a fő üzenet az, hogy a bizonytalanság és a mérési hibák mindig jelen vannak minden tudományos munkában (Sutherland *et al.*, 2013). Kétségek merülnek fel azzal kapcsolatban, hogy a tudomány képes-e a politikát a bizonyítékok és a politika közötti kapcsolatok klasszikus lineáris modelljének megfelelően tájékoztatni (Pielke, 2007, 12-14. o.); ennek megfelelően a politikusoknak és a politikai döntéshozóknak adott tudományos tanácsok révén "igazat mondani a hatalomnak" (Wildavsky, 1979) komolyan újragondolás tárgyát képezi.
- x Az olyan helyzetek, amikor a tények bizonytalanok, az értékek vitatottak, a tét nagy, a döntések pedig sürgősek, a tudomány és technológia tanulmányok (STS) területén negyedszázaddal ezelőtt kialakított episztemológia szerint "posztnormális tudományos" megközelítést igényelnek. Ezt Functowicz és Ravetz különböző munkáiban vezették be és fejlesztették tovább (Functowicz & Ravetz, 1990, 1991, 1993, 2008; Ravetz, 1990). Ennek és más kritikai megközelítéseknek a tudomány és a politika közötti kapcsolatra való alkalmazásáról hasznos szisztematikus áttekintéseket találhatunk Carrozza (2015) és a Hessels & van Lente (2008).
- xi Gyakran történnek kísérletek arra, hogy minden politikai döntéshozatalt olyan technikai gyakorlatokká alakítsanak át, amelyek kiküszöbölik a politikai vita szükségességét az úgynevezett technokrácia vagy szcientizáció során (Jasanoff, 1990; Ravetz, 1990; Sarewitz 2000, , 2004). A bizonytalanság körülményei között az elszigetelt "tisztá tudományos" megközelítés nem más, mint "lopakodó probléma-érvényesítés" (Pielke, 2007, 5. fejezet).
- xii Egy részleges modellezési szimulációt terjesztettek és harsogtak a sajtóban "A megosztáson alapuló gazdaság előnyös az alacsonyabb jövedelmű csoportoknak" címszó alatt (Bradshaw, 2015).
- xiii Például: OuiShare (párizsi székhelyű, főként európai érdekképviselői hálózat); Sharable (amerikai székhelyű, érdekképviselői és tudásmegosztó civil szervezet); Collaborative Consumption (Ausztrália, Rachel Botsman által vezetett érdekképviselői csoport).
- xiv Például a Hall & Krueger (2015) által készített tanulmányt azért vettük fel, mert ez az egyetlen forrás, amely az Uber belső adminisztratív adatain alapul; bár nyilvánvalóan nem egy önzetlen harmadik fél végezte, mivel az egyik szerző a platform alkalmazottja. További kivételek közé tartozik a szabadpiaci agytrösztök számos jelentése, amelyek azért kerültek be, hogy a szabályozás és az önszabályozás kérdésével kapcsolatos egy bizonyos nézetet illusztráljanak.
- xv A "megosztáson alapuló gazdaság" kifejezést előnyben részesítjük az Európai Bizottság szóhasználatában jelenleg uralkodó "együttműködő gazdaság" kifejezéssel szemben, mivel a legtöbb vizsgált forrás ezt használja.
- xvi A Relay Rides az Egyesült Államokban a Szövetségi Kereskedelmi Bizottság által indított nyilvános konzultációra küldött írásbeli észrevételében egyértelműen érvel amellett, hogy üzleti modelljét - amelyet személyközi autómegosztó platformként definiálnak, és amely olyan autótulajdonosokat kapcsol össze, akik üres járműveiket bérbe adják az utazóknak - meg kell különböztetni az olyan fuvarszolgáltatási üzleti modellektől, mint az Uber vagy a Lyft. Ennek alapján a platform arra kérte a politikai döntéshozókat, hogy ne alkalmazzanak "egyméretű, mindenki számára megfelelő" megközelítést a szabályozásban a közlemény a következő címen érhető el: https://www.ftc.gov/system/files/documents/public_comments/2015/07/02031-96671.pdf. A tágn értelmezett közlekedési ágazatban az üzleti modellek különböző különbségeit a bizonyítékokkal foglalkozó doboz5 foglalja össze.
- xvii Az Airbnb a brit Lordok Háza által a Bizottság DSM-stratégiájával kapcsolatban folytatott vizsgálat során benyújtott írásbeli bizonyítékában kifejezetten kijelentette, hogy az üzleti modellek sokféleségére tekintettel "lehetetlen lenne elképzelni egy hatékony, egységes szabályozási keretet, amely megfelelne az ilyen változatos modelleknek ...., mivel jelentős különbségek vannak, amelyek egyedi megközelítéseket igényelnek" (House of Lords, 2016, 25. o.). Ezt a szempontot Patrick Robinson, az Airbnb európai és kanadai közpolitikai vezetője és Mark McGann, az Uber EMEA közpolitikai vezetője a nyilvános szóbeli meghallgatásokon megismételte (House of Lords, 37-50. o. 2016.,.).
- xviii A tipológiák fogalmi jellegűek és főként a társadalomtudományokban használatosak, míg a taxonómiák empirikusan megalapozottak, hierarchikusak és leginkább a természettudományokban használatosak. A valóságban azonban a kettő újra összevonható (egy tipológia alkalmazható az empirikus valóságra, vagy

klaszterelemzéssel induktív módon vezethető le az adatokból), és a két kifejezést gyakran felváltva használják. Sőt, bár csak fogalmilag és *ex ante*, a tipológiák minden típuson belül tartalmazhatnak szuper- és altípusok hierarchikus rendjét is. A tipológiák és a taxonómiák közötti legmegkülönböztetőbb elem valószínűleg az, hogy az előbbi diszkrét/nominális dimenziókból/változókból származtatott monotetikus osztályokat használ, míg az utóbbi folytonos dimenziókból/változókból származtatott polietikus osztályokat. A monotetikus osztályok olyan eseteket tartalmaznak, amelyek

---

az osztályozáshoz használt valamennyi méretnek azonosnak kell lennie. A polietikus osztályok az esetek azon csoportjait tartalmazzák, amelyeket az általános legnagyobb hasonlóság alapján összevontak. Másképp fogalmazva a monotetikus osztályoknak olyan eseteket kell tartalmazniuk, amelyek rendelkeznek olyan tulajdonságokkal, amelyek szükségesek és elégségesek. Az A polietikus osztály ehelyett olyan osztály, amelyben az esetek a lehető legtöbb közös tulajdonsággal rendelkeznek, bár nem teljesen azonosak: a) egy adott, X tulajdonság által meghatározott osztályban minden eset nagyszámú ilyen tulajdonsággal rendelkezik; b) az osztályban lévő minden tulajdonsággal nagyszámú eset rendelkezik; de c) az A-t meghatározó tulajdonságok egyike sem rendelkezik az összes eset összesítésében (vagyis az osztályozás összes többi osztályában), különben az ilyen tulajdonság már nem lenne meghatározó. Az osztályozás folyamatáról a társadalomtudományokban, valamint a tipológiák és taxonómiák közötti különbségről lásd például Bailey (1994).

- xix A hasonló esetek csoportosítása lehetővé teszi, hogy az elemzés rájuk összpontosítson, és ne veszítsünk időt a nagyon különböző, érdektelen esetekre, vagy pedig, hogy különbséget tegyünk a különböző esetek között, hogy az elemzésben külön kezeljük őket, ahelyett, hogy vegyesen hagynánk őket.
- xx Az intencionális definíciók egyértelműek, mivel megteremtik a szükséges és elégséges feltételeket ahhoz, hogy egy "dolog" egy adott halmaz tagja legyen. Az intencionális definíciók előnye, hogy automatikusan egyszemélyes osztályozásokat eredményeznek. Hátrányuk, hogy az empirikus valóság mindig összetettebb és árnyaltabb, mint amit egy intencionális meghatározás meg tudna ragadni; az intencionális megközelítés alkalmazása azzal járhat, hogy a "dolgok" egy adott halmazából olyan módon zárnak ki elemeket, ami mesterségesnek vagy önkényesnek tűnhet, különösen akkor, ha ez ellentétben áll azzal, ahogyan a játékosok a gyakorlatban önmagukat definiálják, vagy ahogyan mások definiálják őket. Az ostensív definíciók pragmatikusabban csak néhány kulcsfontosságú jellemzőt jelölnek, és ezeket példákkal egészítik ki. Előnyük, hogy inkluzívabbak (csökkentve a kemény, egyértelmű választásokat és kizárásokat) és viszonylag könnyen előállíthatóak. Egyértelmű hátrányuk, hogy ha túlságosan lazák és átfogóak, akkor triviálissá válnak, korlátozott leíró erővel rendelkeznek, és nem csökkentik a komplexitást, mivel olyan entitásokat csoportosítanak, amelyek nagyon kevés (esetleg nem a legfontosabb) jellemző tekintetében hasonlóak, és sokkal több lényeges jellemző tekintetében nagyon különbözőek.
- xxi Létezik néhány intenzívebb definíció, de ezek vagy számos platformot zárnak ki a szokásos gyakorlatokkal ellentétes módon, vagy következtelenül használják őket. Belk meghatározása a "valódi megosztásról" (2014b) bevallottan pontosabb, de kizárja az összes kereskedelmi platformot. A hozzáférésre összpontosító meghatározások számos olyan kereskedelmi platformot kizárnak, ahol a tulajdonjog végleges átruházása történik (pl. Etsy, eBay stb.). A peer-to-peer (P2P) vagy fogyasztó-fogyasztó (C2C) konnotációra összpontosító meghatározások szintén tartalmaznak némi ellentmondást és nehézséget. Először is, ezeket olyan platformok jelölésére használják, mint az oDesk vagy a Freelancers, ahol magánszemélyek kínálják fel munkájukat cégeknek, és nyilvánvalóan ezek a kapcsolatok nem egyenrangúak (esetleg P2B-ként írhatók le). Másodszor, a C2C meghatározások kizárják a jól ismert platformokat, amelyek a vállalkozások és a fogyasztók (B2C) közötti kapcsolatokat jelentik. Harmadszor a C2C és a P2P nem feltétlenül ugyanaz: sok esetben az egyik fél fogyasztó, a másik pedig szolgáltató (pl. TaskRabbit). Nyilvánvalóan léteznek más, átfogóbb meghatározások is, amelyek az összes platformot megragadják. Ezek azonban jelentősen kitágítják a meghatározás határait, szinte olyannyira, hogy nehéz lesz érvelni amellett, hogy más jól ismert digitális platformok miért nem tartoznak a "*megosztáson alapuló gazdaság*" címkéje alá. Az objektumalapú kategorizálásokról (lásd 6.2.2a technikai melléklet szakaszát) nagyon különböző platformokat csoportosítanak, amelyeknek csak minimális közös nevezőjük van, és sok fontos tekintetben különböznek egymástól. Itt elég egy példa. Az alulhasznosított orvosi berendezések cseréje (pl. Cohealo) és az alulhasznosított lakóterek cseréje (pl. Airbnb) hasonló tevékenységek a "fokozott eszközhasználat" kritériumát tekintve, de nagyon lényeges szempontból nagyon különbözőek. Eltérnek az érintett szereplők típusát, a szabályozási és politikai következményeket és az érintett joghatóságot, a meglévő iparágak megzavarásának vagy károsodásának mértékét, a kockázatokat és a kötelezettségeket, és még sok minden mást tekintve. Ugyanez az érvelés vonatkozik más ágazati alapú kategorizálásokra is (lásd a technikai melléklet 6.2.3. szakaszát). Valamennyi meghatározásban és kategorizálásban gyökeresen eltérő tevékenységek találhatók mind a módozat (P2P, P2B, C2C, B2C, B2B, G2G), mind pedig a gazdasági funkció lényegi típusa tekintetében. A tág kategorizálásokat például az

"alulhasznosított eszközök" narratívája homályosítja el. Nem tesznek erőfeszítést annak egyértelmű megkülönböztetésére, hogy mik ezek az eszközök (azaz nyilvánvaló különbség van az ingatlan vagy a pénz és a szabadidő mint eszközök között). Ugyanígy, a valódi megosztás eredeti gondolata ahhoz vezet, hogy a következőkről beszélnek

---

"szolgáltatáscsere", miközben az ebbe a kategóriába tartozó platformok sok esetben egyszerűen profitorientált piacok, ahol szakképzett vagy szakképzetlen munkát adnak el és vesznek.

- xxii Lambertson & Rose (2012) a közgazdaságtan elvét felhasználva egy érdekes tipológiát javasol, amelynek dimenziói a rivalizálás (rivális és nem rivális javak) és a kizárólagosság (magas és alacsony szintű kizárólagosság). A négy azonosított kvadránsban belül azonban olyan platformokat csoportosítanak, amelyeknek nagyon eltérő szabályozási és szakpolitikai következményei vannak. A Cohen & Muñoz (2015) által bemutatott tipológia érdekes, de túlságosan specifikus ahhoz, hogy megkülönböztesse a különböző tevékenységek hozzájárulását a városokon belüli fenntartható termeléshez és fogyasztáshoz. Schor (2014) tipológiája két dimenziót használt - profitorientáltság (NFP versus kereskedelmi platformok) és az interakció típusa (P2P vs B2P) -, és négy típust azonosított, amelyek jó kiindulópontként szolgáltak az ebben a dolgozatban követett folyamatban, hogy eljussunk a javasolt tipológiához; nem veszi azonban figyelembe az egyéb interakciós módozatokat (pl. P2B, mint a digitális munkaügyi platformokban).
- xxiii A helyi szintű, pénzért történő szolgáltatáscsere (pl. TaskRabbit) és a hasonló, de nem profitorientált tevékenységek (pl. Time Banking) kevés közös vonást mutatnak a szakpolitikai következmények szempontjából (az előbbi a munkaügyi szabályozás szempontjából sürgető, az utóbbi a szociális innováció és a társadalmi befogadás politikája szempontjából lehet érdekes).
- xxiv Egyesek felhasználói bázisa néhány száz vagy ezer főből, másoké pedig több milliós emberből áll. A méretbeli relevancia szempontjából például a döntéshozói terek és a kollaboratív termelési platformok jelenleg sokkal kisebbek, mint a tranzakciós (pl. Airbnb) és a munkaügyi (pl. Upwork vagy Freelancers) platformok; az utóbbiak közvetlenebb szabályozási aggályok forrását jelentik, míg az innovációs politikai támogatási intézkedések lehetővé tehetik az előbbieket méretnövekedését.
- xxv A csere módozatai eltérőek, mivel a legnagyobb platformok némelyike (pl. Airbnb) tisztán P2P (ahol a peer fizikai személyt jelent, szemben a jogi személyekkel), mások P2P (azaz magánszemélyek munkát nyújtanak vállalkozásoknak, mint az Upwork vagy a Freelancers esetében), megint mások B2C (pl. Zipcar), G2G (pl. MuniRent) vagy B2B (pl. Cohealo). A B2C platformok, függetlenül attól, hogy mennyire innovatív az üzleti modelljük (pl. Zipcar), teljes mértékben a hatályos jogszabályok hatálya alá tartoznak; a csere módozata és az érintett szereplők eltérő hatással vannak az adózási szempontokra, amelyek nyilvánvalóan fontosabbak mind az alkalmazandó szabályok, mind azok érvényesítésének módja szempontjából, ha a platformok lehetővé teszik a társaik közötti pénzcserét (pl. az adózás az Airbnb esetében kérdéses, a Zipcar esetében viszont nem).
- xxvi Az alulhasznosított orvosi eszközöket egymástól bérlő kórházak (pl. Cohealo) vagy az alulhasznosított nehézgépeket egymástól bérlő önkormányzatok (pl. MuniRent), szemben az alulhasznosított lakóterek bérbeadásával (pl. Airbnb), ismét egy triviális jellemzővel rendelkeznek, de nagyban különböznek az érintett szereplők típusát, a szabályozási és politikai következményeket, az érintett joghatóságot, a meglévő iparágak megzavarásának vagy károsodásának mértékét, a kockázatokat és a felelősséget stb. tekintve. Az előbbi típusok kicsik, és az egészségügyet és a közsféra innovációját támogató politikák szempontjából nagy távlati potenciállal rendelkeznek, míg az utóbbiak nagyok, és rövid távú szabályozási aggályokat vetnek fel (pl. adózás, fogyasztóvédelem és felelősség).
- xxvii Például a fuvarmegosztó szolgáltatások (pl. Uber), összehasonlítva a fuvarmegosztással (pl. BlaBlaCar) és az autómegosztással (pl. RelayRides), több szempontból is különböznek: a) a fuvarmegosztás munkaigényes, az autómegosztás és az autómegosztás nem; b) a fuvarmegosztás felveti a piacra jutás (pl. engedélyezés) kérdését, és erős tiltakozást vált ki a hagyományos piaci szereplők részéről, az autómegosztás és az autómegosztás nem; c) az autómegosztás és az autómegosztás sokkal kevesebb problémát okoz a felelősség és a biztosítás tekintetében. Mindezek a közlekedésközpontú szolgáltatások nyilvánvalóan más következményekkel járnak, mint a helyiségek bérbeadása vagy az áruk viszonteladása. A digitális munkaerő-platformok viszont sajátos sajátosságokat mutatnak.
- xxviii A 2. kvadránsban a helyiségek és autók bérlése vagy a fuvarmegosztás olyan mobilitással és találkozásokkal járó szolgáltatások nyújtásának felel meg, amelyek nem tartoznak az árucseré körébe (azaz a biztonság nem szempont az árucseré esetében). A (3. kvadránsban a TaskRabbit egy olyan mobil munkaerőpiac, amely egyének szabadidejével párosítja a fogyasztók által kért megbízások és mindenféle

általános szolgáltatások elvégzését, míg az Uber vagy a Lyft csak fuvarozási szolgáltatásokat nyújt, más platformok pedig vállalkozókat küldenek házhoz szállításra vagy házhozszállításra. A 3. kvadránsban egyértelmű különbség van közöttük, hogy a platformok vállalkozókat küldenek a terepre ellenőrzéseket és más, mobilitást igénylő tevékenységeket végezni, és más platformok munkaerőpiacként működnek a digitalizált és rutinizált mikrofeladatok távoli elvégzésére. Továbbá, függetlenül attól, hogy a szakképzett és a szakképzetlen munka közötti különbség a (4) vagy az (1) csoportba sorolja őket, a platformok

---

mint például a Mechanical Turks vagy az Upwork olyan online munkaerőpiacok, ahol a teljes folyamat (álláshirdetés, ajánlattétel, egyeztetés és átadás) digitálisan zajlik, és nem szükséges a mobilitás vagy a személyes interakció. Ezek különböznek az olyan mobil munkaerőpiacoktól, mint a TaskRabbit, ahol a folyamat szintén szinte teljes mértékben digitalizált, kivéve azt a tényt, hogy a munka végső átadása mobilitást és személyes interakciót igényel. Valójában a tipológia egy harmadik dimenziót is magában foglal, amely megkülönbözteti az online és a mobil munkaerőpiacokat és a szolgáltatásnyújtást.

xxix A PwC becslését az elmúlt két évben megforgatták, és valódi "számszerűsítésként" emlegették. A becslést idézők közül kevesen vették a fáradságot, mint ahogyan a tanulmány szerzői is tették, hogy utánanézzenek, hogyan épültek fel ezek a számok, hogy kiderüljön, hogy bizonytalan módszertanon alapulnak, és olyan ágazatok és szereplők, mint például a Netflix és a Spotify, vitatott módon kerültek bevonásra. A Netflix és a Spotify viszonteladók, és semmi közük az olyan platformokhoz, mint az Airbnb vagy az Uber, amelyek klasszikusan a "kollaboratív" vagy "*megosztáson alapuló gazdaságot*" jellemzik.

xxx A formálisan áttekintett források közül csak egy cikk, amely egy 25 szakértő bevonásával végzett Delphi-vizsgálaton alapult, összpontosított teljes mértékben a mozgatórugókra (Barnes & Mattsson, 2015); a megosztáson alapuló gazdaság leggyakrabban említett mozgatórugója a válsággal összefüggésben a megtakarítás szükségessége volt (ezt követte a technológia és a társadalmi-kulturális változások), míg a környezeti mozgatórugók nem tűntek túl fontosnak. Érdekes megjegyezni, hogy kritikus megfigyelők is azt állítják, hogy a jelenlegi megosztáson alapuló gazdaság fellendülésének egyik fő mozgatórugója az a tény, hogy a válság 2007-ben kezdődött és a következő nyolc évben folytatódott (lásd például az ilyen jellegű magyarázatok tudományos (Schor, 2014) és média (Roose, 2014) vitáját). Másfelől számos más forrásban is találtunk utalásokat a mozgatórugókra. Cohen & Muñoz (2015) például a növekvő urbanizáció és a fenntartható termelés és fogyasztás új formáinak szükségessége kombinációját emelte ki. Valóban, 2008-ban a történelem során először több ember élt városokban, mint vidéken, és 2030-ra 5 milliárd ember fog városi területeken élni (Dobbs et al, 2012; Dobbs et al., 2011; UNDESA, 2014); ez nagy nyomást gyakorol a mobilitásra és a logisztikára (azaz egyértelmű következményekkel jár a fuvarmegosztásra, a helymegosztásra stb. vonatkozóan), és további nyomást gyakorol a megosztható eszközökhöz való hozzáférés növelésére, valamint a fogyasztás és a termelés körkörös és megosztott módjai felé való elmozdulásra (WEF, 2014). A technológia fontossága a legtöbb forrásban megtalálható, és két forrás különösen hangsúlyozza a digitális párosító piacok létrehozására és az idegenek közötti bizalom hasznosítására irányuló képesség terén elért előrelépéseket (Edelman & Geradin, 2015; Horton & Zeckhauser, 2016). A technológiai innovációnak és elfogadásnak számos gazdasági, társadalmi és kulturális hatása van. A technológiához való hozzáférés növeli mind a hozzáféréseken alapuló fogyasztás, mind az együttműködésen alapuló termelés lehetőségét és felhatalmazását; állítólag további hatással van a társadalmi tőkére és a bizalomra is. Míg például a digitális bennszülöttek látszólag kevésbé bíznak az emberekben (Pew, 2014), a közösségi oldalak használata után háromszor nagyobb valószínűséggel gondolják úgy, hogy a legtöbb ember megbízható, és ez más népességcsoportokra is igaz (Hampton et al., 2011). Továbbá azzal érvelnek, hogy a hálózatba kapcsolt fogyasztók sokkal nagyobb valószínűséggel bíznak meg az online idegenekben, és mivel ők lesznek a lakosság túlnyomó többsége, ez biztosítja, hogy a megosztáson alapuló gazdaság tovább fejlődjön és megszilárduljon (Vaughan & Hawsworth, 2014). Társadalmi-kulturális szinten a különböző fogyasztáseméleti szakemberek a tulajdonlásról a hozzáférésre való áttérés visszafordíthatatlan eljövételét látják, mivel a fogyasztók egyre jobban megbarátkoznak ezzel a gyakorlattal és azzal, hogy a bizalmat a szakértői rendszereken keresztül szerzik meg (Baumeister & Wangenheim 2014); ezt a tendenciát állítólag a különböző szakpolitikai jelentésekben idézett felmérések is megerősítik (Barbezieux & Herody, 2016; EESC, 2014; Observatorio Cetelem, 2013; PIPAME, 2015), amelyeket különböző európai országokban végeztek, és amelyek szerint a fogyasztók egyre inkább a hozzáférést részesítik előnyben a tulajdonlással szemben. Emellett az optimistább és utópisztikusabb elemzők szerint egyre nagyobb a vágy a közösség (Gansky, 2010: 50. o.) és a gazdagabb kisvilág-élmények (Owyang, 2013, 5. o.) iránt. Ezek a szociokulturális változások nyilvánvalóan kölcsönhatásban állnak más viselkedési és gazdasági szempontokkal. Franciaországban például becslések szerint a potenciálisan megosztható javak a kiadások mintegy 25%-át és a háztartási hulladék körülbelül egyharmadát teszik ki

(Demailly & Novel, 2014); alternatívaként kiszámították, hogy minden francia családban átlagosan 70 használaton kívüli tárgy van, és ez 12 milliárd euró értékű potenciális újrahasznosítási piacot jelent (PIPAME, 2015, 27. o.). A világgazdaság különböző részei közötti egyensúlytalanságok a gazdag országokban olcsó import felhalmozódását eredményezték és eredményezik a jövőben is, ami az áruk visszakerülését lehetővé tevő platformok elterjedésének egyik mozgatórugójának tekinthető (Schor 2004; Schor & Fitzmaurice 2015).

A társadalmi-kulturális és társadalmi-gazdasági szintű fejlemények egyértelmű kapcsolatban állnak a környezeti nyomással, amely állítólag visszafordíthatatlanná teszi a fogyasztásról a hozzáférésre való átállást (Vaughan & Hawksworth, 2014; WEF, 2014).

^{xxxi} A "*megosztáson alapuló gazdaság*" társadalmi utópiájának gyökerei a crowdsourcingról és a "commons"-ról szóló elbeszélésekben található, amelyek kronológiailag megelőzték a "megosztás" boomját. A crowdsourcinggal kapcsolatos optimizmus a Howe által népszerűsített (2006, 2008) a "tömegek bölcsessége" narratíva (Surowiecki, 2004). A közkinccsek kreativitásáról szóló jól ismert narratíva a nagyszámú egyén közötti együttműködésről szól, akik hatékonyan együttműködnek és koordinálnak az információ, a tudás és a kulturális javak biztosítása érdekében anélkül, hogy piaci mechanizmusokra vagy vezetői hierarchiákra kellene támaszkodniuk (Benkler, 2004, 2006). Ebben az optimista irányzatban találjuk a "hosszú farok" demokratizáló hatását (Anderson, 2006), a "kognitív többletből" (Shirky, 2010) eredő nagylelkűséget, a crowdsourcing mint problémamegoldási modell ünneplését (Brabham, 2013; Brabham, 2008; Gehl, 2011), az erényeinek filozófiai dicsérete (Benkler & Nissenbaum, 2006), valamint a hatékonyság növelésének ígérete (Chandler & Kapelner, 2013; Djelassi & Decoopman, 2013; Satzger et al., 2013). A megosztási mozgalomhoz közvetlenebbül kapcsolódó narratívákra áttérve, ezek úgy foglalhatók össze, hogy hármas előnyöket ígérnek, beleértve a zöldebb kereskedelmet, a nagyobb profitot és a gazdag társadalmi élményeket (közösségélénkítés és a társadalmi tőke erősítése). Azt jóslták például, hogy a "hiperfogyasztó" 20th. századot egy új 21st. század követi majd, amelyben a közösség, a hírnév, a megosztás, a kollaboratív és a hozzáférésen alapuló fogyasztás kerül előtérbe (Leadbeater, 2009). A megosztás iránti érdeklődést a gazdasági önérdek erejébe vetett neoliberális vakhit új, pozitív társadalmi irányultságú reakcióként értelmezték (Grasmuck, 2012). A megjelenő megosztási platformok annak megerősítéséhez vezettek, hogy a közösségi hálózatok, amelyeket a társadalmi tőke és a közösség hanyatlásának okaként kritizáltak, ehelyett az egykor lezártnak tekintett digitális határokat áthidaló, társadalmilag orientált együttműködés új formáinak forrása (O'Regan, 2009). A digitális megosztást úgy tekintették, mint ami egyszerre hoz létre társadalmi cseréket, valamint terjesztést és terjesztést (Wittel, 2011). Az antropológiai és idegtudományi hozzájárulásokat több áttekintett hozzászólás is idézi, hogy amellet érveljenek, hogy a megosztás az ember evolúciós és kulturális jellemzője (Agyeman, et al., 2013). Két idézett forrás olyan kísérleteken alapul, amelyek állítólag azt mutatják, hogy a megosztás, a méltányossági elvárások és az altruista viselkedés az emberi természetbe beágyazott (Schmidt & Sommerville, 2011; Tomasello & Warneken, 2008). A megosztáson alapuló gazdaságra fordított növekvő figyelemben a gazdasági tevékenységek átalakító társadalmi innovációk irányába történő átforgalmazásában érdekelt társadalmi és tudományos gyakorlatok összefogásának lehetőségét is látták (Heinrichs, 2013). Még a szabályozásra összpontosító esszék között is találhatunk optimista nézeteket azzal kapcsolatban, hogy miként lehet a "*megosztáson alapuló gazdaságot*" a helyi közszolgáltatások nyújtásához bevonni (Rauch & Schleicher, 2015). Ezek a szerzők úgy képzelik el, hogy ahogy a megosztáson alapuló gazdaságban működő cégek az induló vállalkozásokból fontos és állandó szereplőkké válnak a kulcsfontosságú városi iparágakban (közlekedés, vendéglátás és étkeztetés), a helyi és állami önkormányzatok olyan stratégiát fogadhatnak el, amely révén a platformok hozzájárulhatnak a helyi közszolgáltatások nyújtásához: (1) a megosztó cégek támogatásával ösztönzik a közjavakat termelő, jelentős fogyasztói többletet termelő és/vagy az ingatlanpiac túlzott szabályozásának szükségességét minimalizáló szolgáltatások bővítését; (2) a megosztó cégeket az újraelosztás eszközeként hasznosítják; és/vagy (3) szerződést kötnek a megosztó cégekkel a hagyományos kormányzati szolgáltatások nyújtására. Morgan & Kuch (2015) a jogtudat, a jog és a gazdasági tevékenységek különböző formáinak elemzését ötvözve a nem kereskedelmi platformokat a radikális tranzakcionalizmus helyszínékként fogják fel, ahol a tulajdon és a tőke jogi építőkövei újraértelmezhetők és átfigurálhatók, segítve a jog által fenntartott hátrányos helyzetre adott válaszként a kollektív cselekvőképesség gyakorlására szolgáló közös infrastruktúra kiépítését.

^{xxxii} Számos forrás egyfajta üzleti alapú optimizmust mutat be (Guttentag, 2013; Heimans & Timms, 2014; Matzler & Kathan, 2015; WEF, 2013, 2014; Woskko, 2014). A menedzsmentguruk (Heimans & Timms, 2014) például normatív töltetű és spekulatív megkülönböztetést javasolnak az "*új hatalom*" (sharing economy, de az alulról szerveződő politikai mozgalmak is) és a "*régi hatalom*" (nagyvállalatok, de a bevett

politikai pártok is) között, ahol: a) az új hatalom a radikális átláthatóságról, nyitottságról és együttműködésről, a tömegek bölcsességéről, a csináld magadról szól; és b) a régi hatalom a bürokráciáról, intézményesítésről, menedzselésről, professzionalizmusról stb. szól. A WEF egyik, a körforgásos gazdaságról szóló jelentése szerint *"A megosztáson alapuló gazdaságot három tényező hajtja*

---

elsődleges előnyök: gazdasági - a pénzügyi források hatékonyabb és rugalmasabb felhasználása; környezeti - az erőforrások hatékonyabb és fenntarthatóbb felhasználása; és közösségi - mélyebb társadalmi kapcsolatok az emberek között. Mindezeket a technológiai platformok teszik lehetővé és skálázzák. Mindezeket a rendszereket négy alapelv teszi lehetővé: az idegenek közötti bizalom, a közös erőforrások hatékony kezelésébe vetett hit, a kihasználatlan kapacitás megléte és a felhasználók, ügyfelek, fogyasztók, termelők és/vagy tagok kritikus tömegének kiépítése" (2014, 24. o.).

xxxiii A neoliberais és libertariánus közgazdászok a szokásos narratívát mutatják be a szabad piacról és a szabályozás hiányáról (Allen & Berg, 2014; Cohen & Sundararajan, 2015; Koopman, et al. , 2014, 2015; Sundararajan, 2014; Thierer, et al. , 2015). A "megosztó" platformoktól azt várják, hogy: a) növelik a gazdasági tevékenységeket és a termelékenységet az alulhasznosított eszközök vagy "holt tőke" jobb kihasználása, valamint a kereskedelmet bővítő tranzakciós költségek csökkentése révén; b) a nagyobb verseny eredményeként növelik a társadalmi hasznosságot és a fogyasztói jólétet; c) új munkahelyeket teremtenek; d) a hírnév minősítésének köszönhetően csökkentik a fogyasztók és a termelők közötti információs aszimmetriát; e) új piacokat teremtenek a bomlasztó innovációk révén, és cserébe további innovációt ösztönöznek a már működő iparágak körében; f) új vállalkozói kohorszot hoznak létre, ha a platformokon szolgáltatásokat nyújtó mikrovállalkozók tapasztalatot és készségeket szereznek ahhoz, hogy továbblépjenek és saját vállalkozásokat indítsanak. Fontos érvük, hogy nincs szükség szabályozásra, és különösen, hogy a jogszabályok nem kötelezhetik a platformokat arra, hogy független vállalkozókat alkalmazotti státuszban alkalmazzanak.

xxxiv A nagyon kritikus és pesszimista megfigyelők a tömegfoglalkoztatási platformokat az új "sweatshop"-okként definiálták (Uddin, 2012; Zittrain, 2009), és a munka kizsákmányolásának és kizsákmányolásának új formáiként elemezték őket (Carr, 2008; Deuze, 2007), alulfizetett ingyenmunkaként (Kleemann et al., 2008; Scholz, 2013) és az új, digitálisan lehetővé tett felügyelet új formájaként (Aneesh, 2009); a vita tartalmaz néhány olyan hozzászólást, amelyet egyértelműen a marxista perspektívák alkalmazása inspirált (Fuchs, 2014; Scholz, 2013). Mások a "megosztáson alapuló gazdaságot" a társadalmi leépülés és egyenlőtlenség forrásaként, valamint a megosztási mozgalom pozitív szemléletének meghonosítására és a kizsákmányoló tevékenységek elfedésére lobbizási céllal bevetett retorikai fegyvernek tekintik (Caldararo, 2014; Kuttner, 2013; Lee, 2015; Walker, 2015). Kuttner azzal érvelt, hogy a megosztáson alapuló gazdaságban kialakulóhoz hasonló gyakorlatok hozzájárulnak a munkaszerződés eróziójához és a közgazdászok által "függő munkának" nevezett munka növekedéséhez (2013).

xxxv A "B Corp." olyan az üzleti életben, mint a Fair Trade tanúsítvány a kávéban vagy a USDA Organic tanúsítvány a tejben; (<https://www.bcorporation.net/what-are-b-corps>, hozzáférés: 2015. 6. 8.).

xxxvi Ebben a tekintetben felmerült, hogy a Szilícium-völgy az Obama-stáb új forgóajtója, és nagy hangsúlyt fektetnek arra a tényre, hogy az Uber a korábbi Obama-kampánymenedzsert, David Plouffe-ot nevezte ki politikai és stratégiai vezetőnek (Kang & Eilperin, 2015), és adatait Alan Krueger - Barack Obama elnök Gazdasági Tanácsadói Tanácsának korábbi elnöke - rendelkezésére bocsátotta, hogy a munkaügyi kérdésekre gyakorolt hatásokkal kapcsolatos dokumentumot készítsen (lásd alább).

xxxvii Sperling objektív adminisztratív adatokat használ az Airbnb-től a magánszemélyek saját házában vendéglátásáról, mint például az évente vendégül látott átlagos napok száma és a vendéglátónkénti éves átlagkereset, de nem világos, hogyan tulajdonítja ezt a jövedelmet teljes mértékben a középosztálynak, mivel a vendéglátók nem adnak szocio-demográfiai információkat az Airbnb-nek.

xxxviii A blognak az általános eredményeket összefoglaló bejegyzéséből azután tovább lehet lépni a városspecifikus jelentésekhez (Airbnb, 2012, 2013a, 2013b, 2013c, 2013d, 2014a, 2014b, 2015a, 2015b; Uber, 2014, 2015a, 2015b, 2015c, 2015d, 2015e, 2015f, 2015g).

xxxix A társadalmi tőke fogalma egyre bővülő szakirodalomra ad parancsot, amelyet itt nem lehet tárgyalni. Az általános megközelítések a társadalmi tőkét az elméleti perspektívától függően kissé eltérő módon határozzák meg (Bourdieu, 1986; Coleman, 1988 ; Coleman, 1990; Putnam 1993, , 2000). Nagyon alapvető szinten elmondható, hogy a fogalom magában foglalja mind a normatív (normák és értékek), mind az instrumentális dimenziókat (hálózatok). Makroszinten a társadalmi tőke a

polgári értelemmel feleltethető meg, amely magában foglalja a normákat, a társadalmi értékeket, a bizalmat és a társadalmi hálózatot (különösen az egyesületekben való részvételt). Mikroszinten a társadalmi tőke a társadalmi hálózatok együtteseként határozható meg, amely lehetővé teszi az egyének számára, hogy hozzáférjenek a kívánt erőforrásokhoz és eredményekhez. Egy másik klasszikus megkülönböztetés az egyén teljes társadalmi tőkéjén belül a gyenge és az erős kapcsolatok közötti különbségtétel, ahol az utóbbiak a szoros rokoni kapcsolatokra jellemzőek, míg az előbbieknek valójában a piacgazdaságok működésének kenyerét kellene jelenteniük.

és a demokrácia. E dolgozat szempontjából azonban a legfontosabb, hogy egy kicsit részletesebben megvizsgáljuk a bizalom fogalmát, és a társadalmi tőkéhez kapcsoljuk, mivel a bizalom alapvető fontosságú a megosztáson alapuló gazdasági platformok elterjedése szempontjából. A bizalom az a társadalmi ragasztóanyag, amely lehetővé teszi, hogy az együttműködő fogyasztási piacterek és a megosztáson alapuló gazdaság súrlódásmentesen működjön. A bizalommal foglalkozó kutatók különbséget tesznek az általánosított és a partikuláris bizalom között (Couch & Jones, 1997; Delhey et al. , 2011; Freitag & Traunmüller, 2009; Putnam1993, , 2000; Stolle, 2002; Yamagishi et al. , 1998; Yamagishi & Yamagishi, 1994). A partikuláris bizalom, amelyet "vastag bizalomnak" is neveznek (Putnam, 2000), a társadalmi közelség szoros hálózatára vonatkozik (pl. család és barátok). Az általánosított bizalom egy absztraktabb attitűd más emberekkel szemben, és elvárások a viselkedésükkel kapcsolatban. Magában foglalja a kockázat és a bizonytalanság némi implicit mérlegelését, ami mások megbízhatóságának "becsléséhez" vezet (Coleman 1990). Más szóval az általánosított bizalom olyan attitűdként definiálható, amely az emberi természet jóindulatában való bizással jár (Couch & Jones, 1997; Yamagishi & Yamagishi 1994), vagy olyan attitűdként, amely a legtöbb embernek a kétségek előnyét adja (Putnam, 133. o.2000,.). Az általánosított bizalom tehát a társadalmi tőke kritikus eleme és az állampolgári magatartás alapja (Stolle 2002), a kölcsönösség és a társadalmi kapcsolódás alapja (Delhey et al. 2011), valamint "hídképző" mechanizmusként összeköti az embereket, hogy a tőlük eltérő emberekkel kapcsolatba lépjenek (Stolle & Hooghe, 2004). Nyilvánvaló, hogy mivel a megosztáson alapuló gazdasági platformok számára az idegenek közötti tranzakciók skálázása kulcsfontosságú, az általános bizalom mint az "absztrakt másokra" való támaszkodásra való hajlandóság döntő fontosságú. Amint azonban a későbbiekben bemutatjuk, a partikuláris bizalom is számíthat, mivel a platformok lehetővé teszik a felhasználók számára, hogy lássák, mit csinálnak "barátaik", és hogyan értékelik tapasztalataikat. Másrészt a megosztáson alapuló gazdasággal kapcsolatos optimista várakozások szerint a megosztás növeli a társadalmi tőkét, mind a másokba vetett bizalom, mind a "közösségi" tevékenységekben való részvétel formájában, és új, tartalmas barátságokat és társadalmi tapasztalatokat hoz létre.

^{xi} A kulturális tőkét és a megkülönböztetéseket a szerzők a Bourdieu által meghatározott értelemben használják (Bourdieu1984, , 1986).

^{xii} A kétoldalú piacra vonatkozó szakirodalom gyakorlati jelentősége leginkább a versenypolitikai következményekkel kapcsolatos (lásd például Evans, 2003; Wright, 2004). A közgazdasági elemzés számos hagyományos, a versenypolitikát inspiráló axiómája nem érvényesül a kétoldalú piac esetében. Például a határköltség alatti árképzés nem ragadozó magatartás, hanem inkább egy általános profitmaximalizálási stratégia a kétoldalú piacokon. Az érintett piac trösztellenes célokra történő meghatározása és csak az egyik oldal vizsgálata túl szűk piacmeghatározáshoz vezethet. Ezen túlmenően a hálózati hatások egyetlen domináns platform irányába történő elmozduláshoz vezethetnek (Rysman, 2009). Egyértelmű hálózati externáliák esetén a közvetett hálózati hatások jelenléte elősegíti a nagyobb és kevesebb versengő platformok létrejöttét. A felhasználók adatainak gyűjtése és felhasználása a kétoldalú digitális platformok piacán a méretnövelés forrásává és a piacra lépés akadályává válhat. Másrészt a heterogenitás (a felhasználók és a forgalmazott tárgyak heterogenitása), valamint a lehetséges torlódások és a párosítás hatékonyságának hiánya csökkentheti a domináns piaci hatalomig való felfejlődés lehetőségét. A kétoldalú platformok másik fontos szempontja, hogy mindkét fél milyen mértékben "single-homingol" (csak egy platformot használ) vagy "multi-homingol" (több platformot használ). Ha a platform egyik oldala tökéletes körülmények között a multi-homingot választaná (azaz a járművezetők vagy más munkaerő-szolgáltatók a jövedelem maximalizálása érdekében több platformon keresztül kívánnak szolgáltatásokat nyújtani), de a másik oldal single-homingot folytat (az egy platformhoz való kötődés miatt), akkor a multi-homing oldal kiszolgáltatott a piaci erő kihasználásának, különösen, ha az egyik platform dominanciára nő, akkor kényszerülhet a single-homingra (King, 2015, 735. o.). Armstrong szerint "a platformok monopolhelyzetben vannak a multi-homing oldal számára a single-homing ügyfelekhez való hozzáférés biztosítása terén. Ez a monopolhelyzet természetesen magas árakat eredményez a multi-homing oldal számára" (2004, 669-670).

^{xiii} Egy híres tanulmányában Akerlof (1970) leírja, hogy az információs aszimmetriák hogyan akadályoznak meg bizonyos kölcsönösen előnyös cseréket. A használtautó-piacot figyelembe véve kifejti, hogy a használtautó-vásárlók tudják, hogy léteznek "citromok" (rossz autók), de nem tudják megkülönböztetni őket a jobb minőségű

autóktól, és ezért kevésbé hajlandóak fizetni. A vevők bizonytalansága viszont visszatartja a jobb minőségű autók eladóit attól, hogy eladásra kínálják autóikat, így mind a vevők, mind az eladók rosszabbul járnak.

^{xliii} [Lásd http://www.euro-freelancers.eu/european-sharing-economy-coalition/](http://www.euro-freelancers.eu/european-sharing-economy-coalition/)

^{xliv} Itt Max Weber "értékszabadság" (Wertfreiheit) és "értékrelevancia" (Wertbeziehung) közötti különbségtételére utalunk a következő három fázis tekintetében

-
- kutatás: mit kutatunk, hogyan végezzük, és hogyan értelmezzük az eredményeket (Weber, 1904).
- ^{xlv} Ha különböző okokból a választási lehetőségek köre meghatározott, és nem alkalmas vitára vagy vitára, és a politikai döntéshozó a tudományos tanácsadó elé három nagyon technikai jellegű szakpolitikai lehetőséget terjeszt, akkor az ember még mindig játszhatja a tiszta tudós vagy tudományos döntőbíró szerepét. Nagy bizonytalanság és alacsony értékconszenzus mellett a "tiszta tudós" és a "tudományos döntőbíró" csak fikció, vagy egy adott álláspont támogatására használják fel, de a tudomány álcája mögött (azaz lopakodó ügyvénytésítés). Látszólag a tiszta tudós és a tudományos döntőbíró nem törekszik egy adott döntési eredmény kikényszerítésére, de a gyakorlatban akarva-akaratlanul vagy akaratlanul belecsúsznak a "lopakodó ügyvénytésítésbe".
- ^{xlvi} E szerzők szerint a legfontosabb megkülönböztető elemek a következők: a) az idegenek közötti csere megkönnyítése, nem pedig a rokonok közötti vagy a közösségen belüli csere; b) a technológiára való erős támaszkodás, amely az offline tevékenységeknek is kedvezhet; és c) a magas kulturális tőkével rendelkező fogyasztók részvétele, nem pedig a leghátrányosabb helyzetűek túlélési mechanizmusaira korlátozódik (ahogyan ez a megosztás és az együttműködő fogyasztás régebbi formáira volt jellemző, és ahogyan a jelenlegi szociálisan orientált nonprofit kezdeményezések egy része esetében még mindig jellemző).
- ^{xlvii} https://www.flickr.com/photos/jeremiah_owiang/15928658251/sizes/o/
- ^{xlviii} A Near Me egy olyan peer-to-peer kereskedelmi megoldás, amely lehetővé teszi bárki számára, hogy saját, testreszabható megosztáson alapuló gazdasági piacot hozzon létre.
- ^{xlix} Ez az "off-the-rack" ellentéte. A testreszabott ruházat egyedi készítésű ruházat. Nem méretre gyártják, ahogyan azt sok jó ruházati eladó teszi. A méretre gyártott darab egy szabványos darab, amelyet a gyárban bizonyos méretekben és részletekben tesztelnek szabnak.
- ⁱ A Kitchensurfing egy olyan online piac, ahol az ember felkérheti a szakácsokat, hogy segítsenek (a szolgáltatásért fizetve) elkészíteni például egy vacsora menüt, és mindent elintézznek az elejétől a végéig.
- ⁱⁱ Barátokat és ismerősöket összekötő platform, hogy a dolgokat az utazók szállítsák és kézbesítsék azoknak, akiknek szükségük van rájuk.
- ⁱⁱⁱ A Bitcoin egy decentralizált elektronikus készpénzrendszer, amely a peer-to-peer hálózatot, a digitális aláírást és a kriptográfiai bizonyítást használja, hogy a felhasználók visszafordíthatatlan tranzakciókat hajthassanak végre.
- ⁱⁱⁱⁱ A Mosaic egy olyan platform, amely összeköti a napenergia-projektjeik finanszírozására törekvő hitelfelvevőket a stabil hozamot kereső befektetőkkel.
- ^{lv} Minden nem empirikus hozzájárulást, beleértve a tisztán konceptuális elemzéseket, a konceptuális-elméleti elemzéseket, az áttekintő esszéket, valamint a különböző normatív és előíró pozitív vagy negatív esszéket; a szabályozási esszéket és a szakpolitikai elemzéseket külön vizsgáltuk, mivel természetüknél fogva nem lehetett őket az empirikus elemzés jelenléte/hiánya alapján megítélni.
- ^{lv} Szakmai folyóiratokban megjelent cikkek, könyvfejezetek, munka- és konferenciadokumentumok; a tudományos hozzájárulások között két kivétel szerepel, egy Hollandia, illetve egy skandináv országok érdekes adatairól beszámoló szakdolgozat (van de Glind, 2013 és Neeser, 2015), míg számos, a vonatkozó témákban talált PhD- és mestertanulmány nem került be az áttekintésbe.
- ^{lvi} A VB Profiles, a Spokeintel Network és a VentureBeat közötti partnerség, az iparágakról, iparági trendekről, vállalatokról és emberekről szóló naprakész és átfogó információk teljesen ingyenes forrása. A több iparágat átfogó, több mint 20 000 szervezetet tartalmazó kezdeti adatbázissal indult, amely a tömeges adatgyűjtésen alapuló, robusztus modell segítségével széles körben bővült, automatikusan frissített, vállalatspecifikus hírekkel párosulva (<https://www.vbprofiles.com/about>). A VB profil-adatbázis hatalmas mennyiségű információt tartalmaz a "megosztáson alapuló gazdaságról" és annak szegmenseiről, amelyet a melléklet 6. táblázatában bemutatott platformok felülvizsgálatának integrálásához használtak fel. Különösen a "Collaborative Economy Honeycomb 2.0"-ot készíti és frissíti, amely radarképet ad a különböző gazdasági területekről és ágazatokról, ahol a tágran értelmezett "megosztáson alapuló gazdaság" szervezetei belépnek és terjeszkednek.

Hivatkozások

- Adelman, J. (2013). *Világi filozófus. Albert O. Hirschman Odüsszeiája*. Princeton, N.J: Princeton University Press.
- Agrawal, A., Horton, J., Lacetera, N., & Lyons, E. (2013). A digitalizáció és a szerződéses munkaerőpiac: A Research Agenda. *NBER Working Paper Series*, 19525.
- Agyeman, J., McLaren, D., & Schaefer-Borrego, A. (2013). Megosztott városok. Washington, D.C.: Friends of the Earth. Retrieved from: http://www.pando.sc/sites/default/files/documents/agyeman_sharing_cities.pdf (21-05-2015).
- Airbnb. (2012). San Francisco. Letöltve: <http://blog.airbnb.com/economic-impact-airbnb/-san-francisco> (08-06-2015).
- Airbnb. (2013a). Amszterdam. Letöltve: <http://blog.airbnb.com/economic-impact-airbnb/-amsterdam> (08-06-2015).
- Airbnb. (2013b). Berlin. Letöltve: <http://blog.airbnb.com/economic-impact-airbnb/-berlin> (08-06-2015).
- Airbnb. (2013c). New York. Letöltve: <http://blog.airbnb.com/economic-impact-airbnb/-new-york> (08-06-2015).
- Airbnb. (2013d). Párizs. Retrieved from: <http://blog.airbnb.com/economic-impact-airbnb/-paris> (08-06-2015).
- Airbnb. (2014a). Barcelona. Letöltve: <http://blog.airbnb.com/economic-impact-airbnb/-barcelona> (08-06-2015).
- Airbnb. (2014b). London és Edinburgh. Retrieved from: <http://blog.airbnb.com/economic-impact-airbnb/-london-edinburgh> (2015. 08-06-).
- Airbnb. (2015a). Az Airbnb pozitív hatása Athénban. Retrieved from: <http://blog.airbnb.com/airbnbs-positive-impact-in-athens/> (08-06-2015).
- Airbnb. (2015b). Gazdasági hatás. Retrieved from: <https://www.airbnb.com/economic-impact> (08-06-2015).
- Akerlof, G. (1970). A "citromok" piaca: A minőségi bizonytalanság és a piaci mechanizmus. *Quarterly Journal of Economics*, 84(3), 488-500.
- Albinsson, P. A., & Yasanthi Perera, B. (2012). Alternatív piacterek a 21. században: Közösségépítés a megosztási eseményeken keresztül. *Journal of Consumer Behaviour*, 11 (4), 303-315.
- Allen, D., & Berg, C. (2014). A megosztáson alapuló gazdaság: Hogyan tehet tönkre a túlszabályozás egy gazdasági forradalmat. Melbourne: Institute of Public Affairs.
Letölthető: https://ipa.org.au/portal/uploads/Sharing_Economy_December_2014.pdf (21-05-2015).
- Anderson, C. (2006). *A hosszú farkok: Miért az üzleti élet jövője a többből kevesebbet eladni*. New York: Hyperion.
- Aneesh, A. (2009). Globális munka: Algokratikus szerveződési módok*. *Szociológiai elmélet*, 27(4), 347-370.
- Armstrong, M. (2006). Verseny kétoldalú piacokon. *RAND Journal of Economics*, 37(3), 668-691.
- Arsel, Z., & Dobsha, S. (2011). Hibrid pro-társadalmi cserekapcsolati rendszerek: A freecycle esete. *Advances in Consumer Research*, 39 , 66-67.

- Austin, S., Canipe, C., & Slobin, S. (2015, február 18.). The Billion-Dollar Startup Club, *Wall Street Journal*. Retrieved from: <http://graphics.wsj.com/billion-dollar-club/> (2015-05-28).
- Autor, D. H., Levy, F., & Murnane, R. J. (2003). A közelmúltbeli technológiai változások készségtartalma: An Empirical Exploration. *The Quarterly Journal of Economics*, 118(4), 1279-1333.
- Avery, C., Resnick, P., & Zeckhauser, R. (1999). Az értékelések piaca. [10.1257/aer.89.3.564]. *American Economic Review*, 89 (3), 564-584.
- Ba, S. (2001). A bizalom megteremtése a közösségi felelősségvállalás rendszerén keresztül. *Decision Support Systems*, 31 (3), 323-336.
- Borz, E. (2012, július 20). The Secret Lives of Zipcar Drivers, *Citylab*. Retrieved from: <http://www.citylab.com/commute/2012/07/secret-lives-zipcar-drivers/2638/> (2015-05-28).
- Badger, E. (2014, március 25.). Why Airbnb wants you to know how much its users are spending, *The Washington Post*. Retrieved from: <http://www.washingtonpost.com/blogs/wonkblog/wp/2014/03/25/why-airbnb-wants-you-to-know-how-much-its-users-are-spending/> (28-05-2015).
- Bailey, K. D. (1994). *Tipológiai és taxonómiai : bevezetés az osztályozási technikákba*. Thousand Oaks, Calif: Sage Publications.
- Balck, B., & Cracau, D. (2015). A vásárlói motívumok empirikus elemzése a shareconomyban: ágazatközi összehasonlítás. Working Paper 2/2015, Otto Von Guericke Universität Magdeburg. Letölthető: http://www.fww.ovgu.de/fww_media/femm/femm_2015/2015_02.pdf (10-06-2015).
- Barbezieux, P., & Herody, C. (2016). Rapport Au Premier Ministre Sur L'économie Collaborative. Paris: République Française. Premier Ministre. Retrieved from: <http://www.gouvernement.fr/sites/default/files/liseuse/6421/master/projet/Rapport-de-Pascal-Terrasse-sur-le-d%C3%A9veloppement-de-l-%C3%A9conomie-collaborative.pdf> (11-05-2016).
- Bardhi, F., & Eckhardt, M. (2012). Hozzáférésalapú fogyasztás: The Case of Car Sharing. *Journal of Consumer Research*, 39 (4), 881-898.
- Barnes, S. J., & Mattsson, J. (2015). Az együttműködő fogyasztás jelenlegi és jövőbeli kérdéseinek megértése: Egy négylépcsős Delphi-tanulmány. *Technological Forecasting and Social Change*. doi: 10.1016/j.techfore.2016.01.006.
- Barro, J. (2014, december 2.). A New York-i taxi medallionok árai ismét csökkennek, *New York Times*. Retrieved from: http://www.nytimes.com/2014/12/03/upshot/new-york-taxi-medallion-prices-fall-again.html?_r=0 (11-06-2015).
- Barro, J. (2015. január 7.). New York City Taxi Medallion Prices Keep Falling, Now Down About 25 Percent, *New York Times*. Retrieved from: <http://www.nytimes.com/2015/01/08/upshot/new-york-city-taxi-medallion-prices-keep-falling-now-down-about-25-percent.html?abt=0002&abg=0> (11-06-2015).
- Barry, J., & Caron, P. (2014). Adószabályozás, közlekedési innováció és a megosztási gazdaság. *University of Chicago Law Review Dialogue*, 82, 69-84.
- Baumeister, C., & Wangenheim, F. (2014). Hozzáférés vs. tulajdonlás: *Understanding Consumers' Consumption Mode Preference*. Retrieved from SSRN: <http://ssrn.com/abstract=2463076> (15-08-2015).
- Belk, R. (2010). Megosztás. *Journal of Consumer Research*, 36(5), 715-734.

- Belk, R. (2014a). Megosztás kontra álmegosztás a web 2.0-ban. *Anthropologist*, 18 (1), 7-23.
- Belk, R. (2014b). Az vagy, amihez hozzáférsz: Megosztás és kollaboratív fogyasztás az interneten. *Journal of Business Research*, 67 (8), 1596-1600.
- Bellotti, V., Cambridge, S., Hoy, K., Shih, P., Handalian, L., Han, K. & Carrol, J. . (2014). Az egyenrangú szolgáltatások cseréjének közösségközpontú támogatása felé. *Proceedings of the 32nd annual ACM conference on Human factors in computing systems - CHI '14* (pp. 2975-2984). New York, New York, USA: ACM Press.
- Benjaafar, S., Kong, G., Li, X., & Courcoubetis, C. (2015). *Peer-to-Peer termékmegosztás: Implications for Ownership, Usage and Social Welfare in the Sharing Economy*. Retrieved from SSRN: <http://ssrn.com/abstract=2669823> (2016-04- 28).
- Benkler, Y. (2004). Szépen megosztva: A megosztható javakról és a megosztás mint gazdasági termelési mód megjelenéséről. *Yale Law Journal*, 114(2), 273. 358.
- Benkler, Y. (2006). *A hálózatok gazdagsága: Hogyan alakítja át a társadalmi termelés a piacokat és a szabadságot*. New Haven, Conn.: Yale University Press.
- Benkler, Y., & Nissenbaum, H. (2006). Commons-alapú társas termelés és erény. *The Journal of Political Philosophy* 14 (4), 394-419.
- Birdsall, M. (2014). Autómegosztás a megosztáson alapuló gazdaságban. *ITE Journal (Institute of Transportation Engineers)*, 84 , 37-40.
- Bisserbe, N., & Landauro, I. (2014, december 26.). WSJ.D Technology: French Carpool Service Gains Traction --- Startup Challenges State-Run Railway for Inter-City Travel, Taps Into 'sharing economy', *The Wall Street Journal*. Retrieved from : <http://www.wsj.com/articles/carpooling-service-expands-across-europe-1419538372> (31-05-2015).
- Bloomberg Brief. (2015. június 15.). A megosztási gazdaság. Retrieved from: <http://newsletters.briefs.bloomberg.com/document/4vz1acbgfrxz8uwan9/fragment> (14-06-2015).
- Bolton, G., Greiner, B., & Ockenfels, A. (2012). Mérnöki bizalom: Reciprocity in the Production of Reputation Information. *Management Science*, 59(2), 265-285.
- Bond, A. (2015). Egy alkalmazás erre: A helyi önkormányzatok és a megosztáson alapuló gazdaság felemelkedése. *Notre Dame Law Review*, 90(2), 77-96.
- Botsman, R., & Rogers, R. (2010a). A zipcaron túl: Collaborative consumption. *Harvard Business Review*, 88 (8), 30.
- Botsman, R., & Rogers, R. (2010b). *Ami az enyém, az a tiéd is: How Collaborative Consumption Is Changing the Way We Live*. New York: Harper Business.
- Bourdieu, P. (1984). *Megkülönböztetés: Az ízlés megítélésének társadalomkritikája*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Bourdieu, P. (1986). A tőke formái. In J. Richardson (szerk.), *Az oktatásszociológia elméletének és kutatásának kézikönyve* (pp. 241-258). New York: Greenwood.
- Brabham, D. (2013). *Crowdsourcing*. Cambridge, Mass.: MIT Press.
- Brabham, D. C. (2008). Crowdsourcing mint a problémamegoldás modellje: An

Bevezetés és esetek. *Konvergencia: The International Journal of Research into New Media Technologies*, 14 (1), 75-90.

- Bradshaw, D. (2015, április 22.). A megosztáson alapuló gazdaság előnyös az alacsonyabb jövedelmű csoportoknak, *Financial Times*. Retrieved from: <http://www.ft.com/cms/s/2/7afde9b0-d95a-11e4-a8f1-00144feab7de.html - axzz3bkTK3f8R> (31-05-2015).
- Brinkø, R., Nielsen, S. B., & van Meel, J. (2015). Hozzáférés a tulajdonjog felett - a megosztott terek tipológiája. *Facilities*, 33, 736-751.
- Brown, A. (2015, március 22.). A Taskrabbit dolgozói havi 7000 dollárt vihetnek haza mások munkájának elvégzéséért, *Madame Noire*. Retrieved from: <http://madamenoire.com/520031/taskrabbit-workers-can-take-home-7000-a-month-for-doing-other-peoples-chores/> (2015. 5. 31.).
- Buksh, B., & Mouat, C. M. (2015). Az intelligens munkaközpontok aktiválása a városi revitalizáció érdekében: a digitális urbanizmus bizonyítékai és következményei a tervezésre és a politikára Délkelet-Queenslandból. *Australian Planner*, 52 (1), 16-26.
- Burnham, S. (2011). A bizalom nyilvánosságra hozatala. *Privatize*, 30 , 3-7.
- Cahn, E., & Gray, C. (2015). A Time Bank Solution. *Stanford Social Innovation Review*, 13 (3), 40-45.
- Cahn, E., & Rowe, J. (1992). *Time Dollars*. Emmaus, PA: Rodale Press.
- Caldararo, N. L. (2014). *Üres lakások Amerikában, lakhatási igények, árnyékok*
A bankok és a megosztási gazdaság. Letölthető az SSRN-ről: <http://ssrn.com/abstract=2460987> (26-08-2015)
- Cannon, B., & Chung, H. (2015). A technológia által elősegített megosztáson alapuló gazdaságokhoz jól alkalmazkodó társszabályozási modellek kialakításának kerete. *Santa Clara High Tech. L. J.*, 31, 23-97.
- Cannon, S., & Summers, L. (2014). Hogyan nyerheti meg az Uber és a megosztáson alapuló gazdaság a szabályozó hatóságokat. *Harvard Business Review*, 2014. október. Letöltve: <https://hbr.org/2014/10/how-uber-and-the-sharing-economy-can-win-over-regulators/>. (22-05-2015)
- Carr, N. (2008). *A nagy váltás: A világ újrakábelezése Edisontól a Google-ig*. New York: Norton & Company.
- Carrozza, C. (2015). A szakértelem demokratizálása és a környezetvédelmi kormányzás: A tudománypolitika különböző megközelítései és jelentőségük a politikai elemzés szempontjából. *Journal of Environmental Policy & Planning*, 17 (1), 108-126.
- Chandler, D., & Kapelner, A. (2013). A monotónia megtörése jelentéssel: Motivation in Crowdsourcing Markets. *Journal of Economic Behavior and Organisation*, 90 , 123-133.
- Chase, R. (2015). *Peers Inc: How People and Platforms Are Inventing the Collaborative Economy and Reinventing Capitalism*. New York: PublicAffairs.
- Codagnone, C., Abadie, F., & Biagi, F. (2016). A munka jövője a "megosztó gazdaságban": Piaci hatékonyság és méltányos lehetőségek vagy tisztességtelen prekarizáció? A KKK tudományos és politikai jelentése: European Commission, Joint Research Centre Institute for Prospective Technological Studies, Európai Bizottság.
- Cohen, B., & Kietzmann, J. (2014). Ride On! Mobilitási üzleti modellek a megosztáson alapuló gazdaságban. *Organization & Environment*, 27(3), 279-296.
- Cohen, B., & Muñoz, P. (2015). Megosztott városok és fenntartható fogyasztás és termelés: Egy integrált keretrendszer felé. *Journal of Cleaner Production*. doi: 10.1016/j.jclepro.2015.07.133.

Cohen, M., & Sundararajan, A. (2015). Önszabályozás és innováció a Peer-to-Peer megosztási gazdaságban. *The University of Chicago Law Review Dialogue*, 82 , 116-133.

- Cohen, M., & Zehngbot, C. (2014, április 1.). Ami régi, az újjá válik: A megosztáson alapuló gazdaság szabályozása. *Boston Bar Journal*, 34., letölthető: <http://bostonbarjournal.com/2014/2004/2001/whats-old-becomes-new-regulating-the-sharing-economy/> (2015. 08. 12.).
- Coleman, J. (1988). A társadalmi tőke az emberi tőke létrehozásában. *The American Journal of Sociology*, 94 (Supplement), S95-S120.
- Coleman, J. (1990). *A társadalomelmélet alapjai*. Cambridge: Harvard University Press.
- Collier, D., LaPorte, J., & Seawright, J. (2012). Putting Typologies to Work: Concept Formation, Measurement, and Analytic Rigor. *Political Research Quarterly*, 65(1), 217-232.
- Collins, K. (2014, május30). Az Uber üdvözi a TfL taxaméteres magas bírósági beadványát, *Wired*. Letöltve: <http://www.wired.co.uk/news/archive/2014-05/30/uber-tfl-high-court> (08-06-2015).
- Collom, E., Lasker, J., & Kyriacou, C. (2012). *Egyenlő idő, egyenlő érték : közösségi valuták és időbankolás az Egyesült Államokban*. Farnham: Ashgate Publishing.
- Corciolani, M., & Dalli, D. (2014). Ajándékozás, megosztás és árucsera a Bookcrossing.com-on : új meglátások egy kvalitatív elemzésből. *Management Decision*, 52 (4), 755-755.
- Corritore, C. L., Kracher, B., & Wiedenbeck, S. (2003). Online bizalom: fogalmak, fejlődő témák, egy modell. *International Journal of Human - Computer Studies*, 58 (6), 737-758.
- Costain, C., Ardron, C., & Habib, K. N. (2012). Egy autómegosztó program felhasználói magatartásának összefoglalása: Egy torontói esettanulmány. *Transportation Research Part A: Policy and Practice*, 46 , 421-434.
- Couch, L., & Jones, W. (1997). A bizalom szintjének mérése. *Journal of Research in Personality*, 31(3), 319-336.
- Cullen, Z., & Farronato, C. (2015). *Feladatok kiszervezése online: A kereslet és a kínálat összehangolása a Peer-to-Peer internetes platformokon*. Közgazdasági Tanszék, Stanford Egyetem. Standford. Letöltve: http://web.stanford.edu/~chiaraf/matching_p2p_latest.pdf (2015-05-21).
- Daus, M., & Russo, P. (2015). Egy szabvány mindenkinek. Büntetőjogi háttérellenőrzés taxis, bérelt taxis és közlekedési hálózati társaságok (Tnc) sofőrjei számára. New York: Jay College of Criminal Justice, of the City University of New York. Letöltve: <http://www.utrc2.org/sites/default/files/pubs/Background Check Report.pdf> (2015-09-07).
- Delhey, J., Newton, K., & Welzel, C. (2011). Mennyire általános a bizalom a "legtöbb ember" iránt? A bizalom sugarának problémájának megoldása. *American Sociological Review*, 76(5), 786-807.
- Demailly, D., & Novel, A.-S. (2014). A megosztáson alapuló gazdaság: tegyük fenntarthatóvá. Párizs: IDDRI, SciencePo. Retrieved from: http://www.iddri.org/Publications/Collections/Analyses/ST0314_DD_ASN_sharing_economy.pdf (22-05-2015).
- Dervojeda, K., Verzijl, D., Nagtegaal, F., Lengton, M., et al. (2013a). A megosztáson alapuló gazdaság. Hozzáférően alapuló üzleti modellek a Peer-to-Peer piacokon. Brüsszel: Vállalkozáspolitikai és Ipari Főigazgatóság.

- Dervojeda, K., Verzijl, D., Nagtegaal, F., Lengton, M., et al. (2013b). Megoldások a munkahelyi termelékenység fokozására. Brüsszel: Európai Bizottság, Vállalkozáspolitikai és Ipari Főigazgatóság.
- Deuze, M. (2007). *Médiamunka*. Cambridge, MA: Polity Press.
- Dillahunt, T., & Malone, A. (2015). *A megosztási gazdaság ígérete a hátrányos helyzetű közösségek körében*. Paper presented at the Proceedings of the 33rd Annual ACM Conference on Human Factors in Computing Systems, Seoul, Republic of Korea.
- Djelassi, S., & Decoopman, I. (2013). A vásárlók részvétele a termékfejlesztésben crowdsourcing segítségével: A Bizottság által készített tanulmányok a Crowdsourcing-alapú termékfejlesztésről. *Industrial Marketing Management*, 42 (5), 683-692.
- Dobbs, R., Remes, J., Manyika, J., Roxburgh, C., et al. (2012). *Városi világ: A városok és a fogyasztói osztály felemelkedése*. Washington: McKinsey Global Institute, Letöltve: http://www.mckinsey.com/~media/McKinsey/dotcom/Insights_and_pubs/MGI/Research/Urbanization/Urban_world_-_Rise_of_the_consuming_class/MGI_Urban_world_Rise_of_the_consuming_class_Full_report.ashx (19-08-2015).
- Dobbs, R., Smit, S., Remes, J., Manyika, J., et al. (2011). *Városi világ: a városok gazdasági erejének feltérképezése*. Washington: McKinsey Global Institute, Letöltve: http://www.mckinsey.com/~media/McKinsey/dotcom/Insights_and_pubs/MGI/Research/Urbanization/Urban_world_mapping_economic_power_of_cities/MGI_urban_world_mapping_economic_power_of_cities_full_report.ashx (19-08-2015).
- Dredge, D., & Gyimóthy, S. (2015). Az együttműködő gazdaság és a turizmus: Kritikus perspektívák, megkérdőjelezhető állítások és elhallgatott hangok. *Tourism Recreation Research*, 40 (3), 286-302.
- Dubois, E., Schor, J., & Carfagna, L. (2014). A kapcsolat új kultúrái egy bostoni időbankban. In J. Schor & C. Thompson (Eds.), *Practicing Plenitude*. New Haven: Yale University Press.
- Edelman, B., & Geradin, D. (2015). *Hatékony és szabályozási rövidítések: Hogyan kellene szabályoznunk az olyan vállalatokat, mint az Airbnb és az Uber?* Megjelenés előtt, Stanford Technology Law Review. Retrieved from SSRN: <http://ssrn.com/abstract=2658603> (20-04-2016).
- Edelman, B., & Luca, M. (2014). *Digitális diszkrimináció: The Case of Airbnb*. Boston: Harvard Business School Working Papers, 2014.
- EGSZB. (2014). *Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye - Együttműködő vagy részvételi fogyasztás, a 21. század fenntarthatósági modellje* Brüsszel: Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB), INT/686.
- Einav, L., Farronato, C., & Levin, J. (2015). *Peer-to-Peer piacok*. *National Bureau of Economic Research Working Paper Series, No. 21496*.
- Eisenmann, T., Parker, G., & Van Alstyne, M. (2006). Stratégiák a kétoldalú piacokon. *Harvard Business Review*, 84(10), 92-101.
- Etsy. (2013). *Etsy Values and Impact Annual Report* Retrieved 2013. from: http://extfiles.etsy.com/progress-report/2013-Etsy-Progress-Report.pdf?ref=progress_report_download (13-06-2015).

- Európai Bizottság. (2016). Az együttműködő gazdaság európai menetrendje Az együttműködő gazdaság európai menetrendje
<http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/16881/attachments/2/translations/en/renditions/native>
- Európai Parlament. (2014). Új tendenciák és legfontosabb kihívások a fogyasztóvédelem területén. Brüsszel: Európai Parlament, Belső Politikai Főigazgatóság.
- Európai Parlament. (2015a). Az együttműködő gazdaság. A kollaboratív internet és az additív gyártás hatása és lehetőségei. Brüsszel: Európai Parlament, Európai Parlamenti Kutatószolgálat.
- Európai Parlament. (2015b). Kutatás a Tran-bizottság számára - Turizmus és a megosztáson alapuló gazdaság: Challenges and Opportunities For the EU. Brüsszel: Európai Parlament, Belső Politikai Főigazgatóság.
- Európai Parlament. (2016). Az Európán kívüli költségek a megosztáson alapuló gazdaságban. Brüsszel: Európai Parlament, Európai Parlamenti Kutatószolgálat.
- Evans, D. (2003). A többoldalú platformpiacok trösztellenes gazdaságtana. *Yale Journal on Regulation*, 20(2), 325-381.
- Fang, B., Ye, Q., & Law, R. (2015). A megosztáson alapuló gazdaság hatása a turisztikai ágazat foglalkoztatására. *Annals of Tourism Research*. doi: 10.1016/j.annals.2015.11.018.
- Farronato, C., & Fradkin, A. (2015). *Piacszerkezet a Peer-to-peer platformok piacra lépésével: The Case of Hotels and Airbnb*. Stanford University. Abstract retrieved from: <https://www.seas.harvard.edu/calendar/event/87441> (18-04- 2016).
- Fassi, A. E., Awasthi, A., & Viviani, M. (2012). Az autómegosztó hálózat növekedési stratégiáinak értékelése diszkrét eseményszimulációval. *Expert Systems with Applications*, 39, 6692-6705.
- Fellander, A., Ingram, C., & Teigland, R. (2015). A megosztáson alapuló gazdaság A változás óvatos elfogadása. Stockholm: Entreprenörskapsforum. Letöltve: <http://entreprenorskapsforum.se/wp-content/uploads/2015/06/Sharing- Economy webb.pdf> (2015-09-09).
- Firnkor, J. (2012). Két módszer háromszögelése a németországi ingyenes autómegosztó rendszer hatásainak mérésére. *Transportation Research Part A: Policy and Practice*, 46, 1654-1672.
- Foden, M. (2015). Időmegtakarítás, pénzmegtakarítás, a bolygó megmentése, "egyszerre csak egy ajándék": Az ingyenes online újrahasználati csere gyakorlatközpontú vizsgálata. *Ephemera*, 15 (1), 41-65.
- Forno, F., & Garibaldi, R. (2015). Megosztásalapú gazdaság az utazásban és a turizmusban: The Case of Home-Swapping in Italy. *Journal of Quality Assurance in Hospitality & Tourism*, 16 (2), 202-220.
- Fradkin, A. (2014). *Search Frictions and the Design of Online Marketplaces*. Retrieved from http://andreyfradkin.com/assets/Fradkin_JMP_Sep2014.pdf (22-05-2015).
- Fradkin, A., Grewal, E., Holtz, D., & Pearson, M. (2015). *Elfogultság és kölcsönösség az online véleményekben: Evidence From Field Experiments on Airbnb*. Paper presented at the Proceedings of the Sixteenth ACM Conference on Economics and Computation, Portland, Oregon, USA.
- Fraiberger, S., & Sundararajan, A. (2015). Peer-to-Peer bérleti piacok a megosztás gazdaságában. New York: NYU Stern School of Business Research Paper. Retrieved from SSRN: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.10-06-2015>.

- Freitag, M., & Traunmüller, R. (2009). A bizalom szférái: A partikuláris és az általános bizalom alapjainak empirikus elemzése. *European Journal of Political Research*, 48 (6), 782-803.
- Frenken, K., Meelen, T., Arets, M., & van de Glind, P. (2015, 20 May). Okosabb szabályozás a megosztáson alapuló gazdaság számára, *The Guardian*. Retrieved from: <http://www.theguardian.com/science/political-science/2015/may/20/smarter-regulation-for-the-sharing-economy> (31-05-2015).
- FTC. (2015a). FTC The "Sharing" Economy Workshop transcript segment 3 - június 9, 2015. A "megosztáson alapuló" gazdaság műhelybeszélgetés átiratának 2. szegmense - 2015. június 9. Washington D.C.: Szövetségi Kereskedelmi Bizottság. Retrieved from: https://www.ftc.gov/system/files/documents/videos/sharing-economy-workshop-part-3/ftc_sharing_economy_workshop_-_transcript_segment_3.pdf (20-08-2015).
- FTC. (2015b). FTC The "Sharing" Economy Workshop transcript segment 4 - június 9, 2015. A "megosztáson alapuló" gazdaság műhelybeszélgetés átiratának 2. szegmense - 2015. június 9. Washington D.C.: Szövetségi Kereskedelmi Bizottság. Letölthető: https://www.ftc.gov/system/files/documents/videos/sharing-economy-workshop-part-4/ftc_sharing_economy_workshop_-_ról_transcript_segment_4.pdf (20-08-2015).
- FTC. (2015c). A "megosztási" gazdaság műhelybeszélgetés átiratának 2. szegmense - 2015. június 9. Washington D.C.: Szövetségi Kereskedelmi Bizottság. Letölthető: https://www.ftc.gov/system/files/documents/videos/sharing-economy-workshop-part-2/ftc_sharing_economy_workshop_-_ról_transcript_segment_2.pdf (20-08-2015).
- Fuchs, C. (2014). *A digitális munka és Karl Marx*. Oxford: Routledge.
- Funtowicz, S., & Ravetz, J. (1990). *Bizonytalanság és minőség a tudományban a politika számára*. Dordrecht: Kluwer
- Funtowicz, S., & Ravetz, J. (1991). A globális környezeti kérdések új tudományos módszertana. In R. Costanza (szerk.), *Ökológiai közgazdaságtan: The science and management of sustainability* (pp. 137-152). New York: Columbia University Press.
- Funtowicz, S., & Ravetz, J. (1993). Tudomány a posztnormális korban. *Futures*, 25(7), 739-755.
- Funtowicz, S., & Ravetz, J. (2008). Értékek és bizonytalanság. In G. Hirsch Hadorn, H. Hoffmann- Riem, S. Biber-Klemm, W. Grossenbacher-Mansuy, D. Joye, C. Pohl, . & E. Zemp (Eds.), *Handbook of transdisciplinary research* (pp. 361-368). Heidelberg: Springer.
- Furuhata, M., Dessouky, M., Ordóñez, F., Brunet, M.-E., et al. (2013). Fuvarozás: A legfrissebb fejlemények és a jövő irányai. *Transportation Research Part B*, 57, 28-46.
- Gansky, L. (2010). *A háló: Miért a megosztás az üzleti élet jövője*. New York: Portfolio Penguin.
- Gansky, L. (2011, augusztus 25.). Többet tenni, kevesebbet birtokolni: A megosztási gazdaság nagy elmélete. *The Atlantic*. Retrieved from: <http://www.theatlantic.com/business/archive/2011/08/do-more-own-less-a-grand-theory-of-the-sharing-economy/244141/> (30-05-2015).
- Gefen, D., Benbasat, I., & Pavlou, P. (2008). Az online környezetekben való bizalom kutatási menetrendje. *Journal of Management Information Systems*, 24 (4),

275-286.

Gehl, R. W. (2011). Az archívum és a processzor: A web belső logikája 2.0.
New Media & Society, 13(8), 1228-1244.

- Geradin, D. (2015). Engedélyezni kell-e az Uber versenyzését Európában? És ha igen, hogyan? Megjelenés a Competition Policy International című folyóiratban. Letöltve az SSRN-ről: <http://ssrn.com/abstract=2615530> (20-08-2015).
- Geron, T. (2013, január23). Az Airbnb és a megosztási gazdaság megállíthatatlan felemelkedése. *Forbes*. Retrieved from: <http://www.forbes.com/sites/tomiogeron/2013/01/23/airbnb-and-the-unstoppable-rise-of-the-share-economy/#ab0e28b6790b> (2015-05-28).
- Begley, CG. (2013). Reprodukálhatóság: Hat piros zászló a gyanús munkához. *Nature*, 497, 433-434.
- Gobble, M. (2015). Az innováció szabályozása az új gazdaságban. *Research- Technology Management, március-április*, 62-63.
- Gorenflo, N. (2012, július24). A kutatók elrontják a megosztókra vonatkozó következtetéseket a Zipcar korlátozott felmérése miatt. *Sharables*. Retrieved from: <http://www.shareable.net/blog/researchers-flub-conclusions-about-sharers-due-to-limited-zipcar-survey> (28-05-2015).
- Grant, M., & Booth, A. (2009). A felülvizsgálatok tipológiája: A 14 áttekintéstípus és a kapcsolódó módszertanok elemzése. *Health Information and Libraries Journal*, 26 (2), 91-108.
- Grassmuck, V. (2012). A megosztási fordulat: Miért vagyunk általában kedvesek, és miért van jó esélyünk arra, hogy együttműködve kimeneküljünk a bajból, amibe belekerültünk. In W. Sützl, F. Stalder, R. Maier & T. Hug (Eds.), *A megosztás kultúrái és etikája* (pp. 17-34). Innsbruck: Innsbruck University Press.
- Greenhouse, E. (2015. július 28.). Hillary Clinton az Uber-problémáját lehetőséggé tudja változtatni? *Bloomberg*. Retrieved from <http://www.bloomberg.com/politics/articles/2015-07-28/can-hillary-clinton-turn-her-uber-problem-into-an-opportunity-> (1-09-2015)
- Greenwood, B., & Wattal, S. (2015). *Mutasd meg az utat hazafelé: An Empirical Investigation of Ride Sharing and Alcohol Related Motor Vehicle Homicide*. Fox School of Business Research Paper No. 15-054. Letöltve azSSRN-ről: <http://ssrn.com/abstract=2557612> (11-08-2015).
- Guimarães Pereira, A., & Saltelli, A. (2014). Stílusokról és módszerekről. A KKK identitásának keresése a változások idején. Bruxelles: JRC Technical Reports.
- Guttentag, D. (2013). Airbnb: diszruptív innováció és az informális turisztikai szálláshely-szolgáltatási ágazat felemelkedése. *Current Issues in Tourism*, 1-26.
- Habib, K., Morency, C., Islam, M..., & Grasset, V. (2012). A felhasználók viselkedésének modellezése egy carsharing programban: Egy közös veszély és nullával felfűjt dinamikus rendezett valószínűségi modell alkalmazása. *Transportation Research Part A: Policy and Practice*, 46, 241-254.
- Hall, J., & Krueger, A. (2015). Az Uber sofőr-partnerek munkaerőpiacának elemzése az Egyesült Államokban. Princeton: Princeton University Press, Working Papers. Letöltve: <http://dataspace.princeton.edu/jspui/bitstream/88435/dsp010z708z67d/5/587.pdf> (2015-05-21).
- Hamari, J., Sjöklint, M., & Ukkonen, A. (2015). A megosztáson alapuló gazdaság: Miért vesznek részt az emberek a közös fogyasztásban. *Journal of the Association for Information Science and Technology*. doi: 10.1002/asi.23552.
- Hampton, K., Goulet, L., Rainie, L., & Purcell, K. (2011). A közösségi oldalak és az életünk. Washington: PewResearchCenter, Letöltve: <http://www.pewinternet.org/files/old-media/Files/Reports/2011/PIP - Social networking sites and our lives.pdf> (19-08-2015).

- Harvey, J., Smith, A., & Golightly, D. (2014). Adás és megosztás a számítógépes közvetítésű gazdaságban. *Journal of Consumer Behaviour*. doi: 10.1002/cb.1499.
- Heimans, J., & Timms, H. (2014). Az "új hatalom" megértése. *Harvard Business Review*, 93(12), 48-56.
- Heinrichs, H. (2013). Megosztáson alapuló gazdaság: A fenntarthatósághoz vezető lehetséges új út. *GAIA*, 22(4), 228-231.
- Hessels, L. K., & van Lente, H. (2008). Az új tudástermelés újragondolása: A literature review and a research agenda. *Research Policy*, 37(4), 740-760.
- Higgins, I., & Green, S. (szerk.). (2011). *Cochrane kézikönyv a beavatkozások szisztematikus felülvizsgálatához. Version 5.1.0*. West Sussex, Anglia: The Cochrane Collaboration és John Wiley & Sons Ltd.
- Hirschman, A. O. (1970). *Kilépés, hang és lojalitás válaszok a cégek, szervezetek és államok hanyatlására*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Hirschman, A. O. (1977). *A szenvedélyek és az érdekek: Politikai érvek a kapitalizmus mellett a győzelme előtt*. Princeton: Princeton University Press.
- Hirschman, A. O. (1991). *A reakció retorikája*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Hirshon, L., Jones, M., Levin, D., McCarthy, K., et al. (2015). Városok, a megosztáson alapuló gazdaság és a következő lépések. Washington: National League of Cities. Letöltve: <http://collaborativeeconomy.com/wp/wp-content/uploads/2015/04/2015.Cities-the-sharing-economy-and-whats-next.-National-League-of-Cities.pdf> (12-08-2015).
- Hogg, T., & Adamic, L. (2004). A hírnévmechanizmusok erősítése online közösségi hálózatokon keresztül (Vol. pp5,. 236-237).
- Horowitz, S. (2013, április10). Üdvözljük a mikro-Gigben: No Job Is Too Small, *The Atlantic*. Retrieved from <http://www.theatlantic.com/business/archive/2013/04/welcome-to-the-micro-gig-no-job-is-too-small/274843/>. (2015-12-20.)
- Horton, J. (2014). *Téves keresési erőfeszítések egy illeszkedési piacon: okok, következmények és részleges megoldás*. Paper presented at the Proceedings of the fifteenth ACM conference on Economics and computation, Palo Alto, California, USA.
- Horton, J., & Golden, J. (2015). *Reputation Inflation: Evidence from an Online Labor Market*. Retrieved from http://econweb.tamu.edu/common/files/workshops/Theory and Experimental Economics/2015_3_5_John_Horton.pdf
- Horton, J., & Zeckhauser, R. (2016). Tulajdonlás, használat és bérlés: A "megosztás gazdaságának" néhány egyszerű közgazdasági vonatkozása. *NBER Working Paper Series*, 22029.
- Lordok Háza. (2016). Online platformok és a digitális egységes piac. Szóbeli és írásbeli bizonyítékok. London: House of Lords, Select Committee on the European Union Internal Market Sub-Committee. Letöltve: <https://www.parliament.uk/documents/lords-committees/eu-internal-market-subcommittee/online-platforms/OnlinePlatformsWrittenEvVolumePublished.pdf> (19-04-2016).
- Howe, J. (2006, június 1.). A Crowdsourcing felemelkedése, *Wired*. Retrieved from <http://www.wired.com/2006/06/crowds/> (1-09-2015).
- Howe, J. (2008). *Crowdsourcing-How the Power of the Crowd Is Driving the Future of Business*. New York: Crown Publishing Group.

- Huiskamp, R. (2015). Uber és airbnb: a kétoldalú piacok kihívásai.
Retrieved from: <https://www.linkedin.com/pulse/uber-airbnb-challenges-two-sided-markets-roderick-huiskamp> (17-8-2015)
- Huws, U., & Joyce, S. (2016a). A svédországi "gig-gazdaság" méretét első alkalommal tárta fel a University of Hertfordshire és az UNI Europa.
Retrieved from: <http://www.feps-europe.eu/assets/3f853cec-1358-4fb4-9552-274b55e05ecf/crowd-working-survey-swedenpdf.pdf> (19-04-2016).
- Huws, U., & Joyce, S. (2016b). Az Egyesült Királyság "Gig-gazdaságának" mérete először derült ki University of Hertfordshire és az UNI Europa.
Retrieved from: <http://www.feps-europe.eu/assets/a82bcd12-fb97-43a6-9346-24242695a183/crowd-working-surveypdf.pdf> (19-04-2016).
- Ikkala, T., & Lampinen, A. (2014). A vendéglátás árának meghatározása.
Proceedings of the companion publication of the 17th ACM conference on Computer supported cooperative work & social computing - CSCW Companion '14. New York, New York, USA: ACM Press.
- Jasanoff, S. (1990). *Az ötödik ág: tudományos tanácsadók mint politikai döntéshozók*.
Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Jefferson-Jones, J. (2015). Az Airbnb és a modern lakásszegmens.
"Sharing Economy": A rövid távú bérbeadás korlátozása alkotmányellenes elvétel? *Hastings Constitutional Law Quarterly*, 42, 557-576.
- Jenk, J. (2015). Az elmélet és a gyakorlat találkozása a taxisiparban: Coase és az Uber.
Raktas Working Paper sorozat.
- John, N. A. (2013a). Megosztás és Web 2.0: A kulcsszó megjelenése. *Új média és társadalom*, 15 (2), 167-182.
- John, N. A. (2013b). A megosztás társadalmi logikája. *Communication Review*, 16(3), 113-131.
- Jonsson, P. (2007). Egy autómegosztó szervezet története (cso) szörnyeteg. In H. Brembeck, K. Ekström & M. Mörck (szerk.), *Kis szörnyek: (De)coupling Assemblages of Consumption* (149-164. o.). Berlin: Berlin.
- Jopson, B., & Bradshaw, T. (2015, május10). A szabályozó hatóság a megosztáson alapuló gazdaság buktatóit vizsgálja, *Financial Times*.
Retrieved from: <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/fd3a6246-f46c-11e4-bd16-00144feab7de.html - axzz3bbbE2seF> (2015-05-30).
- Jøsang, A., Ismail, R., & Boyd, C. (2007). Az online szolgáltatásnyújtás bizalom- és hírnévrendszerének felmérése. *Decision Support Systems*, 43(2), 618- 644.
- Kaminska, I. (2015, május 21.). A megosztáson alapuló gazdaság középkorúvá válik, *Financial Times*. Retrieved from :
<http://ftalphaville.ft.com/2015/05/21/2130111/the-sharing-economy-will-go-medieval-on-you/> (2015-05-30).
- Kang, C., & Eilperin, J. (2015, február 28.). Why Silicon Valley is the new revolving door for Obama staffers, *The Washington Post*. Retrieved from:
http://www.washingtonpost.com/business/economy/as-obama-nears-close-of-his-tenure-commitment-to-silicon-valley-is-clear/2015/02/27/3bee8088-bc8e-11e4-bdfa-b8e8f594e6ee_story.html (2015-05-28).
- Keating, D. (2014, szeptember11). Egy Uber-érzékeny téma, *European Voice*. Retrieved from: <http://www.politico.eu/other-voices/an-uber-sensitive-subject/> (31-05-2015).

- Kerr, D. (2014, augusztus 20.). Vexed in the city: A "megosztás" gazdaságának rejtett áldozatai San Franciscóban, *CNET*. Retrieved from: <http://www.cnet.com/news/vexed-in-the-city-the-sharing-economys-hidden-toll-on-san-francisco/> (2015-05-30).
- King, S. (2013). Kétoldalú piacok. *The Australian Economic Review*, 46(2), 247-258.
- King, S. P. (2015). Sharing Economy: Milyen kihívások a versenyjog számára? *Journal of European Competition Law & Practice*, 6(10), 729-734.
- Kleemann, K., Voß, G., & Rieder, K. (2008). "Un(Der)Paid Innovators: The Commercial Utilization of Consumer Work through Crowdsourcing". *Science, Technology and Innovation Studies*, 4 (1), 5-26.
- Koopman, C., Mitchell, M., & Thierer, A. (2014). A megosztási gazdaság és a fogyasztóvédelmi szabályozás: The Case for Policy Change. Arlington: Mercatus Center, George Madison University. Letöltve: <http://mercatus.org/sites/default/files/Koopman-Sharing-Economy.pdf> (28-05-2015).
- Koopman, C., Mitchell, M., & Thierer, A. (2015). A megosztási gazdaság: A platformok, a résztvevők és a szabályozók előtt álló kérdések.
- Kroet, C. (2014, december 11.). Az Uber fuvarmegosztó szolgáltatásának betiltása Spanyolországban és Hollandiában, *European Voice*. Letöltve: <http://www.politico.eu/article/dutch-court-bans-ubers-ride-sharing-service/> (2015-05-31).
- Kuttner, R. (2013). A nyúlgazdaság. *The American Prospect*, Sep-Oct2013 , 46-55.
- Kwan, M., & Ramachandran, D. (2009). Bizalom és online hírnévrendszerek. In J. Golbeck (Ed.), *Computing With Social Trust* (pp. 287-312). London: Springer.
- Lamberton, C., & Rose, R. (2012). Mikor jobb a miénk, mint az enyém? Keretrendszer a kereskedelmi megosztási rendszerekben való részvétel megértéséhez és megváltoztatásához. *Journal of Marketing*, 76 (4), 109-125.
- Lapowsky, I. (2012, június). Couchsurfing dilemma: nyereségvágy. *Inc. Magazine*. Retrieved from: <http://www.inc.com/magazine/201206/issie-lapowsky/couchsurfing-new-profit-model.html> (2015-05-28).
- Lauterbach, D., Truong, H., Shah, T., & Adamic, L. (2009, 2009. augusztus 29-31.). Szörfözés a bizalom hálójában: *Reputation and Reciprocity on CouchSurfing.com*. A Computational Science and Engineering, CSE2009. konferencián bemutatott tanulmány. '09.
- Leadbeater, C. (2009). *We-Think: Tömeges innováció, nem tömegtermelés*. London: Profile Books.
- Lee, C. (2015). A megosztók gyengén használt ruhái. *Contexts*, 14 (1), 17-18.
- Liber, R. (2013, május 21.). 2400 dolláros bírság egy Airbnb-házigazdának, *The New York Times*. Retrieved from: : http://bucks.blogs.nytimes.com/2013/05/21/a-2400-fine-for-an-airbnb-host/?_r=0 (2015-05-30).
- Lougher, G., & Kalmanowicz, S. (2016). Az uniós versenyjog a megosztáson alapuló gazdaságban. *Journal of European Competition Law & Practice*, 7 (2), 87-102.
- Malhotra, A., & Van Alstyne, M. (2014). A megosztáson alapuló gazdaság sötét oldala ... és hogyan lehet megvilágítani. *Communications of the ACM*, 57 , 24-27.
- Martin, C. J. (2016). A megosztáson alapuló gazdaság: A fenntarthatósághoz vezető út vagy a neoliberalis kapitalizmus rémálomszerű formája? *Ecological Economics*, 121, 149. 159.

- Martin, C. J., Budd, L., & Upham, P. (2015). Kereskedelmi orientáció az alulról jövő társadalmi innovációban: Insights from the sharing economy. *Ecological Economics*, 118, 240-251. doi: 10.1016/j.ecolecon.2015.08.001. doi: 10.1016/j.ecolecon.2015.08.001.
- Martin, C. J., & Upham, P. Grassroots social innovation and the mobilisation of values in collaborative consumption: a conceptual model. *Journal of Cleaner Production*. doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.jclepro.2015.04.062>.
- Martin, E., & Shaheen, S. (2010). Az autómegosztás üvegházhatású gázokra gyakorolt hatásai Észak-Amerikában. San Jose, Kalifornia: Mineta Transportation Institute Report 09-11.
- Marx, P. (2012. április 16.). Üdvözöljük önöket. Couch-szörfözés a világban *The New Yorker*. Retrieved from: <http://www.newyorker.com/magazine/2012/04/16/youre-welcome> (28-05-2015).
- Matzler, K., & Kathan, W. (2015). Adapting to the Sharing Economy *MIT Sloan Management Review*, 56 (2), 71-77.
- Mayzlin, D., Dover, Y., & Chevalier, J. (2014). Promóciós vélemények: An Empirical Investigation of Online Review Manipulation. [10.1257/aer.104.8.2421]. *American Economic Review*, 104 (8), 2421-2455.
- McArthur, E. (2014). Sokak közötti csere pénz nélkül: miért osztják meg az emberek az erőforrásaikat. *Fogyasztási piacok és kultúra*, 18 (3), 239-256.
- McCabe, D., & Devaney, T. (2015). Hillary Clinton Uber-problémája. Retrieved from <http://thehill.com/business-a-lobbying/248999-hillary-clintons-uber-problem> (01-09-2015)
- McLean, S. (2015). A megosztáson alapuló gazdaság felemelkedése. Az *SCL számítógépek és jog című folyóirata*, 26(1), 26-28.
- McNeill, D. (2016). Az egyszarvúak városának kormányzása: a technológiai tőke és San Francisco várospolitikája. *Urban Geography*, 37(4), 494-513.
- Meelen, T., & Frenken, K. (2015, január14). Ne mondd többé, hogy az Uber a megosztáson alapuló gazdaság része, *FastCompany*. Retrieved from: <http://www.fastcoexist.com/3040863/stop-saying-uber-is-part-of-the-sharing-economy> (2015-05-28).
- Miller, N., Resnick, P., & Zeckhauser, R. (2005). Informatív visszajelzés kiváltása: The Peer-Prediction Method. *Management Science*, 51(9), 1359-1373.
- Miller, S. (2014). Átruházható megosztási jogok: A Theoretical Model for Regulating Airbnb and the Short-Term Rental Market. Retrieved from SSRN: <http://ssrn.com/abstract=2514178> (20-05-2015).
- Miller, S. (2015). A megosztáson alapuló gazdaság szabályozásának első alapelvei. *Harvard Journal on Legislation*, megjelenés előtt. Letöltve az SSRN-ről: <http://ssrn.com/abstract=2568016> (23-05-2015).
- Mims, C. (2015, május 24.). How Everyone Gates the 'Sharing' Economy Wrong, *Wall Street Journal*. Retrieved from: <http://www.wsj.com/articles/how-everyone-gets-the-sharing-economy-wrong-1432495921?mod=e2fb> (2015-05-30).
- Möhlmann, M. (2015). Együttműködő fogyasztás: az elégedettség meghatározói és a megosztáson alapuló gazdasági lehetőség újbóli használatának valószínűsége. *Journal of Consumer Behaviour*, 14 (3), 193-207.
- Molz, J. (2013). A közösségi hálózati technológiák és az alternatív turizmus erkölcsi gazdasága: A couchsurfing.org esete. *Annals of Tourism Research*, 43, 210-230.

- Morgan, B., & Kuch, D. (2015). Radikális tranzakcionalizmus: Jogtudatosság, sokszínű gazdaságok és a megosztáson alapuló gazdaság. *Journal of Law and Society*, 42(4), 556-587.
- Nadeem, S. (2015). A megosztáson alapuló gazdaságról. *Contexts*, 14 (1), 13.
- Neeser, D. (2015). *Az Airbnb árt a szállodai üzletágnak: Evidence from the Nordic Countries*. Mester Universitario en Análisis Económico, Universidad Carlos III de Madrid, Madrid. Letöltve: <https://www.researchgate.net/publication/282151529> (2016. 04. 20.).
- Nielsen, P. (2015). "Sharing Economy" Dániában - Első kísérlet a mérésre: Statistics Denmark. Letöltve: <http://dynamicsofvirtualwork.com/wp-content/uploads/2016/03/Nielsen-presentation.pdf> (2016.05.20.).
- O'Regan, M. (2009). Az én új technológiai és a közösségi oldalak: Vendéglátóhelyi csereklubok és a turizmus és az identitás változó természete. In . Y. Abbas & F. Dervin (szerk.), *Digital Technologies of the Self, Newcastle upon Tyne* (pp. 171-198). Cambridge: Cambridge Scholars.
- Observatorio Cetelem. (2013). Consumidores europeos en modo alternativo. Madrid. Letöltve: <http://www.elobservatoriocetelem.es/observatorio/Observatorio-consumo-europeo-2013.pdf> (17-08-2015).
- OECD. (2015). A munka új formája a megosztáson alapuló gazdaságban. Háttéranyag a vitához. Párizs: OECD, a digitális gazdaság mérésével és elemzésével foglalkozó munkacsoport, DSTI/ICCP/IIS(2015)3.
- Oei, S., & Ring, D. (2015). Megadóztatható-e a megosztás? Boston: Boston College Law School Legal Studies Research Paper No. 352. Letöltve az SSRN-ről: <http://ssrn.com/abstract=2570584> (17-08-2015).
- ONS. (2016). A megosztáson alapuló gazdaság mérésének megvalósíthatósága. London: Office for National Statistics (ONS). Letöltve: <https://www.ons.gov.uk/economy/economicoutputandproductivity/output/articles/thefeasibilityofmeasuringthesharingeconomy/2016-04-05/pdf> (19-04-2016).
- Overgoor, J., Wulczyn, E., & Potts, C. (2012). A bizalom terjedése vegyes hatású modellekkel. Proceedings of the Sixth International AAAI Conference on Weblogs and Social Media.
- Owyang, J. (2013). Az együttműködő gazdaság. *Altimeter Research*, 1-27.
- Owyang, J. (2015a, május 8.). Megnyugtathatják-e a technológiai startupok a Wall Streetet, miközben teljesítik társadalmi küldetésüket? Az Etsy legalábbis rájött erre, *FastCompany*. Retrieved from <http://www.fastcoexist.com/3045854/can-tech-startups-appease-wall-street-while-achieving-their-social-mission> (06-06-2015).
- Owyang, J. (2015b, július 27.). Collaborative Economy: Industry Stats. Retrieved from: <http://www.web-strategist.com/blog/2013/07/27/collaborative-economy-industry-stats/> (05-06-2015).
- Owyang, J. (2015c, június 6.). Az együttműködő megosztáson alapuló gazdaság 17 milliárd dolláros vállalatot (és 10 unikornis céget) hozott létre. Retrieved from: <http://www.web-strategist.com/blog/2015/06/04/the-collaborative-sharing-economy-has-created-17-billion-dollar-companies-and-10-unicorns/> (06-06-2015)
- Owyang, J. (2015d, április23). Hogyan hat a kollaboratív gazdaság az energiaágazatra. Retrieved from <http://www.web-strategist.com/blog/category/sharing-economy/> (05-06-2015)

- Owyang, J., Samuel, A., & Grenville, A. (2014). A megosztás az új vásárlás: Vision Critical & Crowd Companies. Retrieved from: <http://tms.visioncritical.com/sites/default/files/pdf/sharing-new-buying-collaborative-economy-report.pdf> (15-08-2015).
- Ozanne, J., & Ozanne, L. (2011). Innovatív közösségi csereprogramok: Grassroots Social Experiments in Sustainability. *Advances in Consumer Research*, 39, 65-69.
- Ozanne, L., & Ballantine, P. (2010). A megosztás mint fogyasztásellenes forma? A játékkönyvtár-használók vizsgálata. *Journal of Consumer Behaviour*, 9(6), 485-498.
- Paré, G., Trudel, M.-C., Jaana, M., & Kitsiou, S. (2015). Az információs rendszerekkel kapcsolatos tudás szintetizálása: A szakirodalmi áttekintések tipológiája. *Information & Management*, 52(2), 183-199.
- Parigi, P., & State, B. (2014). A világ elvárásolása: A technológia hatása a kapcsolatokra. In L. Aiello & D. McFarland (Eds.), *Social Informatics* (Vol. 8851, 166-182. o.): Springer International Publishing.
- Parigi, P., State, B., Dakhallah, D., Cook, K., et al. (2013). Idegenek közössége: A társadalmi kötődések feloldása. *PLoS ONE*, 8(7).
- Parker, G., & Van Alstyne, M. (2000). *Internethálózati externáliák és ingyenes információs javak*. Előadás a Proceedings of the 2nd ACM conference on Electronic commerce, Minneapolis, Minnesota, USA.
- Parker, G. G., & Alstyne, M. W. V. (2005). Kétoldalú hálózati hatások: A Theory of Information Product Design. *Management Science*, 51(10), 1494-1504.
- Pavlou, P., & Gefen, D. (2004). Hatékony online piacterek építése intézményi bizalommal. *Information Systems Research*, 15 (1), 37-59.
- Pew. (2014). Millennials in Adulthood. Washington: PewResearchCenter. Retrieved from: http://www.pewsocialtrends.org/files/2014/03/2014-03-07_generations-report-version-for-web.pdf (19-08-2015).
- Pfeffer-Gillett, A. (2016). When "Disruption" Collides with Accountability: Holding Ridesharing Companies Liability for Acts of Their Drivers. *California Law Review*, 104 (1), 233.
- Pielke, R. (2007). *A becsületes bróker: Making Sense of Science in Policy and Politics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- PIPAME. (2015). Enjeux et perspectives de la consommation collaborative. Rapport Final. Párizs: République Française. Ministère de l'Economie, de l'Industrie, et du Numérique, Pôle Interministériel de Prospective et d'Anticipation des Mutations Economiques (PIPAME). Retrieved from: http://www.entreprises.gouv.fr/files/files/directions_services/etudes-et-statistiques/prospective/Numerique/2015-07-Consommation-collaborative-Rapport-final.pdf (11-05-2016).
- Piscicelli, L., Cooper, T., & Fisher, T. (2015). Az értékek szerepe a kollaboratív fogyasztásban: betekintés az Egyesült Királyságban működő kölcsönzés és kölcsönzés termék-szolgáltatási rendszeréből. *Journal of Cleaner Production*, 97(0), 21-29.
- Probst, L., Frideres, L., Pedersen, B., & Lidé, S. (2015a). Collaborative Economy. A kollaboratív termelés és a maker-gazdaság. Brüsszel: Európai Bizottság, Növekedési Főigazgatóság.
- Probst, L., Frideres, L., Pedersen, B., & Lidé, S. (2015b). Collaborative Economy. Crowdsolving. Brüsszel: Európai Bizottság, Növekedési Főigazgatóság.

- Probst, L., Frideres, L., Pedersen, B., Lidé, S., et al. (2015c). Freemium modell: nulla határköltség. Brüsszel: Európai Bizottság, Növekedési Főigazgatóság.
- Putnam, R. (1993). *A demokrácia munkájának megjelölése: Polgári hagyományok a modern Olaszországban*. Princeton: Princeton University Press.
- Putnam, R. (2000). *Bowling Alone: Az amerikai közösség összeomlása és újjászületése*. New York: Simon & Schuster.
- Quine, W. (1951). Az empirizmus két dogmája. *The Philosophical Review*, 60(1), 20-43.
- Ranchordas, S. (2015). A megosztás gondoskodással jár? Az innováció szabályozása a megosztáson alapuló gazdaságban. *Minnesota Journal of Law, Science & Technology*, 16(1), 413-475.
- Rauch, D., & Schleicher, D. (2015). Mint az Uber, de a helyi önkormányzati politika: A "megosztott gazdaság" helyi szabályozásának jövője. New York University, Marron Institute of Urban Management, Working Paper # 21.
- Ravetz, J. (1990). *A tudás és a hatalom egyesülése: Esszék a kritikai tudományról*. (Vol. Mansell): London.
- Richardson, L. (2015). A megosztáson alapuló gazdaság előadása. *Geoforum*, 67, 121-129.
- Rochet, J.-C., & Tirole, J. (2003). Platformverseny kétoldalú piacokon. *Journal of the European Economic Association*, 1(4), 990-1029.
- Rochet, J.-C., & Tirole, J. (2006). Kétoldalú piacok: A progress report (645-667. o37,..).
- Rogers, B. (2015). Az Uber társadalmi költségei. *The University of Chicago Law Review Dialogue*, 82 (1), 85-102.
- Roose, K. (2014, április 24.). The Sharing Economy Isn't About Trust, It's About Desperation, *New York Magazine*. Retrieved from: <http://nymag.com/daily/intelligencer/2014/04/sharing-economy-is-about-desperation.html> (2015-05-30).
- Sablik, T. (2014). A megosztási gazdaság. Az új online piacok gazdasági értéket teremtenek vagy veszélyeztetik a fogyasztók biztonságát? *EconFocus* (pp. 12-15).
- Sanderson, I. (2011). Bizonyítékalapú politika vagy politikaalapú bizonyíték? Gondolatok a skót tapasztalatokról. *Evidence & Policy*, 7(1), 59-76.
- Santi, P., Szell, M., Sobolevsky, S., Ratti, C., et al. (2014). A járműközösségek előnyeinek számszerűsítése megosztási hálózatokkal. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 111(37), 13290-13294.
- Sarewitz, D. (2000). Tudomány és környezetvédelmi politika: az objektivitás túlzása. In R. Frodeman & V. Baker (szerk.), *Earth Matters: The Earth Sciences, Philosophy, and the Claims of Community* (pp. 79-98). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Sarewitz, D. (2004). Hogyan rontja a tudomány a környezeti vitákat. *Environmental Science & Policy*, 7 (5), 385-403.
- Satzger, B., Psailer, H., Schall, D., & Dustdar, S. (2013). A készségmenedzsmentet támogató aukciós alapú crowdsourcing. *Information Systems*, 38(4), 547-560.
- Schaefers, T. (2013). Az autómegosztás használati motívumainak feltárása: A hierarchical means- end chain analysis. *Transportation Research Part A*:

Policy and Practice, 47, 69-77.

- Schmidt, M. F. H., & Sommerville, J. A. (2011). Méltányossági elvárások és altruista megosztás 15 hónapos emberi csecsemőknél. *PLoS ONE*, 6(10).
- Schneiderman, E. (2014). Airbnb a városban. New York: New York állam főügyésének hivatala. Letöltve: http://www.ag.ny.gov/pdfs/Airbnb_report.pdf (2015-05-22).
- Scholz, T. (szerk.). (2013). *Digitális munka: Az internet mint játszótér és gyár*. New York és London: Routledge.
- Schor, J. (2014). A megosztáson alapuló gazdaság vitája. Nagy Átalakulási Kezdeményezés. Retrieved from: <http://greattransition.org/publication/debating-the-sharing-economy/> (23-05-2015).
- Schor, J. (2015). Getting Sharing Right. *Contexts*, 14 (1), 14-15.
- Schor, J., & Fitzmaurice, C. (2015). Együttműködés és összekapcsolódás: The emergence of the sharing economy *Handbook of Research on Sustainable Consumption (A fenntartható fogyasztás kutatásának kézikönyve)* (pp. 410-425). Cheltenham, Egyesült Királyság: Edward Elgar.
- Schor, J., Fitzmaurice, C., Carfagna, L., & Will-Attwood, C. (2014). Az opensek és a megkülönböztetés paradoxonai a megosztás gazdaságában. Boston: Boston College.
- Scot, M., & Eddy, M. (2014, szeptember2). A frankfurti bíróság betiltotta az Uber szolgáltatását egész Németországban, *New York Times*. Retrieved from: <http://bits.blogs.nytimes.com/2014/09/02/uber-banned-across-germany-by-frankfurt-court/> (2015-05-28).
- Syedabrishami, S., Mamdoohi, A., Barzegar, A., & Hasanpour, S. (2012). A telekocsihasználat hatása az üzemanyag-megtakarításra a városi közlekedésben: Teherán esettanulmánya. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 54(4), 323-331.
- Shaheen, S., & Bansal, A. (2015). Perceptions of Peer-to-Peer Carsharing in the San Francisco Bay Area, CA, USA. *Közlekedésmérnöki Intézet. ITE Journal*, 85(5), 39-42.
- Shaheen, S., Sperling, D., & Wagner, C. (1999). A Carsharing rövid története a 90-es években. *The Journal of World Transport Policy and Practice*, 5(3), 18-40.
- Shaheen, S. A., Mallery, M. A., & Kingsley, K. J. (2012). Személygépkocsi-megosztó szolgáltatások Észak-Amerikában. *Research in Transportation Business & Management*, 3(0), 71-81.
- Shaughnessy, H. (2014). A platform kétoldalú piacot jelent? Retrieved from <http://theelasticenterprise.com/2014/06/19/does-a-platform-imply-a-two-sided-market/> (2015-08-13).
- Shirky, C. (2010). *Kognitív többlet: Kreativitás és nagylelkűség az összekapcsolt korban*. London: Penguin.
- Singer, N. (2014, augusztus 16.). A megosztáson alapuló gazdaságban a munkavállalók egyszerre találnak szabadságot és bizonytalanságot, *The New York Times*. Retrieved from: <http://www.nytimes.com/2014/08/17/technology/in-the-sharing-economy-workers-find-both-freedom-and-uncertainty.html> (2015-05-30).
- Sperling, G. (2015). Hogyan küzd az Airbnb a középosztály jövedelmi stagnálása ellen: Airbnb, letöltve: <https://airbnb.box.com/shared/static/jrry0if4cqjrnvw1ykrpmw8ugivrx2mx.pdf> (2016-04-30).
- Stokes, K., Clarence, E., Anderson, L., & Rinne, A. (2014). Making Sense of UK

Collaborative Economy. London: NESTA. Letöltve:
http://www.nesta.org.uk/sites/default/files/making_sense_of_the_uk_collaborative_economy_14.pdf (2015-08-13).

- Stolle, D. (2002). Az idegenekben való bizalom - Az általánosított bizalom fogalma perspektívában. . *OZP Állami Tudományos és Politikai Intézet, 31* (4), 397-412.
- Stolle, D., & Hooghe, M. (2004). A társadalmi tőke gyökerei: Attitűdök és hálózati mechanizmusok a társadalmi tőke ifjúsági és felnőttkori mutatói közötti kapcsolatban. *Acta Politica, 39*(4), 422.
- Strassheim, H., & Kettunen, P. (2014). Mikor válik a bizonyítékokon alapuló politika politika alapú bizonyítékkonfigurációvá, kontextusok és mechanizmusok. *Evidence and Policy, 10*(2), 259-277.
- Sundararajan, A. (2014). Peer-to-peer vállalkozások és a megosztáson alapuló (kollaboratív) gazdaság: áttekintés, gazdasági hatások és szabályozási kérdések. Írásbeli tanúvallomás az Egyesült Államok képviselőházának kisvállalkozásokkal foglalkozó bizottsága által tartott meghallgatásra, melynek címe: The power of connection: peer-to-peer businesses (A kapcsolat ereje: egyenrangú vállalkozások), 2014. 9. 15-én.
- Sunil, J., & Noah, Z. (2015). Politikai döntéshozatal a megosztási gazdaság számára: Beyond Whack-A-Mole. Toronto: Mowat Centre, University of Toronto. Letöltve: http://mowatcentre.ca/wp-content/uploads/publications/106_PolicymakingForTheSharingEconomy.pdf (2015-05-20).
- Surowiecki, J. (2004). *A tömegek bölcsessége: Miért okosabbak a sokan, mint a kevesek, és hogyan alakítja a kollektív bölcsesség az üzletet, a gazdaságokat és a társadalmakat*. New York: Doubleday.
- Sutherland, W. J., Spiegelhalter, D., & Burgman, M. A. (2013). Politika: Húsz tipp a tudományos állítások értelmezéséhez. *Nature, 503*(7476), 335-337.
- Swamynathan, G., Wilson, C., Boe, B., Almeroth, K., et al. (2008). Javítják-e a közösségi hálózatok az e-kereskedelmet?: tanulmány a közösségi piacterekről. In C. Faloutsos, T. Karagiannis & P. Rodriguez (Eds.), *WOSN ('08*pp. 1-6): ACM.
- Thierer, A., Koopman, C., Hobson, A., & Kuiper, C. (2015). Hogyan oldja meg az internet, a megosztási gazdaság és a hírnév-visszacsatolási mechanizmusok a "citromproblémát". Retrieved from SSRN: <http://ssrn.com/abstract=2610255> (20-05- 2015).
- Tomasello, M., & Warneken, F. (2008). Emberi viselkedés: Osztozunk és osztozunk *Nature, 454* , 1057-1058.
- Torriti, J. (2010). Hatásvizsgálat és az EU energiapiacainak liberalizációja: Bizonyítékalapú politikaalkotás vagy politikaalapú bizonyítás? *Journal of Common Market Studies, 48* (4), 1065-1081.
- Uber. (2014). Az Uber gazdasági hatása Chicago városára. Retrieved from <http://newsroom.uber.com/chicago/2014/03/ubedata-ubers-economic-impact-on-the-city-of-chicago/> (08-06-2015).
- Uber. (2015a). Csökken az ittas vezetés aránya az Uber-városokban. Retrieved from <http://newsroom.uber.com/chicago/2014/05/dui-rates-decline-in-uber-cities/> ((08-06-2015).
- Uber. (2015b). A megbízhatóság javítása a katonai bázisokon. Retrieved from <http://newsroom.uber.com/sd/2015/04/uberimpact-better-serving-those-who-serve-us/> (08-06-2015).
- Uber. (2015c). 2015-ös #Uber IMPACT partnereink! Retrieved from: <http://newsroom.uber.com/seattle/2014/12/our-2015-uberimpact-partners/> (08-06-2015).

- Uber. (2015d). Az Uber hatása Edmontonban. Retrieved from: <http://newsroom.uber.com/edmonton/2015/03/ubers-impact-in-edmonton/> (08-06-2015).
- Uber. (2015e). Az Uber hatása Kansas Cityre. Retrieved from: <http://newsroom.uber.com/kc/2015/03/ubers-impact-in-kansas-city/> (08-06-2015).
- Uber. (2015f). Ubernomics: Hogyan hathat a fuvarmegosztás a német gazdaságra (I. rész). Retrieved from: <https://newsroom.uber.com/berlin/de/diwdice-studie-digitalisierung-bietet-groese-chancen-fur-stadtische-mobilitat-veraltete-regulierung-verhindert-vorteile-fur-kunden-fahrer-und-kommunen-2/> (08-06-2015).
- Uber. (2015g). Ubernomics: Hogyan hathat a fuvarmegosztás a német gazdaságra (II. rész). Retrieved from: <https://newsroom.uber.com/berlin/de/diwdice-studie-digitalisierung-bietet-groese-chancen-fur-stadtische-mobilitat-veraltete-regulierung-verhindert-vorteile-fur-kunden-fahrer-und-kommunen-2-2-2/> (08-06-2015).
- Uddin, Z. (2012. szeptember 11.). Az internetet működtető disztópikus digitális izzasztóüzem. Retrieved from <http://www.alternet.org/labor/dystopian-digital-sweatshop-makes-internet-run> (01-09-2015)
- UNDESA. (2014). A világ urbanizációs kilátásai: A revízió2014, Highlights. New York: [Highlights.pdf](#) (2015-08-19).
- van de Glind, P. (2013). *A kollaboratív fogyasztásban rejlő fogyasztói potenciál. A holland kollaboratív fogyasztók motívumainak (a) azonosítása & A kollaboratív fogyasztás fogyasztói potenciáljának mérése Amszterdam városában.* Kutatási MSc Utrecht University, Utrecht. Letöltve a <http://dspace.library.uu.nl/handle/1874/280661> (12-08-2015).
- Vasagar, J. (2014, április 17.). Az Uber taxiszolgáltatás visszaesést szenvedett Berlinben, *Financial Times*. Retrieved from: <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/1591faf2-c638-11e3-00144feabdc0.html - axzz3bRKe8rMn> (28-05-2015).
- Vaughan, R., & Hawksworth, J. (2014). A megosztáson alapuló gazdaság: hogyan fogja megzavarni az Ön vállalkozását? Megatrendek: az ütközések.
- VB profilok, & Crowd cégek. (2015). A Collaborave Economy \$B Companies: The Cheat Sheet. VB Profiles. Letöltve: <http://pages.vbprofiles.com/Collaborativeconomy> (06-06-2015).
- Walker, E. (2015). A megosztás gazdaságának retorikáján túl. *Contexts*, 14(1), 15-17.
- Wallsten, S. (2015). A megosztáson alapuló gazdaság versenyhatásai: Hogyan változtatja meg az Uber a taxizást? New York: Technology Policy Institute.
- Walsh, B. (2011, március 17.). A mai okos választás: Don't Own. Share, *Time*. Retrieved from: http://content.time.com/time/specials/packages/article/0,28804,2059521_2059717_2059710,00.html (31-05-2015).
- Weber, L., & Silverman, R. (2015, január28). On-Demand munkavállalók: "Nem vagyunk robotok" --- Felszabadítja vagy kiszorítja a technológia a szabadúszó munkaerő új osztályát? *The Wall Street Journal*. Retrieved from : <http://www.wsj.com/articles/on-demand-workers-we-are-not-robots-> (31-05-2015).

- Weber, M. (1904). *A társadalomtudományok módszertana*. Glencoe: Free Press, 1949.
- Weber, T. A. (2014). Közvetítés a megosztási gazdaságban: Insurance, Moral Hazard, and Rent Extraction. *Journal of Management Information Systems*, 31 (3), 35-71.
- WEF. (2013). A fiatal globális vezetők megosztásalapú gazdaságról szóló párbeszédéről szóló állásfoglalás a Világgazdasági Fórumról (WEF). Letöltve: http://www3.weforum.org/docs/WEF_YGL_CircularEconomyInnovation_PositionPaper_2013.pdf (23-05-2015).
- WEF. (2014). A körforgásos gazdaság felé: A globális ellátási láncok méretnövelésének felgyorsítása: World Economic Forum (WEF), letöltve: http://www3.weforum.org/docs/WEF_ENV_TowardsCircularEconomy_Report_2014.pdf(23-05-2015).
- Weiner, J. (2015. február 20.). Az Uber-sofőrség rejtett költségei, *The Washington Post*. Retrieved from: http://www.washingtonpost.com/business/get-there/the-hidden-costs-of-being-an-uber-driver/2015/02/20/22a0c49f-d829-4368-b67e-fb9d049badb5_story.html (2015-05-28).
- Widener, M. (2015). *Megosztott térbeli szabályozás a megosztott gazdaságú kerületekben*. Fox School of Business Research Paper No. 15-054. Retrieved from: <http://ssrn.com/abstract=2563795> (10-06-2015).
- Wildavsky, A. (1979). *Speaking Truth to Power: The Art and Craft of Policy Analysis*. Boston: Little, Brown.
- Willer, R., Flynn, F. J., & Zak, S. (2012). Struktúra, identitás és szolidaritás: Az általánosított és a közvetlen csere összehasonlító terepvizsgálata. *Administrative Science Quarterly*, 57 (1), 119-155.
- Wittel, A. (2011). A megosztás minőségei és átalakulásuk a digitális korban. *International Review of Information Ethics*, 15 , 3-8.
- Wood, R. (2015. július 14.). Hillary Clinton Disses Uber and On-Demand Economy, *Forbes*. Retrieved from: <http://www.forbes.com/sites/robertwood/2015/07/14/hillary-clinton-disses-uber-and-on-demand-economy/> (07-09-2015).
- Woskow, D. (2014). A megosztáson alapuló gazdaság felszabadítása. Egy független felülvizsgálat. London: UK Department for Business, Innovation and Skills. Letöltve: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/378291/bis-14-1227-unlocking-the-sharing-economy-an-independent-review.pdf (2015-05-26).
- Wright, J. (2004). Egyoldalú logika kétoldalú piacokon. *Review of Network Economics*, 3 (1), 44-64.
- Yamagishi, T., Cook, K., & Watabe, M. (1998). Bizonytalanság, bizalom és elkötelezettség kialakulása az Egyesült Államokban és Japánban. *American Journal of Sociology*, 104(1), 165-165.
- Yamagishi, T., & Yamagishi, M. (1994). Bizalom és elkötelezettség az Egyesült Államokban és Japánban. *Motivation and Emotion*, 18(2), 129-166. doi: 10.1007/BF02249397
- Yannopoulou, N. (2013). Felhasználó által generált márkák és a közösségi média: Couchsurfing és Airbnb. *Contemporary Management Research*, 9, 85-90. doi: 10.7903/cmr.11116.

- Zekanovic-Korona, L., & Grzunov, J. (2014). A megosztott digitális gazdaság elfogadásának értékelése : az Airbnb esete. *2014 37. Nemzetközi Konferencia az információs és kommunikációs technológiáról, elektronikáról és mikroelektronikáról (MIPRO)*, 26-30.
- Zervas, G., Proserpio, D., & Byers, J. (2014). A megosztáson alapuló gazdaság felemelkedése: Az Airbnb szállodaiparra gyakorolt hatásának becslése. Boston: Boston U. School of Management Research Paper.
- Zervas, G., Proserpio, D., & Byers, J. (2015). Első pillantás az Airbnb online hírnevére, ahol minden tartózkodás átlagon felüli. Retrieved from SSRN: <http://ssrn.com/abstract=2554500> (26-05-2015).
- Zimmermann, J. (2015, március12). Ez kell ahhoz, hogy heti 2000 dollárt keressünk a TaskRabbit, *Money* munkájával. Retrieved from: <http://time.com/money/3714829/working-for-taskrabbit/> (31-05-2015).
- Zittrain, J. (2009, december 7.). Az internet egy újfajta izzasztóüzemet hoz létre, *Newsweek*. Retrieved from <http://www.newsweek.com/internet-creates-new-kind-sweatshop-75751> (10-09-2015).
- Zrenner, A. (2015). *A megosztáson alapuló gazdaság szabályozásának etikája*. A Duke Egyetem Kenan Etikai Intézete.

Ábrák listája

..... 1. ábra: .....Lebegő jelzők	20
2. ábra: Első tipológia (profitorientáció és interakciós ..... mód)	23
3. ábra: Végző tipológia (interakciós mód és ..... eszközösszetétel)	24
Ábra Trendek4.....és mozgatórugók	27
ábra A "megosztáson alapuló gazdaság" lehetséges5 fejlődési útjai.....	28
6. ábra: A megosztáson alapuló gazdaság lehetséges ..... hatásainakátfogó képe	39
7. ábra: A tudomány szerepének meghatározása a politikában .....és apolitikában	60
Ábra Ágazati8 osztályozás: Kategóriák ..... és példák	72
ábra Collaborative9 Economy .....Honeycomb, 2.0 verzió	72
Ábra Ágazati10 ..... kategorizálás (Franciaország)	73
Ábra Ágazatok11 és szegmensek kategorizálása ..... (Franciaország)	74

Táblázatok listája

Táblázat Scoping1, kritikai és szisztematikus ..... felülvizsgálatok	63
Összefoglaló 2statisztikák: a forrás típusa és a ..... hozzájárulástípusa	74
Összefoglaló 3statisztikák: empirikus hozzájárulás ..... témakörönként*	74
4. táblázat: Összefoglaló statisztikák tudományágak ..... és területek szerint	76
táblázat: Hivatalosan felülvizsgált források: elemző ..... beszámolók	77
.....6.táblázat ..... : Felülvizsgált platformok	117

Bizonyítékdobozok listája

Bizonyítékok 1. keretes írás: Az Airbnb saját bevallása szerinti hatásai	32
Bizonyítékok 2. keretes írás: Az Uber saját bevallása szerinti hatásai.....	32
Bizonyítékok 3. doboz: Konfliktusok, tilalmak és bírósági ügyek.....	34
Bizonyíték 4. keretes írás: Fogalmi és szemantikai kétértelműség a megosztáson alapuló gazdaságban	67
5. háttérmagyarázat: Különböző modellek a tágan értelmezett autómegosztás területén.....	69
Bizonyítékok 6. doboz: Az áruk visszakerülése: példák	70
Bizonyítékok 7. keretes írás: Az eszközök fokozott kihasználása: példák	70
Bizonyítékok 8. keretes írás: Szolgáltatások/ munkaerőcsere: példák	71

Bizonyítékok 9. keretes írás: Társadalmi kapcsolatok kiépítése: példák.....	71
Bizonyítékok 10. keretes szövegdoboz: Egyéb platformok: példák.....	71

A Europe Direct egy olyan szolgáltatás, amely segít választ találni az Európai Unióval kapcsolatos kérdéseire Ingyenes telefonszám (*): 00 800 6 10789 11.
(*). Egyes mobiltelefon-szolgáltatók nem engedélyezik a számok00800 elérését, vagy ezek a hívások számlázhatók.

Az Európai Unióról számos további információ érhető el az interneten. Ezek az Europa szerveren keresztül érhetők el: <http://europa.eu>.

Hogyan szerezhető be az uniós kiadványok

Kiadványaink az EU Bookshopban (<http://bookshop.europa.eu>) kaphatók, ahol megrendelheti azokat az Ön által választott értékesítési ügynöknél.

A Kiadóhivatalnak világszerte értékesítési ügynökök hálózata van. Elérhetőségeiket a (352) 29-4275829 faxszámra küldött faxon kaphatja meg.

A KKK küldetése

Mivel a Bizottság házon belüli tudományos szolgálat, a Közös Kutatóközpont feladata, hogy az uniós szakpolitikákat független, tényeken alapuló tudományos és technikai támogatással lássa el a teljes szakpolitikai ciklus során.

A KKK a szakpolitikai főigazgatóságokkal szorosan együttműködve foglalkozik a legfontosabb társadalmi kihívásokkal, miközben az innováció ösztönzésével az alábbiak kidolgozásával ösztönzi az innovációt. új módszerek, eszközök és szabványok, valamint a know-how megosztása a tagállamok, a tudományos közösség és a nemzetközi partnerek.

*A társadalom
szolgálata Az
innováció ösztönzése*

*A jogalkotás
támogatása*

doi:10.2791/474555

ISBN 978-92-79-58263-9

Elektronikusan elérhető a következő címen: <https://ssrn.com/abstract=2793901>